T.C.
GAZİ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
ARKEOLOJİ VE SANAT TARİHİ BÖLÜMÜ
SANAT TARİHİ ANA BİLİM DALI

144841

TRABZON SÜLÜKLÜ ŞEHİR MEZARLIĞI 19. YÜZYIL KADIN MEZAR TAŞLARI

CİLT I

Yüksek Lisans Tezi

Danışman
Prof. Dr. Halit ÇAL

Hazırlayan
Hülya ÖLÇAY

Ankara,2004

Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü'ne

..... ait .....

..... adlı çalışma, jürimiz tarafından

.....

Anabilim dalında YÜKSEK LİSANS TEZİ olarak kabul edilmiştir.

Başkan .....

Akademik Unvanı, Adı Soyadı

Üye Prof. Dr. Halit Gül

Akademik Unvanı, Adı Soyadı (Danışman)

Üye Yard. Doç. Dr. Nermin Şemsi Bezen

Akademik Unvanı, Adı Soyadı

ÖNSÖZ

İnsanları ileri medeniyetler seviyesine çıkaran,milletlerin kültürleridir. Kültürünü kaybetmiş bir millet benliğini yitirmeye, yozlaşmaya,başarısızlığa ve toplumsal çözülmeye mahkumdur.

Çok değerli medeniyetlerin merkezi olan topraklarda doğmuş ve yaşadığı yerlerde kendi izini bırakmış bizlerin, kültürünün en güzel örneklerinden birisi de mezar taşlarıdır. Değerli sanatçılar tarafından vücuda getirilmiş , heykel görünümünde ki mezarlar birer açık hava müzeleridir.

Döneminin sanat anlayışına, tarihine , edebiyatına, güzel sanatlarına, el sanatlarına, giyim ve kuşamına , kullanılan dilin inceliklerine ve toplumun hiyerarşisine dönem dönem ışık tutun birer kaynaktır.

Bu değerli kaynakların birer belge kazanması amacıyla yaptığımız bu çalışmada yardımlarını esirgemeyen Sayın Prof. Dr. Halit Çal'a, süsleme motifleri konusunda değerli bilgilerini bizlerle paylaşan Sayın Prof. Dr. Hatice Örcün Barışta'ya ve çizimleri ile bana destek veren değerli arkadaşım Sayın Kader Yer'e teşekkürü borç bilirim.

Hülya Ölçay

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ.....

I- GİRİŞ.....1

A- Konunun Tanımı, Sınırları, Önemi, Amacı, Yöntem ve Kaynakların Değerlendirilmesi.....1
B- Türklerde Mezar Geleneği.....4

C- Trabzon'un Kısa Tarihçesi.....6

II- KATALOG.....8

III- DEĞERLENDİRME VE KARŞILAŞTIRMA.....199

A- FORM TİPLERİ.....199
1-KADIN BAŞ TAŞLARI.....202
a-Başlıklı Kadın Baş Taşları.....202
b-Tepelikli Kadın Baş Taşları.....204
-Başlık Yerine Demet Çiçek Motifli Olanlar.....204
-Çok Kollu Yıldız yada Güneş Motifli Olanlar.....205
-Öne Doğru Çıkıntılı Uçlu Yaprak Motifli Olanlar.....205
-Sivri Kemer Biçimli Olanlar.....207
-Tepesi Üçken Kemerli Olanlar.....208
c-Üst Tarafı Kırık Olan Baş Taşları.....209
2-KADIN AYAK TAŞLARI.....210
a-Başlıklı Ayak Taşları.....210
-Soğan Şeklinde Başlıklı Olanlar.....210
b-Tepelikli Ayak Taşları.....211
-Tepesi Üçgen Kemer Biçimli Olanlar.....211
-Tepesi Yuvarlak Kemer Biçimli Olanlar.....211
-Tepesi Sivri Kemer Biçimli Olanlar.....211
-Çok Kollu Yıldız Yada Güneş Biçimli Olanlar.....212
-Tepesi Demet Çiçek Biçimli Olanlar.....212
B- SÜSLEMEDE KULLANILAN MOTİFLER, KOMPOZİSYON, BİÇİMLENDİRME ÖZELLİKLERİ.....213

1- BİTKİSEL MOTİFLER.....213
a- Askı Çelenk, Bereket Boynuzu.....213
b- Çiçek Motifleri.....214
-Çiçek Buketleri ve Serbest Çiçek Motifleri.....216
-Vazoda Gül Demeti.....216
-Gül Demeti.....217
-Kurdela İle Bağlı Çiçek Buketi.....218
-Saksıda Gül Ağacı.....219

c-Yaprak Motifleri....219
ç-Ağaçlar....220
-Hurma Ağacı Motifi....220
-Saksıda veya Zemine Dikili Asma....221
-Selvi....221
d-Meyve Çeşitleri....222
-Kâse İçerisinde Üzüm, Armut ve Ceviz Meyveleri....222
2-GEOMETRİK MOTİFLER....223
e-Oval Madalyonlar ve Yıldız Motifi....223
3-NESNEL MOTİFLER....225
f-Vazo, Sepet ve Kâseler....225
g-Fiyonk ve Kumaş Motifleri....226
h-Işınsal Çubuklar....227
ı-Gerdanlık....228
4-MİMARİ MOTİFLER....228
i-Sütunce....228
j-Yuvarlak Kemer....229
C-MALZEME VE İŞLENİŞ....231
D-YAZI....231
IV-SONUÇ....234
V-KAYNAKÇA....236
VI-EKLER....240
TABLO 1
TABLO 2
TABLO 3
TABLO 4

KISALTMALAR CETVELİ

a.g.e. :Adı Geçen Eser

a.g.m. :Adı Geçen Makale

a.g.t. :Adı Geçen Tez

c. :Cilt

Der. :Derleyen

No. :Numara

Kat :Katalog

Tablo ve Şekiller Cetveli

Çizim No:1 Katalog No: 1 Çizim No:22 Katalog No:51 Çiz. No:43 Kat.No:130

Çizim No:2 Katalog No:7 Çizim No:23 Katalog No:52

Çizim No:3 Katalog No:10 Çizim No:24 Katalog No:53

Çizim No:4 Katalog No:11 Çizim No:25 Katalog No:54

Çizim No:5 Katalog No:12 Çizim No:26 Katalog No:57

Çizim No:6 Katalog No:13 Çizim No:27 Katalog No:60

Çizim No:7 Katalog No:16 Çizim No:28 Katalog No:64

Çizim No:8 Katalog No:18 Çizim No:29 Katalog No:66

Çizim No:9 Katalog No:27 Çizim No:30 Katalog No76

Çizim No:10 Katalog No:38 Çizim No:31 Katalog No77

Çizim No:11 Katalog No:39 Çizim No:32 Katalog No82

Çizim No:12 Katalog No: 40 Çizim No:33 Katalog No:84

Çizim No:13 Katalog No:41 Çizim No:34 Katalog No:86

Çizim No:14 Katalog No:42 Çizim No:35 Katalog No:87

Çizim No:15 Katalog No:43 Çizim No:36 Katalog No:89

Çizim No:16 Katalog No:44 Çizim No:37 Katalog No:122

Çizim No:17 Katalog No:46 Çizim No:38 Katalog No:124

Çizim No:18 Katalog No:47 Çizim No:39 Katalog No:125

Çizim No:19 Katalog No:48 Çizim No:40 Katalog No:127

Çizim No:20 Katalog No:49 Çizim No:41 Katalog No:128

Çizim No: 21 Katalog No:50 Çizim No:42 Katalog No :129

I-GİRİŞ

A-KONUNUN TANIMI, SINIRLARI, ÖNEMİ, AMACI, YÖNTEM ve KAYNAKLARIN DEĞERLENDİRİLMESİ

"Trabzon Sülüklü Şehir Mezarlığındaki 19. Yüzyıl Mezar Taşları" adlı Yüksek Lisans tez çalışmamızda, Trabzon ili merkezinde Sülüklü Şehir Mezarlığı'nda yer alan 19. yüzyıla ait 124 kadın mezar taşı ile 18, veya 19, yüzyıla ait olması muhtemel 11 ayak taşından oluşan 135 mezar taşı incelenmiştir.

Trabzon' da bulunan Atapark ve Kavak Meydanı Mezarlıklarının tamamı, İmaret Mezarlığının bir kısmı 1939 yılında kaldırılınca 158 mezar sahipleri tarafından alınarak aile mezarlığına; kanal taşlar ise duvar diplerine terkedilmiş, 1997 yılında 486 adet mezar taşı belediye tarafından korunmaya alınmıştır. Sülüklü Şehir Mezarlığındaki orta koridorun kuzey ve güney kenarları ile doğu duvarının önünde yer alan beton kaidelere yerleştirilmiştir. Bu taşlardan 7 tanesi 6.adada; 2 tanesi 13. adada; 1 tanesi 14. adada; 4 tanesi 15. adada ; 1 tanesi 18. adada; 2 tanesi 20. adada; 1 tanesi de 27. adadaki aile mezarlıklarına yerleştirilmiştir.

Sülüklü Şehir Mezarlığında yan yana dizilen taşların aralarındaki ayak taşlarının kime ait olduğu bilinmediğinden incelediğimiz taşların sağında ve solunda yer alan ayak taşları kataloğa dahil edilmiş, yüzyılı belli olmayan mezar taşları ise incelenen örneklerin çokluğundan ele alınmamıştır.

Konuyla ilgili çalışmamız üç aşamada gerçekleşmiştir. Öncelikle kütüphanelerde araştırma yapılarak konuya dair bilgi edinilmeye çalışılmıştır. Trabzon ile ilgili bilgiler toplanmıştır. İkinci aşamada arazi çalışması gerçekleştirilmiştir. Sülüklü Şehir Mezarlığı taranarak mezar taşları yerlerinde tespit edilmiştir. Tespit edilen örneklerin ölçüleri ve mulajları alınarak , bir bölümünün çizimleri yaptırılmış, bütün örnekleri fotoğrafları çekilmiştir. Başlıklar düz bir yüzeye sahip olmadıklarından mülajları alınmamış, çizimleri

yapılmamıştır. Üçüncü aşamada, kaynak taraması ve arazi çalışması sonucunda elde edilen veriler yardımıyla tezin yapılmasına geçinmiştir.

Çalışma dört bölüm halinde ele alınmıştır. I bölümde, "giriş" adı altında konunun tanımı, sınırları, önemi, amacı, yöntem ve kaynakların değerlendirilmesi yer almaktadır. Ayrıca Türklerde mezar geleneğine değinildikten sonra Trabzon'un tarihçesi hakkında kısa bilgiler sunulmuştur. II. Bölümde, örneklerin tanıtıldığı katalog bulunmaktadır. Katalog 135 örnekten oluşmaktadır.

Katalog da bir sistem oluşturmak amacıyla örneklerin her biri için gözlem fişi oluşturulmuştur. Ayrıntılı gözlem fişinden örneğin yeri, tarihi, kime ait olduğu, kitabesi, malzemesi, ölçüleri, işleniş formu, gelen tanımı ve süslemesinde kullanılan motifler ve kompozisyon özellikleri yer almaktadır. Her katalogdan sonra şahidinin fotoğrafı ve çizimi eklenerek daha net anlaşılması amaçlanmıştır. Örnekler Murat Yüksel' in " Trabzon 'da Türk-İslam Eserleri ve Kitabeler" adlı kitabındaki sıralamaya göre önce Sülüklü Şehir Mezarlığındaki orta koridorun kuzeyinde yer alanlar, sonra güneyinde yer alanlar, daha sonra koridorun sonunda doğu duvarında yer alanlar ve adalar şeklinde sıralanmıştır.

Mezar taşları üzerindeki kitabelerin okunmasında Murat Yüksel' in " Trabzon 'da Türk-İslam Eserleri ve Kitabeler" adlı kitabından yararlanılmıştır. Kitabe metinlerinin okunuşları esas alınmış, örneğin iderdi, geçüb, itdiler, idüb, gibi kelimeler okunduğu gibi yazılmış Türkçe ye çevrilmemiştir. Bir çoğu basımdan kaynaklanan hatalar düzeltilmiştir. Hicri tarihlerin miladiye çevrilmesinde Faik Reşit Unat'ın Hicri Tarihleri Miladi Tarihe Çevirme Klavuzu'ndan faydalanılmıştır.

III. Bölümde, katalog ta incelenen mezar taşlarının değerlendirilmesi ve karşılaştırılması yapılmıştır. Değerlendirmede, mezar taşlarının form açısından gruplamaya gidilmiş, süslenmesinde kullanılan motifler belirlenerek bitkisel, geometrik, nesnel ve mimari olmak üzere gruplar halinde ele

alınmıştır. Ayrıca dönemin getirdiği yenilikler ve biçimlendirme özellikleri ortaya konmaya çalışılmıştır.

IV. Bölümde ise mezar taşlarının tanıtılması ve değerlendirilmesi ile ulaşılan sonuç kısmı yer almıştır. Kaynakça ve tablolarda çalışma desteklenmiştir.

Çalışmamız esnasında pek çok yayından faydalanılmıştır. Özellikle kitabelerin okunması ve önceki durumları hakkında bilgi veren Trabzon 'da Türk-İslam Eserleri ve Kitabeleri adlı beş ciltlik kitabelerin okunuşu ve Türkçe'ye çevirilerinin bulunduğu kitaptan yararlanılmıştır. Eserde türbeler camii hazineleri ve mezarlıkları ile bütün Trabzon incelemiştir. Ayrıca M. Reşat Sümerkan – İbrahim Okman'ın Kültür Varlıklarıyla Trabzon adlı kitabın 1. Cildinde Trabzon'un ilçe ve köylerinde bulunan Geç dönem Osmanlı mezarlıkları ile ilgili bilgiler, Trabzon'daki diğer örneklerle karşılaştırma olanağı sunmuştur. Evliya Çelebi Seyehatnamesi, P.Minas Bıjıskyan ve Şakir Şevket yararlandığımız önemli kaynaklardandır. Şahidiler in form açısından gruplandırılmasın da Jean- Louis Bacgue- Grammont, Hans-Peter Lagueur, Nicolas Vatın'ın eseri kaynak olmuştur. Karşılaştırılmalarda, Anadolu'nun çeşitli bölgelerindeki mezar taşlarını konu alan çalışmalardan; Beyhan Karamağaralı ; Batı Anadolu daki mezar taşları konusunda Gül Tunçel ; Eyüp Sultan konusunda;Nuri Seçgin , Erman Güven ,Alım Karamürsel , Tülin- Yaşar Çoruhlu, Halit Çal,Hatice Örcün Barışta, Müşeref Göver; Edirne mezar taşları konusunda Hikmet Turhan Dağlıoğlu; Bursa mezar taşları konusunda Demet Karacağ ; İstanbul mezar taşları konusunda Hikmet Turhan , Hans- Peter Lagueur , Metin Haseki; Konya mezar taşları konusunda Mehmet Önder , Antalya mezar taşları konusunda Zafer Ertaş , Sivas ve Tokat'taki mezar taşları konusunda Beyhan Karamağaralı, Seyfi Başkan; Afyon mezar taşları konusunda Hamza Gündoğdu ; Erzurum 'daki mezar taşları konusunda Zeki Başar; Tunceli mezar taşları konusunda Abdulhalûk Çay; Şanlıurfa mezar taşları konusunda Mahmut Karakaş ; Bitlis mezar taşları konusunda kadir Pektaş başvurduğumuz kaynaklardandır.

Ayrıca mezar taşlarının mimari ile ilişkisi ve benzer örneklerin sunulmasından dolayı Oktay Aslanapa , Metin Haseki , Ayda Arel ve çeşmelerle ilgili olarak Hatice Örcün Barışta faydalandığımız önemli kaynaklardandır.

B-TÜRKLERDE MEZAR GELENEĞİ

Türklerde, Hunlar döneminde din ve tarih inançları tek tanrılığa doğru gelişmiş, dua, kurban sunma ve törenlerden kurulu bir din sistemi oluşmuştur. Göktür devletinin kurulduğu 6. yy ortalarında Gök tanrı inancı manevi büyük bir kudret haline gelmiştir. Bu inanç sistemi İslamiyet'in kabulüne kadar hemen hemen bütün Türk topluluklarında görülmüştür.

M.Ö. IV.-II. yy 'dan kurgan adı verilen Türk Mezarları, Moğolistan'ın Altay Dağları çevresinde bulunmuştur. Dıştan bakıldığında bir tepe görünümündeki bu mezar yapılarının iç düzeni, toprak altında bir mezar odasının olduğunu göstermiştir. Mezar odasında duvarları, ağaç kütüklerin yatay ve düşey sıralanmasıyla oluşmuştur[1].

Çin kaynaklarında Hunlar'ın defin töreni hakkında verilen bilgilerde asil bir kişi öldüğü zaman cesedi bir müddet çadırda bekletilir, cesedin kokmaması için iç organları mumyalanır ve yapılan kurganın içine yerleştirilmektedir. Kurgana ölen kişinin kullandığı çeşitli eşyalar ve mezar hediyeleri konulmaktadır. Ölenin atı da aynı amaçla sahibiyle birlikte gömülmektedir[2]. Yılın belli bir gününde ölünün atığı, kullandığı eşyalar ceset ile beraber yakılıp külü yine yılın belli bir gününde mezara konulurdu. Her zaman ölü yakılmazdı[3].

Göktürklerde de bir kişi öldüğü zaman mezarına büyük bir taş "Bengütaş" dikildiğini ve ölen kişinin hayatta öldürdüğü düşman sayısı kadar

---

[1] Bahaddin ÖGEL:İslamiyetten Önce Türk Kültür Tarihi (Ankara,1962), 57; Nejat DİYARBEKİRLİ: Hun Sanatı (İstanbul,1972),99-108.
[2] Yaşar ÇORUHLU: Türk Sanatının ABC'si (İstanbul,1993),22.
[3] Seyfi BAŞKAN: "Karamanoğulları Dönemi Konya Mezartaşları Üzerine Bir İnceleme",Türk Sanatı Üzerine Denemeler (İstanbul,1990),10.

başlarına "balbal" adı verilen heykeller konulurdu. Mezarların uzakta gömülebilmesi için büyük bir sırık dikilir ve yanı başına ahşaptan bark inşa edilirdi[4].

Budizm'i devlet dini şeklinde benimseyen Uygurlarda , "stupa" denilen kubbe ile örtülü mezar anıtları yapılıyordu. Türk Sanatı'nda yaygın bir şekilde görülen kümbet mimarisinin ilk örnekleri Uygurlarda ortaya çıkmaktadır[5].

Türkler Karahanlılar döneminde büyük topluluklar halinde İslamiyet'i kabul ettikleri görülmektedir. Türkler, bir tarafta eski mezar geleneklerini devam ettirirken, bir taraftan da değişik tipte mezarların yapılmasına başlanmıştır[6]. Önceki gelenekler kısmen devam etmekte, yeni inançların, adetlerin, sanat anlayışlarının ve bölgelerin şartlarına bağlı kalarak değişik mezar tipleri ortaya çıkmıştır. Karahanlı, Gazneli ve Büyük Selçuklular'da önemli kişilerin mezarlarının simgeleştirme devam etmektedir. İlk defa Karahanlılar'dan itibaren türbe denilen mezar anıtları yapılmıştır[7].

Anadolu'da Selçuklu, Beylikler ve Osmanlı Döneminde de anıt mezar fikri 19. yy sonuna kadar, sayısı artarak devam etmiştir[8].

---

[4] Necibe SARACOĞLU:Türk Mezarlarına Dair Araştırma İstanbul,1950),8.
[5] Oktay ASLANAPA:Türk Sanatı (İstanbul,1989),10-11.
[6] Beyhan KARAMAĞARALI:Ahlat Mezar Taşları (Ankara,1992),1.
[7] Metin SÖZEN-Ruçhan ARIK vd.:Türk Mimarisinin Gelişimi ve Mimar Sinan (İstanbul,1975),7-14.
[8] Metin SÖZEN – Ruçhan ARIK vd.,a.g.e.,7-14.

C-TRABZON'UN KISA TARİHÇESİ

Trabzon ismi, "Trapesuz" sözcüğünün değişiklik geçirerek şimdiki ismini aldığı kuvvetli ihtimallerdendir. Trapesuz ismi "Trapezo" dan gelmektedir ki, sivrimsi, dikdörtgenimsi manasına geldiği bilinmektedir. M.Ö. 400 yılında Ksnaphan komutasında Trabzon'dan geçen "On Bin Ücretli Yunan Askerleri" tarafından, kalesinin dört köşeli biçimde olmasından ilk olarak şehrin, tarihte bu isimle anıldığı ihtimaldir.

Bazılarına göre, şehrin önündeki deniz kıyılarında bulunan dört köşeli taşlardan ötürü bu ismi aldığı söylenmiştir[9].

Karadeniz sahillerine ilk yerleşip devlet kurmak isteyen Nuh ' un oğlu Yasef ' in oğullarından ve Sasani hükümdarlarından İshanas adında biridir[10]. Trabzon 'a ilk defa Kafkasya ' dan Mosklar, , Tibarenler , Marlar gelerek ziraat ve balıkçılık ile uğraşmışlar fakat şehir kurdukları hakkında bir bilgi yoktur[11].

Tiranlıların idaresi altında Pers savaşları boyunca gemici olarak savaşa katılan Trabzon ' lular M.Ö. 323 ' den sonra Pontus krallığın hakimiyetinden sonra Roma İmparatorluğu'nun hakimiyetine girmiştir. Melihşah zamanında bir ara Selçukluların eline geçen Trabzon , Amasra ve Sinop ile birlikte aynı senede Osmanlılar tarafından (1401) fethedilmiştir[12].

---

[9] Murat YÜKSEL:Şakir Şevket'in Trabzon Tarihinden Sayfalarve Şevketname-i Osmanisi (Trabzon,1993),13;Trabzon İl Yıllığı:"Trabzon'un Tarihi" (1967),62;Kemal KARADENİZLİ:Trabzon Tarihi (Ankara,1954),18;Şamil HARULOĞLU:Trabzon ve Çevresinin Tarihi Eserleri (Ankara,-),17.

[10] Şakir ŞEVKET:Trabzon Tarihi , Der. İsmail Hacıfettahoğlu (Trabzon,2001)44; Kemal KARADENİZLİ:a.g.e.,18.

[11] İslam Ansiklopedisi:"Trabzon",12/1 (İstanbul,1974-1979),456.

[12] Trabzon İL Yıllığı: a.g.m.,63;İslam Ansiklopedisi: a.g.m.,457-458.

19 yy ' ın ortalarında Trabzon telgraf hattı ile başkent ile haberleşme ağı içine giren Trabzon ticaret yolları üzerinde önemli bir yere sahipti[13].

Eyalet köylerinde yetiştirilen keten , şehirde imal edilip başka yerlere sevk ediliyordu . İstanbul ile Rusya ' ya şarap , tütün ve fındık gönderilirdi. 19. asrın sonunda Malatya , Erzurum ve Bitlis taraflarına keten , keten bezi ; İran ile İstanbul ' a ipek ve pamuklu kumaş , keten bezi , yemiş , zeytinyağı , tütün ,iplik sevk ediliyordu . Şehirdeki diğer sanayi kolu mum imalatı idi. Şehirde gemi yapımında kullanılan zift ve boyacılık gelişmiştir[14].

17,yüzyılda Trabzon'u gezen Evliya Çelebi, dünyaca tanınmış kuyumcular, buhurdanlıklar, kılıç, gül suyu kabı, küçük masa, sanduka, divit takımı, gaddare (enli bıçak) , aşçı bıçakları ve Trabzon baltası imal edildiğini söylemiştir[15].

---

[13] Mahmut GOLOĞLU:Trabzon Tarihi Fetihten Kuruluşa Kadar (Ankara,1975),215
[14] İslam Ansiklopedisi:"Trabzon"a.g.m.,465.
[15] Evliya ÇELEBİ:Evliya Çelebi Seyehatnamesi, Der. Zuhuri Danışman (İstanbul,1970),93.

II- KATALOG

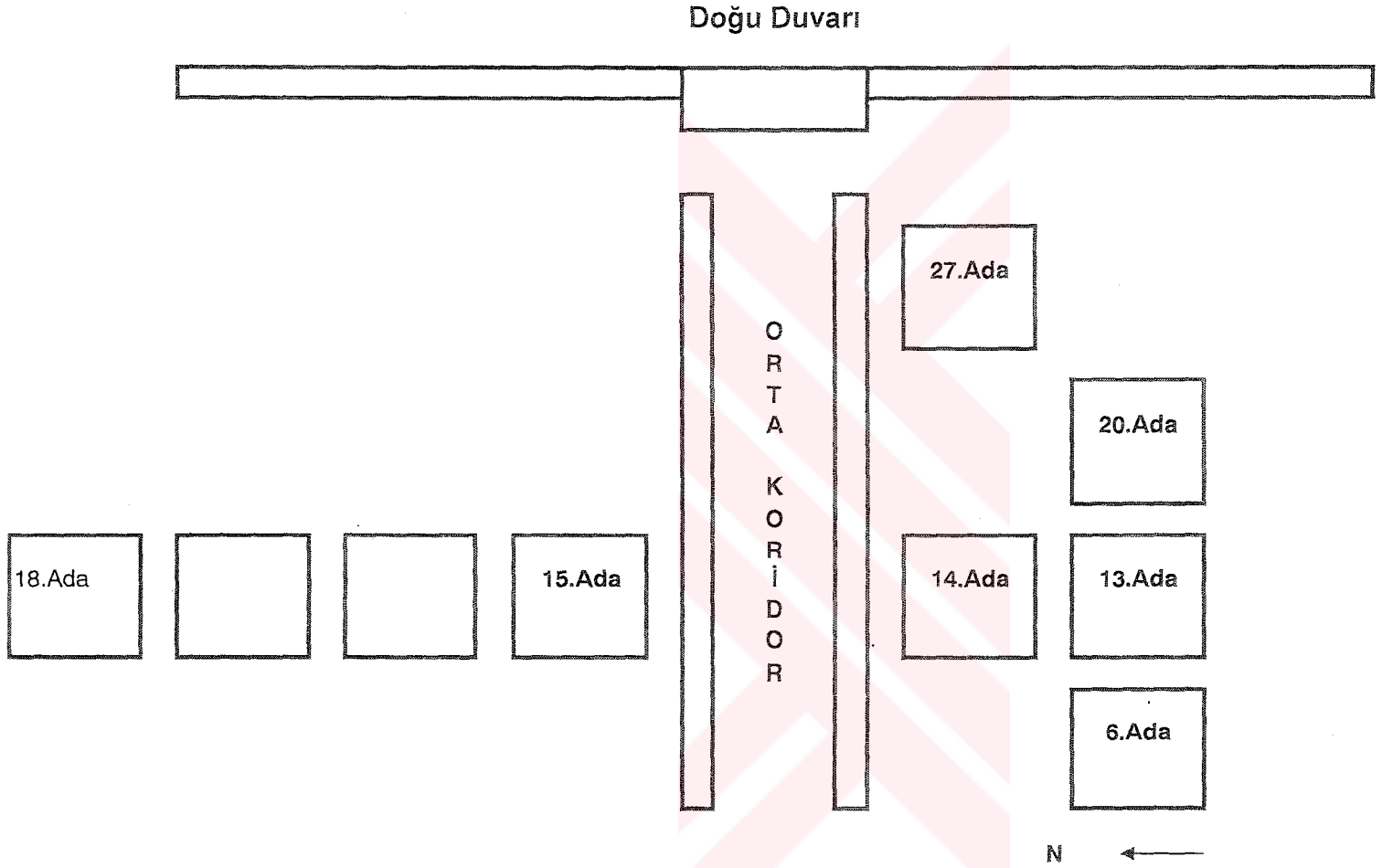
Doğu Duvarı
ORTA KORİDOR
27.Ada
20.Ada
14.Ada
13.Ada
6.Ada
15.Ada
18.Ada
N

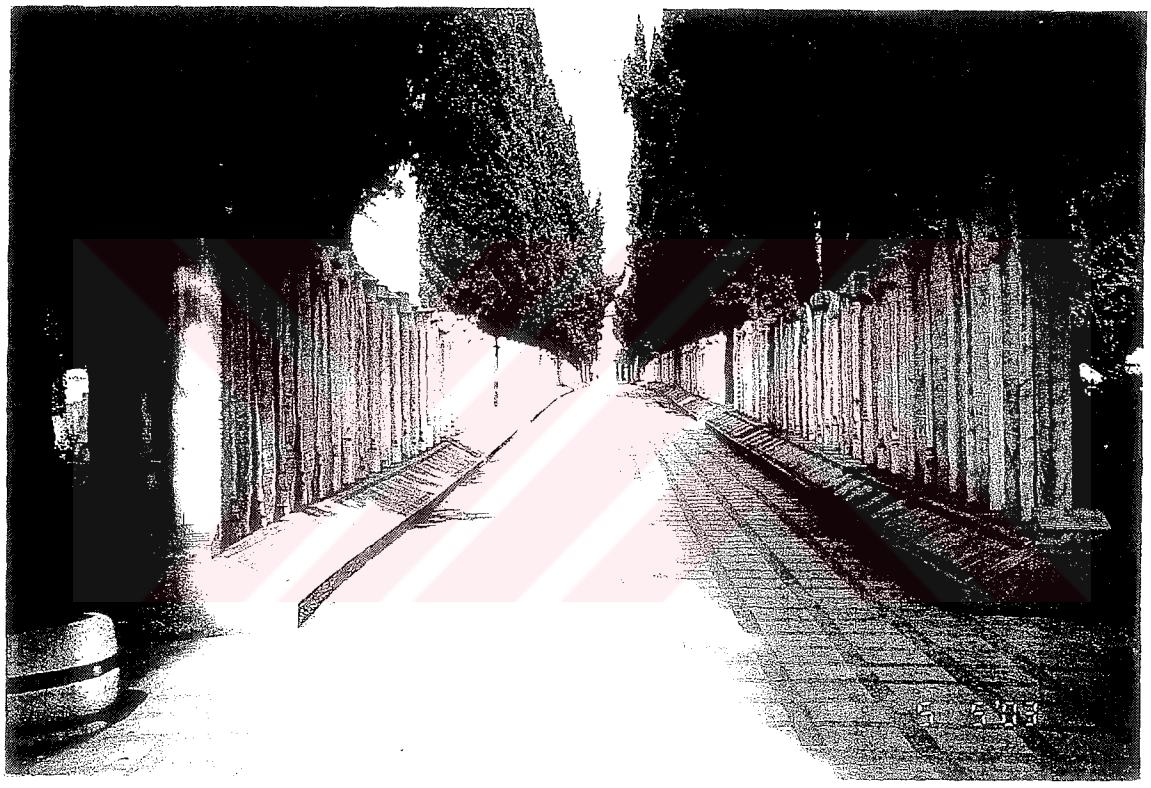

Örnek No : 1
Fotoğraf : 1
Çizim Nu : 1
Yeri : Orta koridorun kuzeyinde 9. sıradadır.
Türü : Baş taşıdır.
Tarihi : 27 Şevval 1263 Hicri = 8 Ekim1847 Miladi
Kimliği : Gümrük Kâtibi Mes'ûd Efendi'nin Eşi Cânfes Hanım
Malzemesi : Mermer
Ölçüleri : Gövde uzunluk: 205 cm – genişlik: 34 cm
İşlenişi : Oyma
Yazı Cinsi : Talik
Kitabesi :

- Huve'l-Hallâk
- Hayfâ ki Gümrük Kâtibi Mes'ûd Efendi zevcesi
- İçdi ecel peymânesin kıldı bekâya irtihal
- İkbâli pek rûşen idi her hâli müstahsen idi
- Yüz binde birlerden idi öğmüş yaratmış Zü'l-Celâl
- Çün gitdi ol âhû –nigâh oldu yeri hâk-i siyâh
- Gûyâ sehâba girdi mâh kaldı gönüller pür-melâl
- Eyvâh ey gerdûn –ı dûn sen n'eyledin n'etdin bu gün
- İşte budur dâğ-ı derûn erince tâ subh-ı visâl
- Billâh ciğerler dağladır subh u mesâ kan ağladır
- İnsâna çok yas bağladır böyle ıyâl-i hoş-hisâl
- Zühdî anın târîhi bu cevher ile yazdım kamu
- Gitdi na'îme Hak deyu Cânfes Hanım güller misâl
- Rızâen lillâhi'l-Fâtiha
- Sene, 1263 Fî 27 L

Tanımı:

A-Biçim: Dikdörtgen plaka biçimli baş taşıdır. Yatay dört sıra dilimli başlıklı dikdörtgen gövdeli şahide, altta daralarak kaide kısmından betona

oturtulmuştur. Paralel kenarlarla uzanan gövdenin uzun kenarları S biçiminde kıvrımlı bordürle çevrelenmiştir. Soldan sağa meyilli silmelerin oluşturduğu alana kitabe metni yerleştirilmiştir.

B-Süsleme:Süsleme gövdenin üst ve alt uçlarında yoğunlaşmıştır.

1-Bitkisel süsleme: Başlık yatay iki silme ile üç eşit parçaya bölünmüştür. En alttaki bölümde yarım daire içinde yaprağı anımsatan motifler bulunmaktadır. Başlığın hemen altında üç tane stilize edilmiş gül goncası ile boyun kısmına geçilmiştir. İnce bir silme ile iki kısma ayrılan boyunda sade bir gerdanlık bulunmaktadır. Gövdenin üç kenarı ince bir silme ile çevrelenmiş altta yarım daire ile sonlanmıştır. Kitabe metninin üst ve alt ucunda simetrik işlenmiş iki noktalı ucu yaprak motifli fiyonk bulunmaktadır. Kitabe metnini çevreleyen S biçiminde kıvrımlı bordürde birbirini takip eden stilize edilmiş yaprak motifi bulunmaktadır.

2-Nesneli süsleme:Şahide de, boynunda ki üç dilimli kumaşın ucuna takılmış yuvarlak bir objeli gerdanlık ile kitabe metninin üst ve alt uçlarındaki kurdela ile yapılmış fiyonklardan oluşan nesneli süsleme yer almaktadır.

Fotoğraf:1

Çizim:1

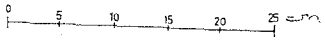

Örnek No : 2
Fotoğraf : 2
Yeri : Orta koridorun kuzeyinde 10.sıradadır.
Türü : Baş taşıdır.
Tarihi : 15 Rebiülevvel 1245 Hicri = 14 Eylül 1829 Miladi
Kimliği : Vâkıf Kâtibizade Muhammed Ağa'nın Eşi Zelihâ Hâtun
Malzemesi : Mermer
Ölçüleri : Gövde uzunluk:180 cm - genişlik:36 cm
İşlenişi : Oyma
Yazı Cinsi : Talik
Kitabesi :

- Huve'l-Bâkî
- Vâkıf Kâtibi – zâde Muhammed Ağa'yı bırakub eyledi fedâ
- Kıldı mahzûn halîlesi eyleyüb azm-i bekâ
- Gülşen-i fânîde iken terkedüb dünyâsını
- Şerbet-i cennetle sîr-âb eylesün rûhun Hudâ
- Ta'allukât-ı ehline Hak sabr ile me'cûr ede
- Ni'met-i firdevs ile merhûme itdikce safâ
- Hazret-i Fâtıma-i Zehrâya kılsun hem-civâr
- Âh ne çâre gitdi bî-çâre, Cenâb-ı Kibriyâ
- Hâlisâ kim görse âh eyler okur târîhini
- Merhûme ve mağfûre Zelîhâ Hâtûn mededi ol hebâ
- Oku rûhiçün rızâen lillâhi te'âlâ Fâtiha .
- Sene , 1245 Fî 15 Râ

Tanımı

A-Biçim: Dikdörtgen plaka biçimli baş taşıdır. Gövdesinin alt bölümü içe ve dışa silmelerle daralarak kaide kısmına geçilip betona oturtulmuştur. Yatay ince silmelerin oluşturduğu alana kitabe metni yerleştirilmiştir. Kitabe on iki tane ince yatay silmelerle oluşturan alana yazılmıştır.

B-Süsleme: Süsleme açısından sade bir görünüşe sahiptir.

1-Bitkisel süsleme: Başlık sade ve basıktır. Başlığın hemen altında yüksek kabartmalı stilize edilmiş gül motifi bulunmaktadır. Üzerinde ince bir silme bulunan boyundan gövdeye geçilmektedir. Gövdenin uzun kenarları ince silme ile çevrelenmiştir.

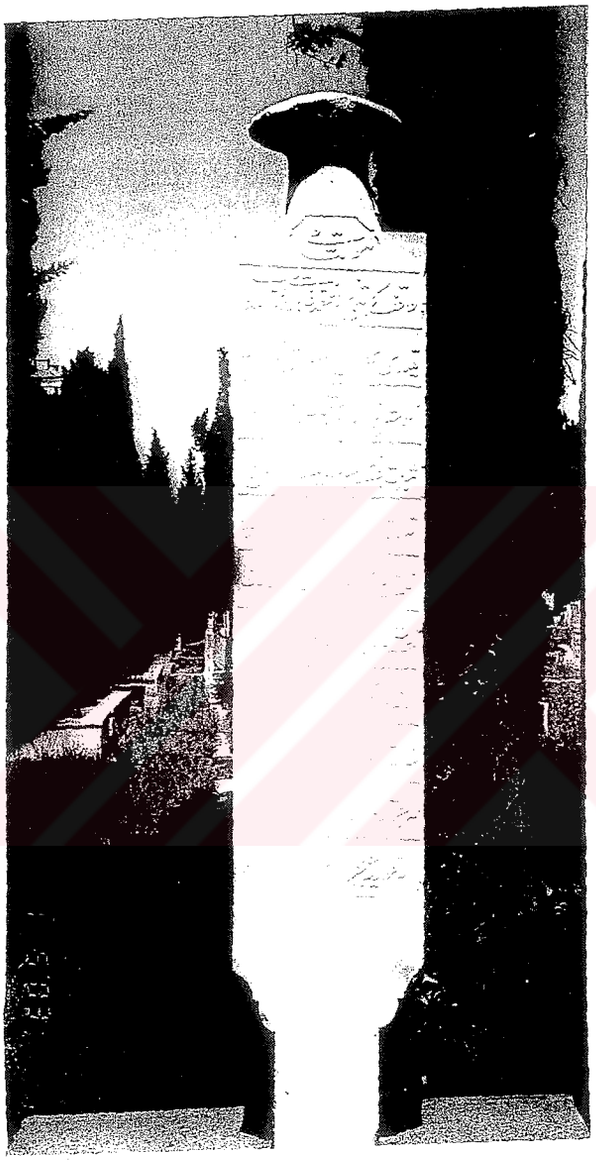

Fotoğraf:2

Örnek No : 3
Fotoğraf : 3
Yeri : Orta koridorun kuzeyinde 12. Sıradadır.
Türü : Baş taşı
Tarihi : 27 Rebîülâhir 1246 Hicri = 15 Ekim 1830 Miladi
Kimliği : Hoca Alizade Sa'îd Efendi'nin Kızı Şerife Kerime Hanım
Ölçüleri : Gövde uzunluk: 146 cm – genişlik: 35 cm
Malzemesi . Mermer
İşlenişi : Oyma
Yazı cinsi : Sülüs
Kitabesi :

- Huve'l-Hayyu lâ-yemût
- Bir gül-i zîbâ iken bu nâzenîn
- Hâke saldı rüzgâr nâzik tenin
- Atası pek zârıle efgândadır
- Durmayub çeşmi revân daima hemîn
- Nâ-murâd gitdi vebâdan bu civân
- Rûh-ı pâki mürg misli istikâmet-i illiyyîn
- Merkadin Hak eylesun dârü'l –cinân
- Hûrilerle kılsun anı hem – nişîn
- Hoca Ali-zâde es-Seyyid Sa'îd
- Efendi'nin kerîmesi Şerîfe Kerîme Hanım rûhuna
- Fâtiha.Sene,1246 Fi 27 R

Tanımı:

A-Biçim: Dikdörtgen plaka biçimli baş taşıdır. Dikdörtgen gövdenin başlığı dilimlidir. Yatay iki silme ile üç bölüme ayrılmıştır. Boyunda biri önde ikisi arkada olmak üzere üç tane stilize gül motifi bulunmaktadır. Paralel kenarlarla uzanan dikdörtgen gövde altta içe ve dışa kavislerle daralıp kaide ile birleşmektedir. Kaide betona oturtulmuştur. Yatay 11 silmenin oluşturduğu alana kitabe metni yerleştirilmiştir.

B-Süsleme: Gövdenin üst bölümünde ve boyunda yoğunlaşmış bitkisel süsleme bulunmaktadır.

1-Bitkisel süsleme:Şahidenin başlık kısmı yatay iki sıra silme ile üç bölüme ayrılmış ve en alttaki kısım süs motifleriyle hareketlendirilmiştir. Başlığın altında yüksek kabartmalı üç tane gül goncası ile boyun kısmına geçilmiştir. Boyunda çiçek motifli bir gerdanlık yer almaktadır. Dikdörtgen gövdenin

kenarları ince bir silme ile çevrelenmiştir. Gövdenin üst kısmında yer alan kartuş her iki alt ucundan s kıvrımlarla gövdenin silmeleriyle birleştirerek bir pano oluşturmuştur. Köşeliklerde simetrik yerleştirilmiş taçlı gül motifi bulunmaktadır.

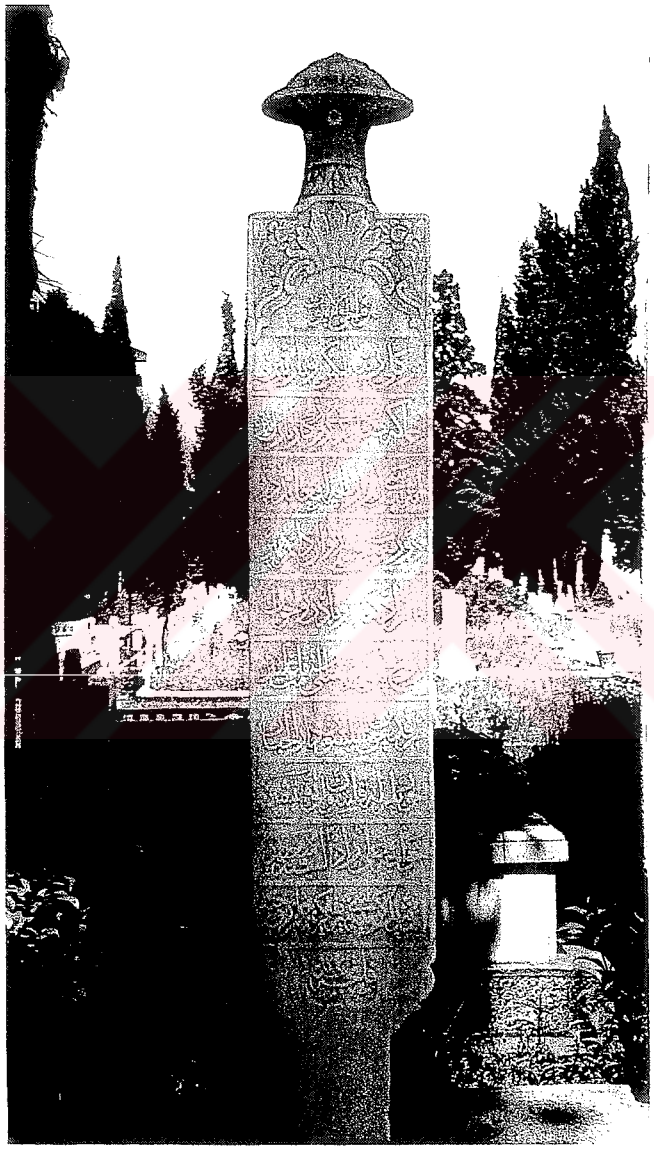

Fotoğraf:3

Örnek No : 4
Fotoğraf : 4
Yeri : Orta koridorun kuzeyinde 14. Sıradadır.
Türü : Baş taşı
Tarihi : 1220 Hicri = 1805 –6 Miladi
Kimliği : Bedesten Kethudâsızâde Derviş Muhammed Ağa'nın Eşi Ümmügülsüm Hanım
Ölçüleri : Gövde uzunluk: 180 cm – genişlik: 32 cm
Malzemesi : Mermer
İşlenişi : Oyma
Yazı cinsi : Sülüs
Kitabesi :

- Huve'l – Hayyu'l – Bâki
- Hey meded bulunmadı emrâzının bir çâresi
- Otuz üc yaşında tekmîl imiş meğer kim va'desi
- Nice ruhânî ve cismânî ile tedbir itdiler
- Gelse Lokmân n'eylesin tolmuş ecel peymânesi
- Dehr-i dûnun kimseye yokdur vefâsı bir nefes
- İster olsun mülk-i iklîm-i şahın bir dânesi
- Bir melek haslet civân idi toymadı gençliğine
- Ey felek lâyık mı böyle taşdan olsun lâneti
- ...şu mevtânın rûhuna yâ-hû oku bir Fâiha
- Karba (?) nevbet değil midir bu fenâ vîrânesi
- Çünki yâ Rab toymadı kasr-ı cihânın zevkine
- Bedestân Kethudâsızâde Derviş Muhammed Ağa'nın
- Zevcesi Ümmügülsüm Hâtun rûhuna Fâtiha. Sene, 1220

Tanımı:

A-Biçim: Dikdörtgen plaka biçimli baş taşıdır. Paralel kenarlarla uzanan gövde altta içe ve dışa kavislerle daralarak kaide kısmına geçilmiştir. Gövdenin uzun kenarlarının bazı yerleri kırılmıştır. Yatay 14 silmenin oluşturduğu alana kitabe metni yerleştirilmiştir.

B-Süsleme: Başlığın hemen altında ve gövdenin üst bölümünde bitkisel süsleme yer almaktadır.

1-Bitkisel süsleme: Dikdörtgen gövdeli şahidenin başlığı yassı ve sadedir. Yassı başlığın kenarları üç dilimli yaprak motifleri ile çevrelenmiştir. Başlığın hemen altından başlayıp boyunluğa kadar devam eden kısımda üç tane

stilize edilmiş yüksek kabartma gül goncası ve bunların etrafında çiçek motifleri bulunmaktadır. Boyun kısmının neredeyse tamamı kaplayan çiçeklerin bitiminde yan yana sıralanmış dilimli kumaş gibi boyunluk onun hemen altında da çiçekli gerdanlık bulunmaktadır. Dikdörtgen gövdenin kenarları ince bir silme ile çevrelenmiştir. Her iki taraftan S kıvrımlarla birleştirilmiş kartuş gövdenin üst kısmını kaplamıştır. Kartuşun her iki yanında simetrik yerleştirilmiş taçlı gül motifleri bulunmaktadır.

Fotoğraf:4

Örnek No : 5
Fotoğraf : 5
Yeri : Orta koridorun kuzeyinde 15.sıradadır.
Türü : Baş taşı
Tarihi : 25 Rebiülevvel 1246 Hicri = 13 Eylül 1830 Miladi
Kimliği : Hacı Kadızade Hüseyin Efendi'nin Kızı, Tâhir Efendi'nin Eşi Gülfem Hanım
Ölçüleri : Gövde uzunluk:176 cm – genişlik:36 cm
Malzemesi : Mermer
İşlenişi : Oyma
Yazı cinsi : Sülüs
Kitabesi :

- Huve'l-Bâkî
- Âh kim bu âlem içre ben de şâdân olmadım
- Çâresiz bir derde düşdüm def'e imkân bulmadım
- Gecdi ömrüm görmedim sıhhat yüzün dünyâda ben
- Bir misâfir gibi geldim ben de mihmân olmadım
- Ya İlâhî sen bilirsin gayri sendendir meded
- Yüzümü dergâhına sürmekden a'lâ bulmadım
- Hacı Kadızâde Hacı Hüseyin Efendi'nin kerîmesi
- (Gol)u zâde Tâhir Efendi'nin halîlesi
- Merhûme Gülfem Hanım rûhiçün Fâtiha
- Sene ,1246 Fî 25 Râ

Tanımı:

A-Biçim: Başlıklı, dikdörtgen gövdelidir. Önde bir kısmı tahrip olmuş başlık iki yatay bölme ile üç bölüme ayrılmıştır. Gövde altta daralıp kaide ile birleşmiştir. Kaide betona oturtulmuştur. Paralel kenarlarla uzanan gövdede yatay 10 silmenin oluşturduğu alana kitabe metni yerleştirilmiştir. Gövdenin sağ alt kenarı tahrip olmuştur.

B-Süsleme: Başlığın hemen altında , boyunda ve gövdenin üst bölümünde bitkisel süsleme yer almaktadır.

1-Bitkisel süsleme: Başlığın hemen altında stilize edilmiş yüksek kabartma şeklinde işlenmiş gül goncası yer almaktadır. Boyunda dört yapraklı, çiçekli gerdanlık bulunmaktadır. Dikdörtgen gövdeli şahide üstte alınlık kısmında dört sıra kademeli silme ile yarım daire oluşturulmuş ve her

iki ucundan S kıvrımla gövdeye birleşmiştir. Yarım dairenin üzerine küçük sekiz tane üç dilimli yapraklar yan yana yerleştirilmiştir. Alınlık kısmının sağ ve sol köşesinde simetrik olarak yerleştirilmiş birer taçlı gül motifi bulunmaktadır.

Fotoğraf:5

Örnek No : 6
Fotoğraf : 6
Yeri : Orta koridorun kuzeyinde 27. Sıradadır.
Türü : Baş taşı
Tarihi : 3 Şaban 1227 Hicri = 12 Ağustos 1812 Miladi
Kimliği : Kozlucalı Hacı Abdi Ağa'nın Kızı Bahşiş Fâtma Hatun
Ölçüleri : Gövde uzunluk:158 cm –genişlik: 31 cm
Malzemesi : Mermer
İşlenişi : Oyma
Yazı cinsi : Sülüs
Kitabesi :

- Huve'l-Bâkî
- Tutuldum nâ-gâh emrâz-ı vebâya
- Ecel irdi ne sûd sa'y-i devâya
- Cihândan nâ-murâd oldum dirîğâ
- Bu genc yaşımda azm itdim bekâya
- Kodum dünyâda ma'sûm yâd-gâr
- Emânet eyledim hıfz-ı Hudâ'ya
- Bana mühlet mi verdi çarh-ı gaddâr
- Bakam toyunca yâra akrabâya
- Yaraşmazdı bu genclig âleminde
- Ölüm dedikleri ben meh-likâya
- Bu imiş emr-i Hak el-hükmü lillâh
- Dilerim tevbe kamu cürm(ü) hatâya
- Bana bir Fâtiha ihdâ edenler
- Ere anlara Hak'dan nîg hidâye
- Kozlucalı Hacı Abdi Ağa'nın kerîmesi Bahşîş
- Fâtıma Hâtun ruhuna Fâtiha
- Sene,1227 3 Fî şaban

Tanımı:

A-Biçim: Dikdörtgen plaka biçimli baş taşıdır. Paralel kenarlarla uzanan dikdörtgen gövde altta daralarak kaide ile birleşmiştir. Kaide betona oturtulmuştur. Yatay 17 sıra silmenin oluşturduğu alana kitabe metni yerleştirilmiştir. Gövdenin sol alt yanı tahrip olmuştur.

B-Süsleme: Süsleme gövdenin üst kısmı ile boyun kısmında yoğunlaşmıştır.

1-Bitkisel süsleme: Yatay üç dilimli başlığın hemen altından başlayan yüksek kabartmalı stilize üç gül goncası bulunmaktadır. Boyunda yan yana sıralanmış dilimli yaprakların hemen altında kalın kumaş parçasını anımsatan zincire takılmış beş yapraklı çiçekli gerdanlık yer almaktadır. Dikdörtgen, kenarları ince tek sıra silmeli gövdenin alınlık kısmında ortasında madalyonlu, kartuş her iki yandan S kıvrımları ile gövdenin kenarındaki bordürle birleşmektedir. Köşelerdeki taçlı gül motifleri simetrik işlenmiştir. Gövdenin uzun kenarlarını dolaşan kalın bordürde birbirini takip eden çiçek ve kıvrık dallar yer almaktadır. Gövdenin alt kısmında simetrik yerleştirilmiş bitkisel motifler kitabeyi sonlandırmıştır.

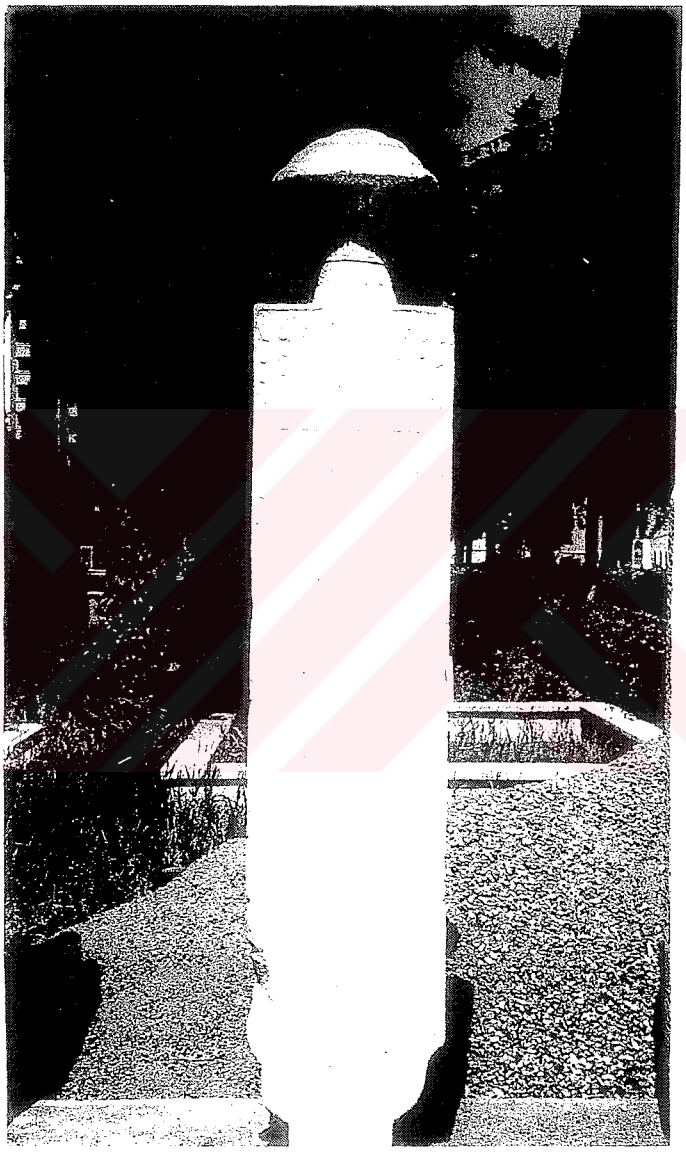

Fotoğraf:6

Örnek No : 7
Fotoğraf : 8
Çizim Nu : 2
Yeri : Orta koridorun kuzeyinde 28. sırdadır.
Türü : Baş taşı
Tarihi : 20 Ramazan 1311 Hicri = 27 Mart 1894 Miladi
Kimliği : Subaşızâde Pertev Paşa'nın Kızı ve Hacı Hamdizâde Hâmi Efendi'nin Eşi Saâdet Hanım
Ölçüleri : Gövde uzunluk:160 cm – genişlik:36 cm
Malzemesi : Mermer
İşlenişi : Oyma
Yazı cinsi : Sülüs
Kitabesi :

- Huve'l-Bâki
- Ukâlayı düşündüren en çok
- Yevme tuble's – serâir âyetidir.
- Hâsılı dehre bak şu meşhedden
- Kim iki hânenin sa'âdetidir
- Subaşızâde Pertev Paşa'nın kerîmesi ve Hamdizâde
- Hâmi Efendi'nin halîlesi olub yigirmi beş yaşında hâmilen
- Müteverrimeten âzim-i gülşen –serây-ı cinân olan
- Şehîde-i sa'îde Sa'âdet Hanım'ın rûhuna lillahi'l – fâtiha
- Sene,1311 20 M

Tanımı:

A-Biçim: Başlık yerine demet çiçekli, dikdörtgen plaka biçimli baş taşıdır. Altta daralan şahide betona oturtulmuştur. Kitabe üstte beş sıra geniş ve dört sıra dar silmelerin oluşturduğu alana yerleştirilmiştir.

B-Süsleme: Tepelik kısmında yoğunlaşmış bitkisel süslemelerle dikkat çeken baş taşında geometrik motiflerde yer almaktadır.

1-Bitkisel süsleme: Tepelikte altta yapraklardan oluşturulan zemin ve üzerinde beş tane gül motifi üstte iki altta üç tane olmak üzere yerleştirilmiştir. Bu demet şeklindeki çiçekleri üç sıra yan yana yerleştirilmiş yapraklar alttaki yapraklarla aradaki tek sıra silme ile birleştirmektedir. Alttaki yapraklardan uçta olanlar yukarı doğru kıvrılmış üstteki yapraklarda alta doğru kıvrılmıştır.

Gövdenin etrafı içten iki sıra kademeli dıştan tek sıra silmenin oluşturduğu kalın bir bordürle çevrelenmiştir. Burada birbirini takip eden üç yapraklı yoncalar ile yapraklar bulunmaktadır.

2-Geometrik süsleme:Gövdeyi çevreleyen bordürün alt iki ucunda sağda sekiz solda altı kollu yıldız yer almaktadır.

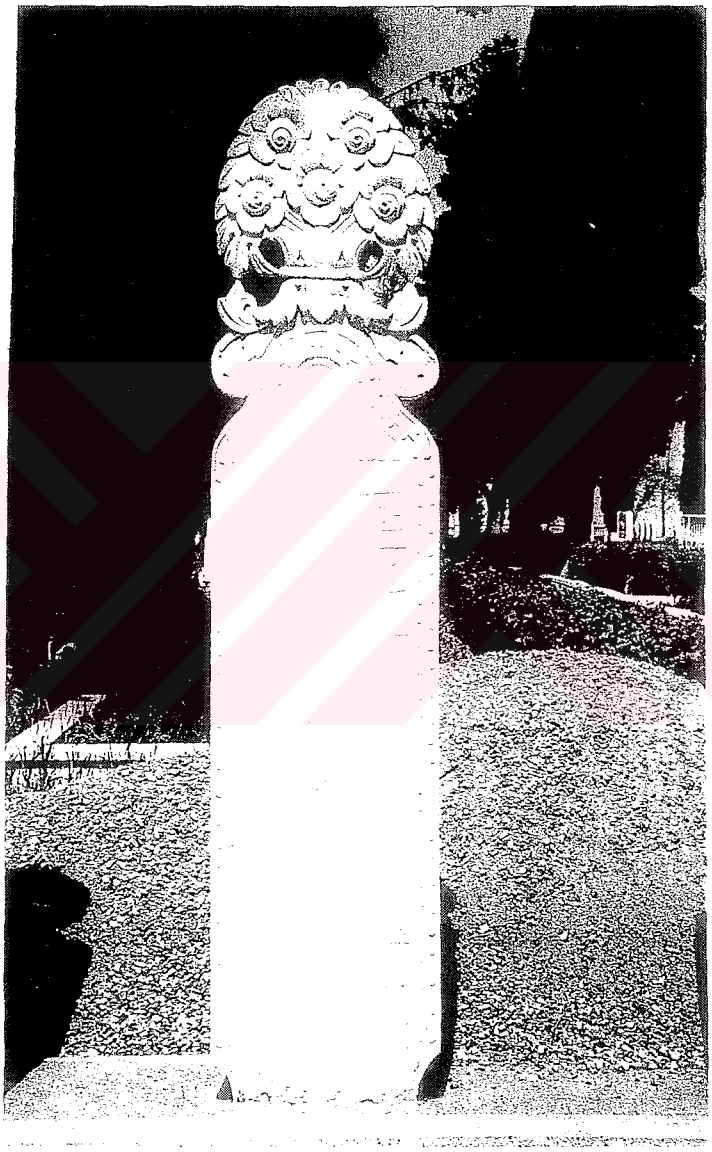

Fotoğraf:8

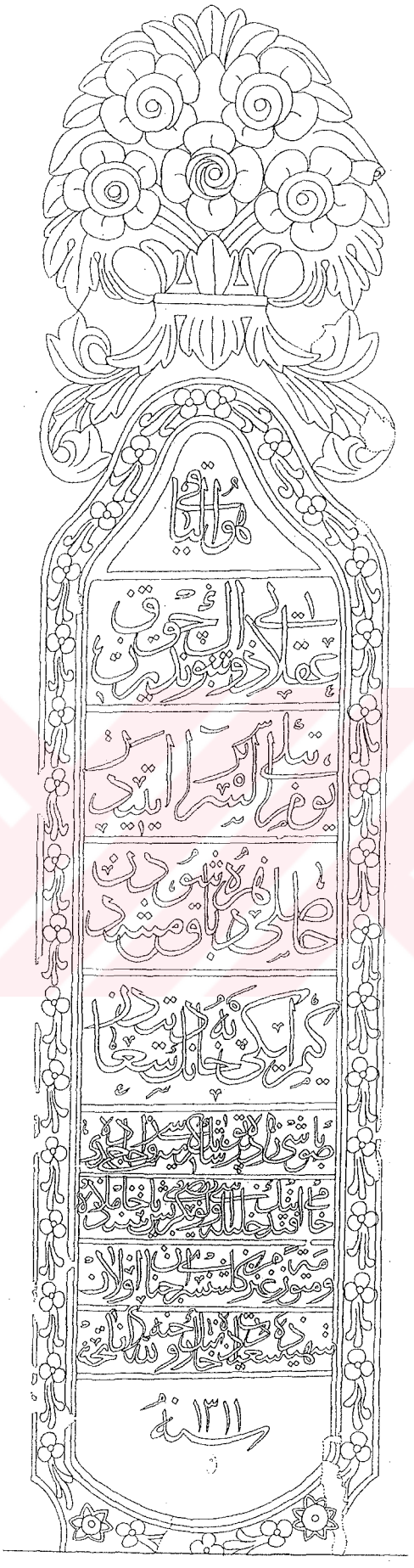

Çizim:2

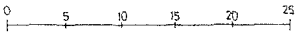

Örnek No : 8
Çizim Nu : 9
Yeri : Orta koridorun kuzeyinde 29. Sıradadır.
Türü : Baş taşı
Tarihi : 3 Zilka'de 1239 Hicri = 30 Haziran 1824 Miladi
Kimliği : Hacı Mollaoğlu Hâfız Mustafa'nın Eşi Züleyhâ Molla Hanım
Ölçüleri : Gövde uzunluk: 155 cm – genişlik: 33 cm
Malzemesi : Mermer
İşlenişi : Oyma
Yazı cinsi : Sülüs
Kitabesi :

- Huve'l-Bâkî
- Âh dâr –ı dünyâdan sefer kıldım Hazret'e
- Hem şehitler zümresinden nâil oldum
- Rif'ate Bu âlem içre ben de şâdân olmadım.
- Çâresiz bir derde düşdüm def'e
- İmkân bulmadım. Ya İlâhî! Sen bilirsin
- Gayri sendendir meded .Yüzümü dergâha
- Sürmekden â'la bulmadım. Gecdi
- Ömrüm on yedi yaşında iken
- Hiç görmedim âsla murâd .Bir misâfir
- Gibi geldim bunda mihmân olmadım
- Hacı Molla oğlu Hâfız Mustafa'nın
- Halilesi merhûme ve mağfûre Züleyha Molla'nın
- Rûhuna Fâtiha . Sene , 1239 Fî 3 Zâ

Tanımı:

A-Biçim: Dikdörtgen plaka biçimli baş taşıdır. Uzun kenarları silmeli gövde altta daralarak kaide kısmından betona oturtulmuştur. Dilimli başlık tahrip olmuştur. Gövde yatay 13 sıra silmenin oluşturduğu alana yerleştirilmiştir.

B-Süsleme: Sade bir görünümdedir.

1-Bitkisel süsleme: Dilimli başlığın hemen altında stilize edilmiş gül goncası motifi bulunmaktadır. Dikdörtgen gövdenin uzun kenarları silme ile son bulmuştur.

Fotoğraf:9

Örnek No : 9
Çizim Nu : 10
Yeri : Orta koridorun kuzeyinde 39.sıradadır.
Türü : Ayak taşı
Tarihi :
Kimliği :
Ölçüleri : Gövde uzunluk: 143 cm – genişlik: 32 cm
Malzemesi : Mermer
İşlenişi : Oyma
Yazı cinsi :
Kitabesi :

Tanımı:

A-Biçim: Soğan şeklinde başlıklı , dikdörtgen plaka biçimli ayak taşıdır. Dikdörtgen gövdenin üst bölümü yarım daire şeklindedir. Daralarak inen gövde betona oturtulmuştur.,

B-Süsleme:Gövdenin bütün yüzeyini kaplayan bitkisel bir kompozisyon yer almaktadır.

1-Bitkisel süsleme: Gövdenin etrafı ince tek sıra silme ile çevrelenmiştir. Ucu kurdele ile çevrelenen ağaç şeklindeki dal S biçiminde cephe yüzeyine yerleştirilmiştir. Bu kıvrık dal önce sağa sonra da sola helezon çizmiştir. Dalların uçlarına yerleştirilen iki nokta bir yaprak motifi ile kompozisyon tamamlanmıştır.

Fotoğraf:10

Örnek No : 10
Fotoğraf : 11
Çizim No : 3
Yeri : Orta koridorun kuzeyinde 40.sıradadır.
Türü : Baş taşı
Tarihi : 9 Ramazan 1273 Hicri = 3 Mayıs 1857 Miladi
Kimliği : Lü'lüzâde Hacı Lütfullah Efendi'nin Eşi Ulüvve Hanım
Ölçüleri : Gövde uzunluk:145 cm -genişlik: 37 cm
Malzemesi : Mermer
İşlenişi : Başlık kabartma gövde oyma
Yazı cinsi : Talik
Kitabesi :

- Âh mine'l –mevt
- Zihî a'mâl-i hayra sa'y eder makbûl bir zen kim
- Ümîdim var Mahşer'de olur hıfz-ı İlâhide
- Fenâ mülkün geçüb tutmuşdu ezvâc-ı Resûl re'sin
- İderdi imtisâl emre kim olmazdı nevâyide
- Yatub huld-i berîne ni'met-i îzedle müstağrak
- O kim oldu o zevkin ihtimâl yok tenâhide
- Gerektir düşe mahzar afva ihbâr-ı şerî'atle
- Çü kırk üçe erince ömr sayılmaz ol günâhıda
- Keremdir mahfi kim geçse Hudâsı cümle cürmünden
- Budur sebkat iden hikmet sûdûru kargahide
- Beyân it Vasfî cevher târîhle hüsn-i hâlin kim
- Bu gâfilden değildi bu bulunmazdı menâhîde
- Merhûme ve mağfûre Lü'lüzâde el-Hâc lütfullah
- Efendi'nin halîle-i muhteremeleri Ulüvve Hânım rûhuna
- Fâtiha .Sene , 1273 9 N

Tanımı:

A-Biçim: Palmet biçimli stilize yaprak motifli tepelikli, dikdörtgen plaka biçimli baş taşıdır. Alta doğru daralan dikdörtgen gövde betona oturtulmuştur. Kitabe soldan sağa meyilli on beş yatay silmenin oluşturduğu alana yazılmıştır.

B-Süsleme: Tepelikte bitkisel süsleme yer almaktadır.

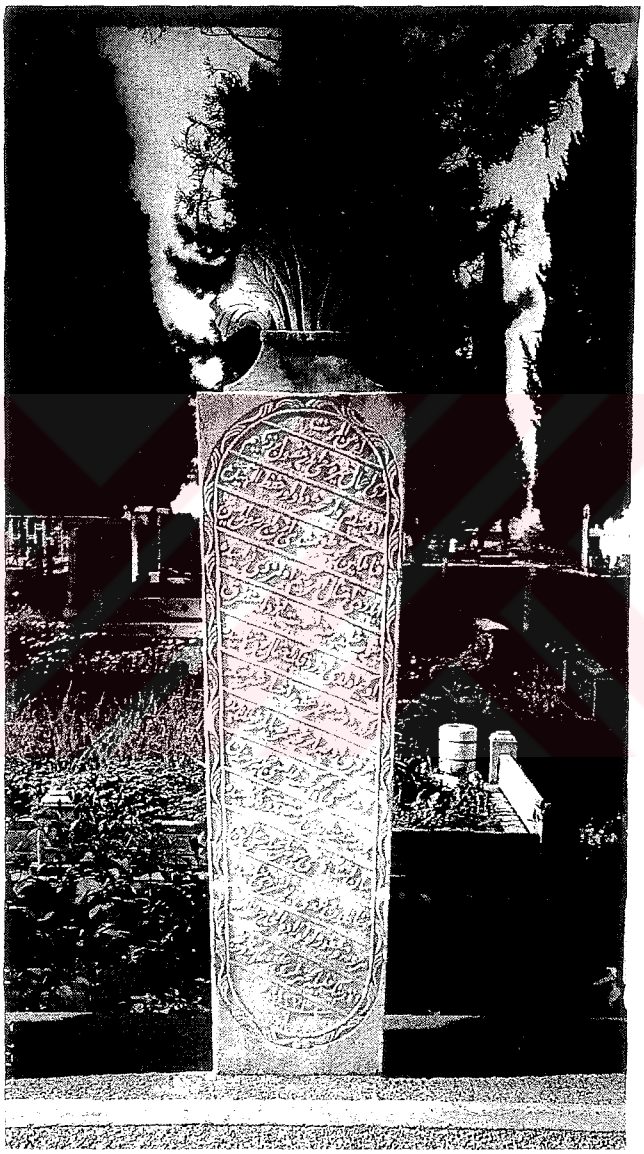

Fotoğraf:11

Çizim:3

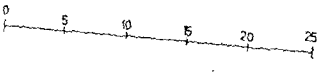

Örnek No : 11
Fotoğraf : 12,13
Çizim No : 4
Yeri : Orta koridorun kuzeyinde 42. sıradadır.
Türü : Baş taşı
Tarihi : 4 Cemâziyelâhir 1276 Hicri = 29 Aralık 1859 Miladi
Kimliği : Trabzon Kadısı Kuyucaklızâde'nin Eşi Şerife Hanım
Ölçüleri : Gövde uzunluk:154 cm – genişlik: 36 cm
Malzemesi : Mermer
İşlenişi : Oyma
Yazı cinsi : Talik
Kitabesi :

- Huve'l-Hayy
- Çün Kâdî-i Trabzon'du Kuyucaklızâde
- Anın haremlerine hemşîre bu Nefîse
- Hubb-i vatanla içdi gurbetde câm-ı mevti
- Verdi Hudâ'ya cân ol mâh-rû Nefise
- Çekdi anı türâbı İslâmbol'dan aldı
- Yohsa düşer mi idi bu semte Nefîse
- Yâ rab kusûru varsa sorma bi-hubb-i Zehrâ
- Hasretle oldu zîrâ mânend – i mû Nefîse
- Târîhi cevherîni Zühdi o rûha rahmet
- Göçdü Şerîfe Hanım firdevs çû nefîse
- Rızâen lillâhi'l – Fâtiha Sene , 1276 Fî 4 C

Tanımı:

A-Biçim: Tepelikli, dikdörtgen plaka biçimli baş taşıdır. Soldan sağa meyilli 11 silmenin oluşturduğu alana kitabe metni yerleştirilmiştir. Gövde daralarak inmiş ve betona oturtulmuştur. Gövdenin etrafını saran içten iki sıra kademeli kıvrımlı kalın silme çevrelemiştir. Başlığın üst ucu kırılmıştır.

B-Süsleme: Tepelik kısmında bitkisel süsleme , gövde cephesinde nesneli süsleme kullanılmıştır.

1-Bitkisel süsleme: Tepeliğin merkezinde üç tane gül ile onları saran stilize yapraklar bulunmaktadır. Güllerin yanlarından çıkan dalların uçlarındaki stilize yapraklar başlığın etrafını sarmıştır. Sağda ve soldaki güller yanlara, üstteki gül yukarıya bakmaktadır.

2-Nesneli süsleme: Bu güllerin hemen altında , kitabe metnini sınırlayan C biçimindeki kalın bordürde fiyonk bulunmaktadır.

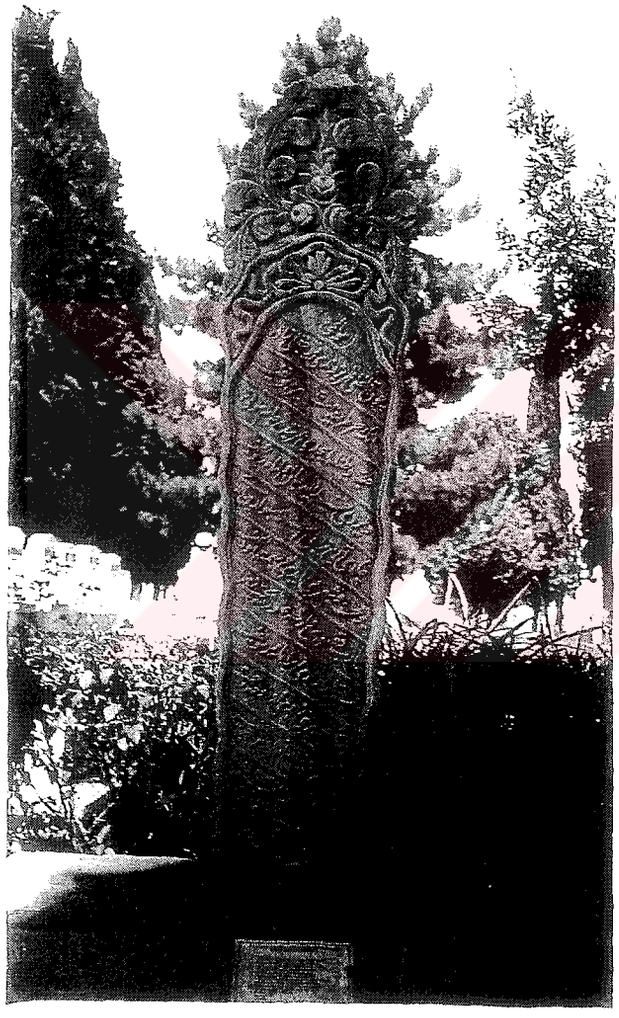

Fotoğraf:12

Fotoğraf:13

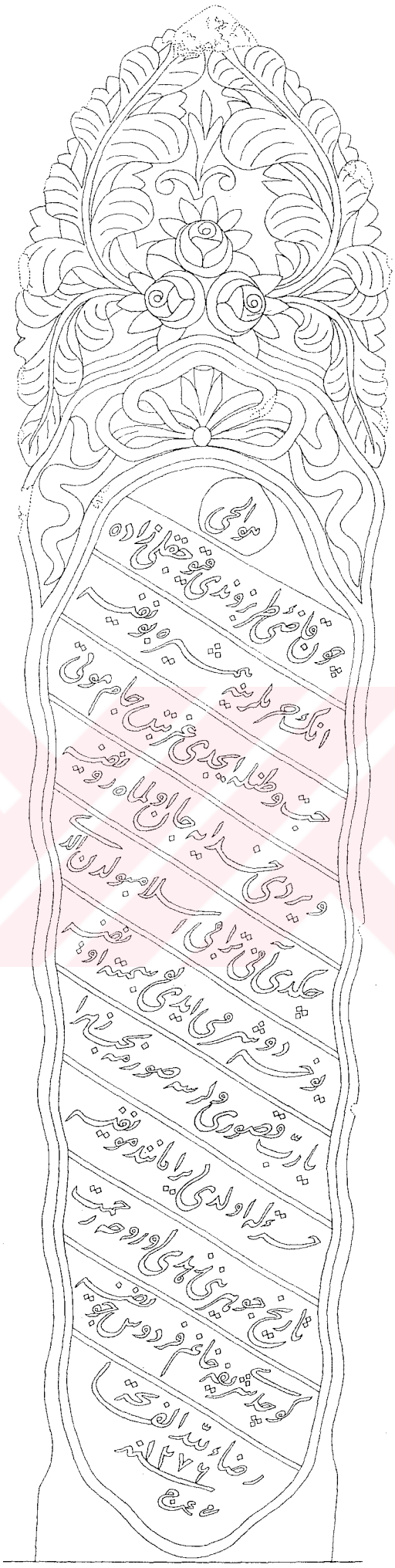

Çizim:4

Örnek No : 12
Fotoğraf : 14,15
Çizim No : 5
Yeri : Orta koridorun kuzeyinde 48.sıradadır.
Türü : Baş taşı
Tarihi : 14 Cemaziyelâhir 1251 Hicri = 7 Ekim 1835 Miladi
Kimliği : Trabzon Valisi Seyyid Osman Paşa'nın Divan Kâtibi Hüseyin Efendi'nin Eşi Hatice Hanım
Ölçüleri : Gövde uzunluk: 150 cm - genişlik: 37 cm
Malzemesi : Mermer
İşlenişi : Tepelikte kabartma, gövde de oyma
Yazı cinsi : Sülüs
Kitabesi :

- Huve'l-Bâki
- İlâhî rûz-i mahşerde bana gûn-â – gûn ecr eyle
- Ne dertlerle helâk oldum şehîdlerle haşr eyle
- Sana kurbân edüb cânım eyledim türâb mesken
- Rahmân'sın âb-ı rahmetle küllî isyânım afv eyle
- Trabzon Valisi devletlü Seyyid Osman
- Paşa Hazretleri'nin dîvân kâtibi hâcegân-ı
- Dîvân –ı hümâyûndan Hüseyin Efendi'nin hâlilesi
- Hadîce Hanım rûhuna el-Fâtiha
- Sene , 1251 Fî 14 C

Tanım:

A-Biçim:Öne doğru çıkıntılı uçlu, yaprak motifli başlıklı, dikdörtgen plaka biçimli baş taşıdır. Üç kenarı silmeli gövde altta ortadan kırılmış daha sonra birleştirilmiştir. Gövdesinden betona oturtulmuş şahidenin kitabe metni yatay 8 silmenin oluşturduğu alana yerleştirilmiştir.

B-Süsleme: Tepelik kısmında bitkisel süsleme kullanılmıştır.

1-Bitkisel süsleme:Şahidenin başlığında, merkeze ayaklı iki yandan kulplu, üzeri dilimli bir kâse içinde iki salkım üzüm bulunmaktadır. Üzüm salkımları dalları ve yapraklarıyla birlikte kasenin biri sağına biri de soluna gelecek şekilde yerleştirilmiştir. Her iki salkım da simetrik olarak işlenmiştir. Tepeliğin üst bölümünü taçlandıran kartuş altta palmet biçimli yapraklarla son

bulmuştur. Dikdörtgen gövde alınlıktan tek sıra silme ile ayrılmaktadır. Bu silme dikdörtgen gövdenin üst ve uzun kenarları dolaşmıştır. Gövdenin merkezine alt uçları kıvrımlı , köşelikleri sütünceli kartuş yerleştirilmiştir. Köşeliklerde ki simetrik işlenmiş kır çiçeği ya da sümbül ile kompozisyon tamamlanmıştır.

Fotoğraf:14

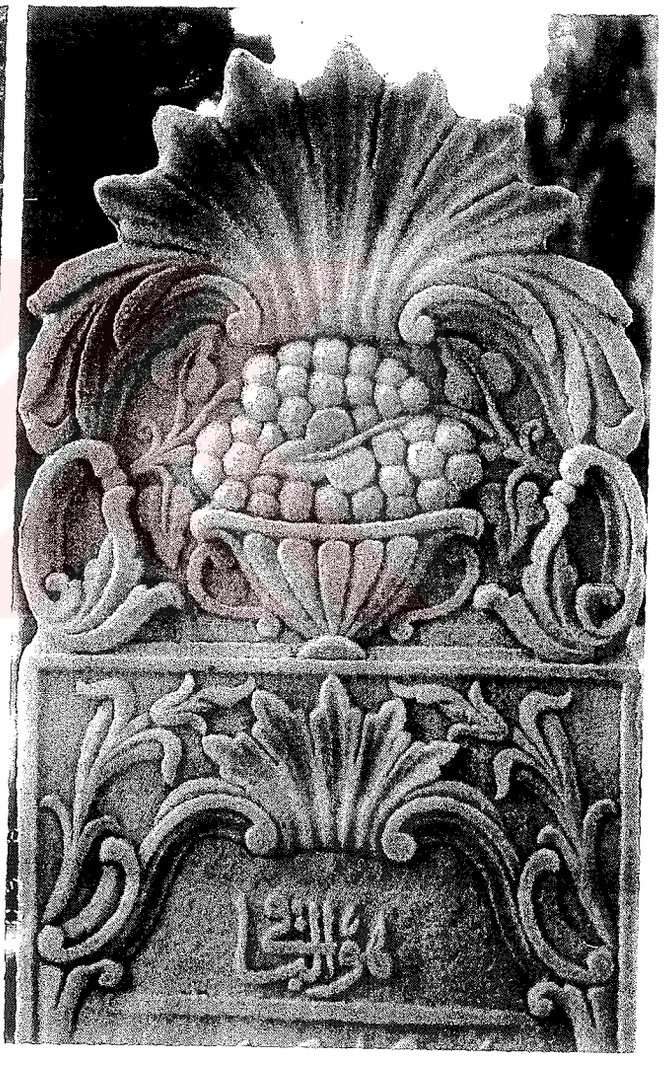

Fotoğraf:15

Çizim:5

Örnek No : 13
Fotoğraf : 16
Çizim Nu : 6
Yeri : Orta koridorun kuzeyinde 56, sıradadır.
Türü : Baş taşı
Tarihi : Şaban 20-30 arası 1217 Hicri = 27 Kasım-26 Aralık 1802 Miladi
Kimliği : Hattat Osman Efendi'nin Kızı Hatîce Molla Hanım
Ölçüleri : Gövde uzunluk: 145 cm - genişlik: 43 cm
Malzemesi : Mermer
İşlenişi : Oyma
Yazı cinsi : Sülüs
Kitabesi :

- Huve'l-Hallâku'l – Bâkî
- İffet-i pâkîze oldu bir maraza mübtelâ
- Çok tabîbler sa'y idüb derdine bulmadı devâ
- Se yetîmin terk edüb ısmarladı ma'bûduna
- El çeküb dâr-ı fenâdan cümleye dedi vedâ
- İrci'î emriyle oldu rûhuna kabz – ı melek
- Emr-i Hakk'a râzı oldu eyledi azm-i bekâ
- Hattan Osman Efendi kerîmesi merhûme
- Hadîce Molla rûhuna el- Fâtiha.
- Sene 1217 Evâhir-i Şa'bân

Tanım:

A-Biçim: Üçgen kemer şeklinde başlıklı, dikdörtgen plaka biçimli baş taşıdır. Dört kenarı silmeli şahidenin uzun kenarları daralarak inmiş ve betona oturtulmuştur. Yatay 9 sıra silmenin oluşturduğu alana kitabe metni yerleştirilmiştir.

B-Süsleme: Süsleme alınlıkta yoğunlaşmıştır.

1-Bitkisel süsleme: Üçgen alınlığın en üst noktasında stilize edilmiş akantus yaprağı ile onun alt uçlarından aşağıya doğru inen etrafı yaprak motifli S kıvrımlarla son bulmaktadır. Alttaki akantus yaprağının yanlarındaki kıvrımları ile gövdeyle birleşmiştir. Ortadaki tek gül motifi ile zemin doldurulmuştur.

Fotoğraf:16

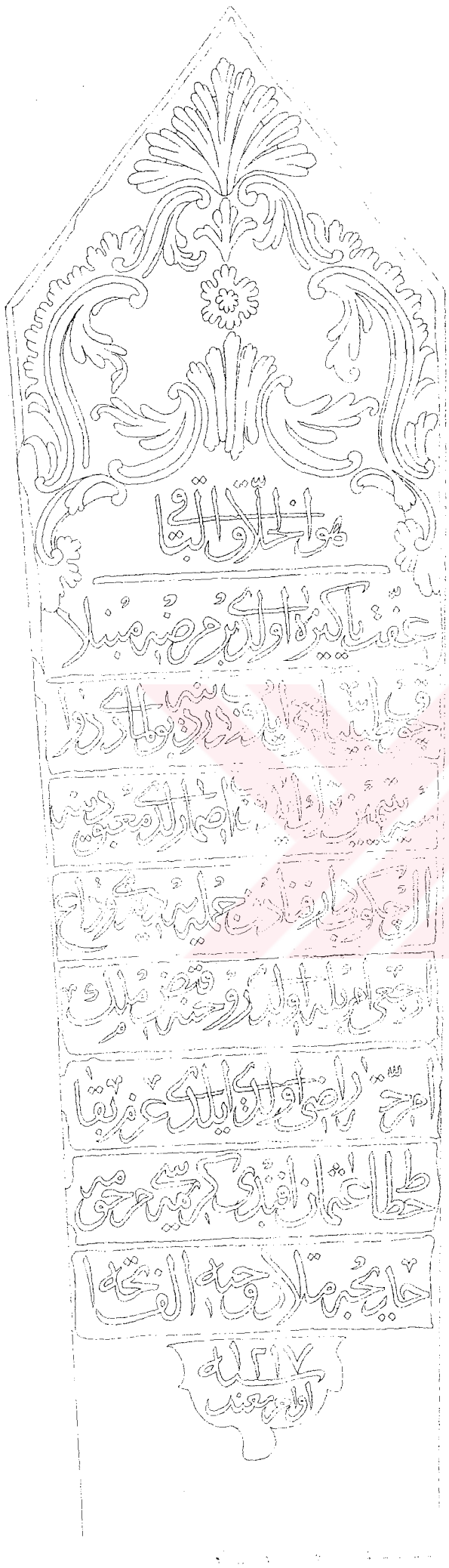

Çizim:6

Örnek No : 14
Fotoğraf : 17
Yeri : Orta koridorun kuzeyinde 58,sıradadır.
Türü : Baş taşı
Tarihi : 1251 Hicri = 1835-36 Miladi
Kimliği : Dindebân Memiş Ağa'nın Kızı Mahbûb Hatun
Ölçüleri : 145-26
Malzemesi : Mermer
İşlenişi : Oyma
Yazı cinsi : Sülüs
Kitabesi :

- Huve'l- Hallâku'l – Bâkî
- Dü cihânda yokdur ey Mevlâ senin gibi mukîm
- Külli şey'in hâlikun lâ- raybe illâ sen kadîm
- İmtisâl –i emrile dergâhına geldim kimsesiz
- Yok huzûrunda metâ'ım var ise kalb-i selîm
- Dâmen-i lâ- taknatû min rahmetî destimdedir
- Lâubâlî bir gedâ – yı bâb-ı lütfı yâ Kerîm
- Ekremînin ekremisin erhamînin erhamı
- Mağfiret eyle zünûbun yâ Gafûr yâ Rahîm
- Fahr-i âlem Seyyidü'l – kevneyn Muhammed rûhçün
- Yâ ilâhî meskenim lütfunla kıl dâru'n – na'îm
- Dindebân Memiş Ağa'nın kerîmesi merhûme
- Ve mağfûratün lehâ Mahûb Hâtun rûhuna
- El- Fâtiha.
- Sene , 1251

Tanım:

A-Biçim: Başlıklı, dikdörtgen plaka biçimli baş taşıdır. Üç yatay bölüme ayrılmış başlık kısmı uzun bir boyun ile gövdeye bağlanmaktadır. Dikdörtgen gövde altta daralarak kaide kısmından betona oturtulmuştur. Soldan sağa meyilli silmelerin oluşturduğu alana kitabe metni yerleştirilmiştir. Gövdenin sağ üst kısmı kırılmıştır.

B-Süsleme:Şahidenin başlık kısmı üç yatay bölüme ayrılmıştır. Başlığın altında yüksek kabartma tekniğinde yapılmış stilize gül motifi yer almaktadır.

Boyun kısmını ortada ince bir silme bölmektedir. Dikdörtgen gövde sade bir görünüme sahiptir.

Fotoğraf:17

Örnek No : 15
Fotoğraf : 18
Yeri : Orta koridorun kuzeyinde 59, sıradadır.
Türü : Baş taşı
Tarihi : 1219 Hicri = 1804-5 Miladi
Kimliği : Sâlih Oğlu Hacı Mustafa'nın Eşi Fâtıma Hatun
Ölçüleri : Gövde uzunluk:143 cm - genişlik:50 cm
Malzemesi : Mermer
İşlenişi : Oyma
Yazı cinsi : Sülüs
Kitabesi :

- Huve'l-Hallâku'l – Bâkî
- Okuyalar Fâtiha rahmeten li'l-âlemîn
- Durağı cennet ola fî makâmin emîn
- Sâlih oğlu el-Hâc Mustafâ'nın
- Ehli merhûme ve mağfûratün lehâ
- Fâtıma Hâtun rûhiçün Fâtiha , 1219

Tanım:

A-Biçim: Üçgen kemer şeklinde alınlıklı, dikdörtgen plaka biçimli baş taşıdır. Şahidenin üçgen alınlık kısmı, üç dilimli kemer biçiminde kademeli silme ile gövdeden ayrılmıştır. Gövdenin uzun kenarları daralarak inip betona oturtulmuştur. Altı sıra yatay silmenin oluşturduğu alana kitabe metni yerleştirilmiştir.

B-Süsleme: Bitkisel süsleme alınlıkta kullanılmıştır.

1-Bitkisel süsleme:Üçgen alınlığın üst noktasında stilize akantus yaprağı alt uçlarındaki S kıvrımlarla gövde ile birleşmiştir. Alınlığın gövdeden ayrıldığı üç dilimli kemer biçimindeki silmeli kısım üzerinde dokuz tane küçük üç dilimli yaprak yan yana yerleştirilmiştir. Dilimli yapraklarının üzerine simetrik olarak yerleştirilmiş gül motifi dalları ve yaprakları ile birlikte işlenmiştir.

Fotoğraf:18

Örnek No : 16
Fotoğraf :
Çizim Nu : 7
Yeri : Orta koridorun kuzeyinde 61, sıradadır.
Türü : Baş taşı
Tarihi : 13 zilhicce 1249 Hicri = 23 Nisan 1834 Miladi
Kimliği : Rizeli Hattat Memiş Efendi'nin Kızı Zelîhâ (Züleyha) Hanım
Ölçüleri : 140-28 cm
Malzemesi : Mermer
İşlenişi : Oyma
Yazı cinsi : Sülüs
Kitabesi :

- Huve'l-Bâkî
- Hey meded bulunmadı emrâzının bir çâresi
- Genç yaşında tekmîl imiş meğer kim va'desi
- Nice rûhâni vü cismânile tedbîr itdiler
- Gelse Lokman neylesun tolmuş ecel peymânesi
- Dehr –i dûnun kimseye yokdur vefâsı bir nefes
- İster olsun mülk-i iklîm - i şâhın bir dânesi
- Nev- civânım ucdu cennet bâğına
- Firâkı kaldı vâlideynin cânına
- Rizevî Hattat Memiş Efendi'nin kerîmesi
- Merhûme Zelîhâ Hânım rûhuna el – Fâtiha
- Sene , 1249 Fî 13 Zî

Tanım:

A-Biçim: Başlıklı, dikdörtgen plaka biçimli baş taşıdır. İki yatay silme ile üç bölüme ayrılan başlıklı şahide sade bir görünüme sahiptir. Kitabe metni yatay silmelerin oluşturduğu alana yerleştirilmiştir. Altta hafifçe daralan gövde betona oturtulmuştur.

B-Süsleme:Şahidenin gövdesi sade bir görünümdedir. Başlıktaki dilimler mezar taşına hareket kazandırmıştır.

Çizim:7

Örnek No : 17
Fotoğraf : 19
Yeri : Orta koridorun kuzeyinde 62, sıradadır.
Türü : Baş taşıdır.
Tarihi : 1215 Hicri = 1800-1 Miladi
Kimliği : Osman Alemdar'ın Kızı Fâtıma
Ölçüleri : Gövde uzunluk:140 cm - genişlik: 37 cm
Malzemesi : Mermer
İşlenişi : Oyma
Yazı cinsi : Sülüs
Kitabesi :

- Huve'l-Bâkî
- Emr-i Hak ile dürlü emrâz geldi benim tenime
- Bulmadı sıhhat vücûdum sebeb oldu mevtime
- Âkıbet erdi ecel rıhlet göründü cânıma
- Okuyub bir Fâtiha irsâl edeler rûhuma
- Osman Alemdar'ın kerîmesi merhûme
- Fâtıma'nın rûhiçün Fâtiha Sene , 1215

Tanım:

A-Biçim: Üçgen kemer biçimli alınlıklı, dikdörtgen plaka biçimli baş taşıdır. Şahide aşağıya doğru daralmış ve betona oturtulmuştur. Alınlık kısmı gövdeden kalın bir bordürle ayrılmaktadır. Yatay 7 sıra silmenin oluşturduğu alana kitabe metni yerleştirilmiştir.

B-Süsleme: Alınlıktaki yoğun bitkisel süslemenin yanında geometrik süslemede yer almaktadır.

1-Bitkisel süsleme: Alınlık tek sıra altta kademeli silmenin oluşturduğu kalın şerit ile gövdeden ayrılmaktadır. Şeridin hemen üzerinde sağda ve solda simetrik yerleştirilmiş çiçek motifi ortada ise stilize akantus yaprağı bulunmaktadır. Bu akantus yaprağı sağdan ve soldan S kıvrımlarla üstteki akantus yaprağına bağlanır. Bunun yanında kıvrık dallar ve çiçek motifi bulunmaktadır.C kıvrımların uçlarına çiçekler yerleştirilmiştir. Yine üçgen alınlığın en üst kısmında büyük bir akantus yaprağı bulunmaktadır. Kalın şeridin altında kalın silmelerle üç dilimli kemer oluşturulmuştur. Bu kemerin

köşelerinde simetrik çiçek motifi yer almaktadır. Gövdenin alt kısmı boş bırakılmış, kompozisyon şahidenin üst kısmına yerleştirilmiştir.

2-Geometrik süsleme: Tepelik ile gövde arasındaki kalın bordürde bir daire bir oval geometrik çizimlerle bezenmiştir.

Fotoğraf:19

Örnek No : 18
Fotoğraf :
Çizim Nu : 8
Yeri : Orta koridorun kuzeyinde 70, sıradadır.
Türü : Baş taşı
Tarihi : 12 Safer 1262 Hicri = 9 Şubat 1847 Miladi
Kimliği : Kule İmamı Şâkir Efendi'nin Kızı Emine Hâtun
Ölçüleri : Gövde uzunluk:125 cm - genişlik: 30 cm
Malzemesi : Mermer
İşlenişi : Oyma
Yazı cinsi : Talik
Kitabesi :

- Huve'l-Bâkî
- Hâlık-ı her dü cihân u Hazret-i Hayyu mümît
- Külli şey'in hâikün illâ bulurdu fi'l- kelâm
- İşidince embiyâ vü evliyâ teslîm idüb
- Didiler innâ ileyhi râci'ûn bi'l – i'tisâm
- Ben kimem kim kendi mevtim içün figânlar eyleyen
- Kara yerlerde yatarken duhter-i Fahrü'l- enâm
- N'ola ol Hayru'un – nisâ'ya Hak beni bağışlasa
- Ben babası ümmetiyem olmaya mı şâd-kâm
- Kule İmâmı Şakir Efendinin kerimesi
- Sâdık Efendizâde İsmâ'îl Efendi
- Halîlesi merhûme ve mağfûre Emine Hâtûn
- Rûhiçün lilâhi'l –Fâtiha sene , 1262 Fî 12 S

Tanım:

A-Biçim: Başlıklı, dikdörtgen plaka biçimli baş taşıdır. Kenarları ince bir silme ile çevrelenen şahidenin uzun kenarları S şeklinde kıvrımlıdır. Soldan sağa meyilli silmelerin oluşturduğu alana kitabe metni yerleştirilmiştir. Altta hafif daralan gövde betona oturtulmuştur.

B-Süsleme: Gövdenin etrafındaki silmeler şahideye hareket kazandırmıştır. Gövdesi sade bir görünümdedir.

Çizim:8

Örnek No : 19
Fotoğraf : 20
Yeri : Orta koridorun kuzeyinde 73, sıradadır.
Türü : Baş taşı
Tarihi : 5 Rebiülevvel 1245 Hicri = 4 Eylül 1829 Miladi
Kimliği : Hacı Hasanzâde Ahmed Ağa'nın Kızı Kadın Hanım
Ölçüleri : Gövde uzunluk:130 cm – genişlik: 26 cm
Malzemesi : Mermer
İşlenişi : Oyma
Yazı cinsi : Sülüs
Kitabesi :

- Huve'l- Bâkî
- Dâd elinden ey felek feryâd âh
- Cevr (u) kahrından hemîşe el – aman
- Böyle nâzik duhter – i pâkîzeyi
- Hâk ile yeksân idüb kıldın nihân
- Eyleyince vâlideyni âh u zâr
- Gûş edince ağladı halk-ı cihân
- Nice tîr ü hançerin urdu vebâ
- Sînemi mecrûh idüb ol zamanı
- El – Hâc Hasanzâde Ahmed Ağa'nın
- Kerîmesi merhûme Kadın içün rûhuna fâtiha
- Sene , 1245 Fî 5 Râ

Tanımı:

A-Biçim: Başlıklı, dikdörtgen plaka biçimli baş taşıdır. Başlık iki basamakla kademelendirilmiştir. Başlığın altından başlayan süsleme gövde altta daralarak kaide ile birleşmiştir. Kaide betona oturtulmuştur. Yatay 11 sıra silmenin oluşturduğu alana kitabe metni yerleştirilmiştir.

B-Süsleme: Sade bir kompozisyona sahiptir.

1-Bitkisel süsleme: Basamaklarla kademeleşmiş başlığın hemen altında yüksek kabartma tekniği ile yapılmış stilize gül motifi yanlardan kıvrık dallar ve yapraklarla çevrelenmiştir.

2-Nesneli süsleme: Boyundaki kalın bir nesne üzerine yerleştirilmiş ortadaki büyük diğerleri küçük yuvarlak nesneli gerdanlık bulunmaktadır.

Fotoğraf:20

Örnek No : 20
Fotoğraf : 21
Yeri : Orta koridorun kuzeyinde 76, sıradadır.
Türü : Baş taşı
Tarihi : 1226 Hicri = 1811 Miladi
Kimliği : Kara Ahmedzâde Hasan Ağa'nın Eşi, Nambikzâde Osman Ağa'nın Kız Şerife Ümmügülsüm Hanım
Ölçüleri : Gövde uzunluk:130 cm – genişlik:33 cm
Malzemesi : Mermer
İşlenişi : Oyma
Yazı cinsi : Sülüs
Kitabesi :

- Huve'l – Bâkî
- Bu bâğ-ı gülşende bir gonca iken
- Bâd-ı ecel beni şimdi iyledi hazân
- Bir gül-i zîbâda nâzenîn iken
- Eyledi hak beni hâk ile yeksân
- Kara Ahmedzâde Hasan Ağa'nın
- Ehli Nambikzâde Osman Ağa kerîmesi
- Merhûme Şerîfe Ümmügülsüm Hanım rûhuna
- El- Fâtiha Sene , 1226

Tanım:

A-Biçim: Başlıklı, dikdörtgen plaka biçimli baş taşıdır. Başlık üç silme ile kademelenmiştir. Boyunda yüksek kabartmalı süs motifleri yer almaktadır. Kitabe soldan sağa meyilli silmelerin oluşturduğu kısımlara yerleştirilmiştir. Gövde içe kavislerle daralarak kaide ile birleşmiş ve betona oturtulmuştur.

B-Süsleme: Sade bir görünümdedir.

1-Bitkisel süsleme: Kademeli başlığın altında üç tane stilize gül motifi yüksek kabartma tekniği ile işlenmiştir. Bunların etrafına yapraklar yerleştirilmiştir. Boyun kısmının gövde ile birleşme yeri kalın bir bordürle belirginleştirilmiştir.

Fotoğraf:21

Örnek No : 21
Fotoğraf : 22
Yeri : Orta koridorun kuzeyinde 81, sıradadır.
Türü : Baş taşıdır.
Tarihi : 1274 Hicri = 1857-58 Miladi
Kimliği : Hasan Efendi'nin Eşi Fâtıma Ubeyde Hanım
Ölçüleri : 122-gövde en geniş:36; en dar:34 cm
Malzemesi : Mermer
İşlenişi : Oyma
Yazı cinsi : Nes-talik
Kitabesi :

- Huve'l- Hallâku'l – Bâkî
- Cevr –i hâzan âlemini itmek içün şerh u beyân
- Her bir kiyâh- ı huşk dil-i bağ-ı fenâdan bir zamân
- İşte bu gün oldu yine Hasan Efendi hem – seri
- Fatıma Ubeyde Hânım rû- gerden –i kasr-ı cinân
- Hüsn ü cemâlden bî- bahâ rûh-ı musavver gûyiyâ
- Pür- iffet u lutf u hayâ reşk – âver –i firdevsyân
- Hıfs eyleyüb târihini cevher gibi her bâr okur
- Rûh-ı Ubeyde hânım Seb'u'l – mesânî reh- revân
- Sene , 1274

Tanım:

A-Biçim: Dikdörtgen plaka biçimli baş taşıdır. Şahidenin başlık kısmı kırılmıştır. Dikdörtgen gövdenin üst sağında ve solunda iki papatya yer almaktadır. Kenarları kademeli silme ile çevrelenmiş gövde altta betona oturtulmuştur. Yatay silmelerin oluşturduğu alana kitabe metni yerleştirilmiştir

B-Süsleme:Şahide kırık olduğundan süsleme unsurları çok azdır.

1-Bitkisel süsleme: Dikdörtgen gövdenin üst sağ ve solunda simetrik işlenmiş papatya çiçeği bulunmaktadır. Bunun hemen altında iki sıra kademeli silme üç dilimli kemer oluşturmuştur. Yanlarda da devam eden iki sıra silme ile bölümlere ayrılan gövdeye kitabe yerleştirilmiştir.

Fotoğraf:22

Örnek No : 22
Fotoğraf : 23
Yeri : Orta koridorun kuzeyinde 87, sıradadır.
Türü : Ayak taşıdır.
Tarihi :
Kimliği :
Ölçüleri :
Malzemesi : Mermer
İşlenişi : Oyma
Yazı cinsi :
Kitabesi :

Tanım:

A-Biçim: Dikdörtgen plaka biçimli ayak taşıdır. Gövdenin üst kısmı üçgen kemer şeklinde olup kenarları yuvarlatılmıştır. Ayak taşının etrafı tek sıra silme ile çevrelenmiştir. Daralarak inen kenarlar betona oturtulmuştur.

B-Süsleme: Bütün gövdeyi dolduran ağaç şeklinde düşünülmüş bitkisel süsleme yer almaktadır.

1-Bitkisel süsleme: Ayaklı, S şeklinde tutacak yeri olan üzeri dilimli saksıdan çıkan kalın gövdeli çiçek bir koldan çıkan dala ayrılmıştır. Bu dalların uçlarına yaprak ve taçlı güller yerleştirilmiştir.

Fotoğraf:23

Örnek No : 23
Fotoğraf : 24
Yeri : Orta koridorun kuzeyinde 88, sıradadır.
Türü : Baş taşıdır.
Tarihi : 1289 Hicri = 1872-73 Miladi
Kimliği : Dizdarzâde Mir Ahmed'in Eşi Zübeyde Hanım
Ölçüleri : Gövde uzunluk:125 cm – genişlik: 34 cm
Malzemesi : Mermer
İşlenişi : Oyma
Yazı cinsi : Talik
Kitabesi :

- Lâ halâsa mine'l-mevt
- Gırralanma pertev-i ikbâle kim her mâh u sâl
- Nakz-ı ahd-i mihr ile devrân ider bedri hilâl
- Âftâb-ı tâli'in fer virse âfâka dahi
- Zerrece yokdur bekâ-yı tâb-ı cisme ihtimâl
- Olmuş iken sa'd ile bak kim Zübeyde Hanım'ın
- Ahter-i bahtı medâr-ı revnak-ı burc-i kemâl
- Pây-mâl –i âlem itdi âkıbet sâye misâl
- Ba'd – ez – in ah zevci Dizdarzâde Mîr Ahmed'in
- Meskeni beytü'l- hazendir hânesi dâr-ı melâl
- Girye-nâk oldukça n'etsün eşk-i çeşmin zabd içün
- Oğlu Abdullah Beyi'n düşmez elinden dest – mâl
- Anlara sabr u ferâğ ile virüb tâb ü fürûğ
- İde bu merhûmeyi Hak mazhar-ı nûr-ı visâl
- Gevher-i hûn –i derûndur yazdı Zîver tarihin
- Kıldı ah sad ah Zübeyde Hânım el-hak irtihâl
- Sene , 1289

Tanımı:

A-Biçim: Dikdörtgen plaka biçimli baş taşıdır. Şahidenin başlık kısmının tamamı, boyun kısmının da bir bölümü tahrip olmuştur. Kitabe soldan sağa meyilli on altı sıra yatay silmenin oluşturduğu kısıma yazılmıştır. Şahide de gövdeden betona oturtulmuştur.

B-Süsleme: Bitkisel süslemenin yoğun olduğu şahide de nesneli süsleme de bulunmaktadır.

1-Bitkisel süsleme: Boynun gövde ile birleştiği yerde palmete benzeyen yan yana yerleştirilmiş yaprak bulunmaktadır. Boyun kısmının gövde ile birleştiği yerde yan yana palmet motifine benzeyen yapraklar sıralanmıştır. Bu palmetlerin arasından çıkan iki kıvrık dalların biri gövdenin alt kısmına diğeri üst kısmına doğru kıvrılmış ve uçlarına palmet motifine benzeyen yapraklar yerleştirilmiştir. Yukarı kıvrılan palmetlerden sağda olan duruyor diğeri tahrip olmuştur.

2- Nesneli süsleme: Altta kitabenin başlayacağı kısımda büyük inciyi anımsatan taşlar yatay S motifi biçiminde dizilmiştir.

Fotoğraf:24

Örnek No : 24
Fotoğraf : 25
Yeri : Orta koridorun kuzeyinde 93, sıradadır.
Türü : Baş taşıdır.
Tarihi : 11 Şevval 1257 Hicri = 26 Kasım 1841 Miladi
Kimliği : Hacı İbrahimzâde Muhammed Ağa'nın Eşi Latife Hanım
Ölçüleri : Gövde uzunluk127 cm -genişlik: 35 cm
Malzemesi : Mermer
İşlenişi : Oyma
Yazı cinsi : Nes- talik
Kitabesi :

- Huve'l-Bâkî
- Tükendi dâne-i kısmet ecel peymânesi doldu
- Açıldı bahçe-i cennet vücûdum gülleri soldu
- İrişti Azrâil câna sînemi itdi uryâne
- Yüzüm sürdüm o sultâna bu cânım râhatı buldu
- Şefî'imdir benim Ahmed ki oldum ben ona ümmet
- Makâmım dilerim cennet delîlim "Hel etâ"oldu
- El-Hâc İbrahimzâde merhûm Muhammed Ağâ'nın
- Halîle-i muhteremeleri merhûme Lâtîfe Hanım
- Rûhiçün rızâen lillâhi Fâtiha
- Fî sene 1257 L
- 11

Tanım:

A-Biçim: Öne doğru çıkıntılı uçlu yaprak motifli, dikdörtgen plaka biçimli baş taşıdır. Daralarak inen gövde betona oturtulmuştur.. Kitabe soldan sağa meyilli yatay silmelerin oluşturduğu kısma yerleştirilmiştir. Dar bir şeritte hafif kıvrımlar oluşturularak gövde ile alınlık birbirinden ayrılmıştır.

B-Süsleme: Alınlıkta yer alan süs kompozisyonunun merkezinde vazo yer almaktadır.

1-Bitkisel süsleme: Ayaklı, üzeri ve kapağı dilimli vazonun üç dilimli ağız kısmından çıkan akantus yaprağı yanlardan kıvrılan dallarla birleşmiştir. Bu dallar içe doğru kıvrılarak vazonun etrafını dolanarak gövdenin kıvrımlı silmelerinin üzerinden içe dönmüş ve uçlarındaki palmet motifi ile son

bulmuştur. Dar bir silme ile çevrelenen gövdenin üst kısmını hafif S kıvrımları oluşturarak hareketlendirilmiştir.

2-Nesneli süsleme:Süslemenin merkezinde ayaklı bombeli üzeri desenli gövdeli, üç dilimli ağız kısmı olan vazo yer almaktadır.

Fotoğraf:25

Örnek No : 25
Fotoğraf : 26
Yeri : Orta koridorun kuzeyinde 95, sıradadır.
Türü : Baş taşıdır.
Tarihi : 15 Rebîülevvel 1282 Hicri = 8 Ağustos 1865 Miladi
Kimliği : Hafız Kadı Efendi'nin Eşi Âişe Hâtun
Ölçüleri : Gövde uzunluk:154 cm – genişlik:30 cm
Malzemesi : Mermer
İşlenişi : Başlık kabartma gövde oyma
Yazı cinsi : Talik
Kitabesi :

- Yâ hak
- Bî- bekâdır gâfil olma dehr-i bî- bünyâddan
- Bir ribât-ı köhnedir kalmış Semûd u Âd'dan
- Ger Süleymân u Sikender – sâltanat olsan dahi
- Kimse ma'mûr olmamışdır bu harâb – âbâddan
- Böyledir âyîn- i devrân böyle hâl-i cihân
- Olma memnûn u hazîn hîç şâddan nâ- şâddan
- Hâfız Kâdı Efendi'nin halîlesi Aişe
- Hâtûn'un rûhu içün rızâen lillâhi Fâtiha Sene , 1282 15 Râ

Tanım:

A-Biçim: Demet çiçekli başlıklı , dikdörtgen plaka biçimli baş taşıdır. Başlık kısmı tahrip olan şahidenin gövdesi oval madalyon biçiminde iki sıra kademeli silme ile çevrelenmiştir. Kitabe bu madalyon kısmına soldan sağa meyilli silmelerin arasına yazılmıştır. Daralarak inen şahidenin gövdesi altta betona oturtulmuştur.

B-Süsleme: Başlık kısmında zemine yapraklar yerleştirilmiş üzerine biri üstte diğer ikisi altta gül motifi yerleştirilmiştir. Yaprakların uçları kırılmıştır.

1-Bitkisel süsleme:Gövdenin üzerinden başlayıp daralarak başlık bölümüne kadar ilerleyen yapraklar kalın yatay bir silme ile son bulmuştur. Bu silmenin üzerinden başlayan balık sırtı motifi güllerin başlangıcına kadar devam etmiştir. Dikdörtgen gövde kademeli iki sıra silme ile oval madalyon içine alınmıştır.

Fotoğraf:26

Örnek No : 26
Fotoğraf : 27
Yeri : Orta koridorun kuzeyinde 98, sıradadır.
Türü : Baş taşıdır.
Tarihi : 1215 Hicri = 1800-1 Miladi
Kimliği : Kâtipzâde Kızı, Veiszâde Osman Ağa'nın Annesi Şerife Rukiyye Hanı
Ölçüleri : Gövde uzunluk:124 cm - genişlik: 42 cm
Malzemesi : Mermer
İşlenişi : Oyma
Yazı cinsi : Sülüs
Kitabesi :

- Huve'l-Bâkî
- Yâ ilâhî ol mübârek ism-i pâkin izzeti
- Hem resâlün Fahr-i âlem Şâh-ı kevneyn hürmeti
- Eyle kabrim ravza-i cennet yâ İlâhe'l – âlemîn
- Gece gündüz iylesünler hûr(u) gılman hizmeti
- Kâtipzâde kerîmesi Veiszâde Osman
- Ağa vâlidesi merhûme Şerîfe Rukiyye
- Hâtûn rûhiçün Fâtiha Sene , 1215

Tanımı:

A-Biçim: Üçgen kemer şeklinde alınlıklı, dikdörtgen plaka biçimli baş taşıdır. Daralarak inen gövde betona oturtulmuştur. Yatay silmelerin oluşturduğu alana kitabe metni yerleştirilmiştir. Dikdörtgen gövdenin sağı ve solu ince silme ile sınırlanmıştır.

B-Süsleme: Tepelik kısmında yoğunlaşmış bitkisel süsleme yer almaktadır.

1-Bitkisel süsleme: Tepelik ile gövde yarım daire silme ile birbirinden ayrılmıştır. Yarım daire üzerine yedi tane yaprak motifi yan yana yerleştirilmiştir. Bunun sağında ve solunda simetrik işlenmiş yaprak onun üzerinde de C kıvrımlı yaprak bulunmaktadır. Alınlığın merkezinde simetrik işlenmiş gonca gül motifli dalları ve yaprakları ile işlenmiştir. Üçgen alınlığın en uç noktasına ortası madalyonlu stilize akantus yaprağı yer almaktadır.

Fotoğraf:27

Örnek No : 27
Fotoğraf : 28
Çizim Nu : 89
Yeri : Orta koridorun kuzeyinde 103, sıradadır.
Türü : Baş taşıdır.
Tarihi : 21 Şaban 1226 Hicri = 10 Eylül 1811 Miladi
Kimliği : Goluzâde Hâfız Hacı Mehmed Efendi'nin Kızı Mahbûbe Hâtûn
Ölçüleri : Gövde uzunluk:140 cm – Genişlik: 46 cm
Malzemesi : Mermer
İşlenişi : Oyma
Yazı cinsi : Sülüs
Kitabesi :

- Huve'l-Hayyu'l-Bâkî
- Çünki cennet bâğına (azm) iyledi bu nev-civân
- Âhiretin ma'mûr iyleye ol Ganî Şâh Sübhân
- Cihândan teşrîf iyledi melek misli bir cenân
- Evlâdın hem akrabâsın bağrın itdi uryân
- Böyle bir mahbûb-ı zîbâ sanki bir mâh-i tâbân
- Kuş gibi pervâz idüb râh-ı firidevse hemân
- Goluzâde Hâfız el- Hac Mehmed Efendi
- Kerîmesi Mahbûbe Hâtûn rûhuna el-Fâtiha
- Sene 1226
- Fî 21 Şa'bân

Tanım:

A-Biçim:Üçgen kemer şeklinde tepelikli, dikdörtgen plaka biçimli baş taşıdır. Şahide daralarak betona oturtulmuştur. Kitabe yatay silmeler oluşturduğu alana yerleştirilmiştir

B-Süsleme: Bitkisel süslemelerden oluşmuş kompozisyon tepelik bölümünde yoğunlaşmıştır.

1-Bitkisel süsleme: Tepeliğin merkezine madalyonlu stilize akantus yaprağı yerleştirilmiştir. Akantus yaprağının hemen altında sağda ve solda simetrik işlenmiş çiçek yer almaktadır. Çiçeğin üzerinde ince bir silmenin üzerine lale motifli bordür, onun üzerinde içe ve dışa bakan C kıvrımlar yer

almaktadır. Köşelere simetrik yerleştirilmiş taçlı gül motifi ile kompozisyon tamamlanmıştır. Kitabe metni yarım daire şeklindeki silme ile başlamaktadır.

0 5 10 15 20 25

Çizim:9

Fotoğraf:28

Örnek No : 28
Fotoğraf : 29
Yeri : Orta koridorun kuzeyinde 106. Sıradadır.
Türü : Baş taşıdır.
Tarihi : 1227 Hicri - 1812 Miladi
Kimliği : Serdengeçti Ağası Kara Alizâde Memiş Alemdar Ağa'nın Kızı Fatıma Monla Kadın
Ölçüleri : Gövde uzunluk:111 cm - Genişlik:28 cm
Malzemesi : Mermer
İşlenişi : Oyma
Yazı cinsi : Sülüs
Kitabesi :

- Huve'l- Bâkî
- Âh kim bu âlem içre ben de şâdân olmadım
- Çâresiz derde düştüm def'a imkân bulmadım
- Yâ İlâhi sen bilürsün gayri sendendir meded
- Yüzümü dergâhına sürmekten a'lâ bulmadım
- Yaşım on üç gençliğimden almadım murad
- Bir misâfir gibi geldim bunda mihmân olmadım
- Serdengeçti Ağası Karaalizâde Memiş
- Alemdar Ağa'nın kerîmesi merhûme Fâtma
- Monla Kadın rûhuna el-Fâtiha
- Sene , 1227

Tanımı:

A-Biçim: Başlıklı, dikdörtgen plaka biçimli baş taşıdır. Yatay bölümlere ayrılan başlık, stilize edilmiş gül motifi ile gerdanlığa bağlanmıştır. Gerdanlık çiçek desenlidir. Dikdörtgen gövde altta içe kavisle daralmış ve kaide kısmından betona oturtulmuştur. Kitabe metni yatay on sıra ince silmenin arasına yerleştirilmiştir.

B-Süsleme:Süsleme boyunda ve gövdenin üst bölümünde yer almaktadır.

1-Bitkisel süsleme: Yatay üç bölmeye ayrılan başlığın altında ortada büyük iki yanda birer tane stilize gül motifi yer almaktadır. Dikdörtgen gövde üç yandan ince bir silme ile çevrelenmiştir. Gövde en üstte ortada, her iki yandan S kıvrımlarla sınırlanmış stilize akantus yaprağı ile dikkat çekmektedir. Üstteki köşelere taçlı gül motifi simetrik olarak işlenmiştir.

Kitabe metni üstten akantus yaprağı yanlardan da tek sıra silme ile sınırlanmış kalın bir bordürle sınırlanmıştır. Bu bordürde kıvrık dallar üzerine lale motifleri işlenmiştir.

2-Nesneli süsleme: Boynun alt kısmında küçük boncukların yan yana dizilmesinden oluşmuş kalın bordür ucuna üç yapraklı bir nesne yerleştirilmiştir.

Fotoğraf:29

Örnek No : 29
Fotoğraf : 30
Yeri : Orta koridorun kuzeyinde 115. sıradadır.
Türü : Baş taşıdır.
Tarihi : 15 Şevval 1247Hicri- 18 Mart 1832 Miladi
Kimliği : Gülşen Beyzâde Aslan Bey'in Eşi Âişe Hanım
Ölçüleri : 112-28 cm
Malzemesi : Mermer
İşlenişi : Oyma
Yazı cinsi : Sülüs
Kitabesi :

- Huve'l- Bâkî
- Genc iken gitdi cihândan böyle bir hulk-i hâlim
- Dilerim kabrini pür-nûr eyleye Rabbü'l- Kerîm
- Yirmi beş yaşına irmiş iken bu nev- civân
- Da'vet itdi kendüni Hâlik-ı Ferdu'l- Ker im
- Gülşen beyzâde Aslan Bey'in halîlesi
- Merhûme ve mağfûre ilâ rahmeti Rabbihi'l- Gafûr
- Âişe Hanım ruhiçün el- Fatiha.
- Sene, 1247
- Fî 15 L

Tanımı:

A-Biçim: Başlığı kırık şahide dikdörtgen gövdelidir. Paralel kenarlarla inen gövde içe ve dışa kıvrımlarla daralıp betona oturtulmuştur. Yatay silmelerin oluşturduğu alana kitabe metni yerleştirilmiştir.

B-Süsleme:Gövde yarım daire şeklindeki içten kademeli silme ile başlıktan ayrılmaktadır. Bu silmenin üzeri yan yana yerleştirilmiş yaprak desenlidir. Köşeliklerdeki çiçeklerde tahrip olmuştur. Uzun kenarları tek sıra silmeli şahidenin sol kenarında kırık vardır.

Fotoğraf:30

Örnek No : 30
Fotoğraf : 31
Yeri : Orta koridorun kuzeyinde 124. sıradadır.
Türü : Baş taşıdır.
Tarihi : Zilhicce başı 1287 Hicri = 22 Şubat 1871 Miladi
Kimliği : Sandalcızâde Hacı İzzet Ağa'nın Annesi Rukiyye Hanım
Ölçüleri : Gövde uzunluk:104 cm – genişlik: 33 cm
Malzemesi : Mermer
İşlenişi : Başlık kabartma gövde oyma
Yazı cinsi : Nes- talik
Kitabesi :

- Huve'l-Hayy
- Rabbim bana gelgil dedi ben Rabb'ime gitdim
- Ey fânî cihân şöhret ile şân senin olsun
- Ömrüm bitirüb hâk –i siyâha beni koydun
- Ey câm-ı ecel hep dem ü devrân senin olsun
- Evlâd ü ıyâlimden ayırdın beni yâ Rab
- Cennetle cemâlin dilerim cam senin olsun
- Mahşerde beni Fâtıma'dan iyleme mahrûm
- Ol günde bana lütufla ihsân senin olsun
- Sandalcızâde Hacı İzzet Ağa'nın vâlidesi
- Merhûme Rukiyye Hanım rûhiçün el- Fâtihâ
- Fî sene , 1287 Z
- Gurre

Tanım:

A-Biçim: Çok kollu yıldız ya da güneş motifi başlıklı, dikdörtgen plaka biçimli baş taşıdır. Üstü dilimli gövdenin etrafı içten iki sıra kademeli silme ile çevrelenmiştir. Soldan sağa meyilli silmenin oluşturduğu kısıma kitabe metni yerleştirilmiştir. Gövde betona oturtulmuştur.

B-Süsleme: Başlık bölümünde nesneli süsleme uygulanmıştır.

1-Nesneli süsleme: Başlığı oluşturan güneş motifi ile bunları iki yandan tutan gotik tarzdaki çengeller düz bir zemin üzerine yerleştirilmiştir. Güneş ya da yıldız diyebileceğimiz motifin merkezinde papatya bulunmaktadır.

Fotoğraf:31

Örnek No : 31
Fotoğraf : 32
Yeri : Orta koridorun kuzeyinde 134. Sıradadır.
Türü : Baş taşıdır.
Tarihi : 1231 Hicri = 1815-16 Miladi
Kimliği : Emin Alemdar'ın Eşi Cemile Hâtun
Ölçüleri : Gövde uzunluk:75 cm - genişlik: 36 cm
Malzemesi : Mermer
İşlenişi : Oyma
Yazı cinsi : Sülüs
Kitabesi :

- Huve'l- Bâkî
- Dâr-ı dünyâda civân iken gezerdim bir zamân
- Nâgehân irdi ecel itdi yerim bâğ-ı
- Cinân Emin Alemdar'ın ehli
- Merhûme Cemîle Hâtûn
- Rûhuna Fâtiha
- Sene , 1231

Tanım:

A-Biçim: Dikdörtgen plaka biçimli baş taşıdır. Taşın başlık kısmı tahrip olmuştur. Alta doğru daralan dikdörtgen gövde betona oturtulmuştur. Kitabe metni beş sıra yatay silmenin oluşturduğu kısıma yerleştirilmiştir.

B-Süsleme: Tahrip olmuş başlıktan yalnızca köşelere yerleştirilmiş yapraklar kalmıştır. Başlık kısmı yarım daire silmenin üst kısmında başlamaktadır. Yarım daire silmenin üzerine yapraklar yan yana yerleştirilmiştir.

Fotoğraf:32

Örnek No : 32
Fotoğraf : 33
Yeri : Orta koridorun kuzeyinde 135. sıradadır.
Türü : Ayak taşıdır.
Tarihi :
Kimliği :
Ölçüleri : Gövde uzunluk:80 cm – genişlik:32 cm
Malzemesi : Mermer
İşlenişi : Oyma
Yazı cinsi :
Kitabesi :

Tanım:

A-Biçim: Dikdörtgen plaka biçimli ayak taşıdır. Şahide üçgen kemer şeklindeki şahide, daralarak inip betona oturtulmuştur. Etrafı tek sıra silme ile çevrelenmiştir.

B-Süsleme: Gövdenin bütün yüzeyini dolduran bir kompozisyon yer almaktadır.

1-Bitkisel süsleme: Ayak taşında hurma ağacı resmedilmiştir. Her iki tarafa dalları sarkan ağacın ilk üç dalı aşağıya , sonraki üç dal da yukarıya doğru resmedilmiştir. İki yandan sarkan hurmalar ile uçlarındaki kıvrımlı dallar ve havenkleri ile simetrik olarak her iki yana işlenmiştir.

Fotoğraf:33

Örnek No : 33
Fotoğraf : 34
Yeri : Orta koridorun kuzeyinde 150. sıradadır.
Türü : Baş taşıdır.
Tarihi : Cemâzziyelevvel başı 1217 Hicri = 30 Ağustos 1802 Miladi
Kimliği : Kundakçı İsmâil'in Eşi Tûti Hatun
Ölçüleri : Gövde uzunluk:125 cm - genişlik: 45 cm
Malzemesi : Mermer
İşlenişi : Oyma
Yazı cinsi : Sülüs
Kitabesi :

- Huve'l- Bâkî
- Beni kıl mağfiret ey Rabbi Yezdân
- Bi- hakk-ı arş-ı a'zam nûr – ı Kur'ân
- Gelüb kabrim ziyâret iden ihvân
- İde rûhuma bir Fâtiha ihsân
- Kundakcı İsmâ'il zevce -
- si Tûtî Hâtûn rûhuna
- Fâtiha. Sene , 1217
- Gurre Câ

Tanım:

A-Biçim: Dikdörtgen plaka biçimli baş taşıdır. Gövdenin uzun kenarları silme ile çevrelenmiştir. Üst bölümü üçgen kemer biçimli mezar taşı daralarak inip betona oturtulmuştur. Yatay 7 sıra silmenin oluşturduğu alana kitabe metni yerleştirilmiştir.

B-Süsleme: Sade bir mezar taşıdır. Taşın üst noktasındaki ok işareti bulunmaktadır.

Fotoğraf:34

Örnek No : 34
Fotoğraf : 35
Yeri : Orta koridorun kuzeyinde 152. Sıradadır.
Türü : Baş taşıdır.
Tarihi : 1226 Hicri = 1811 Miladi
Kimliği : Sipahizâde Hâfız Muhammed Efendi'nin Kızı Ulûvve Monla
Ölçüleri : Gövde uzunluk:110 cm – Genişlik: 31 cm
Malzemesi : Mermer
İşlenişi : Oyma
Yazı cinsi : Sülüs
Kitabesi :

- Huve'l-Hayyu'l-Bâkî
- Âh kim bu âlem içre ben de şâdân olmadım
- Çâresiz bir derde düşdüm def'a imkân bulmadım.
- Yâ İlâhî sen bilirsin gayri sendendir meded
- Yüzümü dergâhına sürmekden a'lâ bulmadım
- Geçdi ömrüm genc iken dehr içre almadım murâd
- Bir misâfir gibi geldim bunda mihmân olmadım
- Sipahizâde Hâfız Muhammed
- Efendi'nin kerîmesi merhûme ve mağfûre Ulüvve Monla rûhiçün Fâtiha.
- Sene 1226

Tanım:

A-Biçim: Dikdörtgen plaka biçimli baş taşıdır. Şahidenin başlık kısmı tahrip olmuştur. Boynun bir kısmı günümüze gelebilmiştir. Dikdörtgen gövde altta daralarak betona oturtulmuştur. On sıra yatay silmenin oluşturduğu kısıma kitabe metni yazılmıştır.

B-Süsleme: Mezar taşının üst bölümü tahrip olmuştur. Kalan kısımda ise bitkisel süsleme yer almaktadır.

1-Bitkisel süsleme:Gövdenin üst kısmı kitabenin yazılı olduğu kısımdan yarım daire şeklindeki silme ile ayrılmıştır. Bu yarım dairenin üstteki yan yana yerleştirilmiş yaprak motifleri bulunmaktadır. Gövdenin üst köşelerine simetrik olarak yerleştirilmiş yıldız çiçeği yer almaktadır. Tahrip olan boyun kısmında gerdanlık olduğu kalan parçalardan anlaşılmaktadır

Fotoğraf:35

Örnek No : 35
Fotoğraf : 36
Yeri : Orta koridorun kuzeyinde 153. Sıradadır.
Türü : Baş taşıdır.
Tarihi : 25 Muharrem 1287 Hicri =27 Nisan 1870 Miladi
Kimliği : Mektupçu İbrahim Efendi'nin Kızı Zehra Hanım
Ölçüleri : Gövde uzunluk:124 cm - genişlik: 40 cm
Malzemesi : Mermer
İşlenişi : Oyma
Yazı cinsi : Talik
Kitabesi :

- Âh minel-Mevt
- İbtidâ mektubculukla bu havâlîye gelüb
- Hâliyâ mevcûd olan Hilmî –yi ma'dûmu's selef
- Ya'ni İbrahim Efendi iyledi bâ-dest-i hîş
- Nâme-veş bir tek kızım şimdi derûn –i lâhde lef
- Gençliğinde çâre-deh sâlinde câme –hâbdâ
- Nice müddet diyerek öldüm Efendi babam of
- Âkıbet itdi fedâ-yı âfiyet gâm almadan
- Bir kefenle iyledi dünyâ cihâzın ber-tarâf
- Dâderi Nâzım Bey itmekte dür-i eşkin nisâr
- Valideyni sine – çâk olmakta mânend-i sadef
- Haşr edüb Ümmü'l-beşer'le Rabb-i Hayy-i Lâ Yezâl
- Ede bu merhûmeye i'tâ makâm-ı pür-şeref
- Cevher-i cân-ı cihân-veş dedi Ziver târîhin
- Kıldı Zehrâ Hânım'ı zehr-i ecel eyvâh telef
- Fî sene , 1287 Muharrem 25

Tanım:

A-Biçim: Dikdörtgen plaka biçimli baş taşıdır. Gövdesi altta hafif genişleyerek alt köşeleri yuvarlatılmıştır. Kitabe üç yandan kalın bir bordürle çevrelenmiştir. On dört sıra soldan sağa meyilli silmenin oluşturduğu kısıma kitabe metni yerleştirilmiştir. Gövde betona oturtulmuştur.

B-Süsleme: Tahrip olan boyun kısmı yanlardan ve alttan silme ile çevrelenmiştir. Altta gövde ile boyunu birbiriden ayıran silme yukarı doğru kıvrılmıştır. Gövdeyi üç yanda – yanlar ve alttan – çeviren kalın bordür iki farklı yaprak motifinin oluşturduğu iki kısımdan oluşmaktadır.

1-Bitkisel süsleme: Yanlardan gövdenin yarısına kadar gelen kısımda birbirine bakan palmete benzeyen yapraklar, her iki yanda simetrik işlenmiştir. Üstte her iki yanda aynı kökten çıkıp tek yaprakla son bulan yaprak motifi yer almaktadır.

Fotoğraf:36

Örnek No : 36
Fotoğraf : 37
Yeri : Orta koridorun kuzeyinde 154. sıradadır.
Türü : Baş taşıdır.
Tarihi : 5 Rebiüssâni 1281 Hicri = 7 Eylül 1864 Miladi
Kimliği : Dizdarzâde Hacı Emin Efendi'nin Eşi Beden Hatun
Ölçüleri : Gövde uzunluk:125 cm - genişlik: 37 cm
Malzemesi : Mermer
İşlenişi : Oyma
Yazı cinsi : Nes-talik
Kitabesi :

- Âh mine'l-mevt
- Âh Dizdârzâde el- Hâc Emin Efendi'nin
- Zevce –i pâkîzesi terk iyleyüb yâr-u vatan
- İyledi innâ ileyhi râci'ûn ile amel
- Ol melek- haslet fenâ mülkünden ol hulk – ı hasen
- Câme–hâb – ı nâz-ı dünyâdan geçüb encâm-ı kâr
- Lâhd u merkad pister u lefâfesi oldu kefen
- Vâmık' ın Azrâ'sı ve Kays'ın dahi Leylâ'sı hic
- Böyle bir şîrîn-zebânı görmemişti kûh-ken
- Fehmiyâ eşk-i revânımla dedim târihini
- Âzime oldu Beden Hâtûn bekâya dehrden
- Sene , 1281
- F'i 5 Rebiüssânî

Tanım:

A-Biçim: Tepelik yoktur. Dikdörtgen plaka biçimli baş taşıdır. Gövde altta betona oturtulmuştur. Gövdenin etrafı ince bir bordürle çevrelenmiştir. Kitabe metni on bir sıra soldan sağa meyilli silmenin arasına yerleştirilmiştir.

B-Süsleme: Gövdenin etrafını dolanan süs bordürü üstte yarım daire kemer çeklindedir. Bu kemerin üzerinde çiçek motifleri olduğu sanılmaktadır. Bordürde birbirini takip eden sağlı sollu kıvrımlar oluşturan yaprak motifleri yer almaktadır.

Fotoğraf:37

Örnek No : 37
Fotoğraf : 38,39
Yeri : Orta koridorun kuzeyinde 157. Sıradadır.
Türü : Baş taşıdır.
Tarihi : 1262 Hicri = 1845-46 Miladi
Kimliği : Dizdarzâde Hacı Emin'in Eşi Hatice Hanım
Ölçüleri : Gövde uzunluk:165 cm - genişlik: 41 cm
Malzemesi : Mermer
İşlenişi : Başlık kabartma gövde oyma
Yazı cinsi : Talik
Kitabesi :

- Hüve'l Bâkî
- Bu dizdârzâde el-Hâc Emin'in
- Diriğâ zevcesi gitdi Hudâ'ya
- Bıraktı cân gibi evlâdlarını
- İrişdi rahmet-i Zü'l- Kibriyâ'ya
- Çün oldu mevti rü'yâda işaret
- Nice gün açmadı göz mâ-sivâya
- İlâhî pes değilmi bunca cilve
- Bakar mısın dahî cürm-ü hatâya
- Eyâ ihvân-ı dîn İhlâs ile gel
- Oku bir Fâtiha başla du'âya
- Dedim tarih-i fevtin Zühdî cevher
- Hadîce yüzü ak gitdi bekâya
- Lillâhi'l – F3atiha 1262

Tanım:

A-Biçim:Öne doğru çıkıntılı uçlu yaprak motifli, dikdörtgen plaka biçimli baş taşıdır. Yanları S kıvrımlı gövde altta betona oturtulmuştur. Kitabe metninin etrafını tek sıra silmelerin oluşturduğu bordür çevrelemektedir. On iki sıra yatay silmenin oluşturduğu kısıma da kitabe metni yerleştirilmiştir.

B-Süsleme: Alınlık kısmındaki kompozisyonun merkezinde ayaklı, üzeri dilimli vazo yer almaktadır. Vazonun S kıvrımlı tutacak kısmından çıkan öne doğru çıkıntılı uçlu yaprak motifleri yer almaktadır.

1-Bitkisel süsleme: Ayaklı geniş gövdeli ağız kısmı S biçimindeki vazodan çıkan yapraklar vazonun etrafını sarmış ve gövdenin üzerine doğru

dökülmüştür. Vazonun kulpuna bağlanmış kurdele ile fiyonk yapılmıştır. Gövdenin üzerine dökülen yapraklar S ve C kıvrımları oluşturmaktadır. Gövdenin etrafı S kıvrımlı silmelerin çevrelediği bordür yer almaktadır. Bordürde en altta gövdenin ortasından başlayan biri sağa diğeri sola yatık yaprak motifleri ile başlamış ve birbirinin içinden çıkan yaprak motifleri ile devam etmiştir.

2-Nesneli süsleme: Vazonun boynuna iki fiyonk yaparak bağlanan kurdela ile oluşturulmuş nesneli süsleme yer almaktadır.

Fotoğraf:38

Fotoğraf:39

Örnek No : 38
Fotoğraf : 40,41
Çizim No : Ø10
Yeri : Orta koridorun kuzeyinde 158. sıradadır.
Türü : Baş taşıdır.
Tarihi : 1273 Hicri = 1856-57 Miladi
Kimliği : Hidayet Hanım
Ölçüleri : Gövde uzunluk:168 cm - genişlik: 33 cm
Malzemesi : Mermer
İşlenişi : Başlık kabartma gövde oyma
Yazı cinsi : Talik
Kitabesi :

- Âh mine'l- mevt
- Harîm-i muhterem – perverdesi bir nâzeninken âh
- Felek soldurdu ömr-i lâle-zârın genciken hayfâ
- Ne gül oldu açıldı gül gibi bu bâğ-ı fânîde
- Ne serv-i kâmil oldu kâmeti ne sümbül-i bûyâ
- Ayağın en nesîm-i feyz-i rahmet kesme kabrinden
- Gül-i rûh-sârını soldurmasun tâ haşre dek Mevlâ
- Gıdâ zannetme zinhâr ey zemîn incitme hoş tut kim
- Emânetdir sana bu nâz-Perver bu gül- i râ'nâ
- Dedim târihin ey Zihni Hidâyet Hânım'ın yâ rab
- Enîsi hûr(u) in olsun celisi cennetü'l – me'vâ
- Sene 1273

Tanım:

A-Biçim: Lahanaya benzeyen kenarlari tırtıklı yapraklı tepelikli, dikdörtgen plaka biçimli baş taşıdır. Üst kısmı oval biçimli gövdenin uzun kenarları kıvrımlıdır. Kitabe metni soldan sağa meyilli silmelerin oluşturduğu kısıma yazılmıştır. Gövde betona oturtulmuştur. Gövdenin etrafı tek sıra silme ile çevrelenmiştir.

B-Süsleme: Mezar taşının başlığı iki yandan gotik tarzda çengellerle tutturulan üst üste yerleştirilmiş yapraklardan oluşmaktadır.

1-Bitkisel süsleme: Yaprakların ortasında büyük bir gül yer almaktadır. Başlığı tutan çengellerin arasında iki sıra yaprak dizisi bulunmaktadır. Çengellerin tuttuğu sekiz tane kenarları tırtıklı yaprak üst üste yerleştirilmiştir.

Fotoğraf:40

Fotoğraf:41

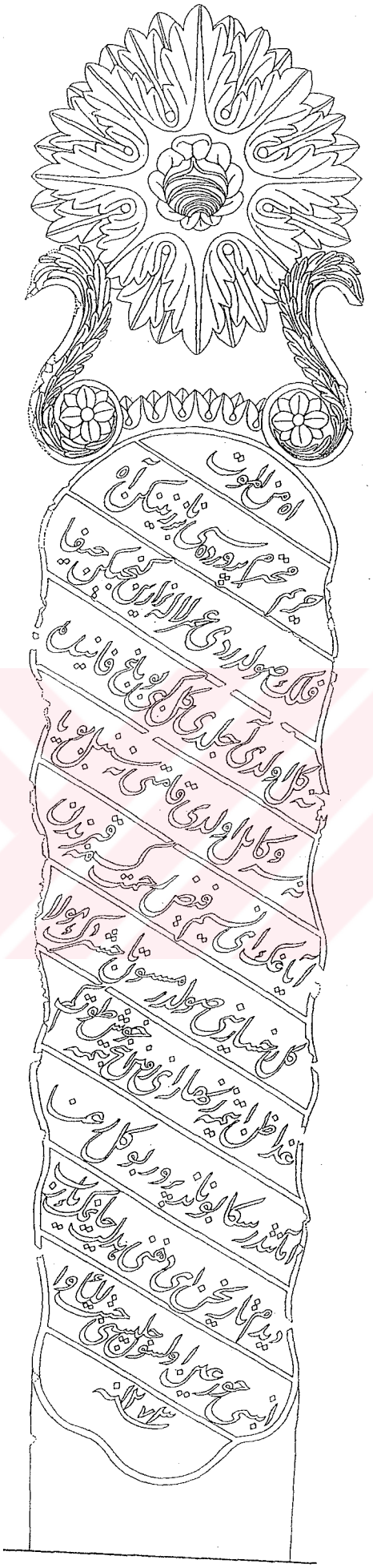

Çizim:10

0 5 10 15 20 25

Örnek No : 39
Fotoğraf : 42,43,44
Çizim No : 10 ||
Yeri : Orta koridorun kuzeyinde 160. sıradadır.
Türü : Baş taşıdır.
Tarihi : Şevval 1263 Hicri =12 Eylül-11Ekim 1847 Miladi
Kimliği : Çeçenzâde Hasan Paşa'nın Kızı Havva Hanım
Ölçüleri : Gövde uzunluk:168 cm – genişlik: 39 cm
Malzemesi : Mermer
İşlenişi : Başlık kabartma gövde oyma
Yazı cinsi : Talik
Kitabesi :

- Huve'l Hayyu'l Bâkî
- Çeçenzâde Hasan Paşa Efendi duhter-i pâki
- Paşa kızı demekle âlem içre şöhreti buldu
- Be-gâyet sâliha hem âkıle hem bir umûrunda
- Bu yüzden kıza ... izzetiyle hürmetin buldu.
- Erişdi câm-ı mevti âkıbet nûş eyledi nâ-çâr
- Hemân densahn-ı kaddernâ'da olmuş kısmetin buldu
- Okurdu nice yıllar külli şey'in hâlikün ammâ
- Bu gün innâ ileyhi râci'ûndan râhatın buldu
- İlâhî sevgilü Zehrâ'dan ayırma bu cânı kim
- Anı mahşer günü her kim ki buldu cennetin buldu
- Bir âdem çıkdı Zühdî söyledi târîh fevtine
- Yine gitdi cinâna Havvâ Hânım devletin buldu
- Rızâen lillâhi'l – Fâtiha
- Sene 1263 Şevvâl

Tanım:

A-Biçim: Sembolik lahitin baş taşı ve sembolik lahitin oturduğu kısa kenarı hariç diğer yerleri tahrip olmuştur. Güneş yada yıldız biçimli başlık gotik çengellerle iki yandan tutturulmuştur. Kare bir kaide üzerinde ki dikdörtgen gövde plaka biçimli baş taşıdır. Şahidenin başlığı çift yönlü yapılmıştır. Kitabe metni yatay on üç sıra silmenin oluşturduğu alana yerleştirilmiştir.

B-Süsleme: Gotik tarzdaki çengellerin tuttuğu güneş yada yıldız şeklindeki tepelikli şahidenin oturduğu sembolik lahitin kısa kenarında nesneli ve bitkisel süsleme yer almaktadır.

1-Bitkisel süsleme: Gotik tarzdaki çengellerin tuttuğu güneş yada yıldız şeklindeki tepeliğin ortasındaki daire içinde içe kıvrımlı helezonlar bulunmaktadır. Gövdenin alt kısmı, köşelerdeki gotik çengellerle genişleyip sembolik lahitin oturduğu kısa kenara geçilmiştir. Bu çengellerin ortasına yaprak yerleştirilmiştir.

Alttaki kare biçimli kısa kenarın gövde ile birleştiği yerde kalın bir bordür içinde ortada dört yapraklı çiçek ile iki yanda uçları içe dönük dallar yer almaktadır. Bu kısım iki sıra kademeli silme ile içten çevrelenmiştir. Bunun çevresinde de büyük bir asma çelenk iki yandan püsküllerle tutturulmuştur. Ortada ise stilize edilmiş büyük bir yaprak yer almaktadır. Kaide her iki yandan gotik çengellerle gövdeye geçişi sağlamaktadır.

2-Nesneli süsleme: Sembolik lahitin oturduğu kısa kenarın ön yüzünde püskül kullanılmıştır.

Fotoğraf:42

Fotoğraf:43

Fotoğraf:44

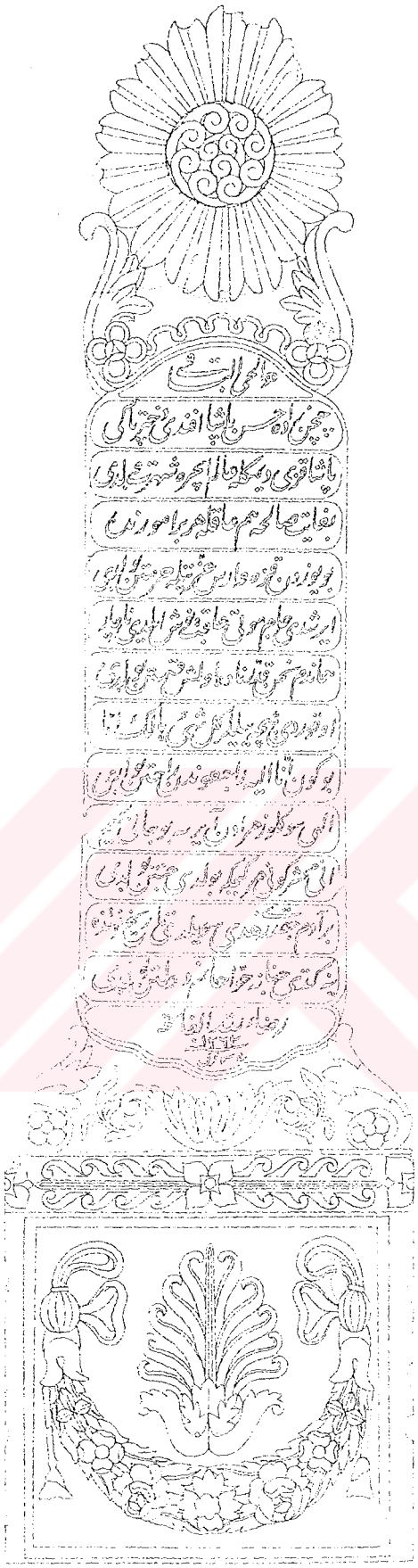

Çizim:11

Örnek No : 40
Fotoğraf : 45,46,47
Çizim No : 12
Yeri : Orta koridorun kuzeyinde 163. Sıradadır.
Türü : Baş taşıdır.
Tarihi : 8 Receb 1298 Hicri = 6 Haziran 1881 Miladi
Kimliği : Hacı Salihzâde Hacı Osman Ağa'nın Kızı ve Eyyübzâde Ali Galîb Efendi'nin Eşi Hacı Necât Âsiye Hanım
Ölçüleri : Gövde uzunluk:182 cm – genişlik:45 cm
Malzemesi : Mermer
İşlenişi : Başlık kabartma gövde oyma
Yazı cinsi : Nes- talik
Kitabesi :

- Huve'l- Hayyu be- Hak hestî
- Eyyûbîzâde Ali Gâlip Efendi'nin dirîğ
- Zevcesi Âsiye kim etdi bekâya rıhleti
- Hacı Sâlihzâde Hacı Osmân Ağa'nın idi
- Duhter-i pâkîze-i pür – iffet ü pür- ismeti
- Tattırıb ana şarâbı mergi sâki-i ecel
- Gitdi ol demde dimâğından bu dünyâ lezzeti
- İrci-î emr-i şerîfîn duydu gitti buldu hem
- Da'vet-i Hakk'a icâbetle sarây-ı vahdeti
- Aç gözün gafletden ey gâfil oku bir Fâtiha
- Sende bir gün terk edersin işbu dâr-ı mihmeti
- Genc iken azm-i simât-ı rahmet etdi kendi lîk
- Kaldı evlâd u ıyâl u akrabâda firkati
- Rıhleti hengâmda Bâdî dedi tarihini
- Eyledi hacı Necât Âsiye dârü'l –cenneti
- Sene , 1297
- F3i 8 Receb Harrarahû Azîz

Tanım:

A-Biçim: Çiçek demeti şeklinde tepelikli, dikdörtgen plaka biçimli baş taşıdır. Ayak taşı da çiçek demeti şeklindeki tepelikli, dikdörtgen plaka biçimli ayak taşıdır. Tepelikten ortadaki bir silmenin üst ve alt kısmına simetrik işlenmiş çiçek motiflerinin bulunduğu boyun kısmına geçilmiştir. Gövdenin etrafında yanlardan ince başlayıp genişleyen bordürle çevrelenmiştir. Altı oval biçimindeki gövde, bitkisel motifli kaide ile son bulmuştur.

Ayak taşı da baş taşı gibidir. Fakat başlık kısmı tahrip olmuştur. Baş ve ayak taşı betona oturtulmuştur. Kitabe on beş sıra soldan sağa meyilli silmelerden oluşan kısma yazılmıştır.

B-Süsleme: Baş taşının tepelik kısmında altta yapraklardan oluşan zemin ve bunun üzerinde yüksek kabartma biçiminde işlenmiş çiçek motifleri yer almaktadır. İrili ufaklı bu çiçekler yaprakların üzerine serpiştirilmiştir. Başlık ile gövdeyi birleştiren boyun kısmında ise ortadaki tek sıra silmenin alt ve üst kısmındaki kenarları tırtıklı yapraklar simetrik işlenmiştir. Gövdenin başlıkla birleştiği yerde karşılıklı simetrik yerleştirilmiş yaprak motifleri vardır.

Gövdenin üç yanını çevreleyen bordür üst yanlardan başlayarak genişlemiş ve altta birleşmiştir. Aynı kompozisyon tekrarlanmıştır.

1-Bitkisel süsleme: Tepelikte yapraklı zemin üzerine yerleştirilmiş dört gül ve aralara yerleştirilmiş beş yapraklı çiçekler yer almaktadır. Yan yana yerleştirilmiş yapraklı boyundan üç kenarı kalın bordürle çevrelenmiş gövdeye geçilmektedir. Bu bordürde sırasıyla, yaprak bir yıldız çiçeği gül ve karanfile benzeyen çiçekler sıralanmıştır. Bu düzenleme her iki yanda uygulanmış ve gövdenin alt kısmında bordürün en kalın olduğu yerde merkeze kocaman bir karanfil yerleştirilmiştir.

Gövdenin bitiminde altta dikdörtgen biçiminde başlayan kaide balık sırtı biçiminde dik yerleştirilen yapraklarla devam etmiştir. Kaidenin uçları tırnak şeklinde olup dört yönde aynı şekilde uygulanmıştır.

Şahidenin ayak taşı da baş taşı biçimindedir. Başlık kısmı tahrip edilmiştir. Baş taşından tek farkı gövdede bordürlerin arasındaki barok tarzda ki alt ucu kurdelalı S kıvrımlı gül motifidir. Burada kurdela ile uçları tutturulmuş gülün dalları S kıvrımları oluşturarak bütün gövdeye yerleştirilmiştir. Birbirini takip eden yapraklar kıvrılmış ve aralarına çiçek motifleri yerleştirilmiştir. Bu şahide de ayak biçimindeki kaidesi ile beton üzerine yerleştirilmiştir

2-Nesneli süsleme: Ayak taşında çiçekleri tutan kurdela kullanılmıştır.

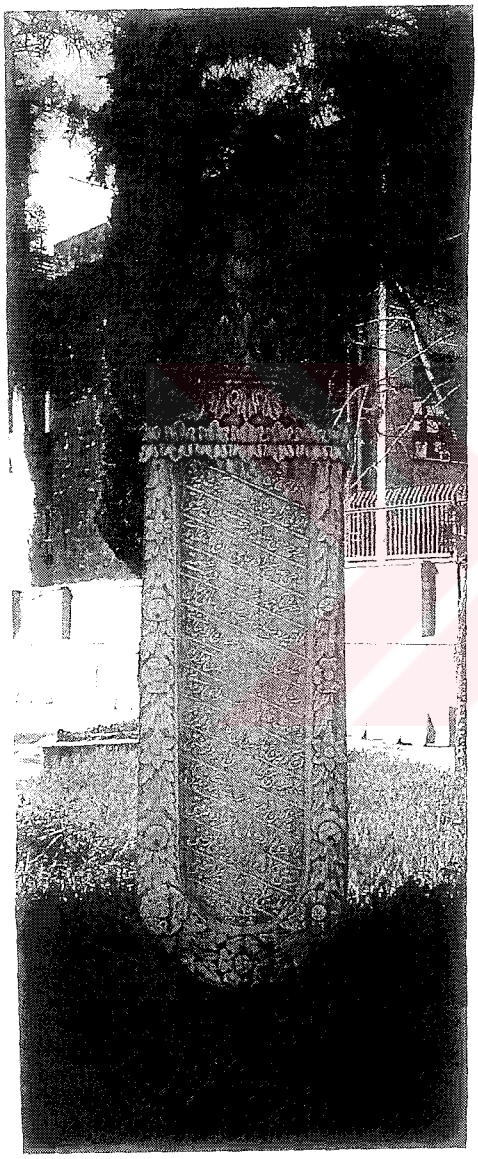

Fotoğraf:45

Fotoğraf:46

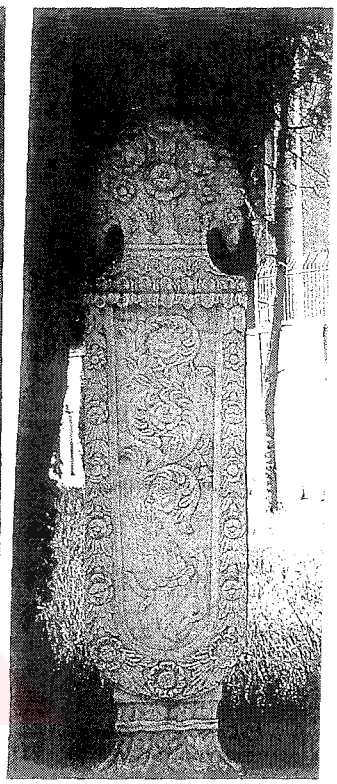

Fotoğraf:47

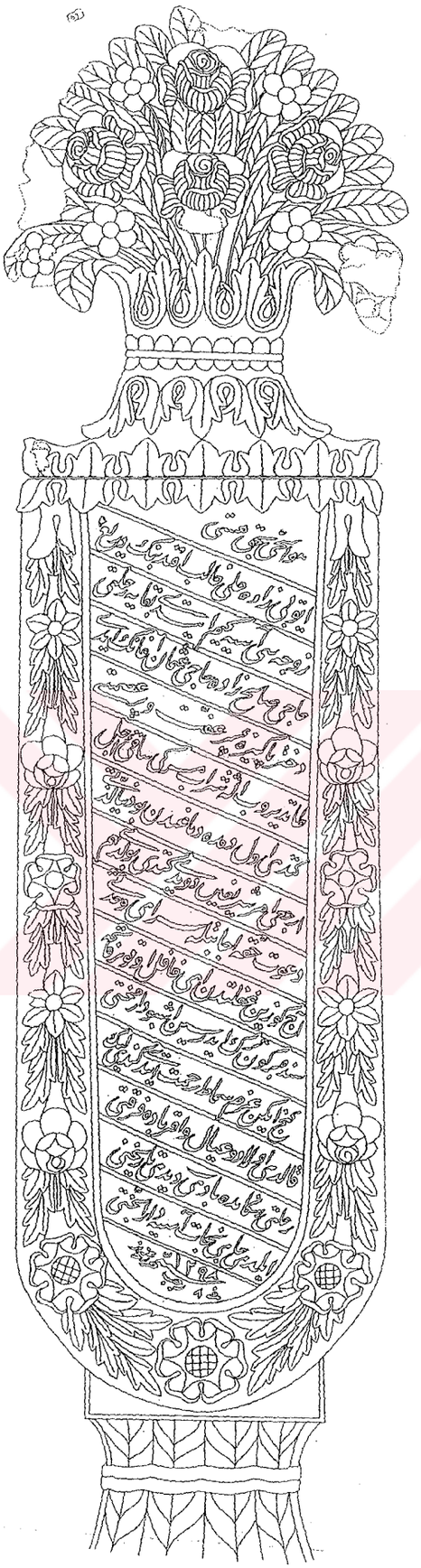

Çizim:12

Örnek No : 41
Fotoğraf : 48,49
Çizim No : 13
Yeri : Orta koridorun kuzeyinde 167. Sıradadır.
Türü : Baş taşıdır.
Tarihi : 9 Rebiülevvel 1305 Hicri = 25 Kasım 1887 Miladi
Kimliği : Eyyübzâde Galîb Efendi'nin Kızı Kömürcüzâde Mahmud Efendi'nin Eşi Havva Süreyyâ Hanım
Ölçüleri : Gövde uzunluk:173 cm – genişlik: 38 cm
Malzemesi : Mermer
İşlenişi : Başlığı kabartma gövdesi oyma
Yazı cinsi : Nes-talik
Kitabesi :

- Huvve'l- bâkî
- Eyyûbzâde Ali Gâlib Efendi duhterin seyret
- Zevâle bedr iken irdi o mah-ı hâle-i tebcîl
- Eb-i zevcine üc evlâdını tevdî edüb gitdi
- Süreyyâ'nın ecel gaddâr(ı) kıldı devrini tâ'til
- Benât-ı sâireyle eyleyen merhûmeyi tatbîk
- Eder eyne's-serâ eyne's – süreyyâ fırkasın tertîl
- Rehîn-i afv ide ol Hâlık-ı heft âsmân cürmüm
- Bî-nûr-ı dîde-i Zehrâ bi- vahy –i Hazret-i Cibrîl
- Keder bahş-ı benâtun – na'ştır bu gevherin tarih
- Süreyyâ hayf kıldı derresin pek genc iken tekmîl
- Trabzon eşrâfından kömürcüzâde
- Havva Süreyyâ Hanım'ın rûhuna el-Fâtiha.
- Sene 1305
- Fî 9 Rebiülevvel

Tanım:

A-Biçim: Çiçek motifi şeklinde tepelikli, dikdörtgen plaka biçimli baş taşıdır. Değişik motiflerle bezenmiş başlık dikdörtgen gövde ile birleşmiştir. Dikdörtgen gövde betona oturtulmuştur. On dört sıra soldan sağa meyilli silmelerin oluşturduğu kısıma kitabe metni yerleştirilmiştir.

B-Süsleme:Süsleme tepelikte yoğunlaşmıştır.

1-Bitkisel süsleme:Şahidenin tepelik kısmında zeminde yapraklar, onun üzerinde birbiri üzerine çapraz yerleştirilmiş ucu çatal biçiminde olan ok

kutusu,fişeklik ya da kuburluk yer almaktadır. Merkezde üst üste yerleştirilmiş çiçek yer almaktadır.

Boyun kısmında ortadaki daha kalın yanlardaki daha dar olmak üzere üç sıra bordür yer almaktadır. Bu bordürün üstünde yaprak motifleri yan yana yerleştirilirken yanlarda gotik tarzda çengellerle sınırlandırılmıştır. Bu bordürlerin altında da yaprak motifleri gövdenin üzerine gelecek şekilde yerleştirilmiştir.

Gövdenin etrafını çevreleyen bordürde içe ve dışa doğru kıvrımlı yapraklar yer almaktadır. Gövdenin üst kısmında asma çelenk yer almaktadır.

Fotoğraf:48

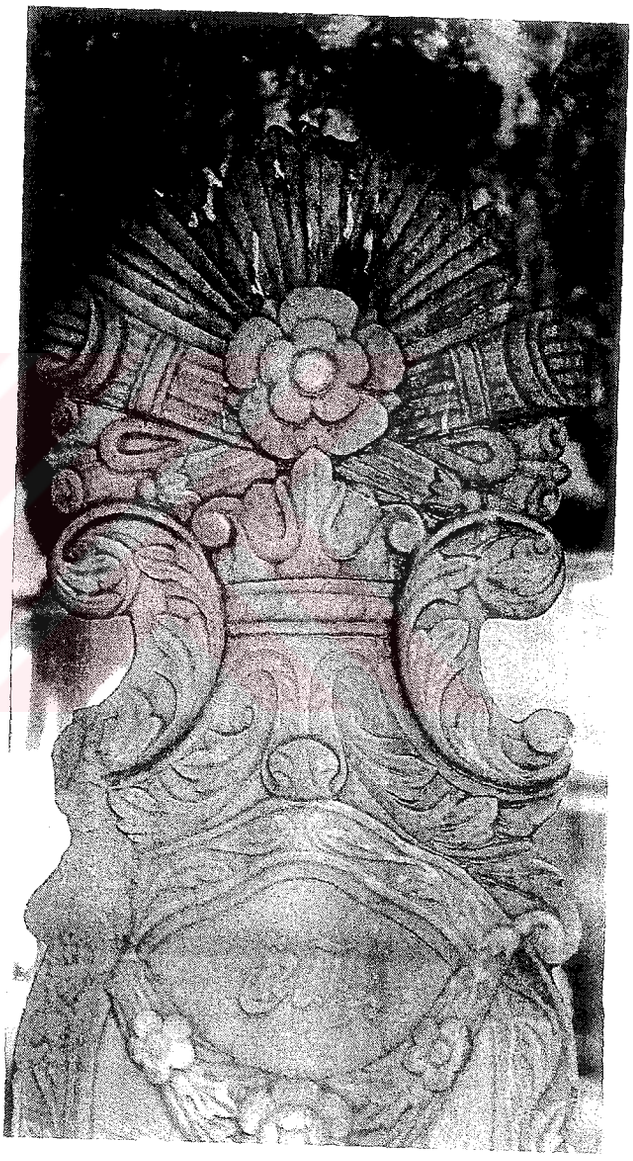

Fotoğraf:49

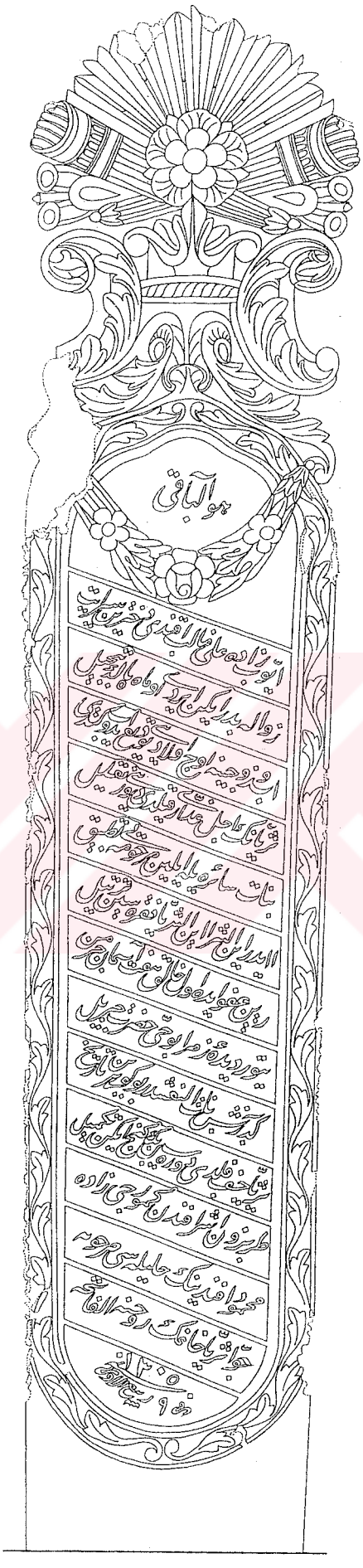

Çizim:13

Örnek No : 42
Fotoğraf : 50
Çizim No : 14
Yeri : Orta koridorun kuzeyinde 168. Sıradadır.
Türü : Baş taşıdır.
Tarihi : 25 Ramazan 1285 Hicri = 9 Ocak 1868 Miladi
Kimliği : Muradzâde Rûşen Ağa'nın Kızı Hâfıza Hanım
Ölçüleri : Gövde uzunluk:213 cm – genişlik:32 cm
Malzemesi : Mermer
İşlenişi : Başlığı kabartma gövdesi oyma
Yazı cinsi : Talik
Kitabesi :

- Huve'l-Bâkî
- Devâsız derde düşürdü beni devr-i felek
- Âh yüz bin âh kim irdi ecel peymânemiz
- Hem esîr oldum firâş-ı illete veremle ben
- Sur'âtile döndü gerdûn tîz tükendi dânemiz
- Genc iken göçdüm cihândan kaddimi bükdü ecel
- Eylesün çâkin girîbân atamız hem ânemiz
- Bülbül-âsâ gülşen-i dünyâda kû şakir iken
- Baykung oldum dahi mezâristana vîrânemiz
- Avn-i Hakla söyledi tarih-i gevheri Rızâ
- Kıl kerem güller hanım bula cennet cânımız
- Murâdzâde el-Hâc Rûşen Ağa'nın
- Sene , 1285 el- Fâtiha Fî 25 N

Tanım:

A-Biçim: Güneş ya da çok kollu yıldız motifli tepelikli, dikdörtgen plaka biçimli baş taşıdır. Tepelik her iki yandan gotik tarzda çengellerle tutturulmuştur. Dikdörtgen gövde yanlardan ince bir silme ile çevrelenmiştir. On üç sıra soldan sağa meyilli I silmenin oluşturduğu kısıma kitabe metni yerleştirilmiştir. Şahide gövdeden betona oturtulmuştur.

B-Süsleme: Tepelik yer alan güneş ya da yıldız iki yandan gotik tarzda çengellerle tutturulup merkezine çiçek motifi işlenmiştir. Gövde ile başlık arasındaki boyun kısmında arkada düz bir zemin ve iki yanda simetrik işlenmiş S kıvrımlı yaprak motifi yer almaktadır.

Boyundaki düz zemin üzerinde yarım daire biçiminde kalın bir bordür geçmektedir. Gövdenin başlangıcında iki yaprak içe kıvrımlı başlangıç yerleri arasında küçük yarım daire motifleri yan yana yerleştirilmiştir. Gövdenin etrafı dar bir silme ile çevrelenmiştir

Fotoğraf:50

Çizim:14

Örnek No : 43
Fotoğraf : 51
Çizim No : 15
Yeri : Orta koridorun kuzeyinde 175. sıradadır.
Türü : Baş taşıdır.
Tarihi : 1316 Hicri = 1898-99 Miladi
Kimliği : Eski Belediye Reisi Ali Rıza Efendi'nin kızı ve Sakızmeydan Camisi Hatibi Hâfız Zühdi Efendi'nin Eşi Nezire Hanım
Ölçüleri : Gövde uzunluk:133 cm - genişlik: 33 cm
Malzemesi : Mermer
İşlenişi : Başlığı kabartma gövdesi oyma
Yazı cinsi : Sülüs
Kitabesi :

- Huve'l Bâkî
- Cihânda her müeneffis ölümle mahkûmdur
- Bununla tâze olanlar yazıklanır ammâ
- Nezîre Hanım o mahkûmların acıklısıdır
- Kim oldu genc iken âgeşte –î türâb-ı fenâ
- Yigirmi beş yaşına varmadan tutuldu dirîği
- Zavallı bir maraz-ı mühlike muhâl-i rehâ
- Sabûr idi hasenü'l-hulk idi sahiyye idi
- Benât-ı nev'i içinde tek idi dense sezâ
- Bi-zevk-i Hazret-i Zehrâ bi- fazl-ı Sıddîka
- Kusûru var ise afv ide Zât-ı pâk-i Hudâ
- Yazıldı hüznile Hâfız bu gevherîn târih
- Nezîre cenneti genc idi iyledi me'vâ
- Beledî Reîs-i esbakı müteveffâ Ali Rıza Efendi'nin kızı
- ve Sakızmeydan Câmi-i şerîfi hatibi Hafız
- Zühdî Efendi'nin halîlesi Nezîre Hanım'ın
- Rûhuna rızâen lillâhi Fâtiha ... Sene , 1316

Tanım:

A-Biçim:Çiçekli tepelikli, dikdörtgen plaka biçimli baş taşıdır. Üst bölümü dilimli dikdörtgen gövde daralarak inip betona oturtulmuştur. Gövdenin etrafı ince tek sıra silme ile çevrelenmiştir. Kitabe metni soldan sağa meyilli on altı silmelerin oluşturduğu alana yerleştirilmiştir.

B-Süsleme: Başlığın zemini ince yapraklarla doldurulup üzerine üç tane gül yerleştirilmiştir. Zemindeki yapraklardan üsttekiler alta alttakiler üste

doğru kıvrımlıdır. Boyun ince bir silme ile belirlenmiştir. Üst bölümü üç dilimli gövdenin yanlara doğru kıvrılan yapraklar ile gövdeye geçilmiştir.

1-Bitkisel süsleme: Tepelikte zemine yerleştirilmiş yaprakların üzerine üç tane açmış gül motifi işlenmiştir.

Fotoğraf:51

0 5 10 15 20 25

Çizim:15

Örnek No : 44
Fotoğraf : 52
Çizim No : 16
Yeri : Orta koridorun kuzeyinde 176. sıradadır.
Türü : Baş taşıdır.
Tarihi : 4 Zilhicce 1316 Hicri = 15 Nisan 1898-99 Miladi
Kimliği : Hacı Ruşen Ağazâde Ömer Efendi'nin Kızı Hâfıza Zübeyde Hanım
Ölçüleri : Gövde uzunluk:133 cm -genişlik:34 cm
Malzemesi : Mermer
İşlenişi : Başlığı kabartma gövdesi oyma
Yazı cinsi : Sülüs
Kitabesi :

- Huve'l Bâkî
- Lehu'l- hükmündedir sâbit mukadder bâbıdır irşâd
- Bi , iznî kavmi hitâbında şefi' olsun le-bi'l-mirsâd
- Ezelden iyledi tasîir penâhî Hazret-i perver
- Selâmun kavlidir kevneyn şehîd-i Kerbelâ Bağdâd
- Zübeyde Hanım ol Hâfız Hâcı Rûşen Ağazâde
- Ömer'dir ceddin ..... hâdim-i şehzâde
- Şarâb-ı lâ-yezâlîden içib mest –i müdâm oldu
- Ene'l- Hak sırrına vâkıf müyesser iyledi üstâd
- Müretteb tarih-i elfun selâsemietin aşar
- Hitâm-ı rıhleti sitte Emîrü'l-mü'minin âbâd
- Ve illâ taknatû tahte's –serâdır âkıbet gülşen
- Fe'vâ tufessiri zâkî ve lâ-hum yahzenûn müzdâd
- Hacı Rûşen Ağazâde Ömer Efendi'nin
- Kerîmesi Hâfıza Zübeyde Hanım'ın rûhuna Fâtiha
- Fî sene 1316 zilhicce 4

Tanım:

A-Biçim:Güneş ya da yıldız motifli tepelikli, dikdörtgen plaka biçimli baş taşıdır. Şahidenin başlığı gotik tarzda çengellerle tutturulmuştur. Gövdenin etrafı kalın bir bordürle çevrelenmiştir. Alta doğru daralan şahide betona oturtulmuştur. Soldan sağa meyilli on beş satır ince silmenin oluşturduğu alana kitabe metni yerleştirilmiştir.

B-Süsleme: Güneş yada yıldız motifli başlık her iki yandan gotik tarzda çengellerle tutturulmuştur. Üst bölümü dilimli gövdenin etrafı kalın bir bordürle çevrelenmiştir. Bu bordürde stilize edilmiş yaprak motifleri bulunmaktadır.

Fotoğraf:52

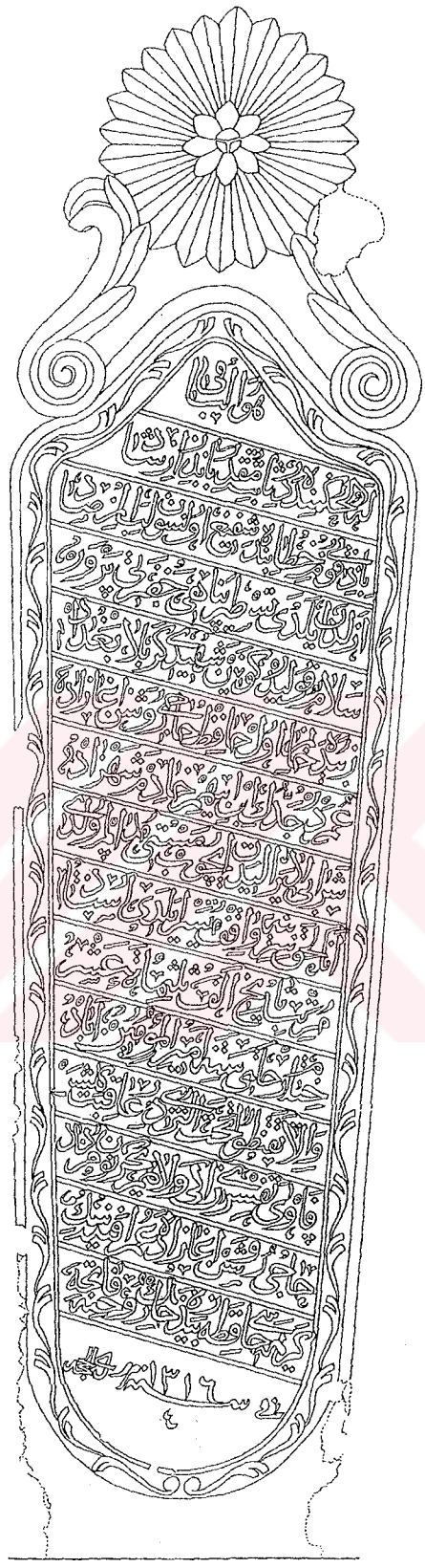

0 5 10 15 20 25

Çizim:16

Örnek No : 45
Fotoğraf : 53
Yeri : Orta koridorun kuzeyinde 177. Sıradadır.
Türü : Ayak taşıdır.
Tarihi :
Kimliği :
Ölçüleri : Gövde uzunluk:130cm – genişlik:30 cm
Malzemesi : Mermer
İşlenişi : Oyma
Yazı cinsi :
Kitabesi :

Tanım:

A-Biçim: Soğan başlıklı dikdörtgen plaka biçimli ayak taşıdır. Başlığı tahrip olmuştur. Gövdenin etrafı kalın bir bordür ile çevrelenmiştir. Daralarak inen gövde betona oturtulmuştur.

B-Süsleme: Üst bölümü yarım daire şeklinde kemerli olan gövdede hurma ağacı resmedilmiştir.

1-Bitkisel süsleme:Ağacın kalın gövdesi yukarı doğru daralmıştır. Simetrik yerleştirilmiş yaprakların alttan dört tanesi aşağıya doğru, diğer üç tanesi yukarı doğru resmedilmiştir. En alttaki yaprakların yanından çıkan hurma havenkleri ağacın alt bölümünde de kıvrık bir dal üzerinde tekrarlanmıştır.

Fotoğraf:53

Örnek No : 46
Fotoğraf : 54,55
Çizim No : 17
Yeri : Orta koridorun güneyinde 1. sıradadır.
Türü : Baş taşıdır.
Tarihi : 1257 Hicri = 1841-42 Miladi
Kimliği : Abanoszâde Mahmud Ağa'nın Eşi Hatuncuk
Ölçüleri : Gövde uzunluk:228 cm – genişlik: 43 cm
Malzemesi : Mermer
İşlenişi : Başlık kabartma, gövde oyma
Yazı cinsi : Talik
Kitabesi :

- Huve'l-Bâki
- Benim nâzik tenim hâk-i siyaha eyleyen pinhân
- Hudâ'nın nahnu kaddernâ'daki esrarıdır ancak
- Ne dünyadır ne tâli'dir vücûdum eyleyen ma'dûm
- Ecel peymânesinden irci-î âsârıdır ancak
- Beni güller gibi evlâdlarımdan iyledi mehcûr
- Bana te'sir eden ol canların bu nârıdır ancak
- Oku bir Fâtiha İhlâsla benden kıyas et kim
- Seni de ben gibi kaltak cihanın kârıdır ancak
- Abanoszâde Mahmûd Ağa'nın halile-i muhteremesi
- Merhûme ve mağfûrun lehâ Hatuncuk
- Rûhiçün rızâen lillâhi Fâtiha
- Sene, 1257

Tanım:

A-Biçim: Öne doğru çıkıntılı uçlu yaprak motifli, dikdörtgen plaka biçimli baş taşıdır. Dikdörtgen gövdenin uzun kenarları kıvrımlı olmak üzere gövdenin etrafı yapraklı bordürle çevrelenmiştir. Şahide gövde kısmında betona oturtulmuştur. Gövdede on iki sıra yatay silmenin oluşturduğu alana kitabe metni yerleştirilmiştir.

B-Süsleme: Tepelik kısmındaki kompozisyonun merkezine ayaklı bir vazo yerleştirilmiştir. Üzeri dilimli vazonun yarım daire şeklindeki ağız kısmından çıkan yaprak motifleri öne ve yanlara doğru çıkıntı yapmıştır.

1-Bitkisel süsleme: Ayaklı vazonun içinden çıkan yapraklar, yukarı ve yanlara doğru dağılmıştır. Vazonun boynuna bağlanmış kurdela boğumlarının yanından aşağıya inen yapraklarla zemin doldurulmuştur. Gövdenin üzeri yarım daire biçimindedir. İçte ve dışta kademeli silmelerin oluşturduğu bordürde birbirini takip eden C kıvrımlı yaprak motifi bulunmaktadır. Gövdenin alt kısmında bordürün bitiminde birbirine geçmiş kurdela parçaları bulunmaktadır.

2-Nesneli süsleme:Üzeri desenli ayaklı, bombeli gövdeli vazonun ağız kısmı yarım daire şeklindedir. Tepelikte ve gövdenin altında kurdela kullanılmıştır.

Fotoğraf:54

Fotoğraf:55

سوالت
بنم نالک تم خاک سیاه ایلین نهان
خدانک نحن قدنا ده کسرایدرنحق
نه زیاده طالعدر وجودم ایلین معدوم
اجل سیاه مسندن اجی آثار یدرنحق
بنی کلارکی اولادرندن ایلیه صحو
بکا تاثیر لیدن اولجانک کنار یدرنحق
بوسور فاتحه اخلاصیه بندن قبل تقدیم
سنین کبی قاسی جانکاریدرنحق
ابا اوستاد محمود نانک خلیله محترمه سی
مرحومه ومغفوله لهانتخک
رحمت رضا الله فاتحه
۱۲۵۷

Çizim:17

Örnek No : 47
Fotoğraf : 56,57
Çizim No : 18
Yeri : Orta koridorun güneyinde 2. Sıradadır.
Türü : Baş taşıdır.
Tarihi : 15 Şevval 1263 Hicri = 26 Eylül 1847 Miladi
Kimliği : Goluzâde Kızı ve Lü'lüzâde Hacı Şakir Efendi'nin Eşi Zeliha (Züleyha) Hanım
Ölçüleri : Gövde uzunluk:227 cm – genişlik: 43 cm
Malzemesi : Mermer
İşlenişi : Başlık yüksek kabartma, gövde oyma
Yazı cinsi : Talik
Kimliği :

- Huve'l- Hallâku'l – Bâki
- İlâhî duhter –i pâk –i Habîb'in hürmetiçün sen
- Beni kıl mağfiret dağlarca isyanım da olursa
- Senin Gaffâr Rahmân u Rahîm ismin okurken ben
- Ne gam bî had kusur u cürm ü noksânım da olursa
- Senin fermânına bin cânına kurban olur cânım
- Değil bir cân eğer yüz bin kadar cânım da olursa
- Goluzâde kerimesi ve Lü'lüzâde el- Hâc
- Şâkir Efendi'nin Halîlesi merhûme ve
- Mağfûr'un lehâ Zelihâ (Züleyha) Hanım rûhiçün
- Rızâen lillâhi te'âlle'l – Fâiha .
- Sene, 1263
- Fî 15 L
- Ketebehu Mısrî

Tanım:

A-Biçim: Öne doğru çıkıntılı uçlu yaprak motifli dikdörtgen plaka biçimli baş taşıdır. Gövdenin üst kısmı yarım daire biçimindedir. Etrafı S kıvrımlı bordürle çevrili gövde betona oturtulmuştur. On bir sıra yatay silmenin oluşturduğu alana kitabe metni yerleştirilmiştir.

B-Süsleme: Merkezde üzeri yaprak desenli bir vazo ve ondan çıkan yapraklar yer almaktadır.Helezon biçimli ayakları olan vazonun ağız kısmında büyük bir fiyonk yer almaktadır. Vazodan çıkan yapraklar yukarı ve yanlara

doğru çıkıntı yapmaktadır. İçten kademeli silme ile gövdeyi çevreleyen S kıvrımlı bordürde mimoza çiçeği ile yaprak motifleri sıralı olarak yerleştirilmiştir. Gövdenin alt kısmında bordürün bitiminde kurdela yelpaze gibi resmedilmiştir.

1-Bitkisel süsleme: Tepelikte yer alan vazodan çıkan yapraklar yukarıya ve yanlara doğru dağılmıştır. Gövdenin etrafını dolana kıvrımlı bordürde mimoza çiçeği işlenmiştir.

2-Nesneli süsleme: Ayaklı, yuvarlak gövdeli, üzeri desenli vazo ile kurdela kullanılan nesneli süslemeler arasında yer almaktadır.

Fotoğraf:56

Fotoğraf:57

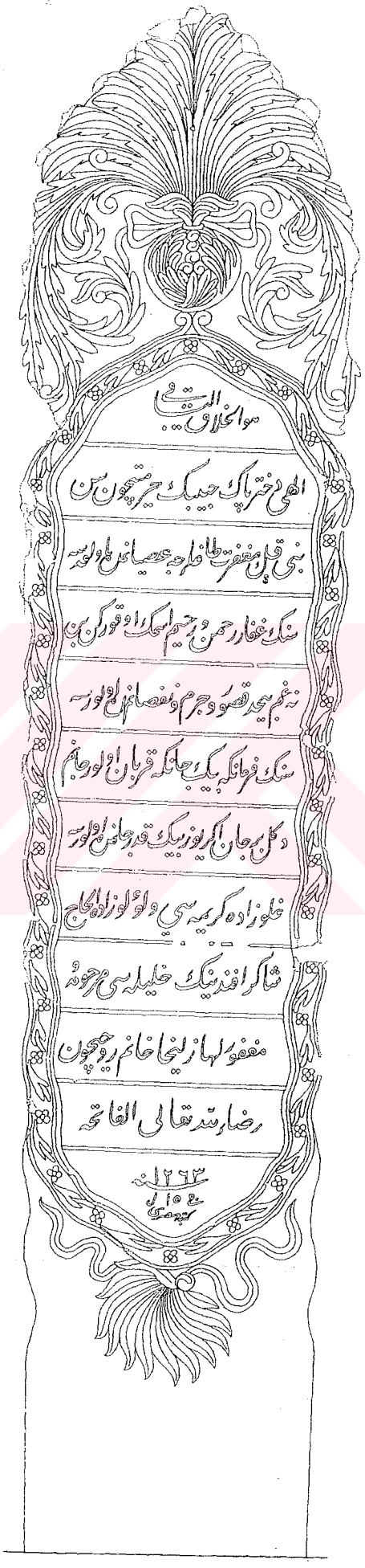

0 5 10 15 20 25

Çizim:18

Örnek No : 48
Fotoğraf : 58,59
Çizim No : 19
Yeri : Orta koridorun güneyinde 3. Sıradadır.
Türü : Baş taşıdır.
Tarihi : 21 Rebiülâhir 1242 Hicri = 22 Kasım 1826 Miladi
Kimliği : Muradhanzâde Bekir Bey'in Kızı Belkıs Hanım
Ölçüleri : Gövde uzunluk: 200 cm – genişlik:53 cm
Malzemesi : Mermer
İşlenişi : Başlık kabartma, gövde oyma
Yazı cinsi : Sülüs
Kitabesi :

- Şefâ'atî li-ehli'l-kebâiri min Ümmetî
- Yâ erhame'l – halâik irham umûrenâ
- Yâ Rabbenâ bi – fadlik temmim kusûrenâ
- Şol dem ki hâke saldı bâd –ı ecel
- İftah mine'l – cinâni riyâdun kubûrenâ
- Bir köhne köbrüdür cihâna gelen gecer
- Bi'l – emni ve's-selhameti ic'al ubûrenâ
- Lütfunla yâ Rab kabrimi ma'mûr kıl
- Yâ Gafira' z – zenbi iğfir zünûbenâ
- Murâdhânzâde Bekir Bey kerîmesi
- Merhûme Belkıs Hanım rûhuna
- Fâtiha. Sene , 1242
- Fî 21 R

Tanım:

A-Biçim: Öne doğru çıkıntılı uçlu yaprak motifli, dikdörtgen plaka biçimli baş taşıdır. Kıvrık dal motifli tepelik kalın bir bordürden sonra dikdörtgen gövde ile birleşmektedir. Gövdeden betona oturtulmuş olan şahide karmaşık bir kompozisyona sahiptir. On bir sıra yatay silmenin oluşturduğu kısıma kitabe metni yerleştirilmiştir.

B-Süsleme: Kartuşla taçlandırılmış tepeliğin merkezine kurdela ile tutturulmuş çiçek buketi yer almaktadır. Gövdenin üst bölümündeki kalın bordürde meyve dolu kaseler yer almaktadır. Kitabenin üst bölümü kartuşla sınırlandırılmış ortaya da mühür şeklinde yazılmış ayet yerleştirilmiştir. Gövdenin etrafını dolaşan bordürde akşam sefaları işlenmiştir.

1-Bitkisel süsleme: Kurdele ile tutulmuş çiçek buketinde ortada açmış yanlarda gonca güller altta ise tek karanfil yer almaktadır. Bu demetin etrafına da yine demetin içinden çıkan kıvrık dallar ve yaprakların içine gül motifi yerleştirilerek zeminin tamamı doldurulmuştur. Kartuşun alt uçlarından çıkan S kıvrımların içinde akşam sefası çiçeği işlenmiştir. Altta kademeli silmelerin oluşturduğu kalın bir bordür bulunmaktadır. Üç tane ayaklı üzeri yaprak desenli kâselerin içine üzüm ve ceviz yerleştirilmiştir. Etrafında kıvrık dalların ve yaprakların bulunduğu kâselerden sağ ve sol baştaki kâselerde simetrik iki üzüm salkımı, ortadaki kâsede de beş tane ceviz resmedilmiştir. Kitabe metninin bulunduğu gövdenin etrafı kalın bir silmenin oluşturduğu bordür ile çevrelenmiştir. Burada da kıvrık dallar üzerine yerleştirilmiş akşam sefası bulunmaktadır.

2-Nesneli süsleme: Tepelikte kurdela, bordürde ayaklı geniş ağızlı, üzeri desenli kaseler kullanılmıştır. Kitabenin başlangıcındaki kısımda tuğra şeklinde yazılmış "Şefa'atî li-ehli'l-kebâiri min Ümmetî" Hadîs-i şerif yer almaktadır.

Fotoğraf:58

Fotoğraf:59

Çizim:19

Örnek No : 49
Fotoğraf : 60,61
Çizim No : 20
Yeri : Orta koridorun güneyinde 4.Sıradadır.
Türü : Baş taşıdır.
Tarihi : Cemâziyelevvel başı 1295 Hicri = 3 Mayıs1878 Miladi
Kimliği : Kalcızâde Hacı Osman Paşa'nın Eşi Hacı Elmas Hanım
Ölçüleri : Gövde uzunluk:237 cm – genişlik: 36 cm
Malzemesi Mermer
İşlenişi Başlık yüksek kabartma gövde oyma
Yazı cinsi Talik
Kitabesi

- Huve'l- Hayyu'l – Bâkî
- Yâd ider bu mısraı yerde beşer gögde melek
- Halka ümmîd-i bekâ beyne's – semâi ve's- semek
- Rûh-i âlem Kalcı- zâde Hacı Osman Paşa'nın
- Zevce-i cân –pâresin feryâd-u figân iderek
- Pûte-i endûh u gamla zer - ger -i çarh-ı ecel
- Kıt'a -i elmas iken mahv itdi cismin bî-mihek
- Öyle bir dâ-i udalle azm-i ukbâ kıldı kim
- Kimsede yokdur şehîde olduğunda rayb-u şek
- Tâb –ı lütfile Hudâ bu tîre –baht-ı âlemin
- Kabrini pür-nûr kılsın intihâ-yı haşre dek
- Gevher –i sad-pâre-i ye's oldu Zîver târîhi
- Hacı Elmas Hanım'ı kal itdi âh bu yıl felek
- Rızâen lillâhi ve limerzâti Resûlillah.
- Fâtiha.
- Sene 1295
- Fi gurreti Cemâziyelevvel.Nemmekahu Azîz.

Tanım

A-Biçim:Öne doğru çıkıntılı uçlu yaprak motifli dikdörtgen plaka biçimli baş taşıdır. Gövde kademeli silmelerin oluşturduğu bordürle çevrelenmiştir. Daralan gövde betona oturtulmuştur. On üç sıra soldan sağa meyilli silmelerin oluşturduğu kısıma kitabe metni yerleştirilmiştir.

B-Süsleme: Merkeze yerleştirilmiş kasenin içinden çıkan çiçek demeti nin içinden çıkıp yukarı ve yanlara doğru dağılmış yapraklar yer almaktadır.

Çevresi kademeli silmenin oluşturduğu bordürde birbirini takip eden yapraklar yer almaktadır.

1-Bitkisel süsleme: Kaidesi iki sıra kademeli silmeli kâse daralmış ince bir bilezikten sonra genişleyen gövde üzerinde dilimli motifler yer almaktadır.Kâsenin ağız kısmı yatay tek sıra bordürlü çevrelenmiştir. Yaprak üzerine yerleştirilen dört tane gül motifi yer almaktadır. Bu gül demetinin üstünden öne doğru çıkıntı yapmış dal ve yapraklar kâsenin etrafını sarmıştır.

2-Nesneli süsleme: Ayaklı, kulplu geniş ağızlı kase kullanılmıştır.

Fotoğraf:60

Fotoğraf:61

Çizim:20

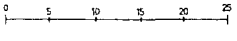

Örnek No : 50
Fotoğraf : 62,63
Çizim No : 21
Yeri : Orta koridorun güneyinde 5. Sıradadır.
Türü : Baş taşıdır.
Tarihi : 1218 Hicri = 1803-4 Miladi
Kimliği : Trabzon Nakîbü'l-eşrâfı Hacı Abdullah Efendi'nin Eşi Rukiyye Hâtun
Ölçüleri : Gövde uzunluk: 201 cm- genişlik:58 cm
Malzemesi : Mermer
İşlenişi : Oyma
Yazı cinsi : Sülüs
Kitabesi :

- Huve'l- Hayyu'llezi lâ –yemût
- Medîne-i Trabzon'da merhûm Nakîbü'
- l-Eşrâf el- Hâc Abdullah Efendi
- Hazretleri'nin halileleri merhûme
- Ve mağfûre el- muhtâc ilâ rahmeti
- Rabbihâ'l-Gafûr Rukiyye Hâtûn
- Rûhiçün rızâen lillâhi te'âlâ
- Bi-hürmeti'l –Fâtiha.
- Sene 1218

Tanım:

A- Biçim: Dikdörtgen plaka biçimli baş taşıdır. Üçgen kemer şeklindeki tepelikte kıvrık dallar ve madalyonlardan oluşa süs motifleri yer almaktadır. Daralan gövdenin uzun kenarları ile üst kısmını dolanan bordürün iç kısmına kitabe metni yerleştirilmiştir. Şahide gövdesinden betona oturtulmuştur. Dokuz sıra yatay silmeden oluşan kısma kitabe metni yerleştirilmiştir.

B- Süsleme: Üçgen kemer şeklindeki tepeliğin uç noktasında madalyonlu akantus yaprağı onun altında da üst ve alt kenarları yaprak motifleri yanlarında C kıvrımlı yaprakların bulunduğu madalyonun içinde güller yer almaktadır. Üçgen kemer şeklindeki tepeliğin diğer kısımlarında da C kıvrımlı yapraklar yer almaktadır. Gövdeyi çevreleyen bordürün üstüne tek sıra silmelerin oluşturduğu bordür yer almaktadır. Burada yan yana yerleştirilmiş yapraklar ve birbirine dönük C kıvrımları bulunmaktadır.

Gövde üst ve yanlarda olmak üzere üç yönde kalın bir bordürle çevrelenmiştir. Yan yana dizilmiş yapraklardan oluşan bordür içten ve dıştan kalın silme ile çevrelenmiştir. Gövdenin üst kısmında yarım ay şeklindeki iki silmenin oluşturduğu bu kısmı alt uçlarından C kıvrımlı dallarla sonlanırken üstünde üç dilimli yapraklar ve her iki köşede simetrik yerleştirilmiş küpe çiçeği bulunmaktadır.

1-Bitkisel süsleme: Tepeliğin değişik yerlerinde gül , kitabe köşeliklerinde de küpe çiçeği kullanılmıştır. Bir çok yerde yapraklar kullanılmıştır.

2-Geometrik süsleme:Üçgen kemer şeklindeki tepelikte oval madalyonlar kullanılmıştır.

Fotoğraf:62

Fotoğraf:63

Çizim:21

Örnek No : 51
Fotoğraf : 64,65
Çizim No : 22
Yeri : Orta koridorun güneyinde 7. Sıradadır.
Türü : Baş taşıdır.
Tarihi : 1301 Hicri = 1883-4 Miladi
Kimliği : Kastamonu ve Trabzon Telgraf Baş Müdürü Tal'at Efendi'nin Eşi Saadet
: Hanım
Ölçüleri : Gövde uzunluk:192 cm – genişlik:42 cm
Malzemesi : Mermer
İşlenişi : Başlık yüksek kabartma gövde oyma
Yazı cinsi : Sülüs
Kitabesi :

- Huve'l hayyu Lâ yemût
- Ah mine'l-mevt kim nihâyet hükm-i lâ-yüs'el musîb
- Murg-i cânım dâne-i dâm-ı ecel itdi firîb
- Hasta halimde ciger-pâre afîfe duhterim
- Görmeyi Ya'kûb-misâl istedi gönlüm an-karîb
- Geşt-i bahr-i emel maksuda isâl itmedi
- Firkatım bahr-i siyaha kaldı vuslat bi nasîb
- Hasb-i hâli olmağa hasred evlâdla hemîn
- Bu sa'adet sâliha kulun eyâ Rabbe'l – Mucîb
- Ol Resûlun hürmetine rahmetinle eylegil
- Cennet içire hem-civâr –ı Fâtıma binti'l-Habîb
- Küllü şey in hâlikün emrin bilince bî-emân
- Hak deyüb Hazret'e yüz tutdum bu târih min garîb
- Kastamonu ve Trabzon Telgraf Baş
- Müdiri Tal'at Efendi'nin haremi
- Sa'âdet Hanım'ın rûhîçün Fâtiha.
- Sene 1301

Tanım:

A- Biçim:Çiçek demeti şeklinde tepelikli dikdörtgen plaka biçimli baş taşıdır. Gövdenin üst kısmı çok dilimli olup yanlardan bir sıra silme ile çevrelenmiştir. On altı sıra silmenin oluşturduğu kısma kitabe metni yerleştirilmiştir. Şahide gövde kısmında betona oturtulmuştur.

B-Süsleme: Şahidenin başlık kısmında dört sıra kademeli silmenin üzerine yatay ve dikey çizgilerle şekillenmiş kulplu sepet içine çiçek demeti

bulunmaktadır. Sepetin altındaki kademenin yanlarında simetrik yerleştirilmiş iki yaprakla başlamış ve yine yaprak ve rozet çiçeği, yaprak ve mine çiçeği şeklinde, kemer biçiminde sepetin etrafını dolanmaktadır.

Dikdörtgen gövdenin üst kısmı çok dilimli ve iki sıra kademelidir. Gövdenin uzun ve alt yanlarında da tek sıra silme bulunmaktadır.

1-Bitkisel süsleme: Tepeliği çevreleyen çelenk şeklindeki düzenlemede yaprakların arasında rozet ve mine çiçeği kullanılmıştır. Merkeze yerleştirilmiş sepet içinde de gül ile mine çiçekleri yer almaktadır.

2-Nesneli süsleme: Ayaklı üzeri desenli kulplu hasır sepeti kullanılmıştır.

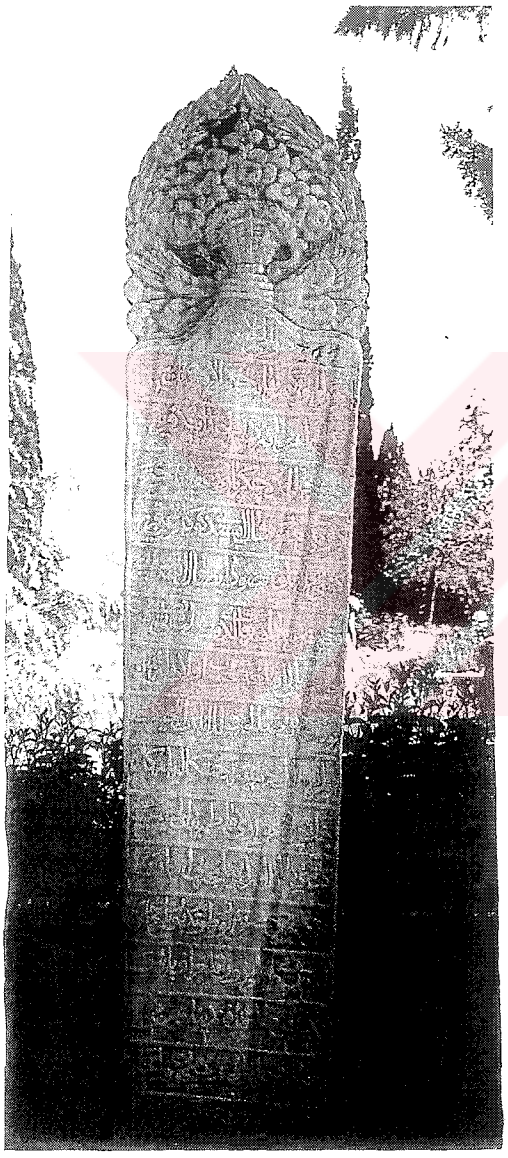

Fotoğraf:64

Fotoğraf:65

Çizim:22

Örnek No : 52
Fotoğraf : 66,67
Çizim No : 23
Yeri : Orta koridorun güneyinde12. Sıradadır.
Türü : Baş taşıdır.
Tarihi : Muharrem 1263 Hicri =18 Ocak 1846 Miladi
Kimliği : Şems-i Nûr Hanım
Ölçüleri : Gövde uzunluk:184 cm – genişlik: 34 cm
Malzemesi : Mermer
İşlenişi : Oyma
Yazı cinsi : Talik
Kitabesi :

- Huve'l-Bâkî
- Mikdâr-ı zerre kimde ki var partev-i şu'ûr
- Mihr-i sipihre girrelenüp iylemez gurûr
- Çekse dü-rûze yıldızın evc-i kemâlede
- Bir gün verir zevâl ile elbet ana fütûr
- Tahkîk bil ki emrine râm olsa nuh felek
- Yer yer vücûd-ı nâzikini âhirü'l –umûr
- Bak merkez-i kemâlde hîç kimse kaldı mı
- Devrân işi hemîşe budur var cihâna sor
- Hurşîd-i evc-i rif'at idi işbu nâzenîn
- Sâye misâli saldı yere çarh-ı pür-kusûr
- Hem-seyr iken müşîr-i felek iktidârile
- Akla gelür mü hâke düşer paymâl olur
- Gitdi giden ve faide ..... bak
- Afv eylesün kusûrunu rahmetle ol Gafûr
- Devr eyledikçe haşre kadar çarh-ı bî-direg
- Yâ Rab bu dûdmândan emsâlin eyle dûr
- Bir beytle yazıldı dü târîh-i cevherîn
- Her mısra-ı cevâhir –i eflâke ta'n okur
- Yetdi fenâda cânına târîkî-i firâk
- Nûr-ı visâle şevkile cân atdı Şems-i Nûr
- Sene 1263 M

Tanım:

A- Biçim: Başlıklı dikdörtgen plaka biçimli baş taşıdır. Çiçek ve gerdanlıkla süslenmiş buyun kısmı dikdörtgen gövdeli birleşmektedir. Şahide altta

daralarak kaide ile birleşerek betona oturtulmuştur. Yirmi bir sıra silmenin oluşturduğu alana kitabe metni yerleştirilmiştir.

B-Süsleme: Başlık yatay üç bölüme ayrılmış ve ortadaki diliminde papatya motifi yan yana yerleştirilmiştir. Başlığın altında üç tane gül motifi yüksek kabartma şeklinde işlenmiştir. Boyunda çiçekli gerdanlık kısmı ile kıvrım dallı çiçekler bulunmaktadır.

Dikdörtgen gövdenin üst kısmındaki fiyongun uçlarında kıvrık dallı yapraklar arasında çiçekler yer almaktadır. İçten iki sıra kademeli silme ile çevrelenmiş uzun kenarlarda S kıvrımlı bordür, gövdenin etrafını çevrelemektedir. Sırasıyla yaprak ve mine çiçeklerinin yer aldığı bordürün altında kurdeleli fiyongun uçlarından kıvrık yapraklar kaide kısmında yer almaktadır.

1-Bitkisel süsleme: Başlıkta papatya, boyunda gül ve yıldız çiçeği, bordürde mine çiçeği ve değişik yerlerde yapraklar kullanılmıştır.

2-Nesneli süsleme: Kitabenin üst ve altında kurdela kullanılmıştır.

Fotoğraf:66

Fotoğraf:67

Çizim:23

0 5 10 15 20 25

Örnek No : 53
Fotoğraf : 68
Çizim No : 24
Yeri : Orta koridorun güneyinde 16. Sıradadır.
Türü : Baş taşıdır.
Tarihi : Zilhicce başı 1260 Hicri = 12 Aralık 1844 Miladi
Kimliği : Kantarcı Emirzâde Muhammed Ağa'nın Eşi Emine Hatun
Ölçüleri : Gövde uzunluk:174 cm – genişlik:37 cm
Malzemesi : Mermer
İşlenişi : Oyma
Yazı cinsi : Sülüs
Kitabesi :

- Huve'l-Bâkî
- Beni kıl mafiret ey Rabbi Yezdân
- Bi hakk-ı arş-ı a'zam nûr-ı Kur'ân
- Gelib kabrim ziyaret iden ihvan
- İdeler rûhuma bir Fâtiha ihsân
- Kantarcı Emirzâde Muhammed Ağa'nın
- Halilesi merhûme ve mağfûre lehâ
- Emine Hâtûn'un rûhuna
- Rızâen lillâhi'l –Fâtiha
- Sene , 1260 Fi gurre Z

Tanım:

A-Biçim:Çiçek motifli tepelikli, dikdörtgen plaka biçimli baş taşıdır. Kenarları kıvrımlı gövde betona oturtulmuştur. Yatay silmelerin oluşturduğu alana kitabe metni yerleştirilmiştir.

B-Süsleme: Şahidenin başlığında bereket boynuzu işlenmiştir. Alt kısmı S biçiminde kıvrımlı boynuzun bir ucunda rüzgar gülüne benzeyen yıldız çiçeği yerleştirilirken diğer ucundan da stilize yapraklar yerleştirilmiştir. Gövdenin etrafı kıvrımlı bir bordür ile çevrelenmiştir. Alt ucunda ters duran püskül çiçekli bordürde birbirini takip eden kurdelaya takılmış inciler sıralanmıştır.

1-Bitkisel süsleme: Tepelikte bereket boynuzundan çıkan yapraklar yukarıya ve yanlara dağılmıştır.

2-Nesneli süsleme: Kitabeyi çevreleyen bordürde kurdelaya takılmış inciler yer alırken gövdenin altında ters dura püskül bulunmaktadır.

Fotoğraf:68

Çizim:24

0 5 10 15 20 25

Örnek No : 54
Fotoğraf : 69,70
Çizim : 25
Yeri : Orta koridorun güneyinde 17. Sıradadır.
Türü : Baş taşıdır.
Tarihi : 1 Rebiülevvel 1290 Hicri = 29 Nisan 1873 Miladi
Kimliği : Behram Ağa'nın Kızı Afîfe Hanım
Ölçüleri : Gövde genişlik:169 cm – uzunluk:39 cm
Malzemesi : Mermer
İşlenişi : Oyma-kabatma
Yazı cinsi : Talik
Kitabesi :

- Lâ halâsa mine'l-mevt
- Ey olan dûçâr-ı sahn-ı gül-zâr-ı emel
- Hâl-i emvâta nazar kıl kurb-ı kabristana gel
- Sâye-veş etdi nihâl-i cismini hâke nasîb
- Nice serv-i kadd ü gül-haddin Hudâ-yı lem-yezel
- Birisi bak duhter-i Behrâm Âğa kim genç iken
- Bulmayub bûy-ı vefâ bâğ-ı cihandan çekdi el
- Valideyni şaşırıb etmekdedir arz-ı cünûn
- Hâlet-i fevti dimâğa verdi ol rütbe halel
- Dâder-i dâd-âveri Şükri Efendi'nin dahi
- Medd-i feryâdı harîm-i arşa olmuşdur temel
- İrtihal ile cihan etdikce tebdil-i mekân
- Vere bu merhûmeye Mevlâ makam-ı bî-bedel
- Gevher-i hûn-âb-veş nazm etti Zîver târihin
- Âh mahv etdi Afîfe Hanım'ı zehr-i ecel
- 15 Sene, 1290 1 Ra

Tanım:

A-Biçim: Demet çiçekli tepelikli dikdörtgen plaka biçimli baş taşıdır. Betona oturtulmuş dikdörtgen gövdenin etrafı ince tek sıra silme ile çevrelenmiştir. Soldan sağa meyilli silmenin oluşturduğu alana kitabe metni yerleştirilmiştir.

B-Süsleme: Tepeliği oluşturan demet şeklindeki çiçekler, şahidenin boynunun simgeleyen kalın sade tek sıra bordürde iki kısma ayrılmıştır. Bordürün üst kısmında yan yana yerleştirilmiş palmetlerin arkasında zemini oluşturan yelpaze şeklindeki yapraklar yana doğru hafif kıvrılmıştır. Bu yaprakların üzerine mine, yıldız çiçeği gibi farklı çiçekler serpiştirilmiştir.

Bordürün alt tarafında da palmetlerin her iki yandan çıkıp yukarı kıvrılan yapraklar, üstten kıvrılan yapraklarla birleşmiştir.

1-Bitkisel süsleme: Tepelikte zemini oluşturan yaprakların üzerine, ortaya yıldız çiçeği yanlara da mine çiçeği yerleştirilmiştir. Gövdenin üst bölümüne oturtulmuş yaprakların uçları yukarı bakmaktadır.

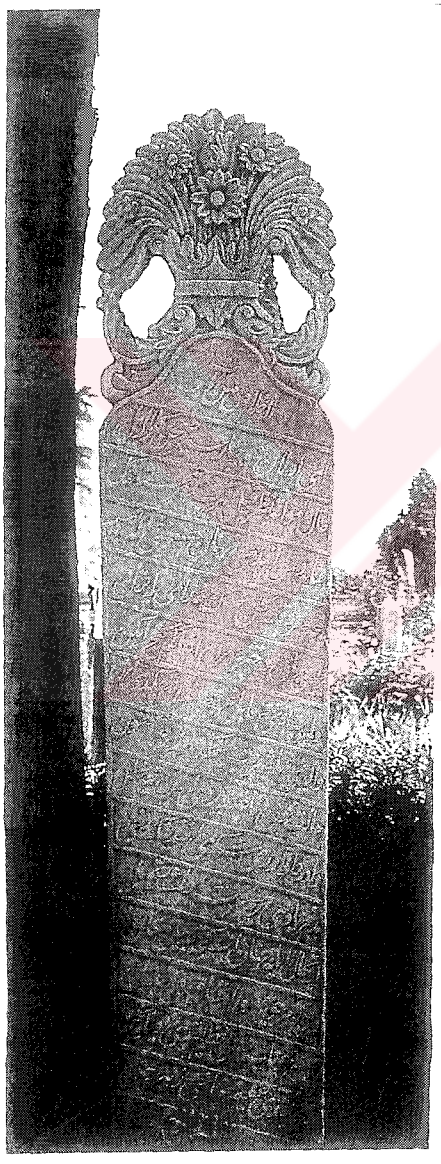

Fotoğraf:69

Fotoğraf:70

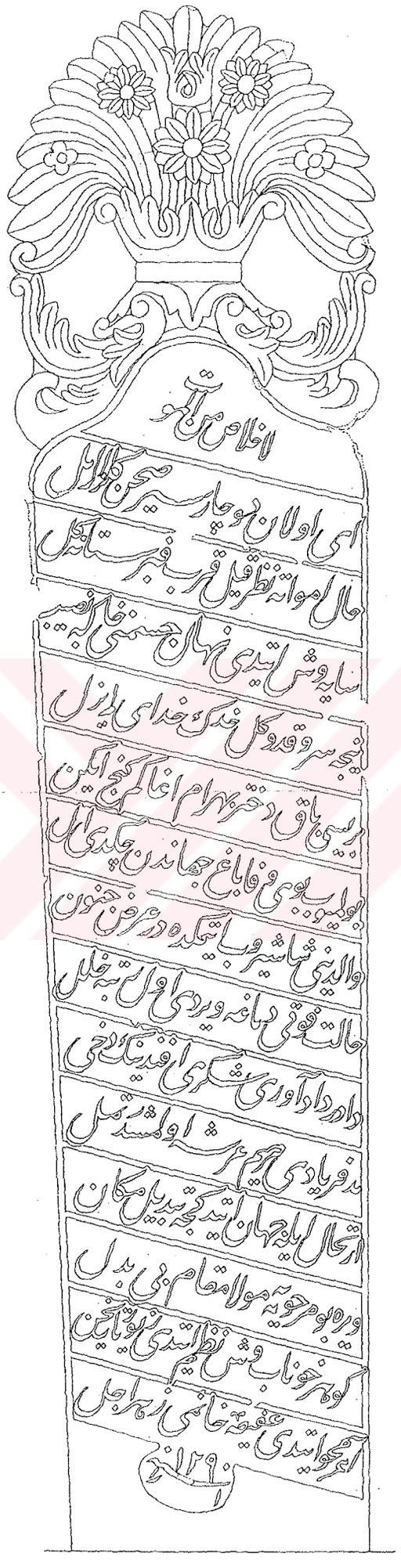
لا اخلاص من الله
ای اولان یوچار سیر صحن کلزاره
حال امواته نظر قیل قربه قبرستانکه
سایه وش ایتدی نهان جسمی خاکپیه
نیچه سر و قدو کل خدکی خدای لایزل
پرسی باق دختر بهرام اغا کم کنج ایکن
بولیوب بوی وفا باغ جهاندن چکدی ال
والدینی شاشیروب یاتیکده درعرض جنون
حالت فوتی دیاغه ویردی اول دسته جلل
دادرس دادآوری شکری ایقدینکه دخی
مدد فریادی حیم عرشه اولمشدر دلیل
ارتحال ایلیه جهان ایتدیکجه تبدیل مکان
وره بو مرحوبه مولا مقام بی بدل
کوهر خوناب وش نظم ایتدی نوتاشکین
ایمحواتیدی عفیفه خانمی زهراجل
سنه ۱۲۹۰

Çizim:25

Örnek No : 55
Fotoğraf : 71
Yeri : Orta koridorun güneyinde 22. Sıradadır.
Türü : Baş taşıdır.
Tarihi : 8 Zilkade 1263 Hicri = 18 Ekim 1847 Miladi
Kimliği : Hamamcızâde Hacı Ahmed'in Kızı Mahbûbe Hâtûn
Ölçüleri : Gövde genişlik:168 cm – Uzunluk:31 cm
Malzemesi : Mermer
İşlenişi : Oyma
Yazı cinsi : Talik
Kitabesi :

- Yâ men Huve
- Mihrine aldanma zâildir bu Çarh-ı keç-revin
- Devr-i zulmü âlemi yakmakdadır ser-tâ-be-pâ
- Cümleden Hammamcızâde yâ'ni el-Hac Ahmed'in
- İtdi bağrın cevr ile külhân gibi âteş-fezâ
- Gonca-i gülzâr-ı ömrüdür bu duht-i nâzenîn
- Oldu hayf açılmadan pejmürde-i bâd-ı fenâ
- Böyle gencin hasreti vîrâne ider âdemi
- Ağlamakdan dîdeler diller tayanmasın mı(?) buna
- Eşk-i çeşm-i mâderi seyl-âb-veş oldu revân
- Ey felek insaf kıl lâyık mıdır bu mâcerâ
- Kurs-ı hurşîd ile farh etmiş meger kim âsmân
- Verdi bir nûr-ı mücessem ey zemin Mevlâ sana
- Behcetâ bir cevher-i târihi kaldı yâd-gâr
- Eyledi Mahbûbe Hatun azm-i firdevs-i bekâ
- Sene,1263 Fi 8 Zâ.

Tanım:

A-Biçim: Başlıklı dikdörtgen plaka biçimli baş taşıdır. Gövde S kıvrımlı silmenin oluşturduğu bordürle çevrelenmiştir. Soldan sağa meyilli silmelerin oluşturduğu alana kitabe metni yerleştirilmiştir. Tahrip olan gövde sonradan tamir edilmiştir. Altta daralan şahidenin gövdesi betona oturtulmuştur.

B-Süsleme: Sade olan başlık üç yatay bordürle hareketlendirilmiştir. Başlığın hemen altında yüksek kabartma şeklinde işlenmiş çiçek motifi dikkati çekmektedir. Boyun alttan ve üstten tek sıra silmeler ile belirginleştirilmiştir. Dikdörtgen gövde üstte büyük bir fiyonk ve uçlarındaki çiçek motifleri ile hareketlendirilmiştir. Kurdelanın altından başlayan kenarları S kıvrımlı tek

sıra silmenin oluşturduğu bordür, birbirini takip eden kıvrımlı yapraklarla süslenmiştir. Dikdörtgen gövde altta C kıvrımları ile dolanıp sonlanmıştır.

1-Bitkisel süsleme: Başlığın hemen altında yer alan stilize edilmiş gül motifi ile kitabenin başlangıcındaki kurdelanın uçlarındaki iki top ve yapraktan oluşan çiçek motifi bulunmaktadır.

Fotoğraf:71

Örnek No : 56
Fotoğraf : 72
Yeri : Orta koridorun güneyinde 25.sıradadır.
Türü : Baş taşıdır.
Tarihi : 19 Şaban 1239 Hicri = 19 Nisan 1842 Miladi
Kimliği : Kara Ali zâde Hâfız Efendi'nin Eşi Âişe Hâtun
Ölçüleri : Gövde genişlik:167 cm –uzunluk:30 cm
Malzemesi : Mermer
İşlenişi : Oyma
Yazı cinsi : Sülüs
Kitabesi :

- Huve'l-Bâkî
- Tutuldum nâgâh emrâz-ı hummâya
- Ecel irdi ne sûd sa'y-i devâya
- Cihândan nâ-murâd oldum dirîğa
- Bu genc yaşımda azm itdim bekâya
- Kodum dünyâda ma'sûm yâdgârı
- Emânet iyledim hıfz-ı Hudâ'ya
- Bana mühlet mi verdi çarh-ı gaddâr
- Bakam toyunca yâra akrabâya
- Yaraşmazdı bu genclik âleminde
- Ölüm dedikleri ben mehlikâya
- Bu imiş emr-i Hak el-hükmü lillâh
- Dedim tevbe kamu cürm(ü) hatâya
- Bana bir Fâtifa ihdâ idenler
- İre anlara Hak'dan bin hidâye
- Kara Âlizâde Hâfız Efendi'nin halilesi
- Merhume Âişe Hâtûn ruhuna Fâtiha
- Sene,1239 Fi 19 Ş

Tanım:

A-Biçim: Dikdörtgen plaka biçimli baş taşıdır. Şahidenin başlığı tahrip olmuştur. Uzun bir boyun kısmından dikdörtgen gövdeye geçilmiştir. Gövdede on altı sıra silmenin oluşturduğu kısma kitabe metni yazılmıştır. Gövde S kıvrımlarla daralıp kaide ile birleşmiştir. Şahide betona oturtulmuştur.

B-Süsleme: Tahrip olan başlığın kalın üst kısmından yatay dilimlerle hareketlendirildiği anlaşılmaktadır. Boyun ortadaki ince bir silme iki bölüme

ayrılmış üstte kıvrık dallı çiçek motifleri altta ise gerdanlı yer almaktadır. Dikdörtgen gövdenin etrafı tek sıra silme ile çevrelenmiştir. Sade bir görümüme sahiptir.

1-Bitkisel süsleme: Başlığın altından başlayan çiçekli boyun kısmının hemen altında ki gerdanlıkta kalın bir şeride takılmış yuvarlak paraya benzeyen bir nesne asılmıştır. Yuvarlak nesnenin daha küçük boyutundakiler ise boyun kısmında yer alan ince silmenin üzerine sırasıyla yuvarlak ve yağmur damlası şeklinde sıralanmıştır.

Fotoğraf:72

Örnek No : 57
Fotoğraf : 73,74
Çizim Nu : 26
Yeri : Orta koridorun güneyinde 26. Sıradadır.
Türü : Baş taşıdır.
Tarihi : 19 Safer 1218 Hicri = 10 Haziran 1803 Miladi
Kimliği : Pir Efendi Kızı, Sâbit Efendi'nin Eşi Hafîze Molla
Ölçüleri : Gövde uzunluk: 168 cm –genişlik:44 cm
Malzemesi : Mermer
İşlenişi : Oyma, kabartma
Yazı cinsi : Sülüs
Kitabesi :

- Huve'l-Hallâku'l-Bâkî
- Hayfa hâl-i şebâbetde tutub râh-ı me'âd
- Bir mekâna râhî oldum haşyeti hadden ziyâd
- Şerh olunmaz şerha-i dâğ-ı derûnum söylesem
- Böyle takdir eylemiş rûz-i ezel Allah hâd
- Çürüse küllî beden hâk-i mezârımdan yine
- Bûy-ı hasred nesr ola herdem vezân oldukca bâd
- Pîr Efendi duhteri Sâbit Efendi zevcesi
- Menzil-i ukbâya ma'lûlen tutub râh-ı reşâd
- Hâlime düşdü münasib işbu târîh hayfâ
- Gençliğimden toymadım gitdim cihandan nâ-murâd
- Merhûme ve mağfûre lehâ Hafîze Molla rûhuna
- Rızâen lillâhi'l- Fâtiha. Sene 1218 Fi 19 s

Tanım:

A-Biçim: Kıvrık dal motifli tepelikli dikdörtgen plaka biçimli baş taşıdır. Gövdede on üç yatay silmenin oluşturduğu bölüme kitabe metni yerleştirilmiştir. Daralarak inen dikdörtgen gövde betona oturtulmuştur.

B-Süsleme: Tepeliği taçlandıran kartuş alt uçlarından içe ve dışa kıvrımlarla alttaki kalın bordüre inmiştir. Bu kıvrımlar arasından çıkan yapraklar zemine yerleştirilmiştir. Şahidenin yanlarındaki kıvrıklı yaprakların arasından çıkan kıvrık dallı yapraklar zemine yerleştirilmiştir. Merkeze yerleştirilmiş yayvan ağızlı kâsenin içindeki üç salkım üzüm yer almaktadır. Üzeri desenli kâse dar gövdeli olup tutacak yerleri kıvrımlıdır.

Başlık ile gövdeyi ayıran kalın bordür sütuncelerle sınırlarken bordürün ortasında kâsenin oluşturduğu yerin tam altında yanlardaki sütuncelerin başlığı gibi bir başlık ve bu sütun başlıkları arasına minik sütunceler yerleştirilmiştir. Kâsenin oturduğu yer balkon yada farklı mekanları birbirine bağlayan geçiş alanları gibi etrafı açık bir mekan gibi düşünülmüştür. Köşelerdeki sütünceler kitabenin ikinci kıtasındaki yaprakların içinden çıkan kalın silmeler ile oluşturulmuştur. Bu silmeler sütunu oluşturmuştur. Sütunların üzeri iki sıra yatay silme onun üzerinde yapraklar tekrar iki sıra silme ve yapraklar bulunmaktadır. Bunun üzeri kalın üzeri oval madalyonlu silme ile uzun yaprakların üzerindeki kademeli iki sıra silme ile sonlanmıştır. Simetrik olarak işlenen sütünceler, kalın bordürün ortasındaki sütün başlığında da madalyonlu bordür üzerinde yaprak şekilde tekrarlanmıştır. Bordürdeki sütun başlığın her iki yanında sütunceler arasında ayaklı yayvan kase içinde armut ve kayısı yer almaktadır. Gövde de sütun başlığın altında madalyonlu akantus yaprağı ile alt uçlarından başlayan içe ve dışa C kıvrımlarla köşedeki sütunların başlangıç yerine kadar uzanmıştır. Kitabe metni hemen akantus yaprağının altından başlamıştır.

1-Bitkisel süsleme:Tepelikte yer alan kartuş , yanlardaki tek kenarları yapraklı C ve S kıvrımları,ile köşeliklerdeki küpe çiçeği kompozisyondaki bitkisel süslemeyi oluşturan motiflerdir.

2-Nesneli süsleme: Ayaklı üzeri desenli yayvan ağızlı kase tepelikte ve kalın bordürde sütünceler arasında kullanılmıştır. Gövdenin kenarlarındaki sütunlar kalın bordürü taşımaktadır. Sütunların yaprak desenli başlıkları yer almaktadır.

Fotoğraf:73

Fotoğraf:74

Çizim:26

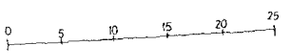

Örnek No : 58
Fotoğraf : 75
Yeri : Orta koridorun güneyinde 28. Sıradadır.
Türü : Baş taşıdır.
Tarihi : Safer başı 1246 Hicri = 22 Temmuz 1830 Miladi
Kimliği : Sipahizâde Hacı Hâfız Muhammed Efendi'nin Kızı Fâtma Kadın
Ölçüleri : Gövde uzunluk:158 cm – genişlik: 31 cm
Malzemesi : Mermer
İşlenişi : Oyma
Yazı cinsi : Sülüs
Kitabesi :

- Huve'l-Hayyu'l-Bâkî
- ..... felek bu tatlu câna
- ..... gibi tâze civâna
- ..... vâlideynimden beni âh
- Henüz ermiş iken nev-rest fidân
- Mekânım cennet ammâ dil-i melûlüm
- Düşünce vâlidem âh u figân
- Bezerken gül tenim dîbâlar içre
- Bana n'etdi bakun fâni cihâna
- Cihandan nâ-murâd gittimme (?) şimdi
- Murâdım budur okuyun bu câna
- Sipâhî-zâde el-Hâc Hafız Muhammed
- Efendi'nin kerimesi merhûme Fâtıma Kadın
- Rûhiçün el-Fâtiha
- Sene,1246 Fi Ğurre S

Tanım:

A-Biçim: Başlıklı, dikdörtgen plaka biçimli baş taşıdır. Gövdenin sağ üst yanı tahrip olmuştur. Altta daralan gövde betona oturtulmuştur. Yatay on dört sıra silmenin oluşturduğu alana kitabe metni yerleştirilmiştir.

B-Süsleme: Yatay üç bölüme ayrılan başlık hemen altındaki yüksek kabartma biri ortada diğerleri yanlarda stilize gül motifleri ile hareketlenmiştir. Boyun iki ince şerit ile başlık ve gövdeden ayrılmıştır. Dikdörtgen gövde ince tek sıra silme ile çevrelenmiştir.

1-Bitkisel süsleme: Başlığın altında üç tane yüksek kabartma çiçek motifleri yer almaktadır.

Fotoğraf:75

Örnek No : 69
Fotoğraf : 76,77
Yeri : Orta koridorun güneyinde 29. Sıradadır.
Türü : Baş taşıdır.
Tarihi : 15 Şevval 1255 Hicri = 22Aralık 1839 Miladi
Kimliği : Lû'lû Zâde Hacı Necib Efendi'nin Eşi ve Ömer Efendi- zâde Molla
: Mehmed Efendi'nin Kızı Adviye Hanım
Ölçüleri : Gövde uzunluk:158 cm – genişlik: 31 cm
Malzemesi : Mermer
İşlenişi : Oyma
Yazı cinsi : Talik
Kitabesi :

- Huve'l-hallâku'l-Bâkî
- Âh felek mülk eylemedin şu cihânı kimseye
- Vakt-i mev'ûd erişince vermez aman kimseye
- Dünyâya mâlik olub eyleme mâlin hisâb
- Ömr-i Nûh, mal-i Kârûn olsa zerre değmez kimseye
- Ömer Efendizâde Molla Mehmed Efendi'nin kerimesi ve lü
- Lü' zâde Hacı Necib Efendi'nin halîlesi merhûme Adviyye
- Hanım'ın rûhiçün lillâhi te'âle'l-Fâtiha
- Sene,1255 Fi 15 L

Tanım:

A-Biçim: Başlıklı dikdörtgen plaka biçimli baş taşıdır. Yaprak motifleri ile hareketlendirilmiş başlık yuvarlak bir forma sahiptir. Uzun kenarları S kıvrımlı gövdede sekiz sıra soldan sağa meyilli silmenin oluşturduğu alana kitabe metni yerleştirilmiştir. Kaide kısmından betona oturtulmuştur.

B-Süsleme: Yuvarlak bir forma sahip olan başlık en altta tek sıra yapraklardan oluşan bordür ve üsteki kademe ile hareket kazanmıştır. Boyun kısmındaki gerdanlıktan gövdeye geçilmiştir. Gövdenin etrafı tek sıra silme ile çevrelenmiştir. Köşelerde laleye benzeye çiçek yer almaktadır. Kitabe metninin bulunduğu kısım alt ve üstten kademeli S kıvrımlı silme ile sınırlanmıştır. Altta gövdenin kaide ile birleştiği yerde yaprak motifi bulunmaktadır

1- **Bitkisel süsleme**: Boyunda en altta tek sıra küçük yapraklar ondan sonra ucuna çarkıfelek modelinde madalyonlu gerdanlık ve en üstte de yapraklı kıvrık dallı çiçek motifi yer almaktadır. Uzun kenarları S biçiminde kıvrımlı gövdenin üst kısmında ortada akantus yaprağı alt uçlarındaki içe ve dışa C kıvrımlarla gövdenin uzun kenarları ile birleşmektedir.

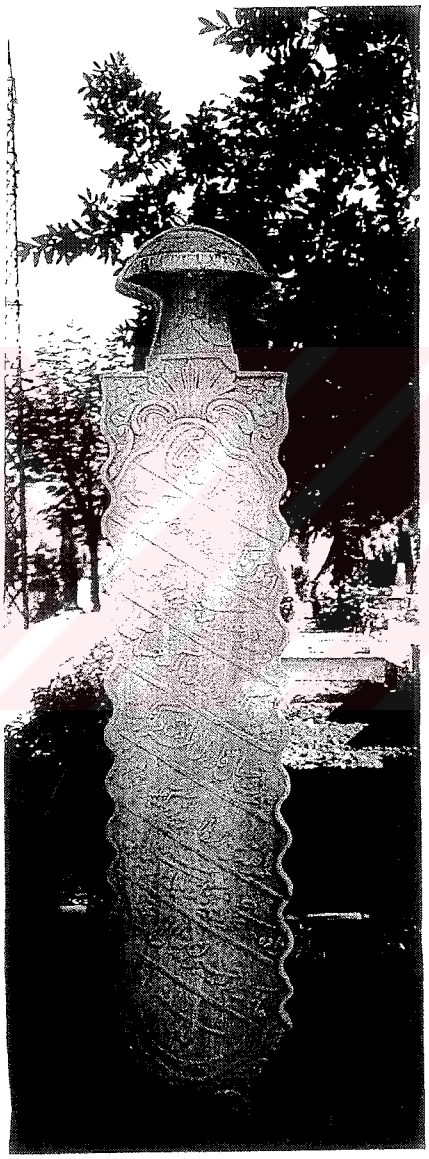

Fotoğraf:76

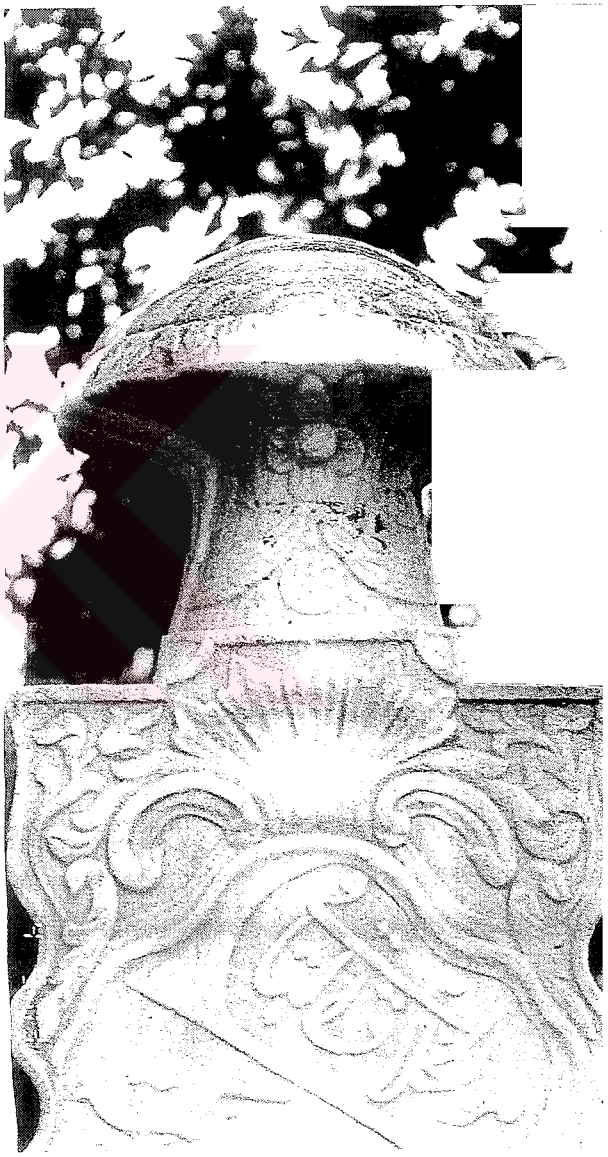

Fotoğraf:77

Örnek No : 60
Fotoğraf : 78,79
Çizim No : 27
Yeri : Orta koridorun güneyinde 42. Sıradadır.
Türü : Baş taşıdır.
Tarihi : Muharrem başı 1302 Hicri = 21 Ekim 1884 Miladi
Kimliği : Çıldır Ümerâsından Süleyman Bey'in Eşi Fehîme Hanım
Ölçüleri : Gövde uzunluk:182 cm – genişlik:35 cm
Malzemesi : Mermer
İşlenişi : Oyma, kabartma, delme
Yazı cinsi : Talik
Kitabesi :

- Huve'l-Bâkî
- İtme asla gerdiş-i gerduna ey yar i'timad
- Nakş-ı ber-ab ile vasf itdi anı ehl-i kemal
- Hiç aman vermez gelince irci'i emri gönül
- Olma ahkam-ı civaniye sakın mağrur-hal
- Çıldır eşrafından ol Mir Süleyman'ın diriğ
- Zevce-i pakizesin çarh itdi ahir pay-mal
- Eyleyince akibet azm-i beka eyvah kim
- Hanedanın kıldı hep mahzun-gerd-i pür-melal
- Afv edüb cürmün bi-hakk-ı Fatıma Zehra ile
- Haşr ile cennat-ı alada anı Rabb-i Celal
- Söyledi tarih bir derviş-i bi-saray Ziya
- Terk-i iklim-i vücud kıldı Fehime bak bu sal
- Çıldır umerasından Süleyman Bey'in
- Halilesi Fehime Hanım'ın ruhuna
- Rızaen lillahi Fâtiha
- Gurre sene, 1302 M

Tanım:

A-Biçim: Demet çiçekli tepelikli, dikdörtgen plaka biçimli baş taşıdır. Gövdenin etrafı bordürle çevrelenmiştir. On yedi sıra soldan sağa meyilli silmenin oluşturduğu kısıma kitabe metni yerleştirilmiştir. Altta daralan gövde kaide kısmından betona oturtulmuştur.

B-Süsleme:Çiçek demeti şeklindeki tepelikte, zeminde yer alan yapraklar yanlardan saç gibi gövdenin üzerine kadar inmektedir. Başlıkta altta iki üstte bir çiçek bu yapraklar üzerine yerleştirilmiştir. Yanlardan balık sırtı gibi inen

yapraklar altta rozet çiçekle sonlanmıştır. Boyunda iki silme arasında altta beşgen şeklinde yapraklar onun arkasındanda üç tane sütünce yer almaktadır. İnci gerdanlığın altında beş tane üçgen motif yan yana yerleştirilmiştir. Üst kısmı dilimli gövdenin etrafı dar silmelerin oluşturduğu bordürde birbirini takip eden yapraklar yer almaktadır. Kitabe metninde alttan beşinci satırda ortada çiçek yanlarda ikişer yaprak bulunmaktadır.

1-Bitkisel süsleme:Zemini yapraklı , üzeri altta iki gül üstte yek yıldız çiçekli tepeliğin yanlarından inen saç örgüsünü anımsatan kısım gövdeye kadar inmiş rozet çiçeği ile son bulmuştur. Gövdeyi çevreleyen bordürde stilize yapraklar yer almaktadır.

2-Nesneli süsleme:Şahidenin boynunda inci gerdanlığın hemen üzerinde sütünceler bulunmaktadır. Bordürün üst kısmında sekiz kollu yıldız yer almaktadır.

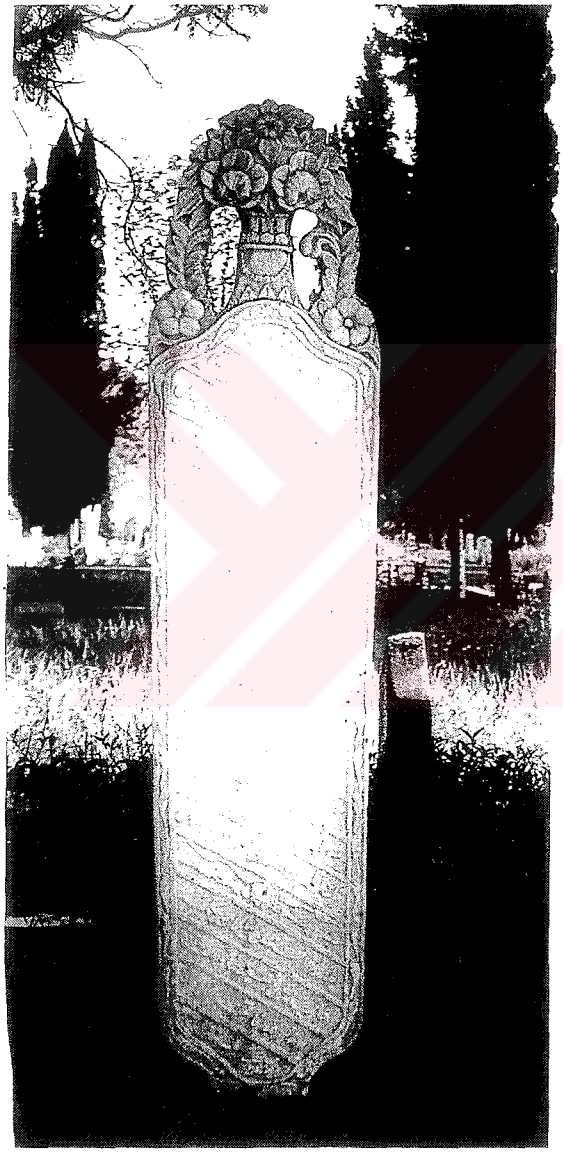

Fotoğraf:78

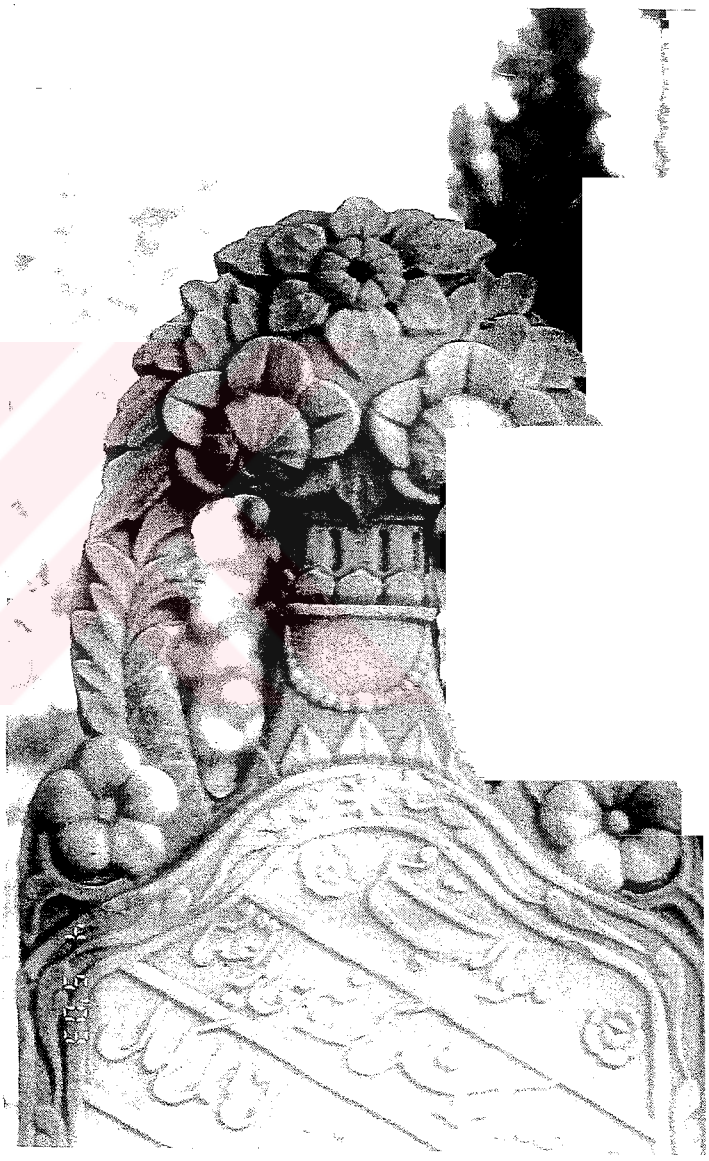

Fotoğraf:79

0 5 10 15 20 25

Çizim:27

Örnek No : 61
Fotoğraf : 80,81
Yeri : Orta koridorun güneyinde 62. Sıradadır.
Türü : Baş taşıdır.
Tarihi : 15 Rebiülâhir 1245 Hicri = 14 Ekim 1829 Miladi
Kimliği : Hacı Hasan zâde Hafız Efendi'nin Kızı Azîze Hâtûn
Ölçüleri : Gövde uzunluk:146 cm – genişlik:29 cm
Malzemesi : Mermer
İşlenişi : Oyma
Yazı cinsi : Sülüs
Kitabesi :

- Huve'l-Bâkî
- Ağlasun ta haşre dek halim bilenler ah kim
- Nev-civanken böyle imiş hükm-i takdir-i Huda
- Salunurken bağ-ı alemde nihal-i gül gibi
- Sevr-i kaddim kırdı hayfa serseri bad-ı veba
- Yigirmi beş yaşında almadan felekden kamımı
- Emr-i Hakla erişti bana bu tir-i kaza
- Türlü nimetlerle perverde olan nazik tenim
- Hakile yek-san edüb bad-ı ecel itdi heba
- Kısmet-i nahnu kasemna danemi tekmil idüb
- Hasılı ömrüm hevaya verdim ah yazık bana
- El-Hac Hasan-zade Hafız Efendi kerimesi
- Merhume Azize Hatun ruhuna Fâtiha
- Sene, 1245 Fi 15 R

Tanım:

A-Biçim: Başlıklı, dikdörtgen plaka biçimli baş taşıdır. Şahide daralmış ve betona oturtulmuştur. Yatay silmeli alana kitabe metni yerleştirilmiştir.

B-Süsleme: Yatay iki silme ile üç bölüme ayrılan başlık altta açmış tek gül motifi ile boyundaki gerdanlığa geçilmiştir.

1-Bitkisel süsleme: Başlığın altındaki açmış gülün altında kalın bir zincir gibi bir nesneye takılmış ortadaki yuvarlak yanlardaki yaprak biçimli gerdanlık yer almaktadır. Ortada tek madalyonlu yanları yaprak motifli gerdanlık ile gövdeye geçilmiştir.

Fotoğraf:80

Fotoğraf:81

Örnek No : 62
Fotoğraf : 82,83
Yeri : Orta koridorun güneyinde 64. Sıradadır.
Türü : Baş taşıdır.
Tarihi : 8 Ramazan 1274 Hicri = 22 Nisan 1858 Miladi
Kimliği : Hacı Kadı Zâde Ârif Ağa'nın Eşi Züleyha Hanım
Ölçüleri : Gövde uzunluk:145 cm – genişlik:36 cm
Malzemesi : Mermer
İşlenişi : Oyma
Yazı cinsi : Nes-talik
Kitabesi :

- Huvel-Hayyul-Baki
- Iyal-i Hacı Kadı- zade Arif Ağa tabiyle
- Bu şehr-i savm içinde vuslat-ı mevlaya kaimdir
- Eğerçi zevc ü evladı feda itmek değil asan
- Veli herkes makam-ı aslına elbetde maildir
- Beli genclikde terk-i can hayli sab olur amma
- Diyar-ı gurbed icre çokda durmakdan ne hasıldır
- Huda var ise isyanı afuv ismiyle afv itsün
- Anın her müminin ü müninata lütfü şamildir
- Oku bir Fatiha Zühdi güher tarihini yaz kim
- Züleyha Hanım'a bad-ı ecel bu demde vasıldır
- Sene, 1274 Fi 8 N

Tanım:

A-Biçim:Büyük yapraklardan oluşan başlıklı dikdörtgen plaka biçimli baş taşıdır. On bir sıra soldan sağa meyilli silmelerin oluşturduğu alana kitabe metni yerleştirilmiştir. Gövdeden betona oturtulmuştur.

B-Süsleme: Başlıkta önde beş tane arkada dört tane büyük yaprak demeti bulunmaktadır. Yaprakların altında beş tane yarım dairenin yan yana yerleştirilmesi ile oluşmuş şerit yer almaktadır. Dar bir boyun kısmından gövdeye geçilmiştir. Gövdenin etrafı dar silme ile çevrelenmiştir. Üst kısmı oval olan gövdenin altta kitabenin bittiği yerde üst üste koyulmuş yaprakların uçları biri sağa biri sola bakmaktadır.

1-Bitkisel süsleme: Başlığı oluşturan önde beş arkada dört tane yaprak ile kitabenin altında yer alan iki büyük yaprak bitkisel süslemeyi oluşturmaktadır.

Fotoğraf:82

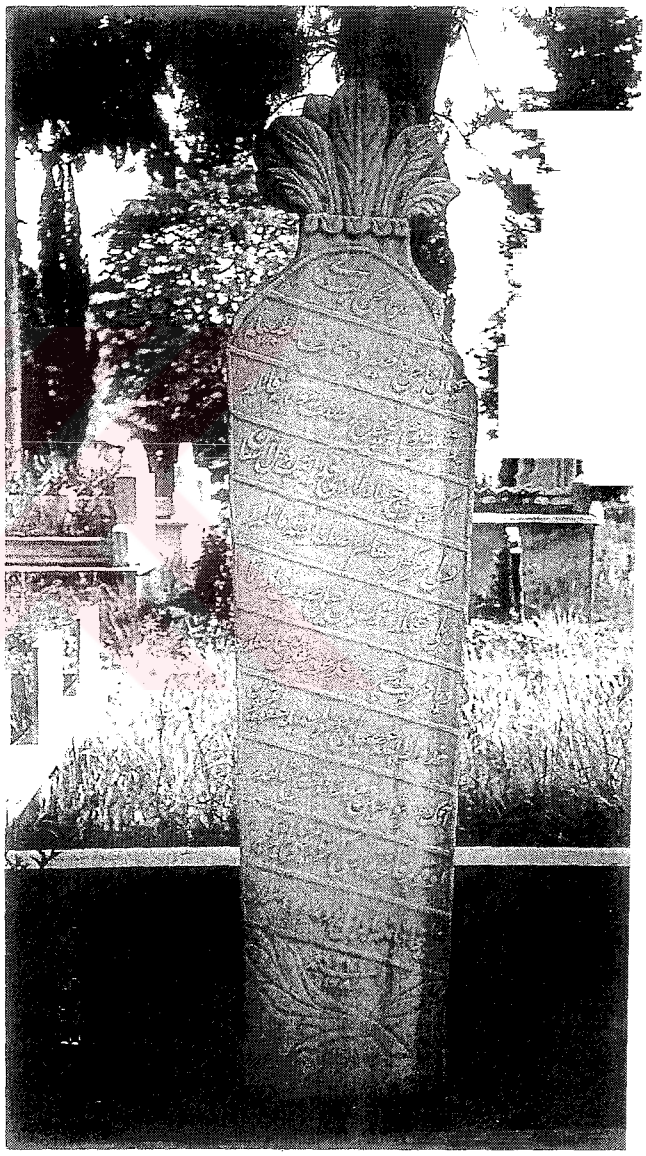

Fotoğraf:83

Örnek No : 63
Fotoğraf : 84
Yeri : Orta koridorun güneyinde 69. Sıradadır.
Türü : Baş taşıdır.
Tarihi : 25 Cemaziyelevvel 1279 Hicri = 18 Kasım 1862 Miladi
Kimliği : Kalcı -zâde Hacı Ömer Bey'in Kızı Penbe Hanım
Ölçüleri : Gövde uzunluk:133 cm – genişlik:37 cm
Malzemesi : Mermer
İşlenişi : Oyma
Yazı cinsi : Talik
Kitabesi :

- Huve'l-Hayyullezi la-yemüt
- Bint-i el-Hac Ömer Bey Kalcı-zâde bi'r-rızâ
- İrci'i emrile oldu su-yı ukbaya revan
- Nazenindi gerçi amma böyledir mutadesi
- Kimseye yoktur vefası bi-bekadır bu cinan
- Dil verüb aldanma taht u baht-ı bi-aramına
- Kandedir ol İbn-i Davud Süleyman-ı zaman
- Sabr-ı güc amma ne çare böyledir hükm-i kaza
- Cümleye imanını kılsun refik ol Müste'an
- Hame giryan olmasun Fehmi yazarken tarihin
- Penbe Hanım nur-asa cenneti buldu heman
- Fâtiha.1279 Fi 25 Ca

Tanım:

A-Biçim: Dikdörtgen plaka biçimli baş taşıdır. Başlık tahrip olmuştur. Dikdörtgen gövde kenarları dar silme ile çevrelenmiştir. Soldan sağa meyilli on bir sıra silmenin oluşturduğu kısıma kitabe metni yerleştirilmiştir. Şahide gövde kısmından betona oturtulmuştur.

B-Süsleme: Başlığı tahrip olan şahidenin boynunun bir kısmı kalmıştır. Burada yan yana yerleştirilmiş palmet motifleri yer almaktadır. Dikdörtgen gövdenin etrafı ince tek sıra silme ile çevrelenmiştir. İçten kademeli dıştan tek sıra silmenin oluşturduğu bordür, oval madalyon şeklinde gövdeyi dolanmaktadır. Gövdenin üst köşelerine rozet çiçeği yerleştirilmiştir. Bu bordürde birbirini takip eden yaprak motifleri üst ve alt ortada kıvrımlarla tamamlanmıştır. Gövdenin alt kısmında bordürün altına yarım daire şeklinde

ikinci bordür oluşturulmuştur. Burada ortada fiyonk yanlarda yaprak yer almaktadır

1-Bitkisel süsleme: Boyunda yan yana yerleştirilmiş üç dilimli yapraklar yer almaktadır. Köşeliklere simetrik olarak rozet çiçeği, bordürde de birbirini takip eden yapraklar bulunmaktadır.

2-Nesneli süsleme: Kitabenin bitiminde fiyonk yer almaktadır.

Fotoğraf:84

Örnek No : 64
Fotoğraf : 85
Çizim Nu : 28
Yeri : Orta koridorun güneyinde 71. Sıradadır.
Türü : Baş taşıdır.
Tarihi : 1305 Hicri = 1887-88 Miladi
Kimliği : Çarşı Cami Müderrisi Hacı Ahmed Efendi'nin Kızı ve Şatır-zâde
: Abdülhalim Bey'in Eşi Nezire Hanım
Ölçüleri : Gövde uzunluk:165 cm – genişlik:33 cm
Malzemesi : Mermer
İşlenişi : Oyma- kabartma- delme
Yazı cinsi : Nes-talik
Kitabesi :

- Ah minel-mevt
- Zair bu akıbed gelecekdir sana dahi
- Fikr-i it yanılmaz akibet-i hali fikr eden
- Bak nev-reside bir gül idi nâ-murâd idi
- Topraklara karışdı bu bi-çare genc iken
- Bir derdin ızdırabına aylarca katlanıb
- Çektirdi çarh ona nice kahr u nice mihen
- İşte zebun-ı pençe-i merg oldu akıbet
- Var ise cürmü afv ide hallakı zil-minen
- Hafız budur vefatına tarih-i gevherin
- Genc idi gitdi vah Nezire bu dehrden
- Çarşı Müderrisi merhum Hacı Ahmed
- Efendinin kerimesi ve Şatır-zade
- Abdulhalim Bey halilesi Nezire
- Hanımın ruhiçün lillahi'l-Fatiha
- Sene 131 (?)

Tanım:

A-Biçim: Demet çiçekli tepelikli, dikdörtgen plaka biçimli baş taşıdır. Üst bölümü dilimli gövde daralarak inip betona oturtulmuştur. Soldan sağa meyilli silmelerin oluşturduğu alana kitabe metni yerleştirilmiştir.

B-Süsleme: Tepelikte biri açmış diğer ikisi tam açmamış üç tane gül yaprakları ile resmedilmiştir. Gövdenin etrafı dolana bordürde mine çiçekleri yer almaktadır.

1-Bitkisel süsleme: Tepelikte yer alan kalın kaideli üzeri dikey dilimli vazodan çıkan üç gül ile yanlardan aşağıya doğru sarkan stilize yapraklar bulunmaktadır. Yapraklar yalnızca vazonun seviyesinde olup çiçeklerin zemini boş bırakılmıştır. Dilimli gövdenin kısa kenarlarının üzerinde yukarı dönük simetrik işlenmiş palmet biçimli üç dilimli yapraklar yer almaktadır.

2-Nesneli süsleme: Ayaklı, gövdesi desenli vazo tepelikte bulunmaktadır.

Fotoğraf:85

Çizim:28

0 5 10 15 20 25

Örnek No : 65
Fotoğraf : 86
Yeri : Orta koridorun güneyinde 75. Sıradadır.
Türü : Baş taşıdır.
Tarihi : Safer başı 1239 Hicri = 7 Ekim 1823 Miladi
Kimliği : Azabân Ağası Mustafa Ağa'nın Kızı Afife Hâtûn
Ölçüleri : Gövde uzunluk:132 cm – genişlik:33 cm
Malzemesi : Mermer
İşlenişi : Oyma
Yazı cinsi : Sülüs
Kitabesi :

- Huvel-Hallakul-baki
- Bulmadın fani cihanda zerre denlü rahatı
- Emr-i hakla iyledim su-yi bekaya rıhleti
- Çün bu dünya bir misafir hanedir yok izzeti
- Halika itdim teccüh buimağiçün cenneti
- Merhume ve mağfıratün leha el-muhtace
- İlka rahmeti Rabbihi'l-Gaffur Azaban ağası
- Mustafa Ağanın kerimesi Afife
- Hatun ruhuna rızaen lillahi Fatiha
- Sene, 1239 Fi Gurre S

Tanım:

A-Biçim: Tepelikli, dikdörtgen plaka biçimli baş taşıdır. Dokuz sıra yatay silmenin oluşturduğu alana kitabe metni yerleştirilmiştir. Daralarak inen şahide gövdeden betona oturtulmuştur.

B-Süsleme: Öne doğru çıkıntılı uçlu, yaprak motifli tepeliktir. Yarım daire şeklinde silmenin üzerinde yan yana yerleştirilmiş yapraklar ve silmenin iki yanından çıkıp C şeklinde kıvrılan yapraklar yer almaktadır. Gövdenin iki yana da tek sıra silme ile sıralanmıştır.

1-Bitkisel süsleme: Tepeliği taçlandıran kartuşun hemen altında yuvarlak kemer üzerine yerleştirilmiş , üç dilimli yapraklar yan yana sıralanmıştır.

Fotoğraf:86

Örnek No : 66
Fotoğraf : 87
Yeri : Orta koridorun güneyinde 80. Sıradadır.
Türü : Baş taşıdır.
Tarihi : 1216 Hicri = 1801-2 Miladi
Kimliği : Orta-hisar İmamı Hacı Hasan Efendi'nin Annesi Fâtıma Hâtûn
Ölçüleri : Gövde uzunluk:130 cm – genişlik:36 cm
Malzemesi : Mermer
İşlenişi : Oyma
Yazı cinsi : Sülüs
Kitabesi :

- Huvel-Hallakul-Baki
- Kimseye baki değildir çünki bu dehr-i bi-sübud
- Gel oku ihlasla bir Fatiha etme sükut
- Bak hakikatle bu mevta kabrine ibret al
- Küllü şeyin faniyeh fallahu hayyun la-yemut
- Orta-hisar İmamı el-Hac Hasan
- Efendi'nin validesi merhume Fatıma
- Hatun ruhuna Fatiha sene, 1216

Tanım:

A-Biçim: Dikdörtgen plaka biçimli baş taşıdır. Üçgen kemer biçimli şahide de yedi sıra yatay silmenin oluşturduğu kısma kitabe metni yerleştirilmiştir. Daralarak inen gövde altta betona oturtulmuştur.

B-Süsleme: Tek sıra silmelerin sınırlandırdığı kalın bordür içinde yan yana yerleştirilmiş yaprak motifleri bulunmaktadır. Bunun üzerinde ayaklı yayvan kâse içine üç tane üzüm salkımı bulunmaktadır. Bu salkımların arasından çıkan yapraklar aşağı doğru kıvrılmıştır.

1-Bitkisel süsleme:Üçgen kemer biçimindeki tepelikte merkeze yerleştirilmiş kasede üç adet üzüm salkımı yer almaktadır. Üzümlerin üstünde, her iki yanında ve kitabenin üstündeki kalın bordürde yan yana dizilmiş stilize yapraklar bulunmaktadır. Kitabe köşeliklerinde de üç yapraklı çiçek yer almaktadır.

2-Nesneli süsleme: Tepelikteki yayvan ağızlı kase bu grubun tek örneğidir.

Fotoğraf:87

Örnek No : 67
Fotoğraf : 88
Çizi Nu : 29
Yeri : Orta koridorun güneyinde 84. Sıradadır.
Türü : Baş taşıdır.
Tarihi : 15 Şaban 1316 Hicri = 29 Aralık 1898 Miladi
Kimliği : Şâne İmamı Beşir-zâde Ahmed Hamdi Efendi'nin Eşi Emine Hanım
Ölçüleri : Gövde uzunluk:156 cm – genişlik:29 cm
Malzemesi : Mermer
İşlenişi : Oyma-kabartma- delme
Yazı cinsi : Talik
Kitabesi :

- La halasa minel-mevt
- Şane İmamı namıyla maruf Beşir-zade
- Merhum Ahmed Hamdi Efendi'nin
- Halile-i salihası olub bir ferdin
- İ'anesine muhtac olmayarak
- Allaha mulakı olmak dua-yı
- Daimesinde bulunduğunun
- Tesiratıyla hasta denilmeyecek
- Bir halde iken bin üçyüz
- Sene-i hicriyesinde
- Leyle-i celile-i Berad kandillerinin
- İkad olunduğunu müşahede
- Ederek hatm-i enfaz-s-ı müstear
- İden emine hanım'ın ruhuna
- Rızaen lillahi tealel-Fâtiha
- Fi sene, 1316 Şaban 15
- Nemmekahu hamdi Mustafa

Tanım:

A-Biçim: Dikdörtgen plaka biçimli baş taşıdır. Başlık yerine demet çiçekli dikdörtgen, gövdelidir. Aşağıya doğru daralan gövde ince bir sıra silme ile çevrelenmiştir. Soldan sağa meyilli silmelerin oluşturduğu alana kitabe metni yerleştirilmiştir. Şahide betona oturtulmuştur.

B-Süsleme: Başlıkta vazodan çıkan çiçekler resmedilmiştir. Kalın kaideli gövdesi yarıya kadar dikey dilimli gövdeli vazodan çıkan yaprakların üzerine

üç tane gül yerleştirilmiştir. Altta sağdan ve soldan tek yaprak aşağıya doğru eğilmiştir.

1-Bitkisel süsleme: Yapraklardan oluşturulmuş zemin üzerine üç tane gül yerleştirilmiştir.

2-Nesneli süsleme: Kalın ayaklı kadeh formundaki vazonun üzeri desenlidir.

Fotoğraf:88

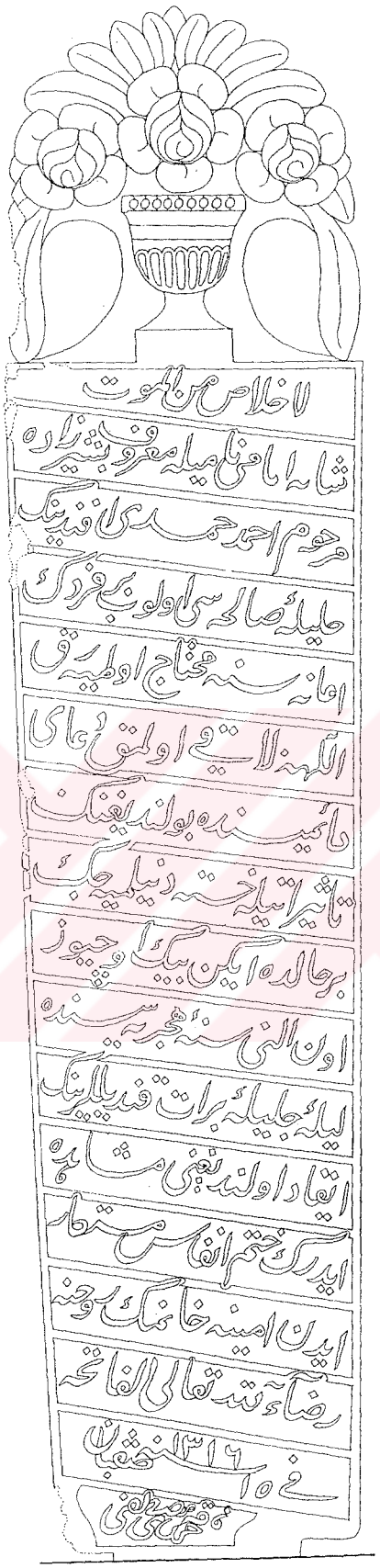

0 5 10 15 20 25

Çizim:29

Örnek No : 68
Fotoğraf : 89
Yeri : Orta koridorun güneyinde 93. Sıradadır.
Türü : Baş taşıdır.
Tarihi : 13 Cemâziyelâhir1250 Hicri = 17 Ekim 1834 Miladi
Kimliği : Hacı Süleyman-zâde Hacı Hüseyin Ağa'nın Eşi Şerife Hatîce Hanım
Ölçüleri : Gövde uzunluk:124 cm – genişlik:38 cm
Malzemesi : Mermer
İşlenişi : Oyma
Yazı cinsi : Sülüs
Kitabesi :

- Huve'l-Bâkî
- Ya ilahi ol mubarek ism-i pakin izzeti
- Hem Resulun fahr-i alem şah-ı kevneyn hürmeti
- İyle kabrin ravza-i cennet ya ilahel-alemin
- Gece gündüz eylesünler hur (u) gılman hizmeti
- Hacı Süleyman-zade el-Hac Hüseyin Ağa'nın
- Ahli şerife Hatice Hatun ruhuna Fariha
- Sene,1250 Fi 13 C

Tanım:

A-Biçim: Dikdörtgen plaka biçimli baş taşıdır. Gövde yanlardaki tek sıra silme ile çevrelenmiştir. Yatay altı sıra silmenin oluşturduğu alana kitabe metni yerleştirilmiştir. Şahide gövdeden betona oturtulmuştur.

B-Süsleme: Öne doğru çıkıntılı uçlu, yaprak motifli tepelikte Kartuşla taçlandırılmış merkeze kase içinde üzüm yerleştirilmiştir. Rumiler arasından çıkan kıvrık dal ve yapraklar bu üzümlerle birleşmektedir. Gövdede üste akantus yaprağı alt uçlarındaki rumi ve palmetlerle kemer oluşturmuştur. Köşeleri de yaprak ve palmetler yerleştirilmiştir.

1-Bitkisel süsleme: Kartuşla taçlandırılmış tepelikte merkeze kase içinde üzüm yerleştirilmiştir. Kitabe metninin üzerinde kartuş tekrarlanmış, köşeliklere laleye benzeyen çiçek yerleştirilmiştir.

2-Nesneli süsleme: Ayaklı, kulplu üzeri desenli kâsenin içine üç salkım üzüm yerleştirilmiştir.

Fotoğraf:89

Örnek No : 69
Fotoğraf : 90
Yeri : Orta koridorun güneyinde 94. Sıradadır.
Türü : Ayak taşıdır.
Tarihi :
Kimliği :
Ölçüleri : Gövde uzunluk:127 cm – genişlik:32 cm
Malzemesi : Mermer
İşlenişi : Oyma
Yazı cinsi :
Kitabesi :

Tanım:

A-Biçim:Üçgen kemer şeklinde başlıklı dikdörtgen plaka biçimli ayak taşıdır. Gövdenin etrafı tek sıra silme ile çevrelenmiştir.

B-Süsleme: Altı yarım daire şeklinde silme ile çevrelenen gövdede ağaç şeklinde işlenmiş asma yer almaktadır.

1-Bitkisel süsleme:İncelerek yukarı çıkan ağaç tek yaprakla sonlanmıştır. Altta karşılıklı simetrik işlenmiş yapraklar üstte sağda biri yukarı diğeri aşağıya bakan yaprak karşısında yaprak ve üzüm şeklinde sıralanmıştır. Daha yukarıda ise üzüm yaprak üzüm şeklinde bir sıralanma uygulanmıştır.

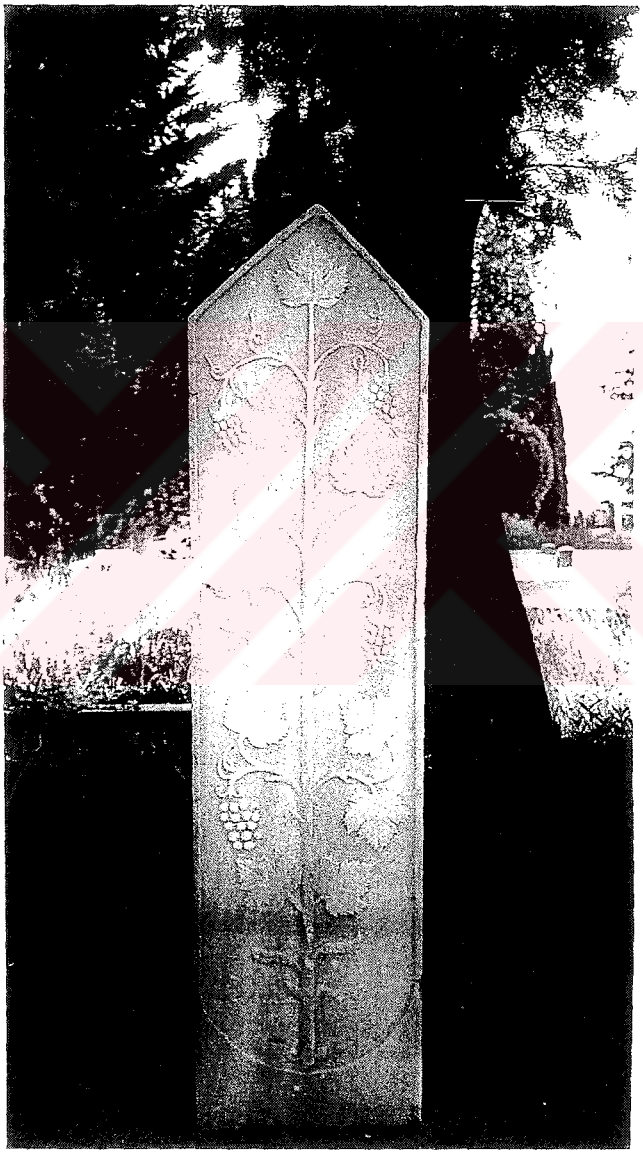

Fotoğraf:90

Örnek No : 70
Fotoğraf : 91
Yeri : Orta koridorun güneyinde 95. Sıradadır.
Türü : Ayak taşıdır.
Tarihi :
Kimliği :
Ölçüleri : Gövde uzunluk:117 cm – genişlik:38 cm
Malzemesi : Mermer
İşlenişi : Oyma
Yazı cinsi :
Kitabesi :

Tanım:

A-Biçim:Üçgen kemer tepelikli dikdörtgen plaka biçimli ayak taşıdır. Daralarak inen gövde betona oturtulmuştur.

B-Süsleme: Ucu doğuya doğru eğilmiş selvi ağacı ile ona dolanmış asma birlikte resmedilmiştir.

1-Bitkisel süsleme:Üzerinde üç tane daire oluşturan selvi ağacı üstte stilize yaprak dizisi ile sonlanmıştır. Ağacın gövdesinden papatya şeklinde çiçekler çıkmış aynı çiçek gövdenin üst bölümünde tekrarlanmıştır.

Fotoğraf:91

Örnek No : 71
Fotoğraf : 92
Yeri : Orta koridorun güneyinde 96. Sıradadır.
Türü : Baş taşıdır.
Tarihi : 1238 Hicri = 1822-23 Miladi
Kimliği : Kalcı-zâde Ömer Ağa'nın Eşi Havvâ Hâtûn
Ölçüleri : Gövde uzunluk:121 cm – genişlik:39 cm
Malzemesi : Mermer
İşlenişi : Oyma
Yazı cinsi : Sülüs
Kitabesi :

- Huvel-baki
- Fenadan bekaya eyledi rıhlet
- İde kabrini hak ravza-i cennet
- Kalcı-zade merhum Ömer
- Ağa'nın zevcesi merhume
- Ve mağfure Havva Hâtûn
- Ruhuna Fatiha sene, 1238

Tanım:

A-Biçim: Dikdörtgen plaka biçimli baş taşıdır. Betona oturtulmuş gövdenin etrafı tek sıra silme ile çevrelenmiştir. Yatay yedi sıra silmenin oluşturduğu kısma kitabe metni yerleştirilmiştir.

B-Süsleme: Üçgen kemer biçimli tepelik stilize yaprak motiflidir. Yaprakların altında iki sıra kademeli silme ile yuvarlak kemer oluşturulmuştur.

Fotoğraf:92

Örnek No : 72
Fotoğraf : 93
Yeri : Orta koridorun güneyinde 97. Sıradadır.
Türü : Ayak taşıdır.
Tarihi :
Kimliği :
Ölçüleri : Gövde uzunluk:120 cm – genişlik: 31 cm
Malzemesi : Mermer
İşlenişi : Oyma
Yazı cinsi :
Kitabesi :

Tanım:

A-Biçim:Yuvarlak kemer şeklinde dikdörtgen plaka biçimli ayak taşıdır. Betona oturtulmuş şahide ince tek sıra silme ile çevrelenmiştir.

B-Süsleme: Kompozisyonunun başlangıç yeri tahrip olmuştur. Bir ağaç gibi uzanan kıvrık dalların ucuna yerleştirilen yaprak ve mimozalardan oluşmaktadır.

Fotoğraf:93

Örnek No : 73
Fotoğraf : 94
Yeri : Orta koridorun güneyinde 98. Sıradadır.
Türü : Baş taşıdır.
Tarihi : 1 Ramazan 1308 Hicri = 10 Nisan 1891Miladi
Kimliği : Mütevelli Emin Efendi'nin Kızı ve Tonya Zaimi-zâde Neş'et Efendi'nin
: Eşi Kadıncık Hanım
Ölçüleri : Gövde uzunluk:117 cm – genişlik:37 cm
Malzemesi : Mermer
İşlenişi : Oyma
Yazı cinsi : Sülüs
Kitabesi :

- Huvel-baki
- Şu kabr-i hazin Trabzon eşrafından
- Mütevelli Emin Efendi'nin kerimesi
- Ve Tonya Zaimi-zade Neş'et
- Efendinin halile-i muhteremesi
- Merhume ve mağfur (atün) leha Kadıncık
- Hanım'ın aram-gah-ı rahmet
- Penahıdır. Lillahil-Fatiha.
- Sene,1308 Fi Ramazan

Tanım:

A-Biçim: Başlığı tahrip olan şahide dikdörtgen plaka biçimli baş taşıdır. Etrafı kalın bir bordürle çevrelenmiştir. Baş taşı sekiz yatay silmenin oluşturduğu kısıma kitabe metni yerleştirilmiştir. Gövdesinden betona oturtulmuştur.

B-Süsleme: Dikdörtgen gövdeli baş taşını etrafı içten iki sıra kademeli dıştan tek sıra silmenin oluşturduğu bordür çevrelemektedir.

1-Bitkisel süsleme:Bordürde ve sırasıyla kıvrık dal ve mimoza yer almaktadır. Kitabenin yazıldığı ilk satırın sağına ve soluna çiçek motifi yerleştirilmiştir.

2-Nesneli süsleme:Gövde de üstte beş kollu yıldız resmedilmiştir.

Fotoğraf:94

Örnek No : 74
Fotoğraf : 95
Yeri : Orta koridorun güneyinde 99. Sıradadır.
Tarihi :
Kimliği :
Ölçüleri : Gövde uzunluk:118 cm – genişlik:32 cm
Malzemesi : Mermer
İşlenişi : Oyma
Yazı cinsi :
Kitabesi :
:

Tanım:

A-Biçim: dikdörtgen plaka biçimli ayak taşıdır. Etrafı tek sıra silme ile sınırlandırılmıştır. Alta doğru daralan gövde betona oturtulmuştur.

B-Süsleme: Burada kıvrık dal ve çiçeklerden oluşan bir kompozisyon yer almaktadır.

1-Bitkisel süsleme: Karşılıklı S şeklinde kıvrılan dallar simetrik işlenmiştir. Her iki dal iki kez yapraklarla birleşmiş ve buralara rozet çiçeği yerleştirilmiştir.

2-Nesneli süsleme:İki dal altta fiyonk şeklinde bağlanmış kurdela ile tutturulmuştur.

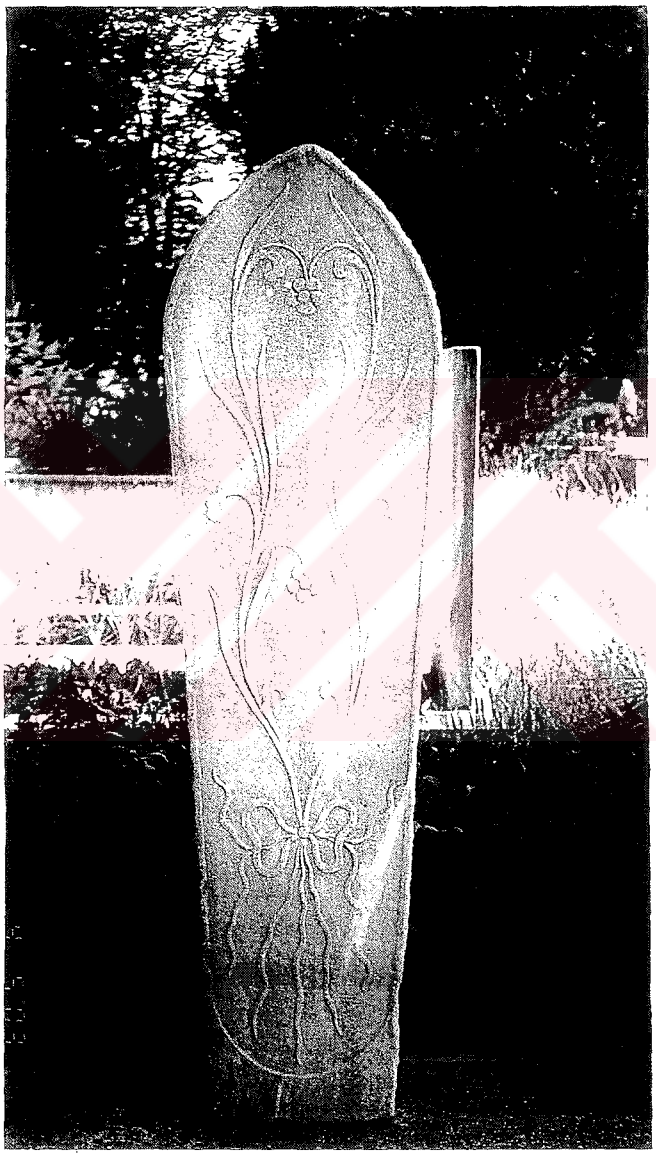

Fotoğraf:95

Örnek No : 75
Fotoğraf : 96
Yeri : Orta koridorun güneyinde 111. Sıradadır.
Türü : Baş taşıdır.
Tarihi : 1235 Hicri = 1819-20 Miladi
Kimliği : Golu zâde Kâmil Efendi'nin Câriyesi Fâtıma Kadın
Ölçüleri : Gövde uzunluk:112 cm – genişlik:34 cm
Malzemesi : Mermer
İşlenişi : Oyma
Yazı cinsi : Sülüs
Kitabesi :

- Huve'l-Bâkî
- Fenadan bekaya iyledi rıhlet
- Hak ede kabrini ravza-i cennet
- Golu-zade el-Hac Kâmil
- Efendi'nin cariyesi merhume
- Fatıma Kadın ruhuna Fâtiha
- Sene, 1235

Tanım:

A-Biçim: Dikdörtgen plaka biçimli baş taşıdır. Tepelikte çıkıntılı uçlu, yaprak motifi ile kase içinde meyve yer almaktadır. Dikdörtgen gövde tek sıra silme ile çevrelenmiştir. Yatay altı sıra silmenin oluşturduğu yere kitabe metni yerleştirilmiştir. Şahide gövdeden betona oturtulmuştur.

B-Süsleme: Öne çıkıntı yapan kartuş alt uçlarında S ve C kıvrımlı yapraklarla birleşmektedir.

1-Bitkisel süsleme: Tepeliği taçlandıran kartuş iki yandan kıvrımlı yapraklarla sonlanmıştır. Dikdörtgen gövdede üç kademeli silme ile oluşturulan yuvarlak kemer uçlarında başlayan kıvrımlarla sonlanmıştır. Bu kıvrımların üzerinde her iki tarafa simetrik yerleştirilmiş mine çiçeği bulunmaktadır.

2-Nesneli süsleme: Merkezde ayaklı üzeri desenli derin bir kâsenin içinde cevizler bulunmaktadır.

Fotoğraf:96

Örnek No : 76
Fotoğraf : 97
Çizim No : 30
Yeri : Orta koridorun güneyinde 113. Sıradadır.
Türü : Baş taşıdır.
Tarihi : 1249 Hicri = 1833-34 Miladi
Kimliği : Hilmi zâde Ahmed Efendi'nin Eşi Âişe Hâtûn
Ölçüleri : Gövde uzunluk:108 cm – genişlik:36 cm
Malzemesi : Mermer
İşlenişi : Oyma
Yazı cinsi : Sülüs
Kitabesi :

- Huve'l-Bâkî
- Beni kıl mağfiret ey Rabb-i Yezdan
- Bi-hakk-ı arş-ı a'zam nur-ı Kur'an
- Geçib kabrim ziyaret iden ihvan
- İdeler ruhuma bir Fatiha ihsan
- Merhume ve mağfure leha Hilmi-zâde
- Ahmed efendi'nin halilesi Aişe
- Hâtûn'un ruhuna Fâtiha
- Sene, 1249

Tanım:

A-Biçim: Dikdörtgen plaka biçimli baş taşıdır. Daralarak inen gövde betona oturtulmuştur. Soldan sağa meyilli silmelerin oluşturduğu alana kitabe metni yerleştirilmiştir.

B-Süsleme: Stilize yaprak motifli tepelik yuvarlak kemer gibidir.

Fotoğraf:97

Çizim:30

Örnek No : 77
Fotoğraf : 98
Çizim No : 31
Yeri : Orta koridorun güneyinde 114. Sıradadır.
türü : Baş taşıdır.
Tarihi : 5 Muharrem 1218 Hicri = 10 Haziran 1864 Miladi
Kimliği : Ârif Ağa'nın Kızı Cevahir Hanım
Ölçüleri : Gövde uzunluk:105 cm – genişlik:35 cm
Malzemesi : Mermer
İşlenişi : Oyma
Yazı cinsi : Talik
Kitabesi :

- Huvel-Hayyul-Baki
- Kızı Arif Ağa'nın bu Cevahir
- Aceb hasretle oldu hake pinhan
- Çocuk derdiyle candan oldu
- Bütün hayrettedir cümle şehidan
- Buna vakıf olub kim iylemez ah
- Melekler asmanda zar ü giryan
- Ecel yetdi ana genclik ne yapsın
- Bu derde bulmadı bir çare Lokman
- Dedi bir kimse tarihinde Zühdi
- Cevahir cennete azm etdi ey can
- Fi Sene, 1281 M 5

Tanım:

A-Biçim: Dikdörtgen plaka biçimli baş taşıdır. Daralarak inen dikdörtgen gövde betona oturtulmuştur. Soldan sağa meyilli silmelerin oluşturduğu alan kitabe metni yerleştirilmiştir.

B-Süsleme: Yuvarlak kemer şeklindeki tepelikte ortasında yuvarlak madalyonlu etrafı stilize yapraklı kompozisyon bulunmaktadır. Başlığın üst bölümlerinden aşağıya doğru inen stilize iki yaprak gövdenin başlangıcında sonlanmıştır.

1-Bitkisel süsleme: Tepelikte kullanılan güneş ya da yıldız diyeceğimiz motif kullanılmıştır.

Fotoğraf:98

0 5 10 15 20 25

Çizim:31

Örnek No : 78
Fotoğraf : 99
Yeri : Orta koridorun güneyinde 117. Sıradadır.
Türü : Baş taşıdır.
Tarihi : 10 Cemaziyelâhir 1227 Hicri = 21 Haziran 1812 Miladi
Kimliği : Hatuniyye Müderrisi Muhammed Sâbit Efendi'nin Kızı Hatice Reşide
: Monla Hanım
Ölçüleri : Gövde uzunluk:104 cm –genişlik:30 cm
Malzemesi : Mermer
İşlenişi : Oyma
Yazı cinsi : Sülüs
Kitabesi :

- Ah ile zarı kıların gencliğime doymadım
- Çün ecel peymanesi dolmuş doyub usanmadım
- Validen tutsun yasumu ağlasun ta dem-be-dem
- Cümlenüz hakka emanet eyleyüben giderim
- Almadım dünya muradın na-murad oldun bugün
- Hem atam anam çekeler ta kıyamet hasretim
- Bir civanı nazeninin meskenidir bu mezar
- Hak ile yek-san idib nazik tenümü rüzgar
- Halen Hatuniyye Müderrisi Muhammed Sabit Efendi'nin
- Kerimesi merhume Hatice Reşide
- Monlanın ruhuna el-Fâtiha
- Sene, 1227 10 Fi C

Tanım:

A-Biçim: Sade bir görünüme sahip olan şahidenin dikdörtgen plaka biçimli baş taşıdır. Altta daralan gövde betona oturtulmuştur. On bir sıra yatay silmenin oluşturduğu kısma kitabe metni yerleştirilmiştir.

B-Süsleme: Yatay çizgilerle dilimlere ayrılan başlığın altında yüksek kabartmalı çiçek motifi yer almaktadır. Boyun iki yatay çizgi hareketlendirilmiştir. Gövde üzerinde süs unsuruna rastlanmamaktadır.

Fotoğraf:99

Örnek No : 79
Fotoğraf : 100
Yeri : Orta koridorun güneyinde 122. Sıradadır.
Türü : Baş taşıdır.
Tarihi : 1227 Hicri = 1812 Miladi
Kimliği : Müezzin Yusuf Efendi zâde Monla Ahmed'in Kızı Aîşe Monla
Ölçüleri : Gövde uzunluk:49 cm – genişlik:21 cm
Malzemesi : Mermer
İşlenişi : Oyma
Yazı cinsi : Sülüs
Kitabesi :

- Ucdu gitdi bağ-ı cennet seyrine bu nev-civan
- Ey benim dertlü validem ağlayub itme figan
- Pederime hasret gitdim doymadım dünyaya heman
- Müezzin Yusuf Efendi-zâde Monla Ahmed'in
- Kerimesi Merhûme Aişe Monla ruhuuna
- Fâtiha. Sene,1227.

Tanım:

A-Biçim: Dikdörtgen plaka biçimli baş taşıdır. Şahidenin başlığı tahrip olmuştur. Gövdesinden betona oturtulmuştur. Yedi yatay silmenin oluşturduğu alana kitabe metni yerleştirilmiştir.

B-Süsleme: Her hangi bir süsleme unsuru yer almamaktadır.

Fotoğraf:100

Örnek No : 80
Fotoğraf : 101
Yeri : Orta koridorun güneyinde 125. Sıradadır.
Türü : Baş taşıdır.
Tarihi : 15 Rebiülevvel 1292 Hicri = 21 Nisan 1875 Miladi
Kimliği : Müftü zâde Hâfız Efendi'nin Kızı Nâciye Hanım
Ölçüleri : Gövde uzunluk:68 cm – genişlik:29 cm
Malzemesi : Mermer
İşlenişi : Oyma
Yazı cinsi : Talik
Kitabesi :

- Huve'l-Hayyu'l-Bâkî
- Bu bağ-ı gülşende bir gonca iken
- Bad-ı ecel beni iyledi hazan
- Bir gül-i ziba-yı nazenin iken
- Hak iyledi beni hakile yek-san
- Müfti-zâde Hâfız Efendi'nin kerimesi
- Merhûme Naciye Hanım'ın rûhiçün Fâtiha
- Fî Sene,1292
- Rebiülahir

Tanım:

A-Biçim: Dikdörtgen plaka biçimli baş taşıdır. .Başlık tahrip olmuştur. Sekiz sıra soldan sağa meyilli silmenin oluşturduğu alana kitabe metni yerleştirilmiştir. Gövdesinden betona oturtulmuştur.

B-Süsleme: Sade olan şahidenin etrafı tek sıra silme ile çevrelenmiştir. Gövdenin iki yanında papatya yer almaktadır.

Fotoğraf:101

Örnek No : 81
Fotoğraf : 102
Yeri : Orta koridorun güneyinde 132. Sıradadır.
Türü : Baş taşıdır.
Tarihi : Şa'bân başı 1252 Hicri =18 Mayıs 1836 Miladi
Kimliği : Hacı Hâfız İbrahim Efendi'nin Eşi Penbe Hâtun
Ölçüleri : Gövde uzunluk:86 cm – genişlik:35 cm
Malzemesi : Mermer
İşlenişi : Oyma
Yazı cinsi : Sülüs
Kitabesi :

- Huve'l-Bâkî
- Kabre koydum cismimi ya Rab fermanınla ben
- Terk idüb evlad u ahbabım sana geldim Huda
- Rahm idüb isyanımı afv eyle ya Rabb-i Gafur
- Rahmetin vasidir ver mabutuna ya Rabbena
- Akıbed ecr-i vebadan eyleme mahrum beni
- Çün bu yoldamüjde vermiştir Habibin Mustafa
- El-Hac yakub Efendi-zâde el-Hac Hafız İbrahim
- Efendi'nin halilesi merhume Penbe Hatun ruhuna Fatiha.
- Sene, 1252 Fi Gurre Ş

Tanım:

A-Biçim: Dikdörtgen plaka biçimli baş taşıdır. Aşağıya doğru daralan gövde betona oturtulmuştur. Soldan sağa meyilli silmelerin oluşturduğu alana kitabe metni yerleştirilmiştir.

B-Süsleme:Şahide sade görünümlüdür. Kenarları silme ile çevrelenmiştir.

Fotoğraf:102

Örnek No : 82
Fotoğraf : 103
Çizim No : 32
Yeri : Orta koridorun güneyinde 140. Sıradadır.
Türü : Baş taşıdır.
Tarihi : 1271 Hicri= 1854-55 Miladi
Kimliği : Morzemin Oğlu'nun Gelini ve Emin Ağa'nın Kızı Hatuncuk
Ölçüleri : Gövde uzunluk:103 cm – genişlik:35 cm
Malzemesi : Mermer
İşlenişi : Oyma
Yazı cinsi : Talik
Kitabesi :

- Huve'l-Bâkî
- Bu cihan bağında taze nihal-i gül idi.
- Soldu ecelden sanki cihana gelmedi.
- Ziyaret iyle gel bak bu bir nev-civan
- Gül-i rana iken teni oldu yek-san
- Morzemin-oğlu'nun gelini ve Emin
- Ağa'nın kızı Merhûme ve mağfûre
- Hatuncuk rûhiçün Fâtiha.
- Sene,1271.

Tanım:

A-Biçim:Öne doğru çıkıntılı uçlu yaprak motifli, dikdörtgen plaka biçimli baş taşıdır. Üst bölümü yarım daire şeklinde olan gövde alta doğru daralmaktadır. Soldan sağa meyilli silmelerin oluşturduğu alana kitabe metni yerleştirilmiştir.

B-Süsleme: Aynı kökten çıkan üç kenger yaprağı sağa, sola ve yukarıya doğru kıvrılmıştır.

Fotoğraf:103

Çizim:32

0 5 10 15 20 25

Örnek No : 83
Fotoğraf : 104,105
Yeri : Orta koridorun güneyinde 157. Sıradadır.
Türü : Baş taşıdır.
Tarihi : 15 Rebiülevvel 1257 Hicri= 7 Mayıs 1841 Miladi
Kimliği : Uzun-zâde Muhammed Ağa'nın Eşi Gülizâr Hanım
Ölçüleri : Gövde uzunluk:200 cm – genişlik:53 cm
Malzemesi : Mermer
İşlenişi : Oyma-kabartma
Yazı cinsi : Nes-talik
Kitabesi :

- Huve'l-Hayyu'l-Bâki
- Hayf Uzun-zâde Muhammed Ağa'nın
- Zevce-i pakini mevt itdi tebah
- Gülşen-i alemde bir dem gülmeden
- Aldı çiçek çok yazıklar itdi ah
- Gençliğine toymadan bu nazenin
- İtdi rıhlet bu imiş emr-i ilah
- Afv idüb isyanını lutfile Hak
- Eyleye firdevs(i) ana cay-gah
- Tarih ağlar Fehmiya bülbül gibi
- Gülizar Hanım çiçek mi soldu vah
- Fi Sene, 1257 Ra 15

Tanım:

A- Biçim: Öne doğru çıkıntılı uçlu yaprak motifli, dikdörtgen plaka biçimli baş taşıdır. Gövdenin etrafı bordürle çevrelenmiştir. Yatay on bir sıra silmenin oluşturduğu alana kitabe metni yerleştirilmiştir. Daralan gövde altta betona oturtulmuştur.

B-Süsleme: Tepelik üstten kartuşla taçlandırılmış, merkeze de ters tutulmuş çiçek buketi yerleştirilmiştir.

Katuşun alt iki ucundan başlayan önce dışa sonra içe dönük C kıvrımlı yaprakla sonlanmıştır. Burada birbirini takip eden akşam sefaları yer almaktadır. kartuşun altında büyük bir fiyonkun tutuğu çiçek buketinde ortada açmış gül etraflarında da gonca güller ve altta ortada karanfile benzeyen bir çiçek iki yanda yaprak bulunmaktadır. Gövdenin etrafı tek sıra silmelerin oluşturduğu bordürle çevrelenmiştir. Burada kıvrık dallar ile akşam

sefası çiçeği yer almaktadır. Gövdenin üstünde kartuş alt uçlarından başlayan kıvrık dallarla birlikte gövdenin uzun kenarlarıyla birleşmiştir. Köşeliklerde birer taçlı gül yerleştirilmiştir.

Fotoğraf:104

Fotoğraf:105

Örnek No : 84
Fotoğraf : 106,107
Çizim No : 33
Yeri : Orta koridorun güneyinde 159. Sıradadır.
Türü : Baş taşıdır.
Tarihi Rebiülâhir başı 1233 Hicri= 8 Şubat 1818 Miladi
Kimliği : Abanos-zâde Süleyman Ağa'nın Eşi Demetli-zâde Emine Hanım
Ölçüleri : Gövde uzunluk:168 cm – genişlik:34 cm
Malzemesi : Mermer
İşlenişi : Oyma
Yazı cinsi : Sülüs
Kitabesi :

- Şefa'ati li-ehli'l-kebairi min ümmeti
- Genc yaşında tolmuş çün ecel peymanesi
- El çekib fani cihandan irdi kurb-ı Hazret'e
- Almadın dünya muradın na-murad oldum bugün
- Vere cennette muradım bana ol Hallak-ı cihan
- Lütfile meskenim kıl ya Huda bağ-ı cinan
- Razıyım ya Rab emrine eyledim teslim-i can
- Dar-ı dünyada dururken gül gibi nazik tenim
- Şimdi na-bedidi veli oldu meskenim benim
- Tanrı aşkına unutman şimdi kaldım ki garib
- Merhume ve mağfurun leha Abanos-zade
- Süleyman Ağa'nın halilesi Demeli
- Zade Emine Hanım ruhiçün rızaen lillahi
- El-Fatiha. Sene, 1233 Fi Gurre R

Tanım:

A-Biçim: Başlıklı, dikdörtgen plaka biçimli baş taşıdır. Gövdesinin etrafı tek sıra silme ile çevrelenmiştir. Yatay on üç sıra silmenin oluşturduğu alana kitabe metni yerleştirilmiştir. Altta içe ve dışa kavislerle daralarak kaideye geçilmiştir. Şahide kaidesinden betona oturtulmuştur.

B-Süsleme:Üç yatay dilimle hareketlenen başlığın dilimli kısmında yan yana yerleştirilmiş yapraklar bulunmaktadır. Başlığın hemen altından başlayıp boynun ortasındaki ince yatay çizgiye kadar gül ve yapraklardan oluşan bir süs kompozisyonu yer almaktadır. Bazı çiçeklerde zeminden

yüksek kabartma uygulanmıştır. Boyunda ortasında yıldız çiçeğini anımsatan beş yapraklı gerdanlık bulunmaktadır. Etrafı ince tek sıra silme ile çevrelenmiş şahidenin gövdesinde yarım daire şeklinde içten kademeli silme uçlarında kıvrımlarla köşelere birleştirilmiştir. Bunun üstünde yan yana duran üç dilimli yapraklar, altta ise perde şeklinde düzenlenmiş kıvrımlar ve tura şeklinde Hadis-i Şerîf yer almaktadır. Köşeliklerde birer taçlı gül yerleştirilmiştir.

1-Bitkisel süsleme: Dilimli başlıkta yan yana dizilmiş yapraklar , boyunda üç tane gül, hemen altında üç dilimli şerit, onun altında da kalın üzeri desenli ucunda yıldız çiçeği olan gerdanlık ter almaktadır. Kitabe başlangıcında yuvarlak kemerin üzerine dizilmiş üç dilimli yapraklar, köşeliklerde taçlı güller, kemerin altında da perdenin altında tuğra şeklinde yazılmış hadis-i şerif yer almaktadır.

2-Nesneli süsleme: Boyundaki gerdanlık, perde ile tuğra bu grubun örneklerindedir.

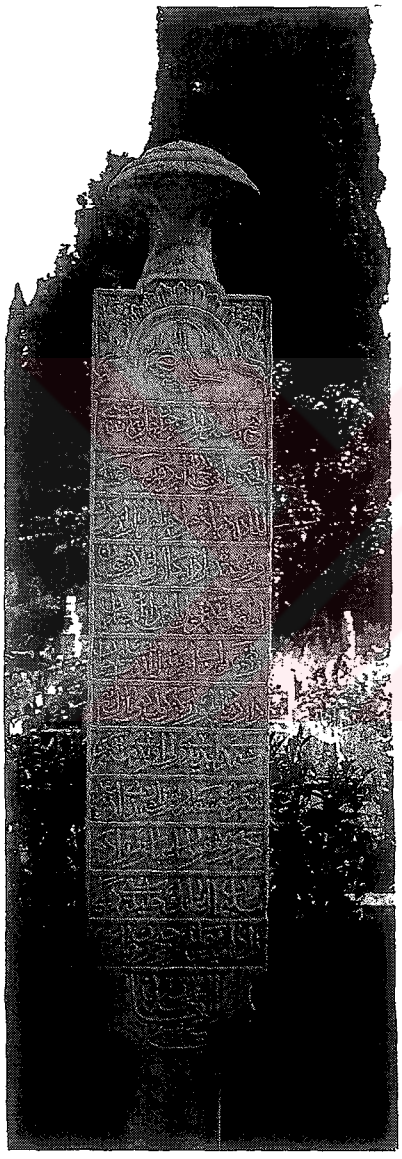

Fotoğraf:106

Fotoğraf:107

Çizim:33

Örnek No : 85
Fotoğraf : 108
Yeri : Orta koridorun güneyinde 168. Sıradadır.
Türü : Baş taşıdır.
Tarihi 7 Recep 1273 Hicri= 3 Mart 1857 Miladi
Kimliği : Boz-zâde Ahmed Ağa'nın Eşi Rahile Hânım
Ölçüleri : Gövde uzunluk:138 cm – genişlik:26 cm
Malzemesi Mermer
İşlenişi Oyma
Yazı cinsi Talik
Kitabesi

- Ah mine'l-mevt
- Tutuldum na-gah emraz-ı vebaya
- Ecel irdi ne sudi sa'y devaya
- Cihandan na-murad oldum diriğa
- Bu genc yaşımda azm itdim bekaya
- Kodum dünyada ma'sum yad-gar
- Emanet iyledim hıfz-ı Hudaya
- Bana mühlet mi verdi çarh-ı gaddar
- Bakam doyunca yara akrabaya
- Yaraşmazdı bu genclik aleminde
- Ölüm dedikleri ben meh-likaya
- Bu imiş emr-i Hak el-hükmü lillah
- Dedim tövbe kamu cürm ü hataya
- Boz-zade Ahmed Ağa'nın halilesi
- Merhum ve mağfurun leha Rahile Hanım
- Ruhuna Fatiha. Sene, 1273 Fi 7 B

Tanım:

A-Biçim: Başlıklı, dikdörtgen plaka biçimli baş taşıdır. Şahidenin gövdesi tek sıra silme ile çevrelenmiştir. Altta içe kavisle daralan şahide betona oturtulmuştur. Soldan sağa meyilli on beş silmenin oluşturduğu alana kitabe metni yerleştirilmiştir.

B-Süsleme: Başlık üç yatay dilimle hareketlendirilmiştir. Başlığın hemen altında ki çiçek yüksek kabartma tekniği ile yapılmıştır. Boyunda yer alan ince kademe, başlık kısmına boyundan ayırmıştır. Herhangi bir bitkisel motife rastlanmayan gövdenin zemini kitabe metni ile doldurulmuştur.

Fotoğraf:108

Örnek No : 86
Fotoğraf : 109
Çizim No : 34
Yeri : Orta koridorun güneyinde 169. Sıradadır.
Türü : Baş taşıdır.
Tarihi : 16 Cemaziyelevvel 1265 Hicri= 9 Nisan 1849 Miladi
Kimliği : Eyyüb-zâde İzzet Ağa'nın Eşi ve Hasan Ağa'nın Kızı Havva Hanım
Ölçüleri : Gövde uzunluk:133 cm – genişlik: 36 cm
Malzemesi Mermer
İşlenişi Oyma
Yazı cinsi Nes-talik
Kitabesi

- Huve'l-Hallaku'-Baki
- Hazret-i Hallak-ı alem yoklamışdı kader
- Genc iken bu kara tobraklar bana oldu makar
- Göz açub dünya muradını ben henüz görmüş idim
- Neyleyim irdi ecel Hak'dan bana verdi sefer
- Mümkün olsa bu mezarımdan bir ah itsem bugün
- Yer yüzünde alemi zulmet tutardı ser-te-ser
- Öyle bir derd firakiyle bu hake girmişim
- Kim bükerdi serviler kaddimi bu derd bilseler
- Ya ilahi sen benim cümle kusurum afv idüb
- Ruz-ı mahşerde bana gösterme alam u keder
- Eyyüb-zade İzzet Ağa halilesi ve Hasan Ağa kerimesi
- Merhume Havva Hanım ruhiçün Fâtiha
- Sene, 1265 Fi 16 Ca

Tanım:

A-Biçim: Dikdörtgen plaka biçimli baş taşıdır. Tepelikte vazo içinden çıkan yapraklar bulunmaktadır. Aşağı doğru daralan gövdenin üstü dilimlidir. Gövdeden betona oturtulmuş olan şahidenin kitabesi soldan sağa meyilli on iki silmenin oluşturduğu alana yerleştirilmiştir.

B- Süsleme: Tepelikte, ayaklı, üzeri desenli ağız kısmı yarım daire şeklinde dilimli vazo içinden çıkan yapraklar bulunmaktadır. Vazodan çıkan yaprakların bir kısmı da aşağı doğru kıvrılarak gövde üzerine dökülmüştür. Üst kısmı üç dilimli gövdenin etrafı tek sıra silme ile çevrelenmiştir.

1-Bitkisel süsleme:Ayaklı üzeri desenli vazodan çıkan yapraklar üstte birbirine dönük yerleştirilirken , yanlarda aşağıya doğru daralmıştır.

2-Nesneli süsleme: Ayaklı, üzeri desenli ağız kısmı yarım daire şeklinde dilimli vazo yer almaktadır.

Fotoğraf:109

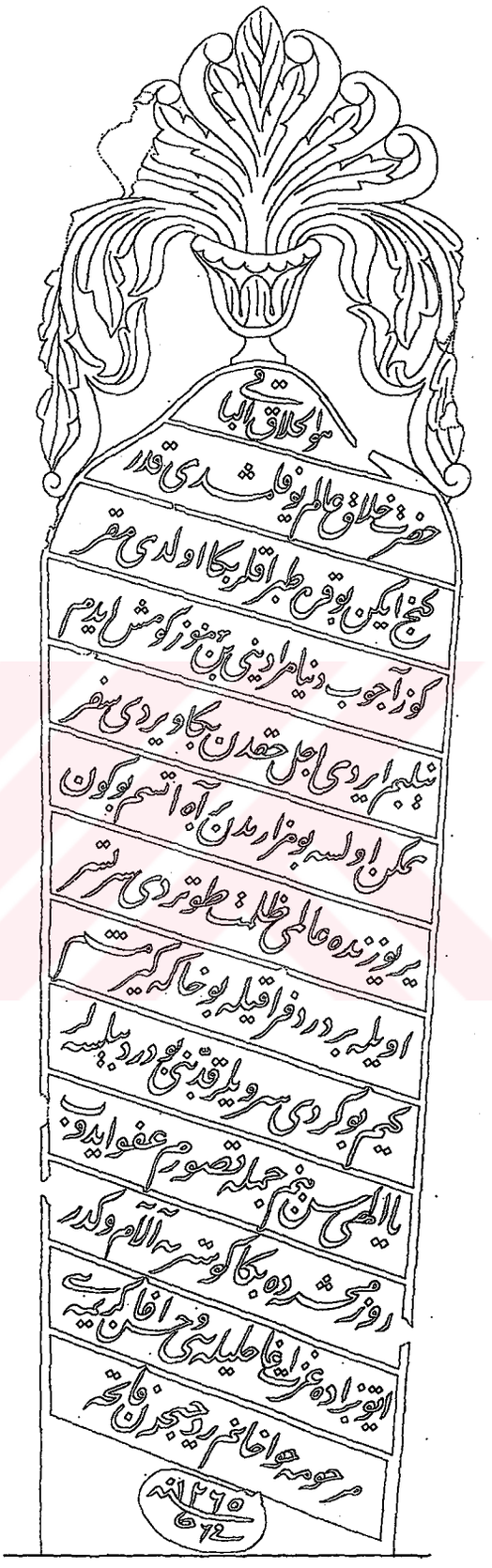

0 5 10 15 20 25

Çizim:34

Örnek No : 87
Fotoğraf : 110
Çizim No : 35
Yeri : Orta koridorun güneyinde 170. Sıradadır.
Türü : Baş taşıdır.
Tarihi 10 Şevval 1314 Hicri=14 Mart 1897 Miladi
Kimliği : Hacı Hamza-zâde Hasan Efendi'nin Kızı ve Veli Alemdar-zâde Süleyman Ağa'nın Eşi Rukiyye Lezize Hanım
Ölçüleri : Gövde uzunluk:137 cm – genişlik:32 cm
Malzemesi Mermer
İşlenişi Oyma
Yazı cinsi Talik
Kitabesi

- Ah mine'l-mevt
- Be-hükm-i şive-i takdir encam
- Çekildim defne hayfa vü derda
- Enisim gam-güsarım yok garibim
- İlahi la tezerni ente ferda
- Hacı Hamza-zade suleha-yı
- Ümmetden Hacı Hasan
- Efendi kerimesi ve Veli
- Alemdar -zade Süleyman
- Ağanın halilesi merhum
- Ve mağfur leha Rukiyye Lezize
- Hanım ruhiçün el-Fâtiha
- Sene, 1314 10 Fi Şevval
- Ve 3 Fi Mart 1313

Tanım:

A-Biçim: Palmet şeklinde yapraklı tepelikli, dikdörtgen plaka biçimli baş taşıdır. Üstü dilimli alta doğru daralan gövde betona oturtulmuştur. Kitabe metni soldan sağa meyilli on üç sıra silmenin arasına yerleştirilmiştir.

B-Süsleme: Tepelikte yapraklardan oluşturulan kompozisyonda ortada üç tane yatay ince silmeli bordürle iki bölüme ayrılmıştır. Gövdenin üst kısmı üç dilimli olup etrafı tek sıra silme ile çevrelenmiştir.

1-Bitkisel süsleme:Üstte beş tane palmet biçimindeki yapraklar uçları yukarı gelecek şekilde yan yana yerleştirilmiştir. Altta ise her iki yanda

simetrik işlenmiş yukarı kıvrılan iki dalın ucuna iki yaprak ve ortada dalı olmayan bir yaprak bulunmaktadır

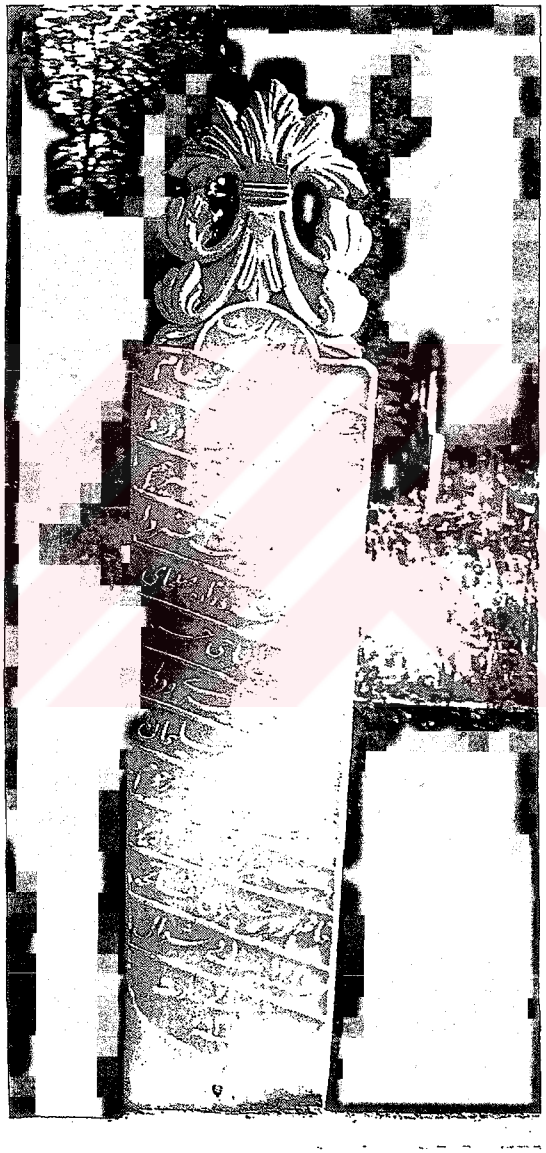

Fotoğraf:110

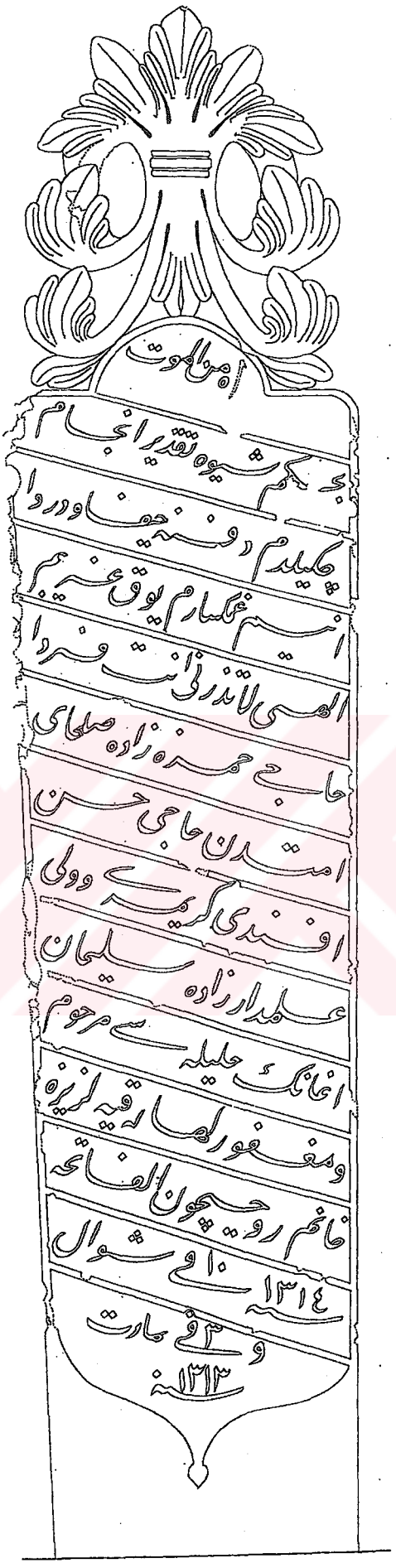

0 5 10 15 20 25

Çizim:35

Örnek No : 88
Fotoğraf : 111
Yeri : Orta koridorun güneyinde 171. Sıradadır.
Türü : Baş taşıdır.
Tarihi : 21 Zilhicce 1260 Hicri=1 Ocak 1845 Miladi
Kimliği : Alay-zâde Ali Efendi'nin Kızı Emine Kadın
Ölçüleri : Gövde uzunluk:100 cm – genişlik:33 cm
Malzemesi : Mermer
İşlenişi : Oyma
Yazı cinsi : Sülüs
Kitabesi :

- Huve'l-Baki
- Meskenim kıl bağ-ı cennet ya Kerim
- Cürmümü afv it İlahi cümleden sensin Rahim
- Emr-i Bari böyle imiş gencliğime toymadım
- İrdi mat'uni ecel soldurdu nazik tenim
- Almadım dünya muradın na-murad oldum bugün
- Hem anam atam çekeler ta kiyamet hasretim
- Alay-zade Ali Efendi'nin kerimesi
- Merhume Emine Kadın ruhuna
- El-Fatiha. 10-Fi Sene 1260 Z 21

Tanım:

A-Biçim: Başlıklı, dikdörtgen plaka biçimli baş taşıdır. Gövdesi altta betona oturtulmuştur. Soldan sağa meyilli dokuz silmenin oluşturduğu alana kitabe metni yerleştirilmiştir.

B-Süsleme: Üç yatay dilimle hareketlendirilen başlığın hemen altında yüksek kabartma stilize edilmiş bir çiçek motifi yüksek kabartma tekniğiyle yapılmıştır. Gövdenin etrafı ince tek sıra silme ile çevrelenmiştir.

Fotoğraf:111

Örnek No : 89
Fotoğraf : 112
Çizim No : 36
Yeri : Orta koridorun güneyinde 173. Sıradadır.
Türü : Baş taşıdır.
Tarihi : 3 Ramazan 1226 Hicri=21 Eylül 1811 Miladi
Kimliği : Hüsam-zâde Tahir Ağa'nın Eşi Cedide Hanım
Ölçüleri : Gövde uzunluk:95 cm – genişlik: 38 cm
Malzemesi : Mermer
İşlenişi : Oyma
Yazı cinsi : Sülüs
Kitabesi :

- Şefa'ati li-ehli'l-kebairi min ümmeti
- Ah kim bu alem içre bende şadan almadım
- Çaresiz derde düşdüm asla çare bulmadım
- Gecdi ömrüm görmedim sıhhat yüzün
- Bir misafir gibi geldim bunda mihman olmadım
- Hüsam-zade Tahir Ağa'nın
- Zevcesi merhume Cedide Hanım
- Ruhiçün ed-Fatiha.
- Sene, 1226 Fi 3 N

Tanım:

A-Biçim: Dikdörtgen plaka biçimli baş taşıdır. Yatay silmeli alana kitabe metni yerleştirilmiştir. Alttan betona oturtulmuştur.

B-Süsleme: Başlık tahrip olmuştur. Dikdörtgen gövdenin köşeliklerine simetrik yerleştirilmiş gül bulunmaktadır. Ortada stilize edilmiş ortası madalyonlu kartuş alt uçlarından stilize yaprak motifli bordürle birleşmektedir. Kitabe metninin üst kısmında tuğra şeklinde Hadis-i Şerîf yer almaktadır.

1-Bitkisel süsleme:kitabe metninin hemen üstünde alt uçları bordürle birleşen kartuş yer almaktadır .Köşeliklere taçlı gül, tuğranın yanına da gül motifi terleştirilmiştir.

2-Nesneli süsleme:Tuğra şeklinde yazılmış"Şefa'ati-li-ehli'l-kebairi min ümmeti"hadis-i şerif yazılmıştır.

Fotoğraf:112

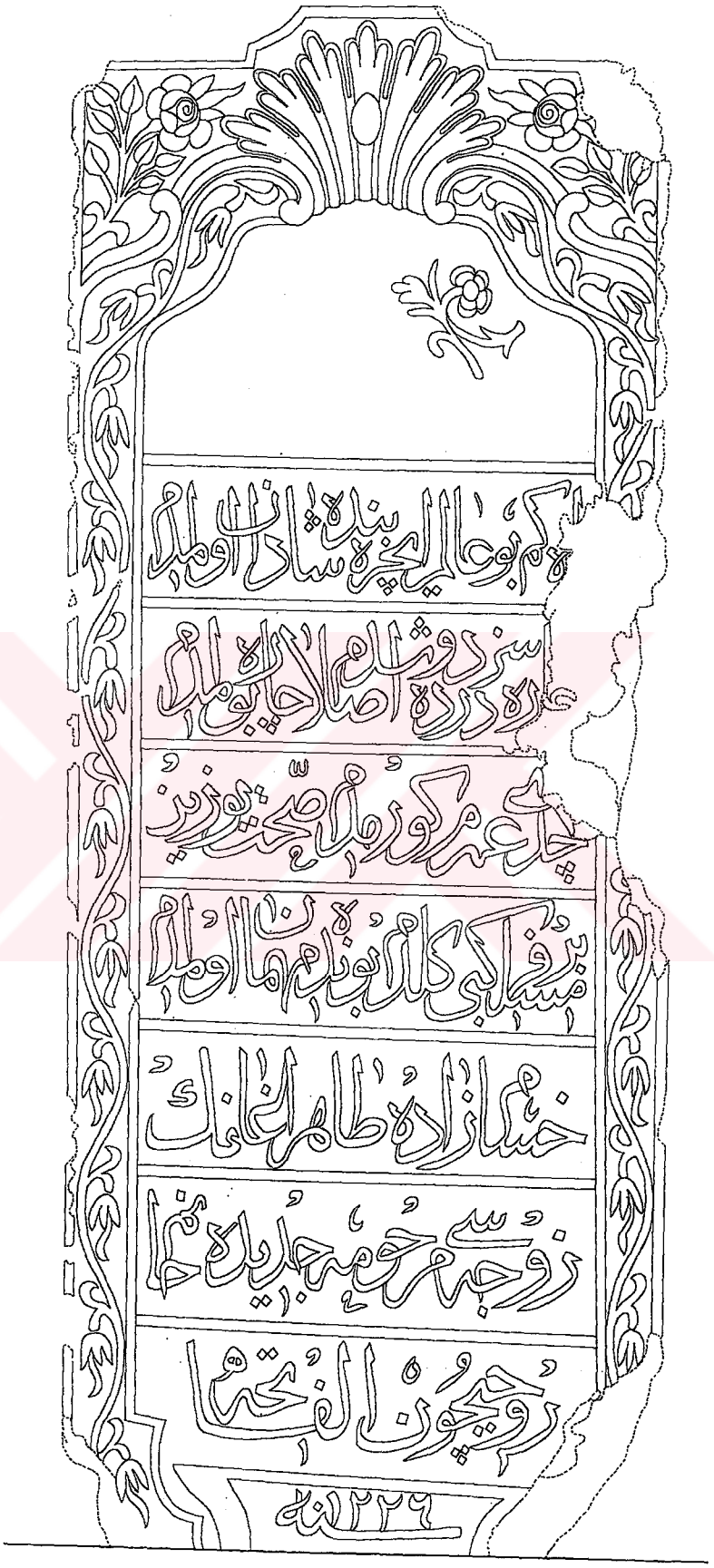

Çizim:36

0 5 10 15 20 25

Örnek No : 90
Fotoğraf : 113
Yeri : Orta koridorun güneyinde 176. Sıradadır.
Türü : Baş taşıdır.
Tarihi : Recep başı 1281Hicri=30 Kasım 1864 Miladi
Kimliği : Murad-zâde Hacı Rûşen Ağa'nın Kızı ve Muhammed Efendi'nin Eşi
: Zübeyde Hanım
Ölçüleri : Gövde uzunluk:114 cm – genişlik: 26 cm
Malzemesi : Mermer
İşlenişi : Oyma
Yazı cinsi : Talik
Kitabesi :

Huve'l-Bâkî
- Bir devasız derde düşürdü beni devr-i felek
- Ah yüz bin ah kim irdi ecek peymanemiz
- Hem esir oldum firaşa illet-i verem ile
- Süratile döndü gerdün tiz dükendi danemiz
- Genc iken göçdüm cihandan kaddimi bükdü benim
- Eylesin çak-i giriban atamız hem anemiz
- Hasret idim görmedim hemşiremi hayli zaman
- Kaldı efgan içre yetim Hüsnümüz bir danemiz
- Dedi Rıza cevher-i tarih niyaz budur ey Huda
- Zübeyde Hanım hür-ihsan olsun cennet lanemiz
- Murad -zade Hacı Ruşen Ağa'nın kerimesi
- Muhammed Efendi'nin halilesi Hanım'ın ruhuna Fatiha
- Sene, 1281 Gurre Receb

Tanım:

A-Biçim: Dikdörtgen plaka biçimli baş taşıdır. Başlığı tahrip olan şahidenin üst kısmı dilimlidir. Gövdesinden betona oturtulmuş olan şahide soldan sağa meyilli on üç silmenin oluşturduğu alana kitabe metni yerleştirilmiştir.

B-Süsleme: Şahidenin başlığı tahrip olmuştur. Üstte boyun olduğunu tahmin ettiğimiz iki yatay bileziğin altında uçları yukarı kıvrımlı yaprak motifi yanlarda da şahidenin gövdesine doğru uzanan uçları helezon biçiminde kıvrık dal bulunmaktadır. Üst tarafı üç dilimli şahidenin gövdesi alta doğru daralmaktadır. Üstten ve alttan üç dilimli olarak iki kademeli silme ile oluşturulan kısma kitabe metni yerleştirilmiştir.

Fotoğraf:113

Örnek No : 91
Fotoğraf : 114
Yeri : Doğu cephesinde solda 4. Sıradadır.
Türü : Baş taşıdır.
Tarihi : Recep başı 1253 Hicri- 1 Ekim 1837 Miladi
Kimliği : Sipahi zâde Mustafa Efendi'nin Eşi Esma Kadın
Ölçüleri : Gövde uzunluk:134 cm – genişlik:37 cm
Malzemesi Mermer
İşlenişi Oyma
Yazı cinsi Sülüs
Kitabesi

Huve'l-Bâki
- Dergâhına geldim Huda ya Rabbena ya rabbena
- Teslim-i can itdim sana ya Rabbena ya Rabbena
- Layık sana elde hüner yokluk durur ey Zü'l.....
- Hem sevde budur masir ya Rabbena ya Rabbena
- Sundu ker zehirin veba oldum şehid ç.....
- Rahm it mükâfatın bana ya Rabbena ya Rabbena
- Ol gün ki ten fikkatde ah gönlümdü çok hassetde ah
- Dil şimdi bu vahdette ah ya Rabbena ya Rabbena
- Ol valideynim ya Celil hacrimle kaldılar sefil
- Ver anlara sabr-ı cemil ya Rabbena ya Rabbena
- İbret alın ey mü'minün olun ruhumçün muhsinün
- Gelir size bir gün bu gün ya Rabbena ya Rabbena
- Hamdi dilersen şükrünü mevtalara ver fikrini
- Kıl bunlara şu zikrini ya Rabbena ya Rabbena
- Sipahi-zade Mustafa Efendi'nin halilesi
- Merhûme Esma Kadın ruhiçün el-Fâtiha
- Sene,1253 Fi Gurre B

Tanım:

A-Biçim: Dikdörtgen plaka biçimli baş taşıdır. Şahidenin başlığı tahrip olmuş, gövdenin sol üst kısmı ile sağ alt kısmı tahrip olmuştur. Şahide altta içe kavisle daralmış ve betona oturtulmuştur. Yatay on altı silmenin oluşturduğu alana kitabe metni yerleştirilmiştir.

B-Süsleme: Şahidenin süs motifi bulunmamaktadır. Sade bir görünüme sahiptir.

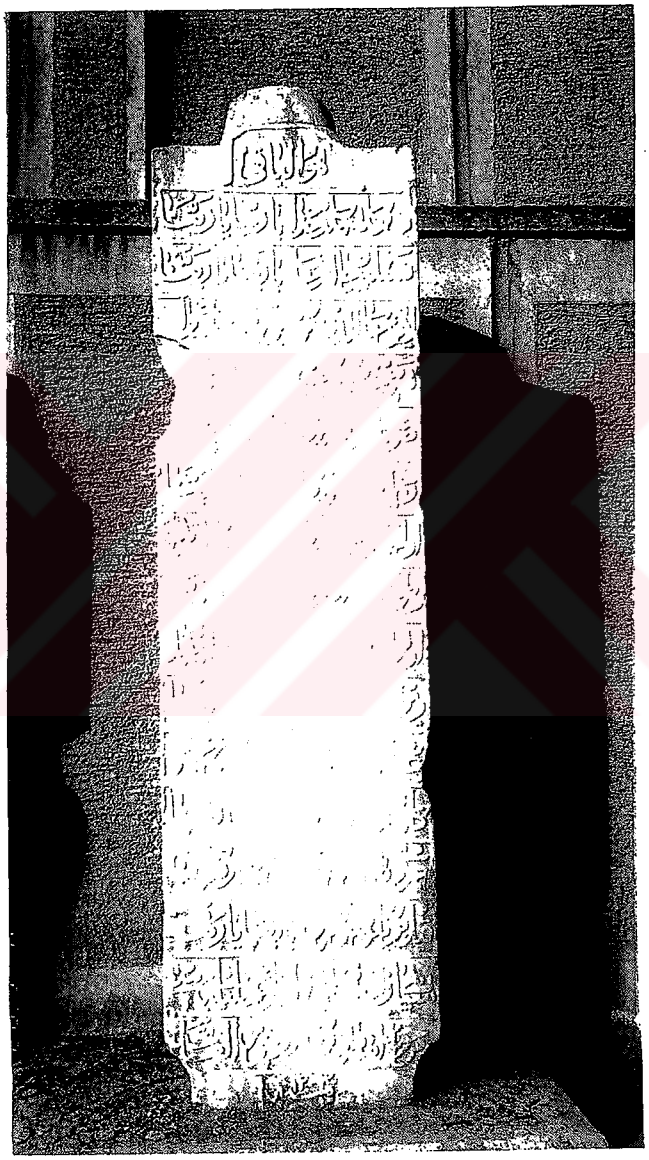

Fotoğraf:114

Örnek No : 92
Fotoğraf : 115
Yeri : Doğu cephesinde solda 7. Sıradadır.
Türü : Ayak taşıdır.
Tarihi :
Kimliği :
Ölçüleri : Gövde uzunluk:112 cm – genişlik: 30 cm
Malzemesi Mermer
İşlenişi Oyma
Yazı cinsi
Kitabesi

Tanım:

A-Biçim: Dikdörtgen plaka biçimli baş taşıdır. Gövde betona oturtulmuştur.

B-Süsleme: Tepelikte, uçları içe doğru kıvrılmış stilize yapraklar yer almaktadır. Gövdesinin etrafı silmeli şahidenin gövdesinde hurma ağacı resmedilmiştir.

1-Bitkisel süsleme:Gövdenin tamamını kaplayan hurma ağacının üç yaprağı yukarı, diğer üçü de aşağı bakmaktadır. Hurma ağacı havenkleri ile resmedilmiştir.

Fotoğraf:115

Örnek No : 93
Fotoğraf : 116
Yeri : Doğu cephesinde solda 8. Sıradadır.
Türü : Baş taşıdır.
Tarihi : Rebiülevvel başı 1220 Hicri=30 Mayıs 1805 Miladi
Kimliği : Ma'kul-zâde Hasan Ağa'nın Kızı Sâliha Hanım
Ölçüleri : Gövde uzunluk:114 cm – genişlik:33 cm
Malzemesi : Mermer
İşlenişi : Oyma
Yazı cinsi : Sülüs
Kitabesi :

- (huve') l-Hallaku'l-Bâki
- ..... meskenim kıl bağ-ı cennet.....
- ..... afv it ilahi cümleden sensin Rahim
- ..... böyle imiş gençliğime doymadım
- ..... anide ecel soldurdu bu nazik tenim
- Almadım dünya muradın na-murad oldum bugün
- Hem anam hem atam çekeler ta kıyamet hasretim
- .....(M)akul-zade Hasan Ağa'nın kerimesi
- Merhûme ve mağfurun leha Saliha
- Hanım ruhiçün rızaen lillahi
- Te'ala bi-hurmetil-Fâtiha
- Sene, 1220 Fi Gurre Ra

Tanım:

A-Biçim: Şahidenin birçok yeri tahrip olmuştur. Dikdörtgen gövdeli olduğu sanılmaktadır. Gövdesinden betona oturtulmuştur. Yatay on bir sıra silmenin oluşturduğu alana kitabe metni yerleştirilmiştir.

B-Süsleme: Başlığı tahrip olmuştur. Boyun kısmında iki farklı kompozisyon göze çarpmaktadır. Boynun üst kısmında üç dilimli yapraklar yan yana yerleştirilmiş ve bu işlem üstte tekrarlanmıştır. Altta boyunda ucunda palmete benzeyen gerdanlık bulunmaktadır. Onun altında yine üç dilimli yapraklar yan yana dizilerek bir bordür oluşturulmuştur. Gövdenin altta kalan sağlam parçasından ince silmelerden oluşan bir bordür içinde yaprak motiflerinin olduğu görülmektedir. Gövdenin üstünde bordürün altında akantus yaprağı yer almaktadır. Diğer yerleri tahrip olduğundan diğer kısımların nasıl olduğu bilinmemektedir.

Fotoğraf:116

Örnek No : 94
Fotoğraf : 117
Yeri : Doğu cephesinde solda 11. Sıradadır.
Türü : Baş taşıdır.
Tarihi : 14 Zilhicce 1257 Hicri=27 Ocak 1842 Miladi
Kimliği : Molla Mahmud Oğlu Hacı Mustafa Ağa'nın Kızı Ümmügülsüm Hâtûn
Ölçüleri : Gövde uzunluk:113 cm – genişlik:28 cm
Malzemesi : Mermer
İşlenişi : Oyma
Yazı cinsi : Talik
Kitabesi :

- Huve'l-Hallaku'l-Bâki
- Ah kim bu alem icre bende şadan ol.....
- Çaresiz derde düşdüm defa imkâ.....
- Ya İlahi sen bilirsin gayri .....
- Yüzümü dergahına sürmekten alâ bulmadım
- Gecdi ömrüm genc iken hic görmedim asla deva
- Bir misafir gibi geldim bende mihman olmadım
- Molla Mahmud oğlu el-Hac Mustafa
- Ağa'nın kerimesi merhûme ve mağfur leha
- Ümmügülsüm Hatun ruhiçün Fâtiha
- Sene, 1257 Fi 14 S

Tanım:

A-Biçim: Başlığı ile Gövdenin üst tarafı tahrip olmuştur. Dikdörtgen plaka biçimli baş taşıdır. tahrip olmuştur. Dikdörtgen gövde altta içe kavisle daralmış ve betona oturtulmuştur. Gövdenin etrafı tek sıra silme ile çevrelenmiştir. Soldan sağa meyilli on silmenin oluşturduğu alana kitabe metni yerleştirilmiştir.

B-Süsleme: Gövdenin üzerinde hiçbir süsleme unsuru yok. Bütün zemine kitabe metni yerleştirilmiştir.

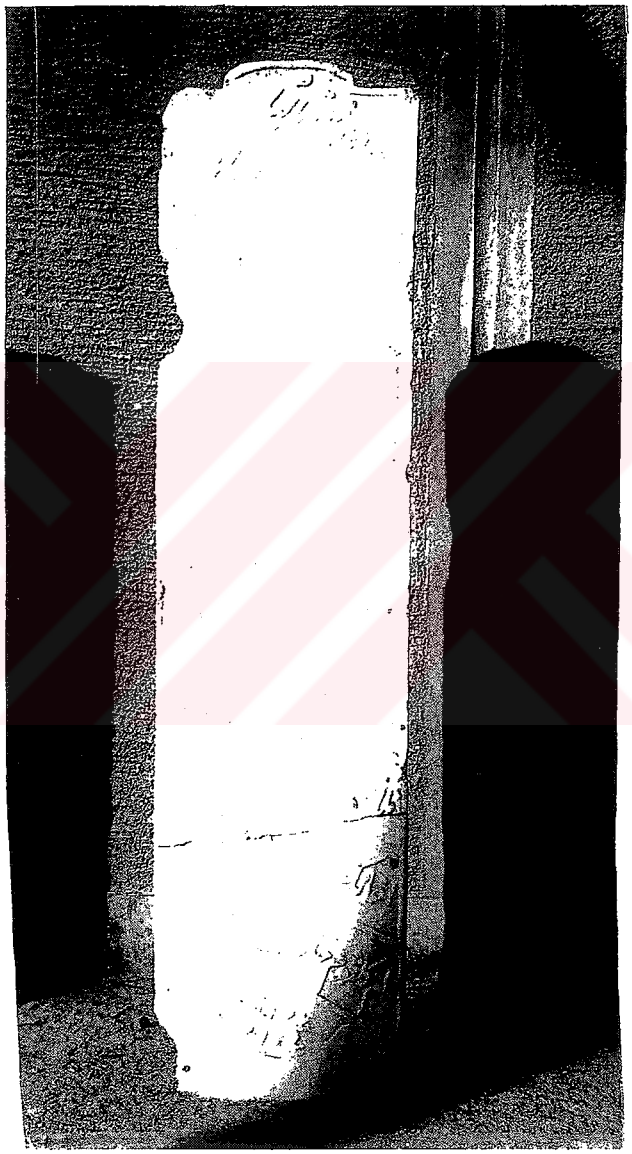

Fotoğraf:117

Örnek No : 95
Fotoğraf : 118
Yeri : Doğu cephesinde solda 13. Sıradadır.
Türü : Ayak taşıdır.
Tarihi :
Kimliği :
Ölçüleri : Gövde uzunluk:120 cm – genişlik:34 cm
Malzemesi : Mermer
İşlenişi : Oyma
Yazı cinsi :
Kitabesi :

Tanım:

A-Biçim: Yarım daire şeklinde kemerli dikdörtgen gövdelidir. Daralarak inen şahide betona oturtulmuştur.

B-Süsleme:İnce uzun kaideli kulpları dışa doğru kıvrımlı vazodan çıkan gül resmedilmiştir. Her iki tarafa simetrik işlenmiştir.

Fotoğraf:118

Örnek No : 96
Fotoğraf : 119
Yeri : Doğu cephesinde solda 14. Sıradadır.
Türü : Baş taşıdır.
Tarihi : Ramazan 1310 Hicri= 19 Mart 1893 Miladi
Kimliği : Mütevelli Emin Efendi'nin Kızı ve Sipahi-zâde Aliyyü'l-Mürteza Efendi'nir
: Eşi Rukiyye Hatuncuk
Ölçüleri : Gövde uzunluk:88 cm – genişlik:47 cm
Malzemesi : Mermer
İşlenişi : Oyma
Yazı cinsi : Sülüs
Kitabesi :

Mütevelli Emin
- Efendi'nin kerimesi
- Ve Sipahi- zade Aliyyü'l
- l-Mürteza Efendi'nin
- Halilesi Merhûme
- Ve mağfirun leha Rukiyye Hatuncuk
- Hanımın ruhiçün Fâtiha
- Sene, 1310 Fi Ramazan

Tanım:

A-Biçim: Dikdörtgen gövdesi altta yanları yuvarlatılmıştır. Şahidenin başlığı ile gövdenin üst bölümü tahrip olmuştur. Altta uçları dışa kıvrımlı iki ayak bulunmaktadır. Yatay sekiz silmenin oluşturduğu alana kitabe metni yerleştirilmiştir.

B-Süsleme:Şahidenin bütün kenarları Barok tarzda yapılmış süs bitkileri ile çevrelenmiştir.

1-Bitkisel süsleme:Üstte geniş kenarları kıvrımlı yaprak onun içinden çıkan dal ucunda yapraklı üç tane gül, onun altında yine gül ve yapraklar ve onun altında uçları içe bakan 4 yaprak sırası ile gövdenin alt kısmını dolanmış ve alttaki büyük uçları dışa bakan yaprakla son bulmuştur. Bu kompozisyon karşı tarafta aynen tekrarlanmıştır. Ayaklar dışa kıvrımlı olup üzerine gövdede kullanılan yaprak motifi kullanılmıştır.

Fotoğraf 119

Örnek No : 97
Fotoğraf : 120
Yeri : Doğu cephesinde solda 23. Sıradadır.
Türü : Baş taşıdır.
Tarihi : 1216 Hicri=1801-2 Miladi
Kimliği : Hacı İbrahim Ağa'nın Kızı Aişe Hanım
Ölçüleri : Gövde uzunluk:66 cm – genişlik: 27 cm
Malzemesi : Mermer
İşlenişi : Oyma
Yazı cinsi : Sülüs
Kitabesi :

Huve'l-Bâkî
- Emr-i Hak'la tamam oldu vadesi
- Kaldı hasret ile peder hem validesi
- Hacı ibrahim Ağa'nın
- Kerimesi Merhûme ve mağfuretun
- Leha Aişe Hanım
- Ruhuna el-Fâtiha
- Sene, 1216

Tanım:

A-Biçim: Dikdörtgen plaka biçimli baş taşıdır. Şahidenin başlığı ile gövdesinin üst bölümü tahrip olmuştur. Altta içe kavisle daralıp betona oturtulmuştur. Yatay beş sıra silmenin oluşturduğu alana kitabe metni yerleştirilmiştir. Gövdenin etrafı tek sıra silme ile çevrelenmiştir.

B-Süsleme:Şahidenin günümüze kalan kısmında hiçbir süs unsuru bulunmamaktadır.

Fotoğraf:120

Örnek No : 98
Fotoğraf : 121
Yeri : Doğu cephesinde solda 25. Sıradadır.
Türü : Baş taşıdır.
Tarihi : 7 Recep 1244 Hicri=13 Ocak 1829 Miladi
Kimliği : Emir Oğlu Seyyid İbrahim Ağa'nın Eşi Bahşiş Emine Hâtûn
Ölçüleri : Gövde uzunluk:66 cm – genişlik: 33 cm
Malzemesi : Mermer
İşlenişi : Oyma
Yazı cinsi : Sülüs
Kitabesi :

..... iş emr-i Hak el-hükmü lillah
- Dedim tövbe kamu cürm (ü) hataya
- Bana bir Fâtiha ihda idenler
- Ere anlara Hakdan bin hedaye
- Emir oğlu Seyyid İbrahim Ağa'nın
- Halilesi Merhûme ve mağfure Bahşiş
- Emine Hatun ruhuna el-Fâtiha
- Sene, 1244 Fi 7 B

Tanım:

A-Biçim: Dikdörtgen plaka biçimli baş taşıdır. Başlığı ve gövdesinin üst bölümleri tahrip olmuştur. Alttan betona oturtulmuş olan şahidenin etrafı tek sıra silme ile çevrelenmiştir. Yatay yedi silmenin oluşturduğu alana kitabe metni yerleştirilmiştir.

B-Süsleme: Başlık bölümü tahrip olduğundan hangi süsleme programının uygulandığı bilinmemektedir.

Fotoğraf:121

Örnek No : 99
Fotoğraf : 122
Yeri : Doğu cephesinde solda 27. Sıradadır.
Türü : Baş taşıdır.
Tarihi : 15 Muharrem1256 Hicri=19 Mart 1840 Miladi
Kimliği : Babuşçu Abdülkâdir Ağa'nın Kızı Mahbube Hanım
Ölçüleri : Gövde uzunluk:66 cm – genişlik:20 cm
Malzemesi : Mermer
İşlenişi : Oyma
Yazı cinsi : Sülüs
Kitabesi :

- Huve'l-Bâki
- Bir kuş idim uçdum yuvadan
- Ecel ayırdı beni anadan babadan
- Unutman beni hayır-du'adan
- Şefaat ederim sizlere Hudâ'dan
- Babuşcu Abdülkadir Ağa'nın
- Kerimesi Merhûme Mahbube Hanım'ın
- Rûhiçün el-Fâtiha Fi 15 M

Tanım:

A-Biçim: Dikdörtgen plaka biçimli baş taşıdır. Yatay dilimli başlığa sahip şahidenin etrafı tek sıra silme ile çevrelenmiştir. Yatay yedi sıra silmenin oluşturduğu alana kitabe metni yerleştirilmiştir. Gövde altta içe kavisle daralmış ve betona oturtulmuştur.

B-Süsleme: Başlıkta yatay iki kademe ile üç bölüme ayrılan başlığın hemen altında yüksek kabartmalı stilize çiçek motifi bulunmaktadır. Bu motifin altında ki ince çizgi ile başlık bölümü boyundan ayrılmıştır. Şahidenin gövdesinde herhangi bir süsleme unsuru bulunmamaktadır.

Fotoğraf:122

Örnek No : 100
Fotoğraf : 123
Yeri : Doğu cephesinde solda 28. Sıradadır.
Türü : Baş taşıdır.
Tarihi : 5 Ramazan 1258 Hicri=10 Ekim 1842 Miladi
Kimliği : Hacı Hüseyin Ağa-zâde Hacı Arif Ağa'nın Eşi Mahbûbe Hanım
Ölçüleri : Gövde uzunluk:226 cm – genişlik:33 cm
Malzemesi : Mermer
İşlenişi : Oyma
Yazı cinsi : Talik
Kitabesi :

- Huve'l-Bâki
- Figan kim böyle takdir etdi Mevla
- Bu gün hak-i siyah oldu mekanım
- Çün el-Hac Hüseyin Ağay-zade
- Olub el-hac Arif Ağa canım
- Cihanda dağmenim gam tutmamışdı
- Nikâhı oldu çün darül-emanım
- Felek pek tiz ayırdı anı benden
- Tükenmez haşre dek ah u figanım
- Ayırdı hem beni evladlarımdan
- Ecel şerbet gibi nüş etdi kanım
- Bu gençlikle bu mah-ı savma karşu
- İlahi afv u lütfundur gümanım
- Dedi hatif bu tam tarihi Zühdi
- Hudaya giddi bil Mahbube Hanım
- El-Fâtiha Sene, 1258 Fi 5 N

Tanım:

A-Biçim: Öne doğru çıkıntılı uçlu, yaprak motifli tepelikli, dikdörtgen plaka biçimli baş taşıdır. Tepelikte vazo içinden çıkan yapraklardan oluşan bir kompozisyon yer almaktadır. Dikdörtgen gövdenin etrafı S kıvrımlı bir bordürle çevrelenmiştir. Alta doğru hafif daralan şahide betona oturtulmuştur. Yatay on beş silmenin oluşturduğu alana kitabe metni yerleştirilmiştir.

B-Süsleme: Öne doğru çıkıntılı olan tepelikte gövdenin etrafını daralan kademeli silmenin üstüne ayaklı, üzeri desenli, ağzı kıvrımlı bir vazo yerleştirilmiştir. Vazonun boyun kısmına büyük bir fiyonk yapılmıştır. Vazodan çıkan aşağıya doğru eğimli balık sırtı şeklindeki yapraklar şahidenin

çevreleyen bordüre kadar devam etmiştir. İçe ve dışa kavisli yapraklar vazonun etrafını çevrelemiştir. Kalan boş zeminde vazonun fiyonklu kısmından çıkan kıvrık dal ve uçlarındaki palmetlerle süslenmiştir.

Şahidenin etrafı S kıvrımlı içten kademeli silmeden oluşan bordürle çevrelenmiştir. Burada kıvrımlı yapraklar birbirini takip etmektedir. Altta bordürün bittiği yerde büyük bir fiyonk yer almaktadır.

1-Bitkisel süsleme:Vazodan çıkan üzeri balık sırtı desenli yapraklar yukarı ve aşağıya doğru dağılmıştır .Bu yapraklarla vazo arasına kıvrık dallar yerleştirilmiştir.

2-Nesneli süsleme:Ayaklı geniş gövdeli , üzeri desenli, ağzı geniş vazo ile vazonun boynuna ve kitabenin bitiminde kullanılan fiyonk nesneli süslemeyi oluşturmaktadır.

Fotoğraf:123

Örnek No : 101
Fotoğraf : 124
Yeri : Doğu cephesinde solda 29. Sıradadır.
Türü : Baş taşıdır.
Tarihi : 15 Zilka'de1265 Hicri=2 Ekim1849 Miladi
Kimliği : Hacı Kadı-zâde Mehmed Efendi'nin Eşi Züleyha (Zeliha) Hanım
Ölçüleri : Gövde uzunluk:184 cm – genişlik:43 cm
Malzemesi : Mermer
İşlenişi : Oyma
Yazı cinsi : Nes-talik
Kitabesi :

- Huve'l-Hayyu'l-Bâki
- Ey felek o raddeye dagıtdın bezmimi hengamımı
- Şöyle hışm etdin unutdum ruzumu ahşamımı
- Evvela bezminde çok elvan-ı sükker gösterib
- Zehr-i mar ile donatdın akıbed hep canımı
- Daima aksin çevirdin başıma çarhın felek
- Gecdi ömrüm almadım dünyada hic bir canımı
- Gonca-i eshar-vej ömrüm kemale ermeden
- Hara tebdil eylemiş devri felek encamımı
- Geldi iki Raziya murg bana tarih dedi
- Hake saldın ey felek bu dem Züleyha namımı
- Trabzon'un Çarşı Mahallesinden hanedanı kadiminden
- Kadı-zâde Mehmed Efendi'nin halilesi Zeliha
- Hanım ruhuna Fâtiha Sene,1265 15 Zi

Tanım:

A-Biçim: Dikdörtgen plaka biçimli baş taşıdır. . Başlıkta yaprak motiflerinden oluşan kompozisyon yer almaktadır. Gövdenin etrafı kıvrımlı bordürle çevrelenmiştir. Sağdan sola meyilli on iki sıra silmenin oluşturduğu alana kitabe metni yerleştirilmiştir. Alta doğru daralan şahide betona oturtulmuştur.

B-Süsleme: Kenarları yuvarlatılmış kemer şeklindeki başlıkta arkada boş bir zemin ve önde aynı yerde başlayan ve yanlara meyilli yapraklar bulunmaktadır. Kenarları ise kıvrımlı gövdenin üzerine gelecek şekilde yapraklar kıvrılmıştır. Gövdenin etrafı S kıvrımlı tek sıra silmeden oluşan bordürle çevrelenmiştir. Bordürde birbirini takip eden kıvrımlı yapraklar

bulunmaktadır. Altta bordür bittikten sonrada gövdenin uzun kenarları kıvrımlı devam etmişti

Fotoğraf:124

Örnek No : 102
Fotoğraf : 125
Yeri : Doğu cephesinde solda 32. Sıradadır.
Türü : Baş taşıdır.
Tarihi : 1Cemaziyelâhir 1272 Hicri=8 Şubat 1856 Miladi
Kimliği : Hacı Kadı-zâde Hasan Ağa'nın Eşi Fâtıma Hanım
Ölçüleri : Gövde uzunluk:134 cm – genişlik:27 cm
Malzemesi : Mermer
İşlenişi : Oyma
Yazı cinsi : Talik
Kitabesi :

- Huve'l-Bâki
- Ya İlahi gelmişim divanına rahm et bana
- Meskenim kıl lütfunla cenneti ya Rabbena
- Çün ecel geldi erişdi tar-mar itdi beni
- Razıyım el-hükmü lillah bu imiş emr-i Hudâ
- Hacı Kadı-zade merhum Hasan Ağa'nın
- Halilesi Merhûme Fatıma Hâtûn
- Rûhiçün el-Fâtiha
- Sene,1272 Fi Gurre C

Tanım:

A-Biçim: Dikdörtgen plaka biçimli baş taşıdır. Tepelikte yapraklı kompozisyon yer almaktadır. Üst kısmı yarım daire biçimindeki gövde alta doğru daralmaktadır. Yalnızca uzun kenarların silmenin olduğu şahidenin kitabesi sağdan sola hafif meyilli yedi sıra silmenin oluşturduğu alana yerleştirilmiştir. Şahide betona oturtulmuştur.

B-Süsleme: Kenarları yuvarlatılmış kemer formundaki tepelikte, gövdenin hemen üzerinden başlayıp iki tarafta başlığın çevresini dolanıp üste birleşen yapraklar bulunmaktadır. Birbiri içinden çıkan yapraklarda ilk baştakiler ile sondakilerin uçları içe ve dışa helezon şeklinde kıvrılmıştır. Yaprakların başladığı yerden çıkıp dik bir şekilde başlığın üst kısmına çıkan rumilere benzeyen yapraklar arasında kalan boşluğu doldurmuştur.

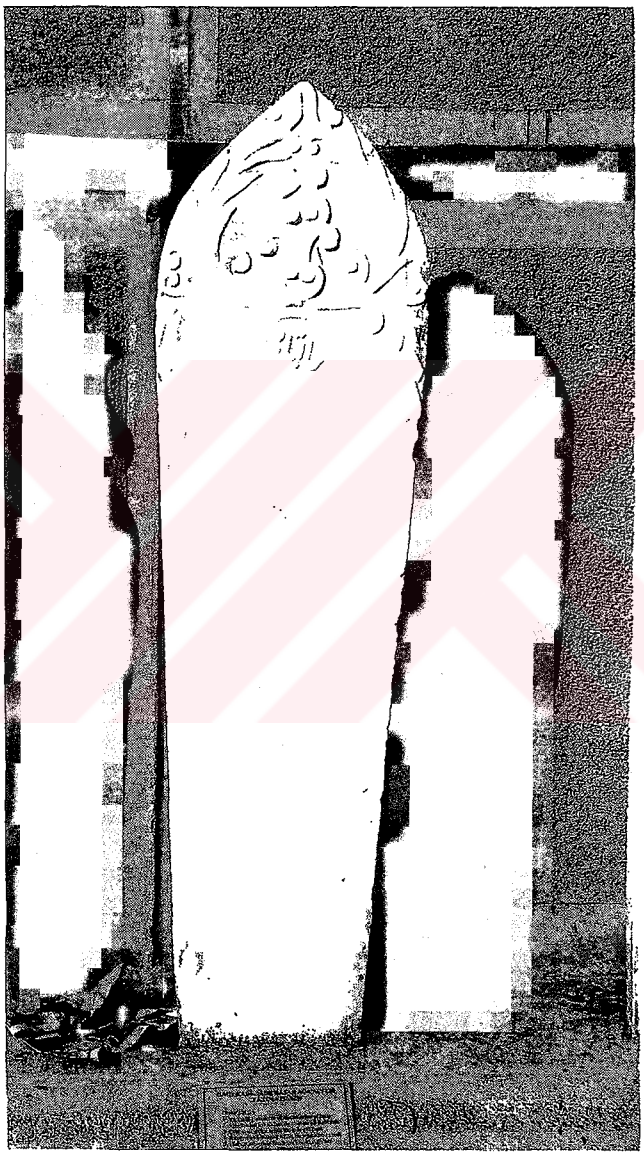

Fotoğraf:125

Örnek No : 103
Fotoğraf : 126
Yeri : Doğu cephesinde solda 33. Sıradadır.
Türü : Baş taşıdır.
Tarihi : 7 Rebiülevvel 1292 Hicri=13 Nisan 1875 Miladi
Kimliği : Hacı Halil Efendi'nin Eşi Ümmügülsüm Hanım
Ölçüleri : Gövde uzunluk:161 cm – genişlik:37 cm
Malzemesi : Mermer
İşlenişi : Oyma
Yazı cinsi : Talik
Kitabesi :

- Huve'l-Bâki
- Bu tahaffuz-hane-i alemde hıfz u sebat
- İtme bi hude yere rey-i tabibe iltifat
- Hasılı Lokman dahi muhtac-ı tedbir ü ilac
- Çaresizdir illet-i cism-i nüfus-ı kainat
- Hikmete bak zevce-i Hacı Halil Efendi kim
- Okunmuş iken revnak-ı sahn-ı kusur-ı aliyat
- Nagehan olub esir-i cana hab-ı ızdırab
- Yatdı ah beş altı mah beynel-hayatı vel-memat
- Akıbed kat-ı ümid-i afiyetle sad meded
- Etdi ol ruh-ı mücessem terk-i asar-ı hayat
- Yevme la yenfa'da bu merhumeyi ba sıdk-ı kalbi
- Haşr ede ümmül-beşerle Hak bi-hakk-ı ümmühat
- Baş verir ziver benat-ı halk tarihin görüb
- Ah vahla Ümmügülsüm eyledi bu yıl vefat
- Sene, 1292 7 Rebiul-evvel

Tanım:

A-Biçim: Dikdörtgen plaka biçimli baş taşıdır. Üst bölümü yarım daire kemer biçiminde olan gövde alta doğru daralmıştır. İçten iki kademeli silmelerin oluşturduğu bordürle çevrelenen gövdenin alt bölümü tahrip olmuştur. Sağdan sola meyilli on beş sıra silmenin oluşturduğu alana kitabe metni yerleştirilmiştir. Bordür içten iki sıra kademeli silmelidir.

B-Süsleme: Tepelikte gotik üslubunda çengeller üzerinde çok kollu yıldız ya da güneş motifi bulunmaktadır.

1-Bitkisel süsleme:Güneş ya da çok kollu yıldız motifi alt uçlarda bulunan altta dört yapraklı çiçek ve C kıvrımlı yaprak motifli gotik üslubunda

çengellerle tutulmaktadır. Bu çengellerin arasında gövdenin üzerinde yarım daire biçimli motifler yan yana dizilmiştir. Üst bölümü yarım daire kemer biçiminde gövdenin etrafı kıvrım dal motifli bordürle çevrelenmiştir.

Fotoğraf:126

Örnek No : 104
Fotoğraf : 127
Yeri : Doğu cephesinde solda 36. Sıradadır.
Türü : Baş taşıdır.
Tarihi : 1308 Hicri=1890-91 Miladi
Kimliği : Aziz Efendi'nin Eşi Seher Hanım
Ölçüleri : Gövde uzunluk:116 cm – genişlik:36 cm
Malzemesi : Mermer
İşlenişi : Oyma
Yazı cinsi : Sülüs
Kitabesi :

- Ey Zair
- Seher Hanım bu aram-gah-ı ebedide
- İhsan-ı Fâtiha da arz-ı ihdiyac
- Ediyor. Kırantepe Katibi Aziz Efendi'nin
- Hab-gahından ha on altı yaşında
- Bir nev-şükufe iken sarsar-ı
- Ecel ile ayrılub doyamadığı
- Vazife-i maderiyi cennetde
- İcra içün iki ciğer
- Paresini yanına almış bi-çare
- Rûhiçün Fâtiha 1308

Tanım:

A-Biçim: Dikdörtgen plaka biçimli baş taşıdır. Başlığı tahrip olmuştur. Gövdenin üst ve alt kısımları yarım daire kemer biçimindedir. Gövdenin alt kısmında betona oturtulmuştur. Yatay on bir sıra silmenin oluşturduğu alana kitabe metni yerleştirilmiştir.

B-Süsleme:Gövdenin üst bölümünde yan yana dizilmiş kaideler yer almaktadır. Üst ve alt kısımları yarım daire kemer biçimindeki gövdenin etrafı içten iki kademeli silmeli bordürle çevrelenmiştir. Bordürde kıvrımlı dal ve çiçek motifi bulunmaktadır.

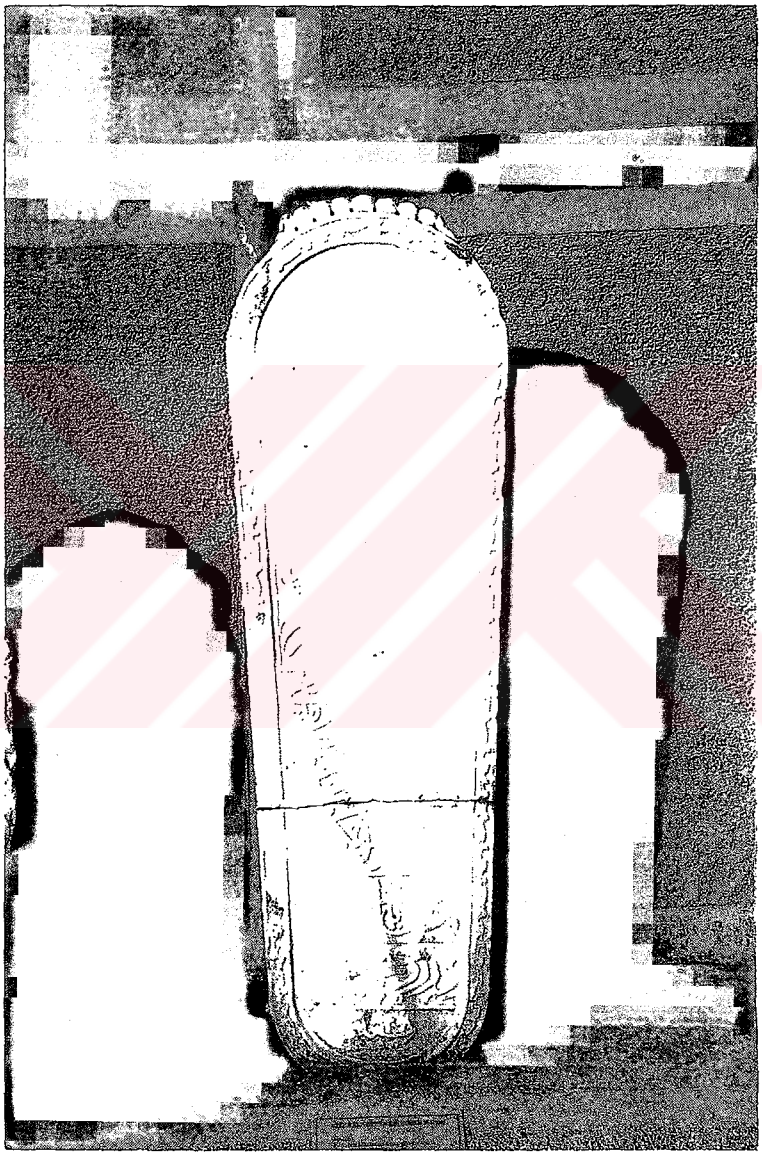

Fotoğraf:127

Örnek No : 105
Fotoğraf : 128
Yeri : Doğu cephesinde solda 39. Sıradadır.
Türü : Baş taşıdır.
Tarihi : 21 Zilka'de 1280 Hicri=28 Nisan1864 Miladi
Kimliği : Sipahi-zâde Hacı Hâfız Muhammed Efendi'nin Eşi Cedide Hanım
Ölçüleri : Gövde uzunluk:77 cm – genişlik:34 cm
Malzemesi : Mermer
İşlenişi : Oyma
Yazı cinsi : Talik
Kitabesi :

- .....
- Mal ü evlad .....
- Ağlamak daim meğer .....
- Ya İlahi bildim d.....
- Bildim ancak cürme şafi Ahmed.....
- Hüccetim la-taknatu min rahmetillah ayeti
- Ba-husus esma-i hüsnanın biri Settar imiş
- Ey Fuhuli bende bu merhuma kıldım çok du'a
- Sen buyurdun ya Latif ismim biri Gaffar imiş
- Merhûme ve mağfûre Sipahi-zade el-Hac Hafız
- Muhammed Efendi'nin halilesi Cedide Hanım ruhuna
- Fâtiha
- Fi Sene,1280 Za 21

Tanım:

A-Biçim:Gövdenin üst bölümü tahrip olmuştur. Soldan sağa meyilli silmelerin oluşturduğu alana kitabe metni yerleştirilmiştir. İçten iki sıra silme ile kademeleşerek oval madalyon ile kitabe çevrelenmiştir. Alta doğru daralan gövde betona oturtulmuştur.

B- Süsleme:Şahidenin kitabe metninin yazılı olduğu kısım iki sıra kademeli silme ile çevrelenmiştir.

Fotoğraf:128

Örnek No : 106
Fotoğraf : 129
Yeri : Doğu cephesinde solda 47. Sıradadır.
Türü : Baş taşıdır.
Tarihi : 6 Safer 1272 Hicri=18 Ekim1855 Miladi
Kimliği :
Ölçüleri : Gövde uzunluk:65 cm – genişlik:27 cm
Malzemesi : Mermer
İşlenişi : Oyma
Yazı cinsi : Nes-talik
Kitabesi :

- .....
- Menzil olmuş kabr.....
- Okusun bir Fâtiha kılsın du'a bunu gören
- Bak buna ey ehl-i dünya hab-ı gafletden uyan
- Bir eceldir kim sana elbet gelir buna gelen
- Vasfile menkut tarihin dedik dün içre kim
- Çaresiz ahir buna hak oldu sad vahlar vatan
- Fi sene,1272 S
- 6

Tanım:

A-Biçim: Başlığı tahrip olmuş şahide dikdörtgen gövdelidir. Uzun kenarları S biçiminde kıvrımlı gövde altta daralarak betona oturtulmuştur. Soldan sağa meyilli silmelerin oluşturduğu alana kitabe metni yerleştirilmiştir.

B-Süsleme: Kitabenin etrafı stilize yaprak desenli bordürle çevrelenmiştir.

Fotoğraf:129

Örnek No : 107
Fotoğraf : 130
Yeri : Doğu cephesinde solda 69. Sıradadır.
Türü : Baş taşıdır.
Tarihi : 18 Recep 1227 Hicri=28 Temmuz 1812 Miladi
Kimliği : Bedesten Ağasının Eşi Havva Hâtûn
Ölçüleri : Gövde uzunluk:55 cm – genişlik:49 cm
Malzemesi : Mermer
İşlenişi : Oyma
Yazı cinsi : Sülüs
Kitabesi :

- .....
- Manzardır.....
- Bedesten Ağası'nın halilesi Merhûme
- Ve mağfur(atun) leha Havva Hâtûn ruhu
- İçin rızaen lillahi te'ale'l-Fâtiha.
- 18 fi Sene, 1227 Recep

Tanım:

A-Biçim:Üst bölümü kırık şahide betona oturtulmuştur. Yatay silmeli alana kitabe metni yerleştirilmiştir.

B-Süsleme:Gövdenin etrafı stilize yaprak motifli bordürlüdür.

Fotoğraf:130

Örnek No : 108
Fotoğraf : 131
Yeri : Doğu cephesi duvarı önünde sağ tarafta 10. Sıradadır.
Türü : Baş taşıdır.
Tarihi : 1237 Hicri = 1821-22 Miladi
Kimliği : Seyfizâde Molla'nın eşi Havva Hâtûn
Ölçüleri : Gövde uzunluk:159 cm – genişlik:40 cm
Malzemesi : Mermer
İşlenişi : Oyma
Yazı cinsi :
Kitabesi :

- Huve'l-Bâkî
- Beni kıl mağfired ey Rabbi Yezdan
- Bi-hakk-ı arş-ı azam nur-ı Kur'ân
- Gelib kabrim ziyaret iden ihvan
- İdeler ruhuma bir Fâtiha ihsan
- Merhum ve mağfirun leha Seyfi-zade
- Monla'nın ehli Havva Hâtûn

Rûhiçün rızaen lillâhi Fâtiha
Sene, 1237

Tanımı:

A-Biçim : Dikdörtgen plaka biçimli baş taşıdır. Aşağıya doğru daralan şahide betona oturtulmuştur. Şahide gövdesinden tahrip olmuştur. İki sıra kademeli yuvarlak kemer ile başlık gövdeden ayrılmıştır. Kitabe metni yatay sekiz silmenin oluşturduğu alana yerleştirilmiştir. Kitabe metninin oluşturduğu kısım yanlardan da tek sıra silme ile çevrelenmiştir.

B-Süsleme : Tepelikteki akantus yaprağı yukarı ve yanlara doğru dağılmıştır.

1-Bitkisel süsleme: Yaprağın yukarıya doğru bakan uçları tahrip olmuştur. İki sıra kademeli silmenin üstü yan yana yerleştirilmiş ortadaki büyük yanlardaki küçük, üç dilimli yaprak motifi yer almaktadır. Yuvarlak kemerin sağ ve soldaki uçlarından çıkan yaprak motifi üstten inen yapraklarla birleşmiştir.

Fotoğraf:131

Örnek No : 109
Fotoğraf : 132
Yeri : Doğu cephesi duvarı önünde sağ tarafta 12. Sıradadır.
Türü : Baş taşıdır.
Tarihi : 11 Cemaziyelevver 1228 Hicri =12 Mayıs 1813 Miladi
Kimliği : Ma'kûl-zade Hasan Ağa'nın Eşi Fâtma Kadın
Ölçüleri : Gövde uzunluk:140 cm – genişlik:36 cm
Malzemesi : Mermer
İşlenişi : Oyma
Yazı cinsi : Sülüs
Kitabesi :

- Huve'l-Bâkî
- Çün ecel geldi ana olmaz aman
- Cürmünü afv iyle ya Rabbül-Mennan
- Mağfired kıl olmasın hali yaman
- Mazhar-ı nur-ı şefaat kıl her zaman
- Makul-zade Hasan Ağa'nın
- Ehli Merhûme Fatıma Kadın
- Rûhiçün Fâtiha
- Sene, 1228 Fi 11 Ca

Tanımı:

A-Biçim : Üçgen kemer biçimli tepelikli , dikdörtgen plaka biçimli baş taşıdır. Aşağıya doğru daralan gövde betona oturtulmuştur. Gövdenin alt bölümü tahrip olmuştur. Yatay sekiz sıra silmenin oluşturduğu alana kitabe metni yerleştirilmiştir. Kitabe metninin yazıldığı yerin yanları da ince tek sıra silme ile çevrelenmiştir.

B-Süsleme :Tepelikte yanlardaki uçları aşağıya meyilli akantus yaprağı bulunmaktadır. Bunun ortasında küçük oval bir madalyon yer almaktadır.

1-Bitkisel süsleme: Akantus yaprağının alt uçlarından başlayan uçları kıvrımlı yapraklar aşağıdaki tek sıra silmenin oluşturduğu yere kadar inip sonra da sağa ve sola doğru kıvrılarak silmenin üst kısmından ilerleyerek sonlanmıştır. Köşelerde de simetrik işlenmiş yıldız çiçeği bulunmaktadır.

Fotoğraf:132

Örnek No : 110
Fotoğraf : 133
Yeri : Doğu cephesi duvarı önünde sağ tarafta, 13. Sıradadır.
Türü : Ayak taşıdır.
Tarihi :
Kimliği :
Ölçüleri : Gövde uzunluk:100 cm – genişlik:30 cm
Malzemesi : Mermer
İşlenişi : Oyma
Yazı Cinsi:
Kitabesi :

Tanım:

A-Biçim: Kenarları yuvarlatılmış kemer şeklinde tepelikli, dikdörtgen plaka biçimli ayak taşıdır. Aşağıya doğru daralan şahide betona oturtulmuştur.

B-Süsleme:Yüksek kaideli kulplu üzeri desenli gövdeli vazodan çıkan gül ağacı her iki yana simetrik işlenmiştir.

1-Bitkisel süsleme:Açmış güller yaprakları ile yukarı doğru daralan gövde üzerinde gösterilmiştir.

2-Nesneli süsleme:Yüksek tabanlı, geniş gövdeli, üzeri desenli vazo yer almaktadır.

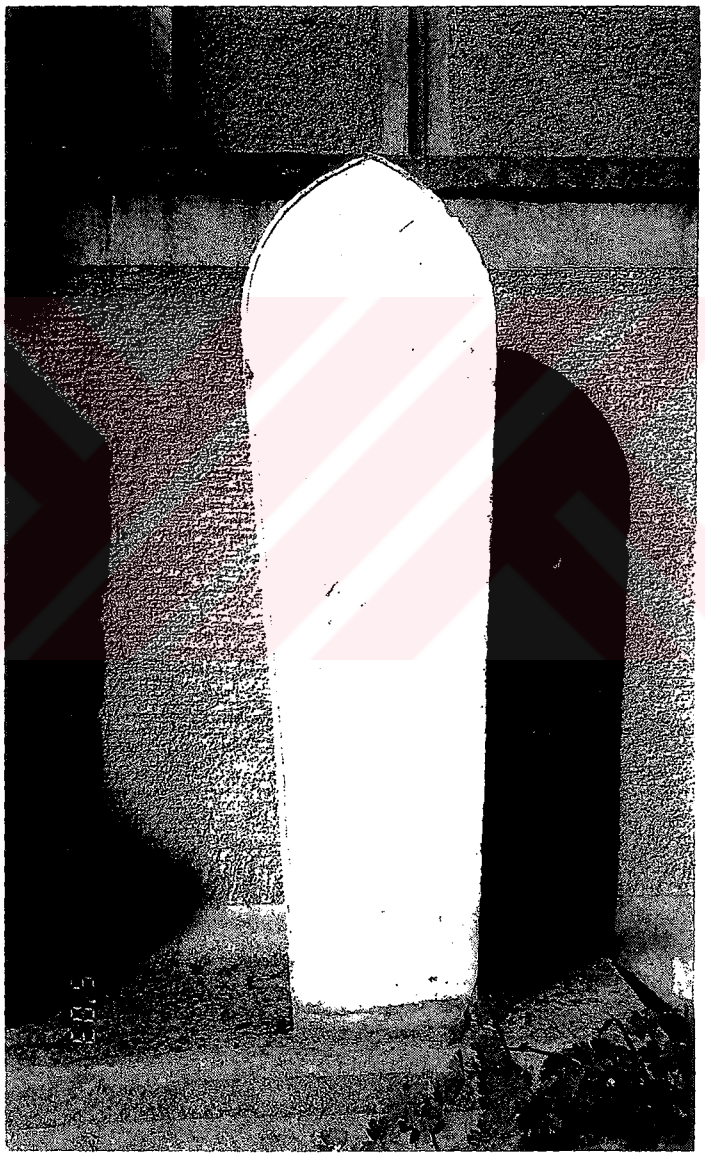

Fotoğraf:133

Örnek No : 111
Fotoğraf : 134
Yeri : Doğu cephesi duvarı önünde sağ tarafta 14. Sıradadır.
Türü : Baş taşıdır.
Tarihi : 20 Cemaziyelâhir 1235 Hicri =4 Nisan 1820 Miladi
Kimliği : Karahisari Kule İmamı Seyyid Hacı Osman Efendi'nin Kızı Emine Hâtûn
Ölçüleri : Gövde uzunluk:117 cm – genişlik:42 cm
Malzemesi : Mermer
İşlenişi : Oyma
Yazı Cinsi : Sülüs
Kitabesi :

- Huve'l-Bâkî
- Kara Hisari Kulle İmamı
- Seyyid Hacı Osman Efendi'nin
- Kerimesi Merhûme ve mağfûre
- Emine Hâtûn'un ruhu
- İçin Fâtiha
- Sene, 1235 20 Fi C

Tanımı:

A-Biçim :Üçgen kemer şeklinde , dikdörtgen plaka biçimli baş taşıdır. Gövde aşağıya doğru daralmaktadır. Kitabe metni dört sıra yatay silmenin oluşturduğu alana kitabe metni yerleştirilmiştir. Metnin bir kısmı da altta dikdörtgen şeklindeki silmenin içine yerleştirilmiştir. Gövde alttan betona oturtulmuştur. Gövde kısmından tahrip olmuştur.

B-Süsleme: Sade bir görünüme sahiptir. Gövde kitabe metninin yazılı olduğu kısımda yanlardan ince silme ile çevrelenmiştir.

Fotoğraf:134

Örnek No : 112
Fotoğraf : 135
Yeri : Doğu cephesi duvarı önünde sağ tarafta 21. Sıradadır.
Türü : Baş taşıdır.
Tarihi : 1244 Hicri- 1828-29 Miladi
Kimliği : Mahbûbe Hâtun
Ölçüleri : Gövde uzunluk:73 cm – genişlik:37 cm
Malzemesi : Mermer
İşlenişi : Oyma
Yazı Cinsi : Nes-Talik
Kitabesi :

- .....
- İstanbul'da bulundu gayri hasret mahşere kaldı
- Vefatında mukadder olmadı zevci bulunmak ah
- Cenab-ı Kibriya afv iyleyüb mecmu-ı isyanın
- Ede müstağrak-ı derya-yı rahmet ruhunı her gah
- Yazıldı mısra-ı tarihi mucemle anın Talib
- Naimi eyledi Mahbube Hâtûn'a makam Allah
- Sene, 1244

Tanım:

A-Biçim: Başlığı ile gövdesinin üst bölümü tahrip olmuştur. Mevcut olan kısmın bazı yerleri tahrip olmuştur. Gövde altta içe doğru kavislerle daralarak kaide bölümüne geçilmiştir. Mezar taşı betona oturtulmuştur. Yedi yatay silmenin oluşturduğu alana kitabe metni yerleştirilmiştir.

B-Süsleme:Gövdenin etrafı tek sıra silme ile çevrelenmiştir.

Fotoğraf:135

Örnek No : 113
Fotoğraf : 136
Yeri : Doğu cephesi duvarı önünde sağ tarafta, 22. sıradadır.
Türü : Baş taşıdır.
Tarihi : 19 Ramazan 1264 Hicri-20 Ağustos 1848 Miladi
Kimliği : Kandilzade Kâmil Kaptan'ın Eşi Havva Hanım
Ölçüleri : Gövde uzunluk:89 cm – genişlik:33 cm
Malzemesi : Mermer
İşlenişi : Oyma
Yazı Cinsi : Talik
Kitabesi :

- .....
- Niyaz ehli bu darul-adn .....
- Bu vuslat-haneye gafil gezen germ niyaz itmez
- Olan merd-i Hudâ bu lezzeti tuysunda gelsin
- Kandil-zade Kâmil Kapudan merhumun
- Halilesi Merhûme Havva Hanım'ın ruhuna
- Fi El-Fâtiha N
- Sene, 1264 19

Tanım:

A-Biçim: Başlığı ile gövdesinin üst bölümü kırılmıştır. Gövdenin uzun kenarları S biçiminde kıvrımlı olup aşağıya doğru daralmaktadır. Betona oturtulmuş olan şahidenin kitabesi soldan sağa meyilli silmelerin oluşturduğu alana yerleştirilmiştir.

B- Süsleme: Kenarları kıvrımlı gövde etrafındaki içten iki sıra kademeli silmenin oluşturduğu bordürle hareketlendirilmiştir.

Fotoğraf:136

Örnek No : 114
Fotoğraf : 137
Yeri : Doğu cephesi duvarı önünde sağ tarafta, 23. sıradadır.
Türü : Baş taşıdır.
Tarihi : 1216 Hicri-1801-2 Miladi
Kimliği : Kitabe Parçası
Ölçüleri : Gövde uzunluk:82 cm – genişlik:34 cm
Malzemesi : Mermer
İşlenişi : Oyma
Yazı Cinsi : Sülüs
Kitabesi :

- .....
- Hudaya afv idib noksanını kabrini pür-nur it
- Ebeveynine kıl sab-ı cemil ecr-i cezil ita
- Vefatına çıkıb bir hatif-i gaybi dedi tarih
- Makamın firdevs-i baki eylesin Mevla
- Rûhiçün Fâtiha
- Sene, 1216

Tanım:

A-Biçim: Dikdörtgen plaka biçimli baş taşıdır. Başlığı ile gövdesinin üst bölümü kırılmıştır. Gövde altta içe kavislerle daralıp kaide kısmına geçilmiştir. Yatay silmelerin oluşturduğu alana kitabe metni yerleştirilmiştir. Şahide betona oturtulmuştur.

B-Süsleme: Gövdenin uzun kenarları tek sıra silme ile hareketlendirilmiştir.

Fotoğraf:137

Örnek No : 115
Fotoğraf : 138
Yeri : Doğu cephesi duvarı önünde sağ tarafta, 56. sıradadır.
Türü : Baş taşıdır.
Tarihi : 1226 Hicri-1811 Miladi
Kimliği : Mahmud Ağa'nın Eşi Fadime Hatun
Ölçüleri : Gövde uzunluk:44 cm – genişlik:33cm
Malzemesi : Mermer
İşlenişi : Oyma
Yazı Cinsi : Sülüs
Kitabesi :

- .....
- Mashar-ı nur-ı şefa'at
- Mahmuh Ağa'nın zevcesi Merhûme
- Fadime Hâtûn ruhuna Fâtiha
- Sene, 1226

Tanım:

A-Biçim: Şahidenin başlığı ile gövdesinin üst bölümü tahrip olmuştur. Alta doğru daralan şahide betona oturtulmuştur. Yatay silmelerin oluşturduğu alana kitabe metni yerleştirilmiştir.

B-Süsleme: Gövdenin uzun kenarları ince tek sıra silme ile hareketlendirilmiştir.

Fotoğraf:138

Örnek No : 116
Fotoğraf : 139
Yeri : Doğu cephesi Duvarı önünde sol tarafta kaidesizdir.
Türü : Baş taşıdır.
Tarihi : 1 Recep 1254 Hicri = 20 Eylül 1838 Miladi
Kimliği : Golu zade Hacı Es'had Efendi'nin kızı İfakat Hanım
Ölçüleri : Gövde uzunluk:54 cm – genişlik:18 cm
Malzemesi : Mermer
İşlenişi : Oyma
Yazı Cinsi : Sülüs
Kitabesi :

- Huve'l-Bâkî
- Bir ah ile gitdi dar-ı fenadan
- Taze yetim vefad itdi vebadan
- Golu-zâde el-Hac
- Esad Efendi'nin
- Kerimesi Merhûme ifakat
- Hanım'ın rûhiçün Fâtiha.
- Sene, 1254 Fi 1 B

Tanım:

A-Biçim : Dikdörtgen plaka biçimli baş taşıdır. Başlığı tahrip olmuştur. Dikdörtgen gövde altta içe kavisle daralmış ve betona oturtulmuştur. Gövdenin etrafı ince tek sıra silme ile çevrelenmiştir. Yatay yedi sıra silmenin oluşturduğu alana kitabe metni yerleştirilmiştir.

B-Süsleme:Sade bir görünümdedir.

Fotoğraf:139

Örnek No : 117
Fotoğraf : 140,141
Yeri : 6. adada soldan 4.sıradadır.
Tarihi : 13 Cemaziyelevvel 1235 Hicri-27 Şubat 1820 Miladi
Kimliği : Murad Hanzade Mehmed Bey'in Eşi Gülsüm Hanım
Ölçüleri : Baş Taşı; Gövde uzunluk:160cm-genişlik:33 cm; Ayak Taşı: 140-33 cm
Malzemesi : Mermer
İşlenişi : Oyma
Yazı Cinsi : Sülüs
Kitabesi :

- Huve'l-Bâkî
- Genc iken göçdü cihandan
- Böyle bir hulk-ı halim dilerim
- Kabrini pür-nur iyleye Rabbu'l-Kerim
- Otuz beş yaşına irmiş iken
- Bu nazenin daved itdi
- Kendüyi ol Halık-ı Ferd ve'l-Hakim
- Murad Han-zade Mehmet Bey'in
- Zevcesi Merhûme ve mağfûre
- Gülsüm Hanım ruhuna el-Fâtiha
- Fi Sene, 1235 Ca 13

Tanım:

A-Biçim: Başlıklı, dikdörtgen plaka biçimli baş taşıdır. Şahide toprağa oturtulmuştur. İçe ve dışa kavislerle daralarak kaideye geçilmiştir. Yatay on silmenin oluşturduğu alana kitabe metni yerleştirilmiştir.

Ayak taşı yarım daire şeklinde kemerli olup aşağıya doğru hafif daralıp toprağa oturtulmuştur. Şahidenin çevresi ince tek sıra silme ile çevrelenmiştir.

B-Süsleme: Baş taşının başlığı beş sıra yatay sıra ile kademeleşmiştir. Başlığın hemen altında yüksek kabartma stilize gül motifi yer almaktadır. Boyun kısmı yatay iki ince çizgiyle belirlenmiştir. Dikdörtgen gövde sade bir görünüme sahiptir.

Şahidenin ayak taşında saksıdan çıkan kıvrımlı dallar, yapraklar ve çiçeklerden oluşan bir kompozisyon bulunmaktadır. Şahidenin etrafını dolanan silme her iki yandan içe kıvrılarak kalp biçimini almıştır.

1-Bitkisel süsleme: Tek bir dal şeklinde başlayıp S biçiminde kıvrılarak uzanan ağacın gövdesinden çıkan dallar uçlarındaki yaprak ve gül motifleri ile sonlanmıştır.

2-Nesneli süsleme: Geniş ağızlı, dar boyunlu, yuvarlak gövdeli saksının boyun kısmından her iki yana uzanan kurdele yer almaktadır.

Fotoğraf:140

Fotoğraf:141

Örnek No : 118
Fotoğraf : 142
Yeri : 6. adadadır.
Tarihi : 25 Şevval 1251 Hicri- 13 Şubat 1836 Miladi
Kimliği : Trabzon Valisi Osman Paşa'nın Eşi Gülizar Hanım
Ölçüleri : Gövde uzunluk:165 cm – genişlik:35 cm
Malzemesi : Mermer
İşlenişi : Oyma
Yazı Cinsi : Sülüs
Kitabesi :

- Huve'l-Bâkî
- Olıcak ferman-ı Hak ister icabed da'vete
- Emrine muti' olan cümle irerler izzete
- Azm idib gitdi beka mülküne bir merd-i sahi
- El çekib fani cihandan irdi kurb-i rahmete
- Ruz (u) şeb hayatında ikram iderdi aleme
- Hanesinde nice mihman el sunardı nimete
- Trabzon Valisi devletü Osman Paşa
- Hazretleri'nin halilesi Gülüzar Hanım
- Rûhiçün el-Fâtiha
- Sene, 1251 Fi J 25

Tanım:

A-Biçim: Öne doğru çıkıntılı uçlu yaprak motifli, dikdörtgen plaka biçimli baş taşıdır. Dikdörtgen geniş bir kaideye sahiptir. Toprağa oturtulmuş şahidenin kitabe metni dokuz yatay silmenin oluşturduğu alana yerleştirilmiştir.

B-Süsleme: Tepelik üsten bir kartuşla taçlandırılmıştır. Başlığın yanlarında ucu yapraklı C kıvrımlar her iki yana simetrik olarak yerleştirilmiştir. Merkezde, ucu fiyonk şeklinde kurdele ile tutturulan bir çiçek demeti aşağıya sarkıtılmıştır. Dikdörtgen gövde tek sıra silme ile çevrelenmiştir. Gövdenin üst kısmında ortada bir kartuş, köşeliklerde de simetrik yerleştirilmiş çiçek motifi yer almaktadır. Gövdenin alt kısmına gelindiğinde her iki yandan başlayan çıkıntılarla kaideye geçilmiştir. Kaidenin etrafı silmeli olup üzeri yaprak motiflidir.

1-Bitkisel süsleme: Bu demet yanlarında tek sıra gonca güller ortada açmış bir gül ile en alttaki karanfilden oluşmaktadır. Fiyongun yanlarından çıkan uçları yapraklı gonca güller zemin doldurmuştur.

2-Nesneli süsleme: Tepelikte çiçek demetini tutmak için kurdela kullanılmıştır.

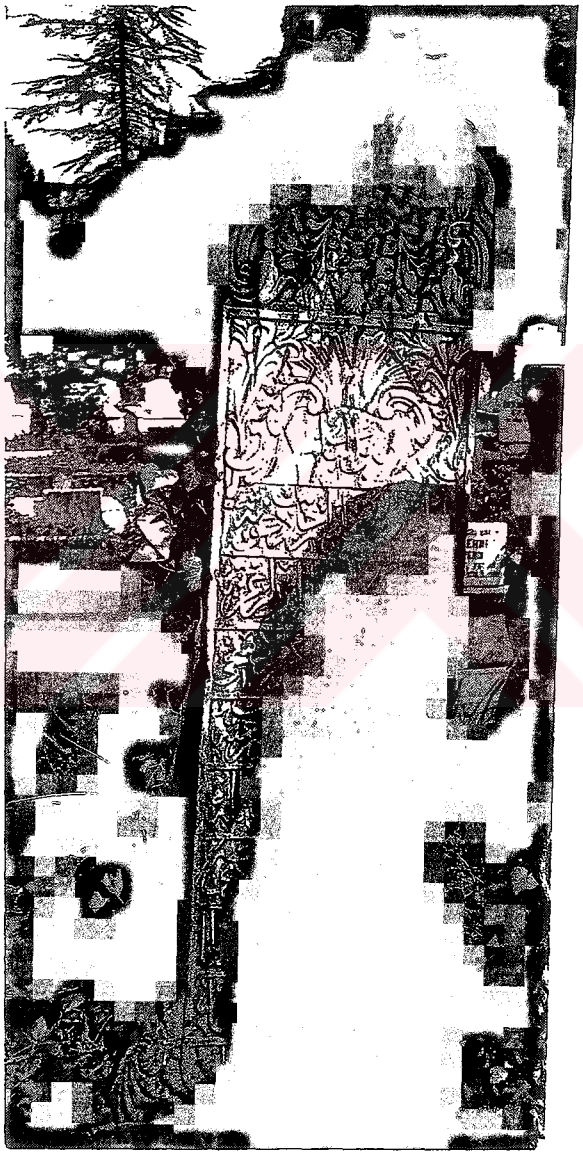

Fotoğraf:142

Örnek No : 119
Fotoğraf : 143
Yeri : 6. adadadır.
Tarihi : 1256 Hicri- 1840-41 Miladi
Kimliği : Hazinedârzâde Memiş Paşa'nın Eşi Hesna Şâh Kadın
Ölçüleri : Gövde uzunluk:156 cm – genişlik:39 cm
Malzemesi : Mermer
İşlenişi : Oyma
Yazı Cinsi : Talik
Kitabesi :

- Huve'l-Bâkî
- Baka-gördüm cihânın yok bakâsı
- Bakâsı yok cihânın ne bakası
- Ne oynamak ne gülmek şol kişiye
- Ki Azrâil elindedir yakası
- Hazînedâr-zâde Memiş Paşa'nın
- Halilesi Merhûme Hesnâ Şâh Kadın
- Rûhiçün lillâhi'l - Fâtiha.
- Sene,1256

Tanım:

A-Biçim:Öne doğru çıkıntılı uçlu, yaprak motifli, dikdörtgen plaka biçimli baş taşıdır. Uzun kenarları S biçiminde kıvrımlı gövdeye sahiptir. Toprağa oturtulmuş şahidenin kitabe metni soldan sağa meyilli sekiz silmenin üzerine yerleştirilmiştir.

B-Süsleme: Vazodan çıkan yaprak motiflerinden oluşan kompozisyon bulunmaktadır. Gövdeyi çevreleyen bordür üzerine oturan ayaklı vazo iki bölümden oluşmaktadır. Yine vazodan çıkan ve aşağıya doğru eğilen çiçekler her iki tarafa simetrik olarak yerleştirilmiştir.

Mezar taşının gövdesi, kenarları ince tek sıra silme ile sınırlanmış kalın bir bordürle S biçiminde çevrelenmiştir. Birbirini takip eden yaprak motifleri bütün gövdeyi çevrelemiştir.

1-Bitkisel süsleme: Bu vazodan çıkan kenarları tırtıklı yapraklar yukarı ve yanlara doğru dağılmaktadır

2-Nesneli süsleme: Üst bölümü bombeli olan vazonun tam ortasından kalın bir bordür geçmektedir. Gövdesine göre oldukça dar olan boyun kısmından dilimli ağız bölümüne geçilmektedir. Bu vazonun boyun kısmına bağlanan fiyonk şeklinde kurdelanın uçları yanlara dağılmıştır.

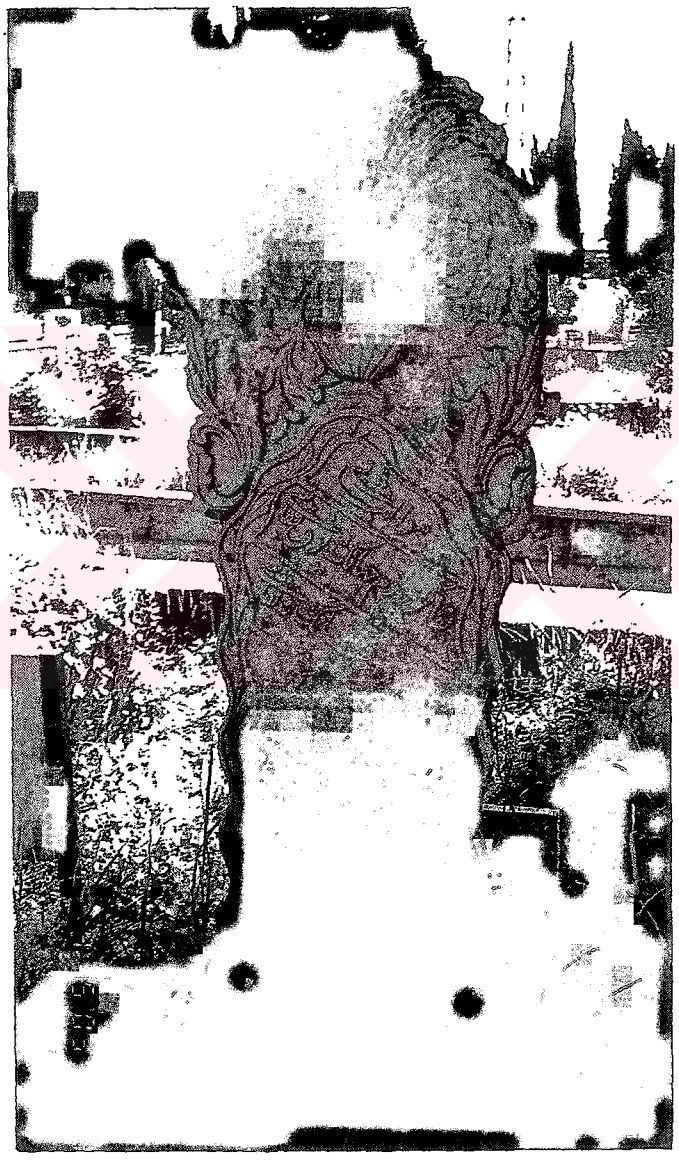

Fotoğraf:143

Örnek No : 120
Fotoğraf : 144,145
Yeri : 6. adadadır.
Tarihi : 5 Ramazan 1285 Hicri- 20 Aralık 1868 Miladi
Kimliği : Hoca Süleymân'ın Kızı Hâfıza Âişe Hanım
Ölçüleri : Baş taşı; Gövde uzunluk:107 – genişlik:33 ; Ayak taşı:130-32 cm
Malzemesi : Mermer
İşlenişi : Oyma
Yazı Cinsi : Talik
Kitabesi :

- Huve'l-Hayyu lâ-yemût
- Duhter-i Hâce Süleyman-ı reîs-i âlimân
- Bildi el-hak dehr-i nâ-fercâmda yokdur sebât
- İyledi azm-i diyâr-ı âhiret eyvâh kim
- Dûmânın kıldı heb Mahrük-ı nâr-ı müşkilât
- Ola bu merhûmenin yâ Rab bi-hakk-ı Â'işe
- Rûz-mahşerde şefi'i Zât-ı Fahr-ı kâinât
- Söyledim tansîf ile târih-i fevtin Şevketâ
- Hâfıza 'A'işe sad vâh eyledi terk-i hayât
- Rızâen lillâhi teâle'l-Fâtiha.
  Sene,1285 Fî 5 N

Tanım:

A-Biçim: Dikdörtgen plaka biçimli baş taşıdır. Baş taşının başlığı tahrip olmuştur. Aşağıya doğru daralan şahide toprağa oturtulmuştur. Üst bölümü dilimli olan şahidenin etrafı iki sıra kademeli silme ile çevrelenmiştir. Kitabe metni soldan sağa meyilli dokuz sıra silmenin oluşturduğu alana yerleştirilmiştir.

Şahidenin dikdörtgen gövdeli üçgen kemer şeklindeki ayak taşı sade bir görünüme sahiptir. Üzerine her hangi bir süs unsuru bulunmamaktadır.

B-Süsleme: Üst bölümü üç dilimli gövdenin yan dilimlerinde helezon biçiminde kıvrımlı bir parça kalmıştır. Boyunda S biçiminde kıvrımlı süs motifi birbirini takip ederek boynu çevrelemiştir.

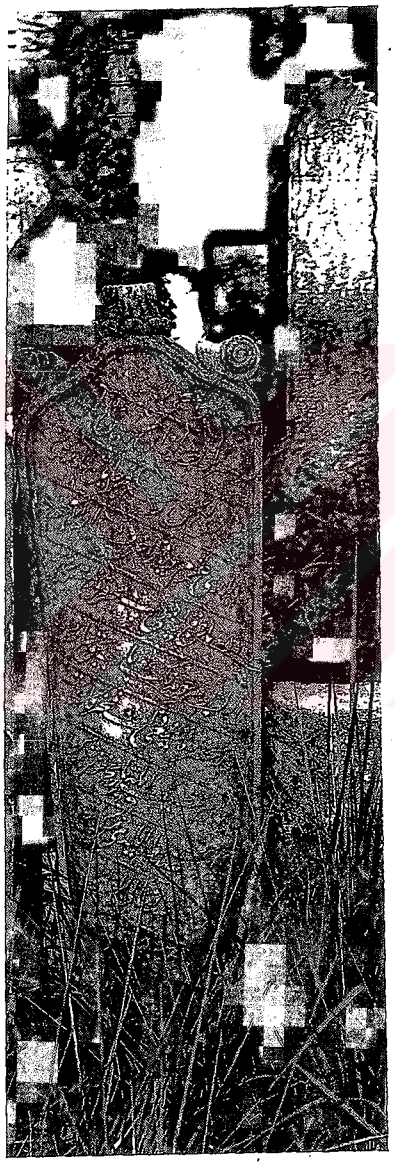

Fotoğraf:144

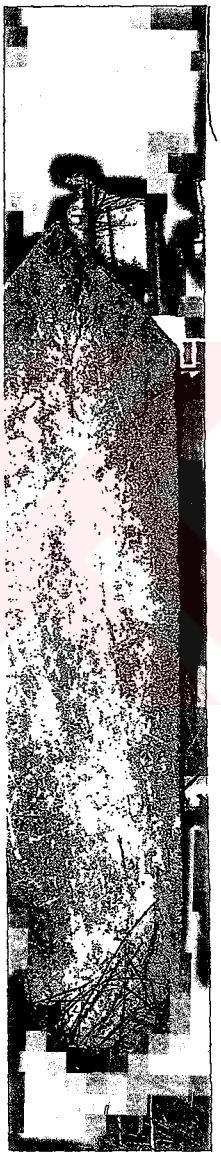

Fotoğraf:145

Örnek No : 121
Fotoğraf : 146,147
Yeri : 6. adadadır.
Tarihi : 6 Muharrem 1295 Hicri- 10 Ocak 1878 Miladi
Kimliği : Fâik Efendi'nin Zevcesi Şâkire Hanım
Ölçüleri : Baş taşı:Gövde uzunluk:140 cm- genişlik:35 cm ; Ayak taşı:70-28 cm
Malzemesi : Mermer
İşlenişi : Oyma
Yazı Cinsi : Talik
Kitabesi :

- Huve'l-Hayyu'l-Bâkî
- Zece-i Fâik Efendi duhter-i Mir Aziz
- Şâkire Hanım diriğa kim bu sâl bâ-baht-ı bed
- Hâmil iken muktezâ-yı şîve-i hükm-i kader
- Düşdü bir dâ-i udâle diyerek yüz bin meded
- Âkıbet imha-yı nakş-ı âfiyetle na'şını
- Dedesi Osmân Paşa nezdine saldı Samed
- Bu mahalde oldu pâ-mâl-i cefâ-ı rûzgâr
- Çâr u nâ-çâr niçe gül-hadd u niçe şimşâd-kad
- Her kusûrundan anın geçsün Hudâ-yı hem-yezel
- Sebkad itdikce lisândan în nîz bi-güzered
- Yazdı Zîver gevherîn târîhini hâtem gibi
- Eylemişdir Şâkire Hânım bu yıl tayy-ı cesed
- Lillâhi'l-Fâtiha. 1295 Fî 6 M
- Sebkat etdikçe lisândan în nîz bi-güzered

Tanım:

A-Biçim: Gotik tarzdaki çengellerin tuttuğu güneş yada yıldız biçiminde başlıklı, dikdörtgen plaka biçimli baş taşıdır. Toprağa oturtulmuş olan baş taşının gövdesi içten tek sıra silmeli olup kalın bir bordürle üç yanı çevrelenmiştir. Soldan sağa meyilli on üç sıra silmenin oluşturduğu alana kitabe metni yerleştirilmiştir.

Dikdörtgen gövde daralarak saçak şeklindeki kısma oradan da tekrar daralıp üçgen şeklinde alt kısmı yuvarlak başlıkla son bulmuştur.

B-Süsleme: Başlıkta gotik tarzdaki çengellerle tutturulmuş yıldız yada güneş motifi yer almaktadır. Gövdenin etrafı kıvrım dalların uçlarına yerleştirilmiş ayva yaprağına benzeyen bordürle çevrelenmiştir.

Dikdörtgen gövdeli ayak taşının etrafı tek sıra silme ile çevrelenmiştir. Fiyonk biçimindeki kurdele ile üç dallı çiçek birbiri içinden çıkan yaprakların yanlarından çıkan stilize çiçek motifleri bulunmaktadır.

1-Bitkisel Süsleme: Ayak taşında birbiri içinden çıkan yapraklar ile üç top çiçekler yer almaktadır.

2-Nesneli süsleme:Ayak taşında çiçek demetini tutan büyük bir fiyonk vardır.

Fotoğraf:146

Fotoğraf:147

Örnek No :122
Fotoğraf :148,149,150
Çizim No :37
Yeri :6. adadadır.
Tarihi :19.Yüzyıl
Kimliği :Mir Hayreddin'in Eşi Gülşen Hanım
Ölçüleri :Baş taşı:170-37 cm ; Ayak taşı:136-32 cm
Malzemesi :Mermer
İşlenişi :Oyma
Yazı Cinsi :Talik
Kitabesi :

- Ah minel mevt
- Sebatı yok feleğin hal-i bi-kararında
- Beka olur mu meta'ında kar u barında
- Nihal-i cism-i za'ifim yıkıldı va esefa
- Hazin hazin yatıyor şimdi tek mezarında
- Şabur Bey'in gelini idim adımda Gülşen idi
- Safası var mı cihanın şu har-zarında
- Refik u şevherim olmuşdu Mir Hayreddin
- Hayalim olsun anın kalb-i dağdarında
- Yazık ki taze iken verd-i gülşen-i ömrüm
- Soluk düşdü yere ömrümün baharında
- Rızaen lillahil-Fâtiha

Tanım:

A-Biçim: Demet şeklinde çiçek motifi dikdörtgen plaka biçimli baş taşıdır. Toprağa oturtulmuş olan mezar taşının kitabesi soldan sağa meyilli on bir sıra silmenin oluşturduğu alana yerleştirilmiştir.

Aynı forma sahip olan ayak taşı toprağa oturtulmuştur.

B-Süsleme: Çiçek demetli başlığın zemininde bir kısmı aşağıya doğru sarkmış yaprak motifleri yer almaktadır. Üst bölümü üç dilimli gövdenin etrafı kıvrımlı dal ve yapraklardan oluşan bordürle çevrelenmiştir.

Ayak taşının başlığında da aynı süsleme unsurları kullanılmıştır. Dilimli gövde kalın sade bir silme ile çevrelenmiştir. Baş taşındaki kompozisyonun aynısı uygulanmıştır.

Ayak taşında vazodan çıkan asma resmedilmiştir. Gövde üzerinde S şeklinde kıvrılan asma simetrik işlenmiştir.

1-Bitkisel süsleme: Uçları içe kıvrımlı yapraklar gövdenin üst bölümüne kadar inmektedir. Gövdenin bitimi ile başlayan üç bölümlü boyun kısmının üzeri dört tane kalın silme ile hareketlenmiştir. Başlıktaki kompozisyon , yaprakların üzerine yerleştirilmiş güllerle son bulmuştur. Ayak taşının da tepeliği aynı forma sahiptir. Merkezde vazodan çıkan asma S şeklinde kıvrılarak zemini doldurmuştur. Yaprakları ve üzümleri ile birlikte resmedilmiştir.

2-Nesneli süsleme: Ayak taşında ayaklı bir vazo yer almaktadır.

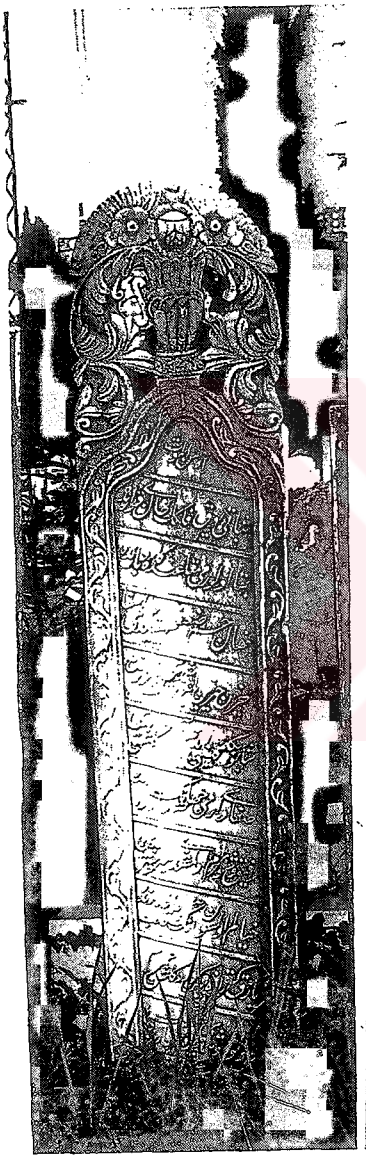

Fotoğraf:148

Fotoğraf:149

Fotoğraf:150

Çizim:37

Örnek No : 123
Fotoğraf : 151,152
Yeri : 6. adadadır.
Tarihi : 1308 Hicri – 1890-91 Miladi
Kimliği : Şatırzade Behram Bey'in Kızı ve Murad Han-zâde Hasan Bey'in Eşi Asiye Hanım
Ölçüleri : Baş taşı; Gövde uzunluk:138 cm – genişlik:35 cm ; Ayak taşı:140-36 cm
Malzemesi : Mermer
İşlenişi : Oyma
Yazı Cinsi : Talik
Kitabesi :

- Huvel-Hayyu Lâ-yemut
- Duhter-i pakizesi Behram Bey'in hayfa bu yıl
- On dokuz yaşında iken gitdi dar-i rahmete
- Kim gelürse bu bela-abada kim dünya denür
- Sabir olsun derd ü gama hazır olsun mihnete
- Hecr ile feryad u gamda daderile maderi
- Ah-i can-suzile katlanmakta zevci firkate
- Rıhleti tarihin itdim lafzan inşa Hafıza
- Asiye üç yüz sekizde vasıl oldu cennete
- Şatırzade Behram Bey'in kerime ve Murad Han-zade
- Hasan Bey'in zevcesi olub genc
- İrtihal iden Asiye Hanım'ın ruhuna rızaen
- .....

Tanım :

A-Biçim : Dikdörtgen plaka biçimli baş taşıdır. Gövdesinin üst bölümü yarım dair şeklinde kemerli şahide toprağa oturtulmuştur. Aşağıya doğru daralan mezar taşının kitabesi soldan sağa meyilli on bir sıra silmenin oluşturulduğu alana yerleştirilmiştir.

B-Süsleme : Başlığında gotik tarzdaki çengelleri tahrip olan şahidenin boyun kısmında inci kolyesi ve ucunda da çarkıfelek motifine benzeyen madalyonlu kolyesi bulunmaktadır. Gövdesinin etrafı kalın bir bordürle çevrelenmiştir.

Ayak taşının başlığı çok kollu yıldız yada güneş motifi şeklindedir. Köseliklere yerleştirilen üç dilimli yaprakla kompozisyon sonlanmıştır.

1-Bitkisel süsleme: Üzeri desenli S biçiminde kulplu vazodan çıkan ve helezon biçiminde gövdeyi saran dalların ucuna yerleştirilmiş iki salkım üzüm ve yapraklardan oluşan kompozisyon gövdeyi kaplamaktadır.

2-Nesneli süsleme: Üzeri desenli S biçiminde kulplu vazo yer almaktadır. Her iki taşın boynunda inci kolyenin ucuna takılmış madalyon vardır.

Fotoğraf:151

Fotoğraf:152

Örnek No : 124
Fotoğraf : 153,154,155
Çizim No : 38
Yeri : 13. adadadır.
Tarihi : Safer başı 1271Hicri – 24 Ekim 1854 Miladi
Kimliği : Trabzon Kalesi Topçu Miralayı Muhammed Bey'in Eşi Hesna Hanım
Ölçüleri : Baş taşı; Gövde uzunluk:139 cm – genişlik:37 cm ; Ayak taşı:107-31 cm
Malzemesi : Mermer
İşlenişi : Oyma
Yazı Cinsi : Talik
Kitabesi :

- Allah bes bâki heves
- Eyâ kabrim önünden geşt iden mü'min karındaşlar
- Tehî geçmek değil câna mürüvvet ehl-i îmâna
- Umarım her kimin kalbinde vardır zerrece insâf
- Niyâzım göricek nâil olur elbetde ihsâna
- Garîbim bunda evlâd u iyâl u hem diyârımdan
- Geçüb bi'l-cümleden şimdi sığındım ism-i Rahmân'a
- Değil gam, ger günâhım bahr-i ummân olsa yâ Gaffâr
- Bihâr-ı rahmetin bir katre ad iyle o ummâna
- Ecel geldikce başa çâre yok tedbîre girişe
- İdin mülk-i Süleymân'a dahi hikmetde Lokmân'a
- Fûhuli yâd-ı ervâh etmenin fazlın bilür ol kim
- Yarın bî-kes girince ben gibi bu makberistâna
- Trabzon Kal'ası Topçu Miralayı Muhammed
- Bey'in halîlesi merhûme Hesnâ Hânım rûhuna Fâtiha
- Sene, 1271 Fî gurre S

Tanım :

A-Biçim :Öne doğru çıkıntılı uçlu yaprak motifli, dikdörtgen plaka biçimli baş taşıdır. Daralarak inen gövde toprağa oturtulmuştur. Soldan sağa meyilli on beş silmenin oluşturduğu alana kitabe metni yerleştirilmiştir. Gövde sol alt yandan betonla birleştirilmiştir.

Güneş yada yıldız biçiminde başlıklı, dikdörtgen plaka biçimli ayak taşıdır. Taş toprağa oturtulmuştur.

B-Süsleme :Başlıkta altta iki , üstte bir tane içe doğru kıvrılmış kıvrık dal ucunda rozet çiçeği ile resmedilmiştir. Üstteki kıvrık dalın her iki yanında palmet biçiminde yaprak yer almaktadır. Kenarları kıvrımlı gövdenin dört

kenarı S biçiminde kıvrımlı bordürle çevrelenmiştir. Bordürde, inci takılmış kurdela yer almaktadır.

Ayak taşında, Gotik tarzda çengellerle tutturulan yıldız şeklindeki başlığın merkezinde yedi kollu papatya biçimli çiçek bulunmaktadır. Üst kısmı oval biçimli gövde içten iki sıra kademelidir. Gövde üzerinde vazodan çıkan S biçimindeki kıvrık dal ucuna yerleştirilmiş dört dallı mimoza çiçekleri ile yapraklar yerleştirilmiştir.

1-Bitkisel süsleme:Kıvrık dallar ucuna yerleştirilmiş rozet çiçeği, ayak taşındaki kıvrım dallar ile mimozalar bitkisel süslemeyi oluşturmaktadır.

2-Nesneli süsleme:Baş taşının bordüründe inci boğumlu kurdela, ayak taşındaki vazo nesneli süslemeyi oluşturmaktadır.

Fotoğraf:153

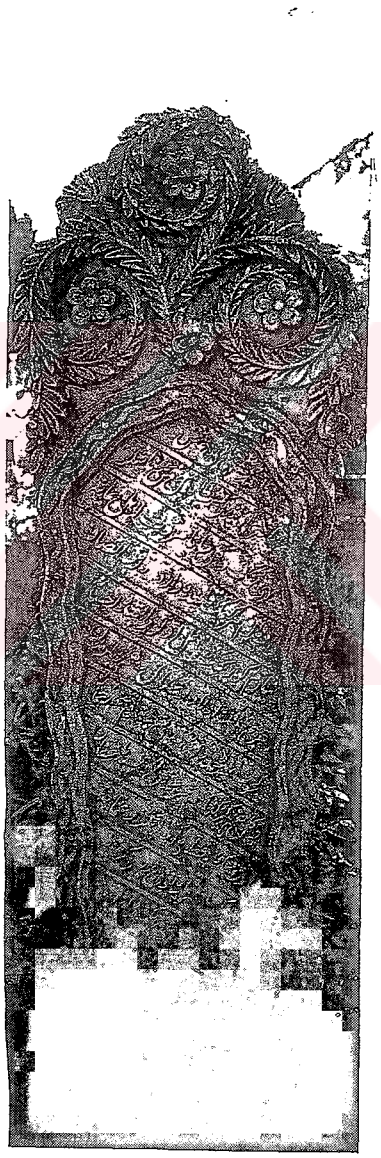

Fotoğraf:154

Fotoğraf:155

Çizim:38

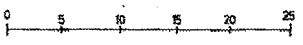

Örnek No : 125
Fotoğraf : 156,157
Çizim No : 39
Yeri : 13. adadadır.
Tarihi : 1284 Hicri – 1867-68 Miladi
Kimliği : Hacı Âmiş Ağa'nın Kızı Hâfıza Şâkire Hanım
Ölçüleri : Baş taşı;Gövde uzunluk:184 cm – genişlik:38 cm ; Ayak taşı:137-31 cm
Malzemesi : Mermer
İşlenişi : Oyma
Yazı Cinsi : Talik
Kitabesi :

- Huve'l-Hayyu'l-Bâki
- İ'timâd itme dü-rûze ni'am-ı dünyâya
- Olma dil-dâde-i âlâyiş-i nireng-i hevâ
- Hem-hisâb olduğunu âlem ile fânînin
- Fikr kıl itme sakın yok yere ömrün ifnâ
- Hatm-i enfâsı hayât itdi yirmi ikide
- Hâfıza Şâkire bint-i Hâcı Âmiş Ağa
- Ömrünün lezzetine toymadı kâm almadı hayf
- Genc yaşında olub âzime-dâr-ı bekâ
- Yedi ay haml ile olmuşdu esir-i puser
- Âkıbet itdi şehâdet ile terk-i dünyâ
- Hele mahşerde şefâ'atçisi ola nâ-kâmın
- Zevce-i Haydar-ı Kerrâr Cenâb-ı Zehrâ
- Ser-i âlâm ile târihini yazdım Hâfız
- Şâkire oldu bu sâl râhil-i dâr-ı ukba
- Rızâen lillâhi teâle'l-Fâtiha.
- Sene, 1294

Tanım :

A-Biçim : Öne doğru çıkıntılı yaprak motifli, dikdörtgen plaka biçimli baş taşıdır. Kenarları kıvrımlı gövde alta doğru daralmış ve toprağa oturtulmuştur. Soldan sağa meyilli on beş silmenin oluşturduğu alana kitabe metni yerleştirilmiştir.

Yarım daire şeklinde kemerli dikdörtgen gövdeli ayak taşı daralarak inip toprağa oturtulmuştur.

B-Süsleme: Baş taşında üzeri yaprak desenli ağzı yarım daire şeklinde dilimli ve içe doğru kıvrımlı uçlu vazodan çıkan yapraklar yukarı ve aşağıya

doğru kıvrılmıştır. Vazonun ayak kısmının her iki yanından kıvrılan yapraklar zemini doldurmuştur.

Gövdenin etrafı kıvrımlı bordürle çevrelenmiştir. Bordürde birbirini takip eden yapraklar bulunmaktadır. Etrafı tek sıra silme ile çevrelenmiştir.

Şahidenin etrafı tek sıra silme ile çevrelenmiştir. Ayak taşında, hurma ağaçlı kompozisyon yer almaktadır.

1-Bitkisel Süsleme: Vazodan çıkan yapraklardan altı tanesi yukarı, altı tanesi de aşağıya doğru bakmaktadır.

Yukarıya doğru çıkan yaprakların üçü sağa diğer üçü sola yerleştirilmiştir. Simetrik işlenen yaprakların uçları içe doğru kıvrılmıştır. Alta bakan yapraklardan yine üçü sağda üçü soldadır. Bunların uçları da içe kıvrılmıştır. Gövdenin yarısına kadar uzanan tek dal her iki yana doğru yeni dallarla hareketlenmiş ve bunlardan ikincisinin ucuna hurma havenkleri ucundaki dalla işlenmiştir.

2-Nesneli Süsleme: Üzeri yaprak desenli ağzı yarım daire şeklinde dilimli ve içe doğru kıvrımlı uçlu vazo yer almaktadır.

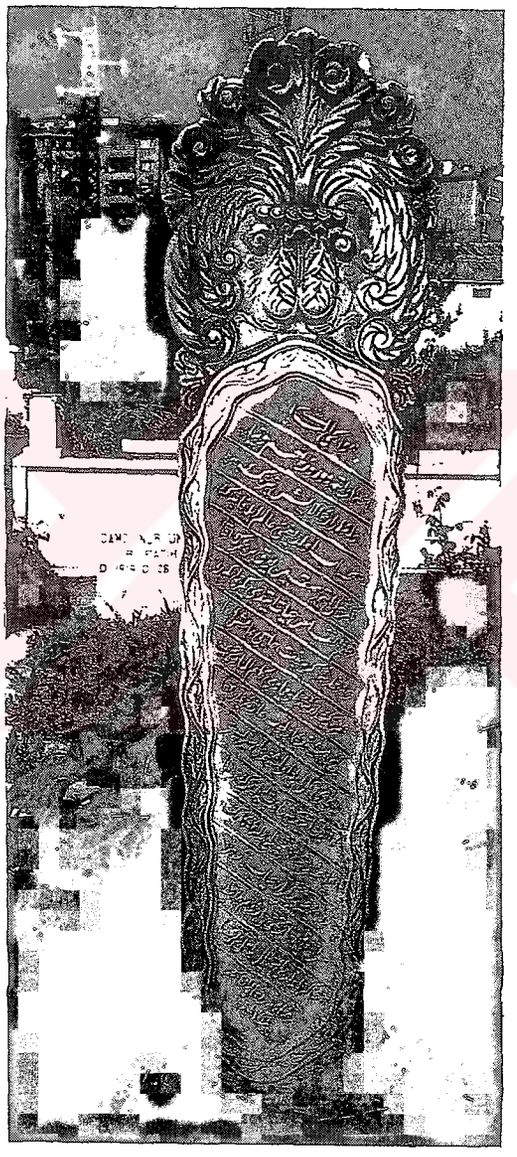

Fotoğraf:156

Fotoğraf:157

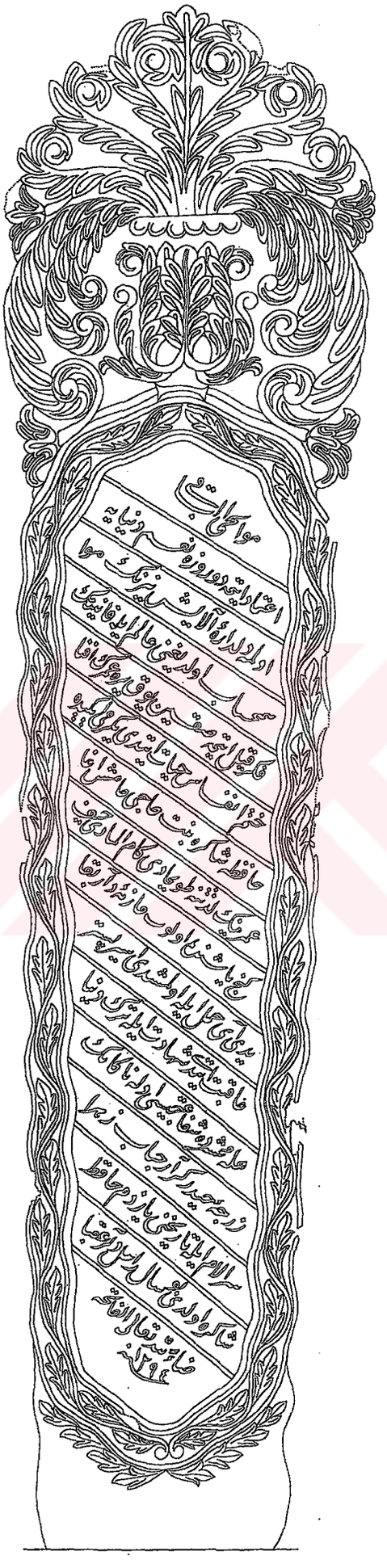

Çizim:39

Örnek No : 126
Fotoğraf : 158
Çizim No : 40
Yeri : 14. adadadır.
Tarihi : 25 Şa'ban 1218 Hicri – 10 Aralık 1803 Miladi
Kimliği : Pir Selim-zâde Ömer Ağa'nın Kızı Hatice Hâtun
Ölçüleri : Gövde uzunluk:155 cm – genişlik:45 cm cm
Malzemesi : Mermer
İşlenişi : Oyma
Yazı Cinsi : Sülüs
Kitabesi :

- Huve'l-Hallâku'l-Bâki
- Okuyalar Fâtiha rahmeten li'l-âlemîn
- Durağı cennet ola fi makâmın emîn
- Merhûm ve mâğfûrun leh Pir Selim-zâde
- El-Hâc Ömer Ağa'nın kerîmesi merhûme
- Ve mağfûr (atün) lehâ Hadice Hâtûn
- Rûhuna rızaen lillâhi te'âlâ
- el-Fâtiha 1218 Fî 25 Ş

Tanım :

A-Biçim :Dikdörtgen plaka biçimli baş taşıdır. Üçgen kemer biçimli üst bölüm Alta doğru daralan gövde toprağa oturtulmuştur. Yatay yedi sıra silmenin oluşturduğu alana kitabe metni yerleştirilmiştir.

B-Süsleme: Kartuşla taçlandırılmış şahidenin merkezinde kase içinde üzüm yer almaktadır. Bu üzümlerin ikisi yandan üçüncüsü üstten yerleştirilmiştir.

Ayaklı, uçları dışa kıvrımlı kâse stilize edilmiş ortası oval madalyonlu bir yaprak üzerine yerleştirilmiştir. Kâsenin sağında ve solundan altta kıvrılan içe dışa C kıvrımlı yapraklar alttaki C kıvrımlarla birleşmiştir. Bu kıvrımlar kitabe metninin üst bölümünü çevrelemiştir.

1-Bitkisel Süsleme:Şahidenin tepelik kısmı kartuşlarla ve yapraklarla çevrelenmiştir.

2-Nesneli Süsleme: Ayaklı, uçları dışa kıvrımlı , üzeri desenli kâse yer almaktadır.

Fotoğraf:158

هو الحافظ الباقی
اقویا الفاتحہ رحمۃ للعالمین
ذوالمنی حسنا و الیہم مقام امین
مرحوم و مغفور لہ بہرسیز زادہ
الحاج عمر غازی کرمہ مرحوم
و مغفور لہا حاجہ خانون
زوجہ رضا للہ تعالی
الفاتحہ
سنہ ۱۲۱۸ ہ
۲۰۲۱ ش

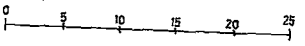
0
5
10
15
20
25

Çizim:40

Örnek No : 127
Fotoğraf : 159,160
Çizim No : 41
Yeri : 15. adadadır.
Tarihi : 5 Zilhicce1257 Hicri – 18 Ocak 1842 Miladi
Kimliği : Nâkibül'l-Eşrâf İsmâ'il Efendi-zâde'nin Eşi Ulüvve Hanım
Ölçüleri : Gövde uzunluk:167 cm – genişlik:43 cm
Malzemesi : Mermer
İşlenişi : Oyma
Yazı Cinsi : Talik
Kitabesi :

- Huve'l-Hallâku'l-Bâki
- Nakîb-i belde İsmail Efendi-zade'nin ehli
- Bu gün bir gonca-i ranâ gibi soldu bu dergahda
- Hudâ'dan bu imiş takdir ana mümkin değil tedbir
- Cihanın ademi bir bir gelüb öldü bu dergahda
- Felek sende ne halet var sana senden şikayet var
- Ne gül-ruh serv-kamet varsa büküldü bu dergaha
- O kim sadık olur pare yanar ta haşre dek nara
- Şu kim girmez bu bazara o kurtuldu bu dergahda
- Bu bir sırdır ayan olmaz kalemlerle beyan olmaz
- Bu derde hiç nişan olmaz neler oldu bu dergahda
- Kuzular misli evlada bakılmakla toyulmazken
- Nice gözler kara toprağile doldu bu dergahda
- Tefekkurlerle Zühdi ben dedim tarihi cevherden
- Şerafetle Uluvve cenneti buldu bu dergahda
- Sene, 1257 5 Fi Z

Tanım :

A-Biçim : Öne doğru çıkıntılı yapraklı, dikdörtgen plaka biçimli baş taşıdır. Etrafı kıvrımlı dikdörtgen gövde toprağa oturtulmuştur. Soldan sağa meyilli on beş sıra silmenin oluşturduğu alana kitabe metni yerleştirilmiştir.

B-Süsleme: Gövdenin üzerindeki stilize dilimli yaprağın hemen üzerindeki, uçları palmete benzeyen çiçekli yaprağın üstünden çıkan kenger yaprakları üste ve yanlara doğru kıvrılmıştır.

Üst bölümü yarım daire şeklinde kemerli gövdenin etrafı kalın bir bordürle çevrelenmiştir. Gövdenin altında bordürün bitimine palmet benzeri bir çiçek

yerleştirilmiştir. Bordürde mimoza çiçeği ve yapraklar birbirini takip etmektedir.

1-Bitkisel Süsleme: Tepeliği taçlandıran kenger yaprağı, biri üstte ikisi yanlarda olmak üzere yerleştirilmiştir. Gövdenin dört kenarını dolaşan bordürde mimoza çiçeği bulunmaktadır.

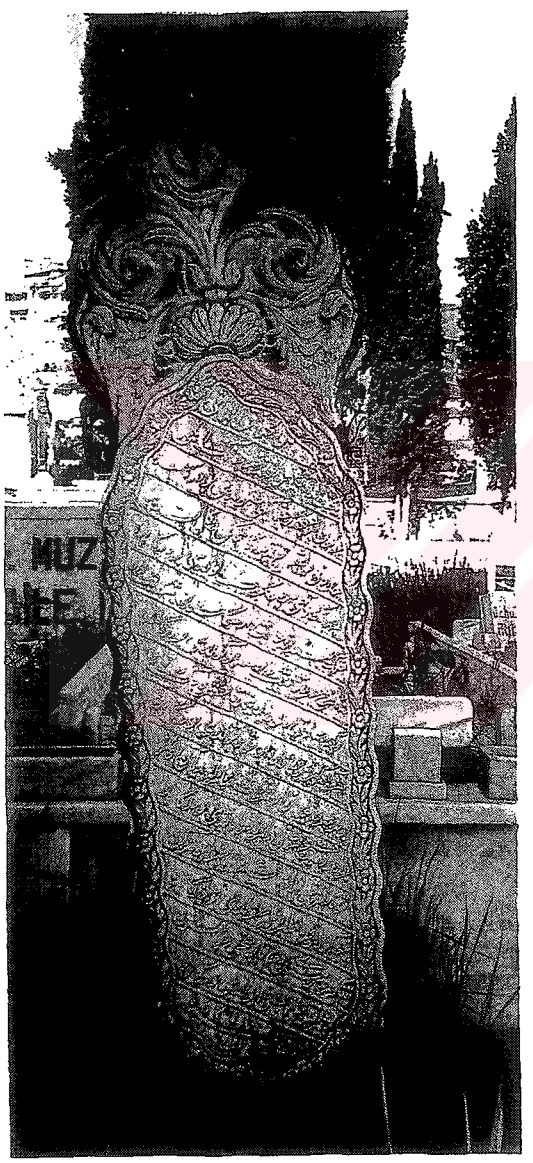

Fotoğraf:159

Fotoğraf:160

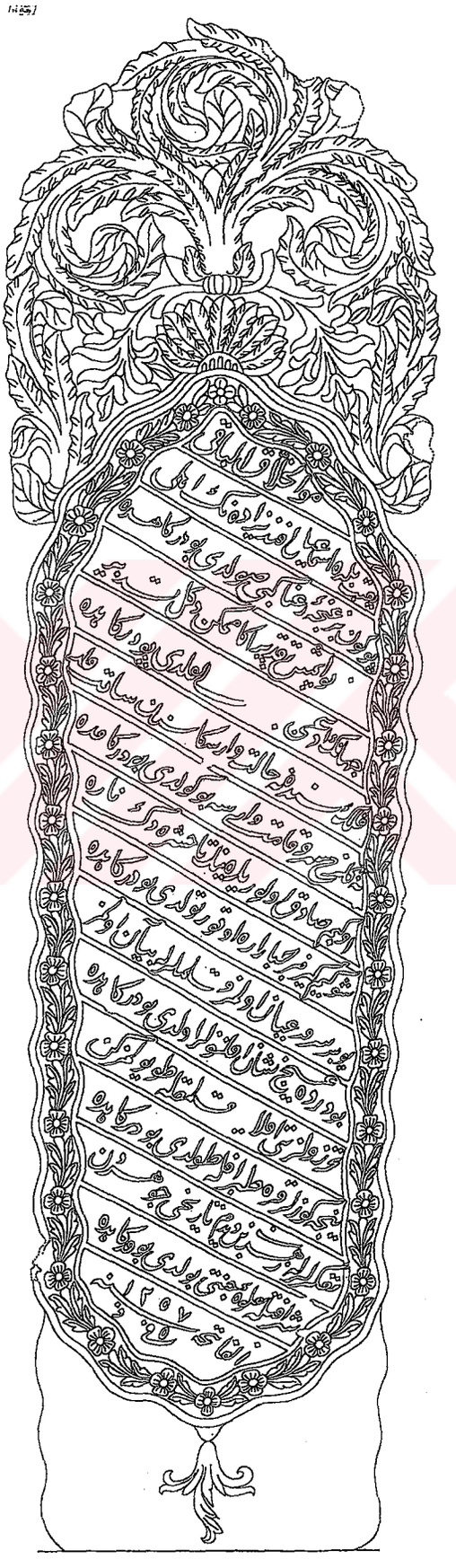

Çizim:41

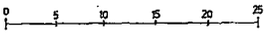

Örnek No : 128
Fotoğraf : 161
Çizim No : 42
Yeri : 15. adadadır.
Tarihi : 21 Muharrem 1298 Hicri –2 4 Aralık 1880 Miladi
Kimliği : Hacı Sadık Efendi-zade Vehbi Efendi'nin Eşi Vesile Hanım
Ölçüleri : Gövde uzunluk:186 cm – genişlik:39 cm
Malzemesi : Mermer
İşlenişi : Oyma-kabartma-delme
Yazı Cinsi : Talik
Kitabesi :

- Huve'l-Hayyu la-yemut
- Aman gışave-i gaflet kapaymasun çeşmin
- Zahire yok yol uzakdır düşün de kıl gayred
- Cevan u pir demez hiç aman zaman vermez
- Ecel dedikleri gaddar geldi sa'at
- Bak işte Vehbi Efendi'ye hem-ser olmuş iken
- Otuz üçünde hezar ah iyledi rıhled
- Bırakdı ateş-i hasretde kavm u hişanın
- Eğerçi canına minnetdi kendinin cenned
- Girerdi bu merhumenin kıyafetine
- Tecessüm iylese bi'l-farz iffet ü İsmet
- Ola şefi'i anın hevl-i ruz-i mahşerde
- Zaman-ı rahmet-i hak zat-ı şafi-i ümmet
- Yazıldı kaf-ı kaderle esef-künan tarih
- Ola Vesile'ye mergi vesile-i rahmet
- Hacı Sadık Efendi-zade Vehbi Efendi'nin
  Halilesi Merhûme Vesile Hanım'ın ruhuna Fâtiha.
  1297 Fi 21 Muharremü'l-haram

Tanım :

A-Biçim : Çiçek buketi şeklinde tepelikli, dikdörtgen plaka biçimli baş taşıdır. Şahide toprağa oturtulmuştur. Kitabe metni soldan sağa meyilli olarak yerleştirilmiştir.

B-Süsleme: Üst bölümü üç dilimli gövdenin hemen üzerinde uçları aşağıya ve yukarıya doğru kıvrımlı yapraklar yer almaktadır. İnce bir silme ile belirlenen boyun kısmı, simetrik olarak işlenmiş dilimli yapraklarla çevrelenmiştir. Başlık zemindeki yaprakların üzerine yerleştirilmiş altı tane gül

motiflidir. Gövdenin etrafı mimoza çiçeği ile stilize yapraklı bordürle çevrelenmiştir.

1-Bitkisel Süsleme: Tepelikte zemini oluşturan yaprakların üzerine alta tane gül yerleştirilmiştir. Gövdenin üzerindeki yapraklar yukarı ve aşağıya bakmaktadır.

Fotoğraf:161

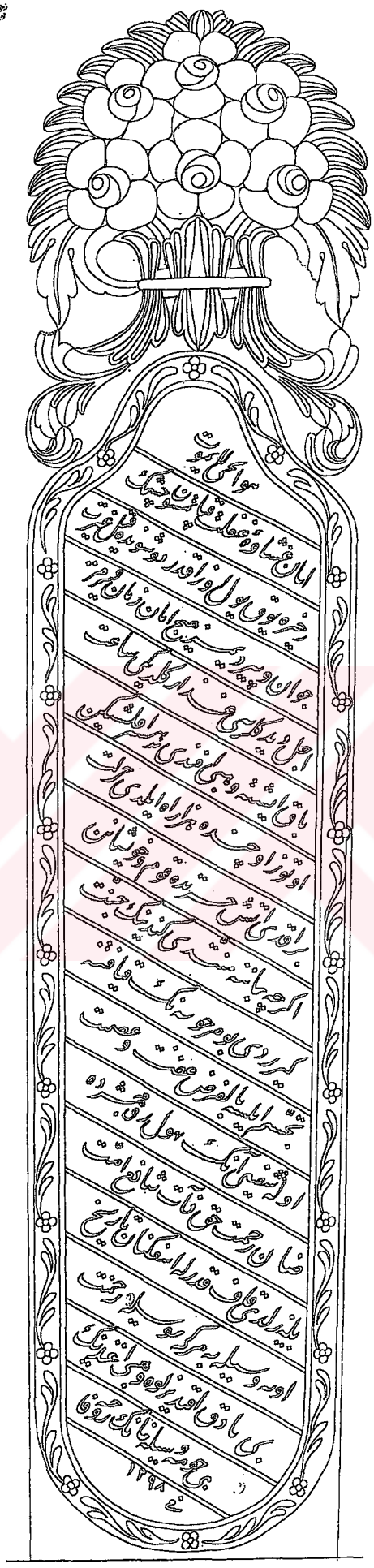

0 5 10 15 20 25

Çizim:42

Örnek No : 129
Fotoğraf : 162,163
Yeri : 15. adadadır.
Tarihi : 1309 Hicri – 1891-92 Miladi
Kimliği : Abdullah Efendi-zade Hafız Ali Şefik'in Eşi Aliye Hanım
Ölçüleri : Gövde uzunluk:87 cm – genişlik:28 cm
Malzemesi : Mermer
İşlenişi : Oyma
Yazı Cinsi : Talik
Kitabesi :

- Lâ halâsa mine'l-mevt
- Ya Rab bi-ibadat-ı Resulu's-sakaleyin
- Ya Rab bi-gaza-konende-i Bedr u Huneyn
- İsyan-ı mera dü nim kom der Arasat
- Nimeş be-Hasan bahş u nimeş be-Hüseyn
- Abdullah Efendi-zâde Hafız Ali
- Eş-Şefik Efendi'nin halilesi Merhûme
- Aliye Hanım'ın rûhiçün el-Fâtiha.
- Sene, 1309

Tanım :

A-Biçim :Öne doğru çıkıntılı yaprak motifli, dikdörtgen plaka biçimli baş taşıdır. Şahide toprağa oturtulmuştur. Kitabe yatay olarak yerleştirilmiştir.

B-Süsleme:Yüksek ve geniş ayaklı yuvarlak belli üzeri düşey çizgili vazodan çıkan yapraklar gövdenin üstüne gelecek şekilde dağılmıştır. Bu yaprakların üzerinde bir tane gül yerleştirilmiştir. Üst bölümü dilimli gövdenin etrafı tek sıra silmelidir.

1-Bitkisel Süsleme: Ayaklı vazodan çıkan yapraklar üzerine yerleştirilmiş tek gül yer almaktadır.

2-Nesneli Süsleme:Yüksek ayaklı ,yuvarlak belli, üzeri düşey çizgili vazo kullanılmıştır.

Fotoğraf:162

Fotoğraf:163

Örnek No : 130
Fotoğraf : 164
Yeri : 15. adadadır.
Tarihi : 1316 Hicri – 1898-99 Miladi
Kimliği : Abdullah Efendi-zâde Mustafa Âsım Efendi'nin Eşi Zehrâ Hanım
Ölçüleri : Gövde uzunluk:104 cm – genişlik:28 cm
Malzemesi : Mermer
İşlenişi : Oyma
Yazı Cinsi : Talik
Kitabesi :

- Âh mine'l-mevt
- Sabr-ı bî-had vere Abdullah Efendi-zâde
- Mustafa Âsım Efendi'ye Cenâb-ı Mevlâ
- Rıhlet-i muhrika-i zevce gibi cân-güdâz
- Bir elim âteş ile yandı yıkıldı zîrâ
- Sen beşer ol da dayan âh efendim düşecek
- Bir eve nevha-i vâ vâlidetâ vâ ümmâ
- İşte Zehra Hânım'ın yakdı kavurdu halkı
- Ref-i tâbûtuna terdif edilen vâveylâ
- Çeşm-i mâtem-zede-gân eşk-feşân oldukça
- Âb-ı gufran ile Hak kabrini itsün irvâ
- Gûş edince haber-i mevtini Cûdi hazîn
- Dedi târihini iş'âr ederek gufra lehâ
- Sene,1316

Tanım :

A-Biçim :Çiçek demetli tepelikli, dikdörtgen plaka biçimli baş taşıdır. Ortasından iki bölüme ayrılan gövde toprağa oturtulmuştur. Yatay silmelerin oluşturduğu alana kitabe metni yerleştirilmiştir.

B-Süsleme: Başlıkta , ortadaki bir gülün etrafına yerleştirilmiş güllerden oluşmuş kompozisyon yer almaktadır. iki farklı parça gibi düşünülen gövde iki bölüme ayrılmıştır.

1-Bitkisel Süsleme: Ortada bir kenarlarda sekiz gülden oluşan bir kompozisyon yer almaktadır.

Fotoğraf:164

Örnek No : 131
Fotoğraf : 165,166,167
Yeri : 18. adadadır.
Tarihi : 21 Zilhicce 1315 Hicri – 13 Mayıs 1898 Miladi
Kimliği : Kâdı-zâde Hacı Ahmed Efendi'nin Eşi Emine Meneş Hâtun
Ölçüleri : Baş taşı; Gövde uzunluk:95 cm – genişlik:32 cm; Ayak taşı: 69-31
: Cm
Malzemesi : Mermer
İşlenişi : Oyma
Yazı Cinsi : Talik
Kitabesi :

- Âh mine'l-mevt
- Şu mukaddes toprak altında
- Yatan Kâdı-zâde Hâcı Ahmed
- Efendi'nin halîlesi Emine
- Meneş Hâtûn olub rûhu
- Züvvâr-ı kirâmdan Fâtiha bekliyor.
- Sene,1315
- Fî 21 Zi'l-hicce

Tanım :

A-Biçim :Çiçek demeti şeklinde tepelikli, dikdörtgen plaka biçimli baş taşıdır. Toprağa oturtulmuş şahidenin kitabesi soldan sağa meyilli silmelerin oluşturduğu alana yerleştirilmiştir.

Çiçek demeti şeklinde tepelikli, dikdörtgen plaka biçimli ayak taşıdır. Baş taşı gibi toprağa oturtulmuştur.

B-Süsleme:Gövdenin üzerinde iki sıra stilize yaprak motifli kemer şeklinde süs bordürü vardır. Üstte yapraklı zemin üzerinde üç tane gül bulunmaktadır. Gövdenin etrafı kalın bir bordürle çevrelenmiştir .Bu bordürde stilize yaprak motifleri yer almaktadır.

Ayak taşının başlığı baş taşı gibidir. Gövdede S biçiminde kıvrılmış asma dalı işlenmiştir. Her iki tarafa simetrik yerleştirilmiş üzümler yapraklarıyla resmedilmiştir. Çevresi ince bir bordürle çevrelenmiştir.

1-Bitkisel süsleme: Yapraklı zemin üzerine yerleştirilmiş üç tane gül ile, ayak taşındaki asma ağacı bitkisel süslemeyi oluşturmaktadır.

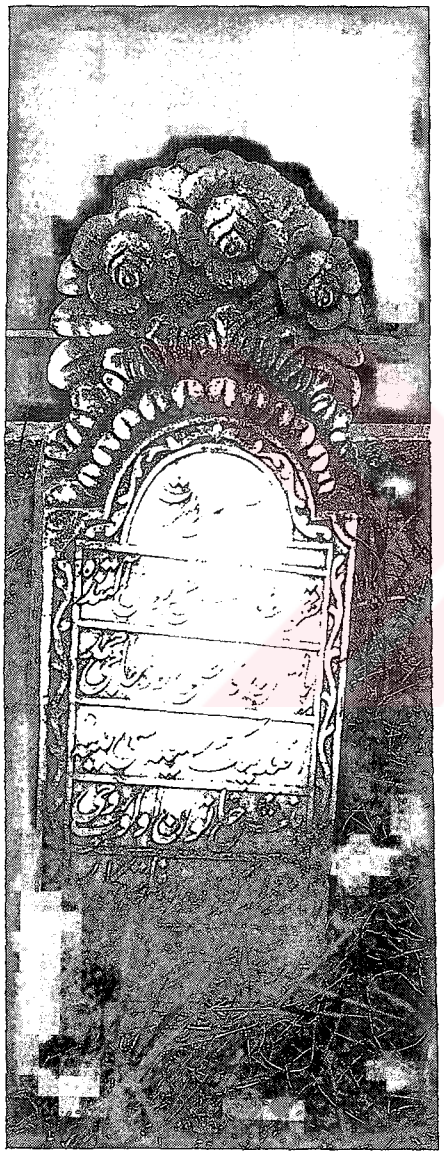

Fotoğraf:165

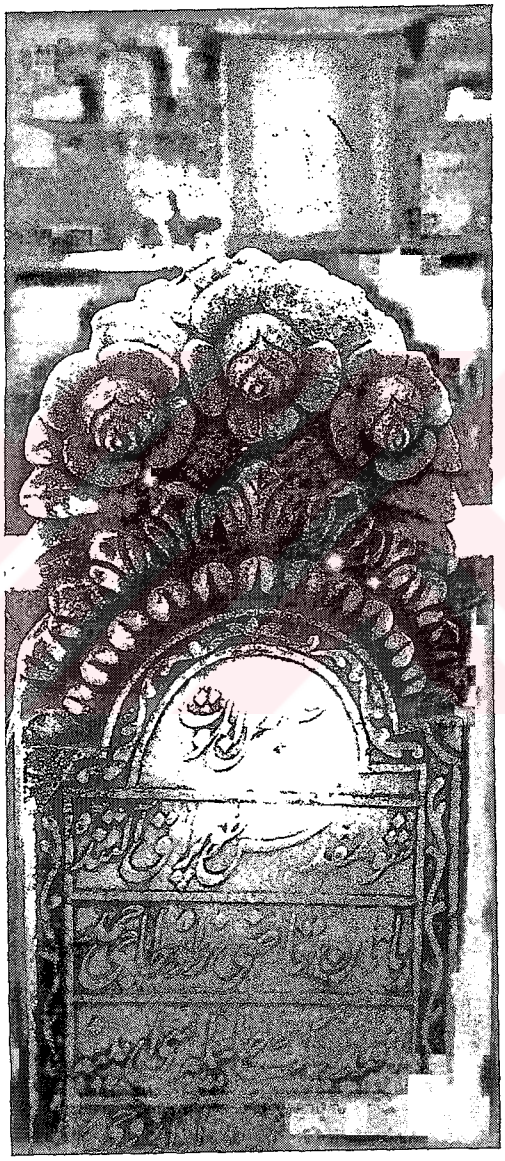

Fotoğraf:166

Fotoğraf:167

Örnek No : 132
Fotoğraf : 168,169
Çizim No : 43
Yeri : 20. adadadır.
Tarihi : 1278 Hicri – 1861-62 Miladi
Kimliği : Dilber-zâde'nin Kızı Kadın Hanım
Ölçüleri : Gövde uzunluk:136 cm – genişlik:28 cm
Malzemesi : Mermer
İşlenişi : Oyma
Yazı Cinsi : Talik
Kitabesi :

- Lâ mevcûde illâ Hû
- Trabzon âlimanından bu Dilber-zâde merhûmun
- Cihândan gitdi işbu duhteri cây itdi ukbâyı
- Ağırsa bir sabinin başı hannâk-ı boğaz olsa
- Dirîğ itmezdi eylerdi ilâcccın fikr u ferdâyı
- Salâh-ı hâl ile evkâtın imrâr eyleyüb âhir
- Nida-yı irci'î'ye cân atub terk itdi dünyâyı
- Hudâ afv iyleyüb cürm (ü) günâhın kasr-ı cennetde
- Refik itsün ana bint-i Resûlullâh Zehrâ'yı
- Gelüb Rahmî yediler söyledi tarih-i fevtin tâm
- Ede mesken Kadın Hânım İlâhî bezm-i ukbâyı
- Sene, 1278

Tanım :

A-Biçim: dikdörtgen plaka biçimli baş taşıdır. Soldan sağa meyilli silmelerin oluşturduğu alana kitabe metni yerleştirilmiştir. Şahide toprağa oturtulmuştur. Gövdenin bazı yerleri tahrip olmuştur.

B-Süsleme: Kenarları yuvarlatılmış sivri kemer biçimli tepelikte, kemerin kenarını dolaşan geniş yapraklar ile merkezde yer alan altta yıldız çiçeği üstte iki yana bakan boru çiçeği ve yedi tane yuvarlak toplar yer almaktadır.

1-Bitkisel Süsleme: Geniş yapraklar ile merkezde yer alan altta yıldız çiçeği üstte iki yana bakan boru çiçeği ve yedi tane yuvarlak toplar bitkisel süslemeyi oluşturmaktadır.

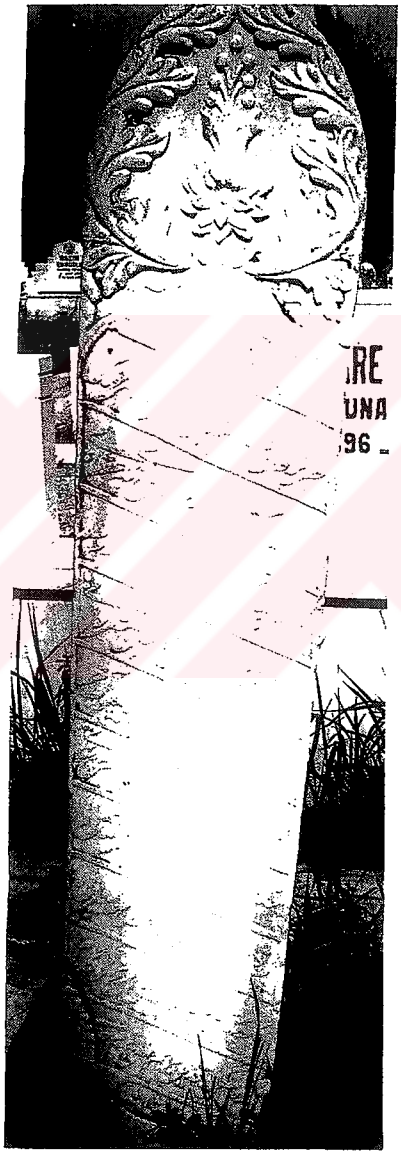

Fotoğraf:168

Fotoğraf:169

0 5 10 15 20 25

Çizim:43

Örnek No : 133
Fotoğraf : 170
Yeri : 20. adadadır.
Tarihi : 15 Şa'ban 1296 Hicri – 4 Ağustus1879 Miladi
Kimliği : Memiş Yazıcı-zâde Ruşen Efendi'nin kızı Fâtıma Zehrâ Hanım
Ölçüleri : Gövde uzunluk:79 cm – genişlik:34 cm
Malzemesi : Mermer
İşlenişi : Oyma
Yazı Cinsi : Talik
Kitabesi :

- .....
- Trabzon tüccarlarından Memiş Yazıcı-zade müteveffa
- Ruşen Efendi kerimesi Fâtıma Zehrâ Hanım
- Ruhuna Fâtiha
- Sene, 1296, Berât gecesi
- 15 Ş

Tanım:

A-Biçim: Şahidenin üst bölümü kırılmıştır. Daralarak inip toprağa oturtulmuştur. Soldan sağa meyilli silmelerin oluşturduğu alana kitabe metni yerleştirilmiştir. Kitabenin etrafı kalın bir bordürle çevrelenmiştir.

B-Süsleme: Şahide kırık olduğundan başlığının nasıl olduğunu bilmiyoruz. Yalnızca gövdenin etrafını dolanan stilize yaprak motifli bordür günümüze gelebilmiştir.

Fotoğraf:170

Örnek No : 134
Fotoğraf : 171,172
Yeri : 27. adadadır.
Tarihi : 4 Recep 1264 Hicri – 6 Haziran 1848 Miladi
Kimliği : Bıyık-zâde Müezzin Efendi'nin Eşi Ümmügülsüm Hâtûn
Ölçüleri : Baş taşı Gövde uzunluk:142 cm – genişlik:32 cm; Ayak taşı: 96-28
: Cm
Malzemesi : Mermer
İşlenişi : Oyma
Yazı Cinsi : Talik
Kitabesi :

- Huve'l –Baki
- Beni kıl mağfired ey Rabb-i Yezdan
- Bi-hakkı arş-ı a'zam nur-ı Kur'an
- Gelüb kabrim ziyared iden ihvan
- İdeler ruhuma bir Fâtiha ihsan
- Merhûme ve mağfûre Bıyık-zade
- Müezzin Efendi halilesi Ümmügülsüm
- Hâtûn rûhiçün Fâtiha.
- 1264 Fi 4 B

Tanım:

A-Biçim: Yuvarlak kemer şeklinde tepelikli, dikdörtgen plaka biçimli baş taşıdır. Yatay silmelerin oluşturduğu alana kitabe metni yerleştirilmiştir. Şahide toprağa oturtulmuştur.

Ayak taşı üçgen kemerli, dikdörtgen plaka biçimli ayak taşıdır. Toprağa oturtulmuştur.

B-Süsleme: Üst bölümü S biçiminde kıvrımlı gövdenin üzerinden başlayan stilize yaprak motifleri başlığın tamamını kaplamıştır. Gövdenin etrafı ince bir silme ile çevrelenmiştir.

Ayak taşının dört kenarı silme ile çevrelenmiştir. Gövdede S biçiminde kıvrılan asma yaprağından oluşan kompozisyon yer almaktadır.

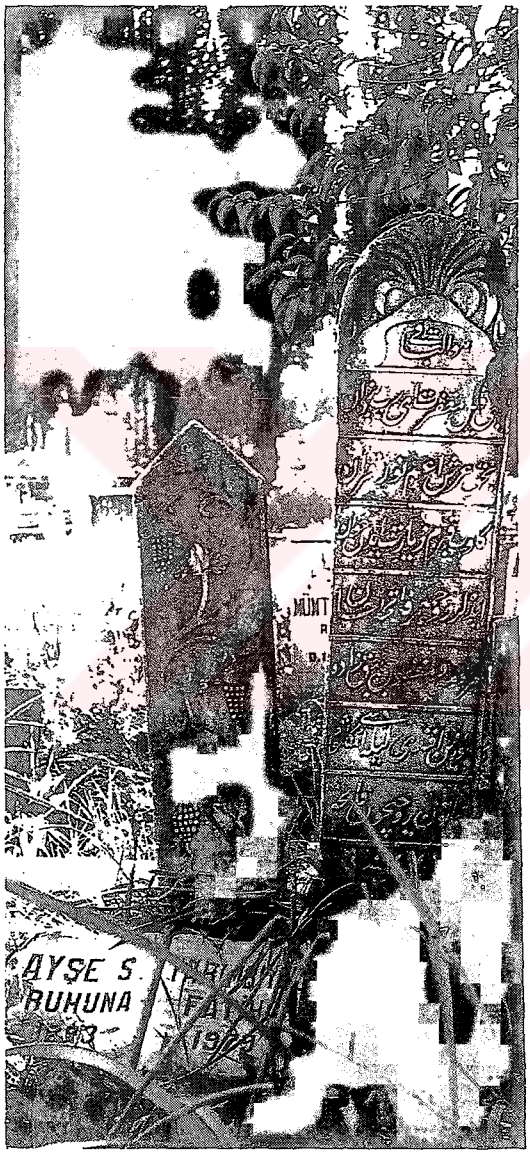

Fotoğraf:171

Fotoğraf:172

III-DEĞERLENDİRME VE KARŞILAŞTIRMA

Sülüklü Şehir Mezarlığında yer alan ve çeşitli yerlerden gelen mezar taşlarından 19. Yüzyıla ait olanlar , form, motif, kompozisyon, malzeme, işleniş, ve yazı gibi konular açısından incelenerek değerlendirilmiştir.

A-FORM ÖZELLİKLERİ

Trabzon ilinin merkezinde Sülüklü Şehir Mezarlığında 19. Yüzyıla ait 133 kadın mezar taşı tespit edilmiştir. İncelediğimiz örnekler tepelikleri açısından farklılıklar gösterir. Bu sebeple kadın mezar taşları tepelik formları esas alınarak ayırıma tabi tutulmuştur. Bir kısım şahidenin tepelik bölümleri kırık olduğundan onlar farklı bir grupta sadece gövdeleri esas alınarak incelenmiştir.

Örnekler sıra ile incelendiğinde mezar taşlarının ortaya koyduğu değişimler izlenebilmektedir. Aynı yüzyıl içindeki farklı örneklerin incelenmesine imkan sağlamıştır. Bu amaçla örnekler, başlık tipleri, süslemede kullanılan motifler, kompozisyon, biçimlendirme özellikleri, malzeme ve işlenişi, kitabelerdeki yazı bakımından değerlendirmeye çalışılmıştır.

Form, bütün şahideler de başlık ya da tepelik ve bunun altında çoğunlukla aşağı doğru gittikçe daralan veya az sayıda örnekte paralel kenarlarla uzanan bir plaka şeklindedir. İstisna olarak iki örnekte, sembolik lahit üzerine oturtulmuştur. (1847 Havva Hanım, 1836 Gülizar Hanım) Bu iki örneğin sembolik lahit kısımlarının tahripler sonucu günümüze ulaşamadığı sanılmaktadır.

Mezar taşları baş taşları ve ayak taşları olmak üzere iki grupta incelenmiştir. Bu grupların kendi içinde yapılan tipolojik ayrımlarında

"Tarihsel Kaynak Olarak Osmanlı Mezarlıkları..."[16] adlı makaleden yararlanılmıştır.

Mezar Taşlarının Yeri:

Trabzon Sülüklü Şehir Mezarlığı'nda yer alan 19. yüzyıla ait mezar taşlarından 134 örnekten 41[17] tanesi orta koridorun kuzeyinde; 41[18] tanesi orta koridorun güneyinde ;15[19] tanesi doğu cephesi duvarı önünde, kuzey tarafta ; 8[20] tanesi doğu cephesi duvarı önünde, güney tarafta; 18[21] tanesi adalarda yer almaktadır.(Vaziyet Planı)

Mezar Taşlarının Tarihi:

19.yüzyıl kadın mezar taşlarından 134 örnekten 34 tanesi 1. çeyreğine; 40 tanesi 2. çeyreğine; 27 tanesi 3. çeyreğine; 22 tanesi son çeyreğine aittir.(Tablo 1) Görüldüğü gibi yoğunluk1. ve 2. çeyrektedir.

Mezar Taşlarının Ölçüleri:

Mezar taşlarından 2 tanesinin boyu 0-50 cm ; 24 tanesi 51-100 cm; 67 tanesi101-150 cm; 40 tanesi 151-200 cm;7 tanesi 201-250 cm arsında değişirken:2 tanesinin eni 11-20 cm; 26 tanesi21-30 cm; 92 tanesi 31-40 cm;16 tanesi 41-50 cm;3 tanesi 51-60 cm arasındadır. (Tablo 3) Mezar

---

[16] Jean Louis BACQUE'-GRAMMONT, Hans Peter LAQUEUR, Nicolas VATIN:"Tarihsel Kaynak Olarak Osmanlı Mezarlıkları, Uygulanan Yöntemler ve Bilgisayarla Yapılabilecek İşlemler", Erdem, 6,16, (Ekim 1990),210-214.

[17] (kat.no:1,2,3,4,5,6,7,8,10,11,12,13,14,15,16,17,18,19,20,21,23,24,25,26,27,28,29,30,31,33,34,35,36,37,38,39,40,41,42,43,44)

[18] (kat no:46,47,48,49,50,51,52,53,54,55,56,57,58,59,60,61,62,63,64,65,66,67,68,71,73,75,76,77,78,79,80,81,82,83,84,85,86,87,88,89,90)

[19] (kat no:91,93,94,96,97,98,99,100,101,102,103,104,105,106,107)

[20] (kat no:108,109,110,111,112,113,114,115,116)

[21] (kat no:117,118,119,120,121,122,123,124,125,126,127,128,129,130,131,132,133,134)

taşları boy ölçülerinde 101-150 cm arasında; en ölçülerinde de 31-40 cm arasında yoğunlaşmıştır.

Kadın mezar taşlarından 3 tanesinde tuğra ter almaktadır.(kat no:48,84,89)

Mezar taşlarının form tipleri:

A-KADIN BAŞ TAŞLARI

a - Başlıklı Kadın Baş Taşları

b - Tepelikli Kadın Baş Taşları

- Başlık Yerine Demet Çiçekli Olanlar
- Tepesi Güneş Motifli Olanlar
- Tepesi Öne Doğru Çıkıntılı Uçlu Yaprak Motifli Olanlar
- Tepesi Sivri Kemer Şeklinde Olanlar
-Tepesi Üçgen Kemer Biçimli Olanlar
- Tepesi Yuvarlak Kemer Biçimli Olanlar

c- Üst Tarafı Kırık Olan Baş Taşları

2 – KADIN AYAK TAŞLARI

a-Başlıklı Ayak Taşları

-Soğan Şeklinde Başlıklı Olanlar

b-Tepelikli Ayak Taşları

-Tepesi Üçgen Kemer Biçimli Olanlar

-Tepesi Yuvarlak Kemer Biçimli Olanlar

-Tepesi Sivri Kemer Şeklinde Olanlar

-Tepesi Güneş Motifli Olanlar

-Başlık Yerine Demet Çiçekli Olanlar

1- KADIN BAŞ TAŞLARI

a – Başlıklı Kadın Baş Taşları

Mezar taşlarından 25 örnek başlıklıdır[22]. Bu taşlardan 7 tanesi yüzyılın ilk çeyreğinde; 16 tanesi ikinci çeyreğinde;1 tanesi de üçüncü çeyreğindedir.(Tablo1) Yoğunluk ikinci çeyrektedir. Kadın baş taşlarından 2 tanesinin boyu 51-100 cm: 10 tanesi:101-150 cm: 12 tanesi:201-250 cm: 1tanesi:201-250cm arasında değişirken; en ölçülerinde 1 tanesi:10-20 cm: 9 tanesi:21-30 cm: 15 tanesi:31-40cm arasında değişmektedir. (Tablo 3) Örneklerden biri (kat no:4) yassı başlıklı; diğerleri çapları giderek küçülen dilimlerin üst üste dizilmiş üç kademelidir. Şahidelerin tamamı paralel kenarlarla uzanan plaka şeklindedir. Başlıklı 25 kadın mezar taşından 20 örnekte gövdenin uzun kenarları düz , 5 örnekte S biçiminde kıvrımlıdır. Örneklerin hepsinde, dikdörtgen gövde altta içe ve dışa kavislerle daralıp kaide bölümüne geçilmiş; yalnız birinde (kat no:117) toprağa diğerleri betona oturtulmuştur.

Dilimli başlıklı şahidelerin bir kısmının sadece en alttaki bombesi desenli (kat no:1,3,4,8,53,60,86) olurken, (kat no:28,53,86) diğer örneklerinde başlığın bombeli kısımları tamamen desenlidir. Örneklerden kat no:16,18

[22] (kat no:1,2,3,4,5,6,8,14,16,18,19,20,28,53,55,56,58,59,61,78,84,85,88,99,117)

hariç diğerlerinde başlığın hemen altında boyun kısmının üst bölümüne stilize gül(15), yada açmış gül (8) bulunmaktadır. 12 örnekte yakalı ya da yakasız [23]gerdanlıkla boyun bezenmiştir.

Gövdelerinin üst bölümünde kitabenin üzerinde 5 örnekte barok tarzı soyut yaprak(kat no:3,4,6,28,59); 6 örneğin köşeliklerinde taçlı ya da normal gül(kat no:3,4,5,6,28,84);3 örneğin kitabesinin üst bölümünde iki veya üç top şeklindeki çiçek ile fiyonk kullanılmış(kat no:1,53,55); tek örnekte (kat no:84) tuğra, perde, sütünce; 2 örnekte de yuvarlak kemer (kat no:5,84) kullanılmıştır.

Kitabe metni bir kısım şahideler de soldan sağa doğru meyilli silmelerin oluşturduğu alana yerleştirilirken diğer örneklerde yatay silmelerin oluşturduğu alana kitabe metni yerleştirilmiştir.

[23] H. Örcün BARIŞTA:"Osmanlı İmparatorluğu Dönemi Türk Mezar Taşlarından Bazı Takı Tasvirleri",XIII. Türk Tarih Kongresi, Kongreye Sunulan Bildiriler (Ankara,2002),1311-1313.

b-Tepelikli Kadın Baş Taşları

-Başlık Yerine Demet Çiçek Motifli Olanlar

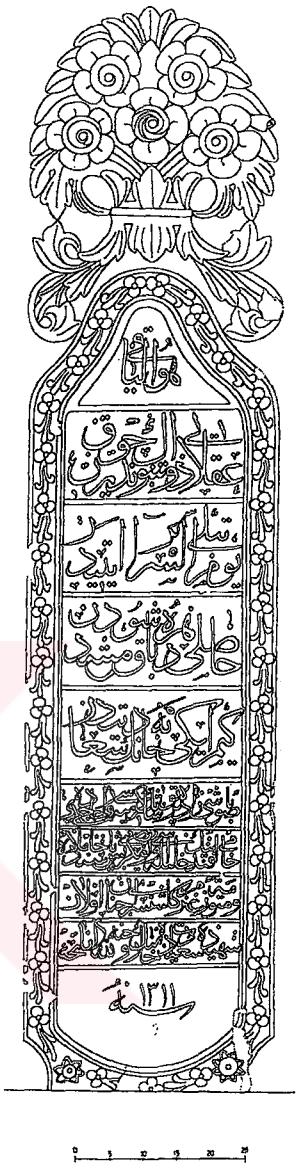

22 örnek bu tiptedir[24].22 kadın mezar taşından 1 tanesi yüzyılın ikinci çeyreğinde;8 tanesi yüzyılın üçüncü çeyreğinde; 13 tanesi ise son çeyreğindedir. (Tablo 1) Bu gruba giren örneklerden 2 tanesinin boyu 50-100cm; 7 tanesi 101-150cm; 13 tanesi 151-200cm arasındadır.(Tablo 3)

Süslemenin kendisi bir hotoz gibi taşın tepesini oluşturmaktadır[25].Ortaya yerleştirilen çiçek demeti içimdeki çiçekler yay biçiminde,taşın iki kenarına doğru dökülürler. Bu gruptaki örneklerden 20 tanesinin gövdesinin uzun kenarları düz iken 2 örnek S biçiminde kıvrımlıdır. Burada da en yaygın kullanılan çiçek güldür.(Tablo 2) 22 örnekten 10[26] tanesinin tepeliğinde zemine yerleştirilen yapraklar üzerinde gül ;3 tanesinde vazo içinde çiçek ve yaprak;1 tanesinde lahanaya benzeyen yaprak(kat no:38);1 tanesinde kuburluk ya da fişeklik(kat no:41);1 tanesinde bereket boynuzu (kat no:53); 1 tanesinde kenger yaprağı (kat no:82); 1tanesinde sarmaşık biçimli yaprak (kat no:124) yer almaktadır.

Bordürlü 11 örnekte 2 tanesinde yıldız ;1 tanesinde mine; 2 tanesinde yonca çiçeği; 6 tanesinde yaprak;1 tanesinde karanfil; 2 tanesinde inci ve 2 tanesinde kurdela kullanılmıştır. Şahidenin gövdesinde asma çelenk,

---

[24] (kat no:7,10,25,38,40,41,43,51,53,54,60,62,64,67,77,82,87,122,128,129,130,131)

[25] H.Peter LAQUEUR:Huve'l-Baki İstanbul'da Osmanlı Mezarlıkları ve Mezar Taşları (İstanbul1997),159.

[26] (kat no:7,25,40,43,51,54,60,64,128,131)

püskül,inci, sütünce, yıldız, yuvarlak kemer gibi nesneli süslemeler kullanılmıştır.(Tablo 2)

-Çok Kollu Yıldız ya da Güneş Motifli Olanlar

İncelediğimiz 134 örnekten 7 tanesi bu tiptedir. Mezar taşlarının 1 tanesi yüzyılın ikinci çeyreğinde; 3 tanesi üçüncü çeyreğinde; 3 tanesi de son çeyreğindedir. Taşların boy ölçülerinin 4 tanesi101-150cm arasında; 2 tanesi 151-200cm arasında;1 tanesi201-250cm arasında değişirken en ölçülerinde 7 tanesi 31-40cm arasında değişmektedir. İncelediğimiz 7 örneğin tamamında gotik tarzdaki çengellerle tutulmuş çok kollu yıldız ya da güneş motifi yer almaktadır. Gotik tarzdaki bu çengeller genelde stilize yaprak desenlidir. Güneş motifinin merkezinde dört ve daha çok yapraklı çiçek ya da helezon şeklinde içe kıvrımlı çiçekler bulunmaktadır. Bu gruptaki kadın mezar taşlarının tamamının gövdesinin uzun kenarları düzdür. Örneklerden kat no:39 da iki tarafından püskül sallanan asma çelenk vardır.

-Öne Doğru Çıkıntılı Uçlu Yaprak Motifli Olanlar

Trabzon Sülüklü Şehir mezarlığında 19. Yüzyıl kadın mezar

taşlarından 134 örnekten 20 tanesi bu tiptendir[27].Dikdörtgen plaka biçimli , öne doğru çıkıntılı uçlu yaprak motifli tepelikli örneklerin 4 tanesi yüzyılın ilk çeyreğine; 13 tanesi yüzyılın ikinci çeyreğine; 3 tanesi de yüzyılın üçüncü çeyreğine tarihlenmektedir. (Tablo 1) Baş taşlarının boy ölçülerinin 7 tanesi 101-150cm; 9 tanesi 151-200cm ; 4 tanesi 201-250cm arsında değişirken, en ölçüleri de 13 örnekte 31-40cm ; 5 örnekte 41-50cm; 2 örnekte 51-60cm arasında değişmektedir. (Tablo 3)

İncelediğimiz 20 örnekten 9[28] tanesinde Barok tarzı soyut yaprak motifleri ile taçlandırılmış tepeliklerin merkezine kase içinde üzüm ya da kurdela ile tutturulmuş çiçek buketleri yerleştirilmiştir. Bu çiçek buketlerinin merkezinde açmış gül yanlarındaki gonca güllerle çevrelenip alttaki karanfille son bulmuştur. Bu gruptaki diğer 9[29] örnekte ise vazo içinden çıkıp yukarı ve aşağıya doğru dağılmış soyut yapraklar bulunmaktadır. Katalog numarası 124 olan örnekte sarmaşık biçimli yaprak kullanılırken, katalog numarası 127 olan örnekte kenger yaprağı kullanılmıştır.

Alınlık yüzeylerindeki soyut yapraklardan akant yaprakları ile istiridye kabuklarının birbirine benzetilmesinden oluşan soyut motifler yer almaktadır. S ve C kıvrımlarının çokça kullanıldığı bu grupta C kıvrımlarının sırtına, içine ya da ucuna yaprak motifleri yerleştirilmiştir. Alınlık yüzeyinde tuğra(kat no:48) ,yuvarlak kemerler ile sütünceler;

---

[27] (kat no:12,24,37,46,47,48,49,57,65,68,75,83,86,100,108,118,119,124,125,127)
[28] (kat no:12,48,57,65,68,75,83,108,118)
[29] (kat no:24,37,46,47,49,86,100,119,125)

köşeliklerde kır çiçeği (kat no:12,48,68,118),taçlı gül (kat no:83), küpe çiçeği (kat no:57);kitabenin alt kısmında püskül (kat no:127) kullanılmıştır. Kadın baş taşlarından 9[30] tanesinin gövdesinin uzun kenarı S biçiminde kıvrımlı, diğerleri de düzdür. Bordürlü 11 örnekte soyut yaprak, mimoza, akşam sefası ve mine çiçeği ile kurdelaya takılmış inciler yer almaktadır.

- Sivri Kemer Biçimli Olanlar

İncelediğimiz 134 kadın mezar taşlarından 7[31] tanesi bu tiptedir. Örneklerin 4[32] tanesi yüzyılın ikinci çeyreğine; 3[33] tanesi de yüzyılın üçüncü çeyreğine tarihlenmiştir. Kadın baş taşlarından 1 örneğin boy ölçüleri 50-100cm; 4 örneğin 101-150cm; 2 örneğin 151-200cm arasında değişirken; en ölçüleri de 2 örnek 20-30cm; 4 örnek 31-40cm;1 örnek 41-50cm arasında değişmektedir.(Tablo 3)

Mezar taşlarının 5 tanesinin alınlık yüzeyinde soyut yapraklar kullanılırken 1 örnekte kıvrık dallar kullanılmıştır. Gövdelerinin uzun kenarları kıvrımlı 2 örnek , düz 5 örnek vardır. ,

[30] (kat no:37,46,47,49,100,119,124,124,127)
[31] (kat no:11,76,81,101,102,132,134)
[32] (kat no:76,81,101,134)

-Tepesi Üçgen Kemerli Olanlar

19.yüzyıl kadın baş taşlarından 12[34] tanesi bu tiptedir. Bu örneklerin tamamı yüzyılın ilk çeyreğinde yer almaktadır. (Tablo 1) Mezar taşlarının 10 tanesinin boyu 101-150cm ;1 tanesi 151-200cm ; 1tanesi 201-250cm arasındadır. En ölçüleri de 4 tanesi 31-40cm; 7 tanesi 41-50cm; 1 tanesi de 51-60cm dir. İncelediğimiz örneklerin 8[35] tanesinin alınlık yüzeylerinde Barok tarzda soyut yapraklarla taçlanan kompozisyonlardan 2 tanesinin (kat no:66,126) merkezine kase içinde üzüm ; 2 tanesinin (kat no:27,50)merkezine gül ;1 tanesine (kat no:109)de yıldız çiçeği yerleştirilmiştir.
Mezar taşlarının tamamının uzun kenarları düzdür.

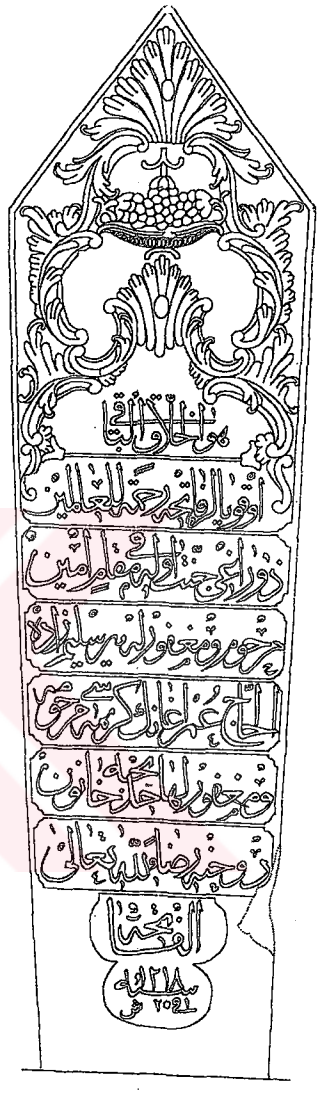

[33] (kat no:11,102,132)
[34] (kat no:13,15,17,26,27,33,50,66,71,109,111,126)
[35] (kat no:13,15,26,27,50,66,109,126

c-Üst Tarafı Kırık Olanlar

Kadın mezar taşlarından 30[36] tanesi bu gruptadır. Örneklerin 9 tanesi yüzyılın ilk çeyreğine; 7 tanesi ikinci çeyreğine; 10 tanesi üçüncü çeyreğine 4 tanesi de son çeyreğine tarihlenmektedir. Tepesi kırık taşların 2 tanesinin boyu 1-50cm; 14 tanesinin 51-100cm; 13 tanesinin 101-150cm iken en ölçüleri de 1 tanesi 10-20cm; 7 tanesi 21-30cm ;20 tanesi 31-40cm; 2 tanesi de 41-50cm dir. (Tablo 3) İncelediğimiz tepesi kırık taşların alınlık yüzeylerinde 5[37] örnekte soyut yaprak, barok tarzda soyut yaprak, gül,papatya, rozet ve yıldız çiçeği ,tuğra kullanılmıştır.

Mezar taşlarının köşeliklerinde papatya, yıldız, rozet çiçeği; kitabenin üst bölümünde tuğra ; boyunda gerdanlık ; bordürlerde mine , gül, kır çiçeği kullanılmıştır.

Örneklerden 19[38] tanesinin gövdesinin uzun kenarları düz iken 10[39] tanesinin kenarı S biçiminde kıvrımlıdır.

---

36 (k.n:21,23,29,31,34,35,36,63,73,79,80,89,90,91,93,94,96,97,98,104,105,106,107,112,113,114,115,116,120,133)

37 (kat no:23,29,31,36,63)

38 (kat no:21,23,29,31,34,35,36,63,73,79,80,89,90,91,114,115,116,120,133)

2-KADIN AYAK TAŞLARI

Trabzon'da bulunan Atapark ve Kavak Meydanı Mezarlıklarının tamamı, İmaret Mezarlığının bir kısmı 1939 'da dönemin valisi tarafından kaldırılınca 158 mezar sahipleri tarafından alınarak 1.nolu asri mezarlığına nakledilmiştir. Sahipsiz kalan mezar taşları ise 1997'de toplanarak orta koridorun kuzeyine, güneyine, doğu duvarının önündeki kaidelere dizilmiştir. Ayak taşlarının baş taşları bir kısmının bilinmediğinden tarihi ve kimliği tespit edilememiştir. Mezarlıktaki 19. Yüzyıla ait olan kadın mezar taşlarının sağında ve solunda yer alan ayak taşları değerlendirilmiştir. 20 ayak taşı incelenmiştir[40]. 11[41] tanesi tarihsizken, 9[42] tanesinin tarihi mevcuttur.

İncelediğimiz mezar taşlarının 1 tanesi yüzyılın ilk çeyreğine; 1 tanesi yüzyılın ikinci çeyreğine; 1 tanesi yüzyılın üçüncü çeyreğine; 5 tanesi yüzyılın son çeyreğine tarihlenmektedir. Taşların boy ölçüleri 5 örnek 51-100cm; 14 örnek 101-150cm; 1örnek 151-200cm ; en ölçüleri 5örnek 21-30cm; 14 örnek 31-40cm; 1 örnek 41-50cm şeklindedir. Ayak taşları yüzyılın son çeyreğinde yoğunlaşmıştır. Boy ölçülerinde 101-150cm; en ölçülerinde de 31-40cm arasında örnek sayısı artmıştır.

a-Başlıklı Ayak Taşları

-Soğan Şeklinde Başlıklı Olanlar

3 örnek bu tiptedir. İki örnekte yuvarlak kemerle taçlandırılan gövde soğan şeklinde başlıklıdır(kat no:9,45). Tek örnekte gövde dikdörtgen plaka biçimlidir(kat no:121). Gövdelerinde kurdela ile tutulmuş S biçiminde kıvrımlı dalların uçlarına yerleştirilmiş iki top çiçek(kat no:9), hurma ağacı(kat no:45), kurdela ile tutulmuş üç top biçimli çiçek (kat no:121) yer almaktadır.

---

[39] (kat no:94,96,97,98,104,105,106,107,112,113)
[40] (kat no:9,22,32,40,45,69,70,72,74,92,95,110,117,121,122,123,124125,131,134)
[41] (kat no:9,22,32,45,69,70,72,74,92,95,110)
[42] (kat no:40,117,121,122,123,124,125,131,134)

Bu tür soğan şeklindeki başlıklı taşlar,Jean Louıs Bacque' Grammont, Hans Peter Laqueur, Nicholas Vatın yaptıkları Osmanlı mezar taşları tipolojisinde[43] kadın mezar taşları grubuna dahil edilmiştir.

b-Tepelikli Ayak Taşları

-Tepesi Üçgen Kemer Biçimli Olanlar

4 örnek bu tiptedir[44]. Bu gruptaki örneklerden üçünün[45] tarihi belli olmazken diğer tek[46] örneğin tarihi bellidir. Ayak taşlarının yükseklik ölçüleri iki örnekte 51-100cm, diğer iki örnekte de101-150cm dir. En ölçüleri de bir örnekte 20-30cm, diğer üç örnekte 30-40cm arasındadır. Mezar taşlarından yüzey , bir örnekte hurma ağacı (kat no:32), iki örnekte asma (kat no:69,134), bir örnekte selvi ağacı ve asma(kat no:70) ile bezenmiştir.

-Tepesi Yuvarlak Kemer Biçimli Olanlar

Bu tipte iki örnek mevcuttur[47]. Bu taşlardan birisinin tarihi bellidir. Taşların yüksekliği1101-150cm, en 30-40cm arasında değişmektedir. Her iki örnekte de vazodan çıkan dallar üzerine yerleştirilmiş gül motifleri yer almaktadır.

-Tepesi Sivri kemer Biçimli Olanlar

Ayak taşlarından 6 örnek bu gruptandır[48].Yalnızca kat no:125 olan örneğin tarihi bellidir. Ayak taşlarının yükseklikleri 1 örnek 51-100cm, 5 örnek 101-150cm ; en 20-2 örnek 20-30cm, 4 örnek 31-40cm arasında değişmektedir. Örneklerden iki tanesinde hurma ağacı(kat no:92,125), iki

---

[43] Jean-Louis BACQUE'- GRAMMONT, Hans Peter LAQUEUR, Nicholas VATİN: a.g.e.,190.
[44] (kat no:32,69,70,134)
[45] (kat no:32,69,70)
[46] (kat no:134)
[47] (kat no:95,117)
[48] (kat no:22,72,74,92,110,125)

tanesinde vazoda gül ağacı(kat no:22,110) iki örnekte kıvrım dallar arasına yerleştirilmiş mine(kat no:72,74) resmedilmiştir.

- Çok Kollu Yıldız ya da Güneş Biçimli Olanlar

2 örneği vardır.(kat no:123,124) Ayak taşları yüzyılın ikinci ve üçüncü çeyreğine tarihlenmektedir. Taşların yüksekliği 101-150cm ; en 31-40cm arasında değişmektedir. Gotik çengellerle tutturulmuş çok kollu yıldız ya da güneş biçimli tepelikli ayak taşlarının yüzeyleri asma (kat no:123),kıvrık dallı mine çiçeği (kat no:124) ile bezenmiştir.

-Tepesi Demet Çiçek Biçimli Olanlar

3 örnek bu tiptedir[49]. Örnekler yüzyılın son çeyreğine tarihlenmektedir Ayak taşlarının yüksekliği boy 1 örnek 51-100cm, 1 örnek 101-150cm, 1 örnek 151-200cm; en 2 örnek 31-40cm, 1 örnek 41-50cm arasında değişmektedir. Bütün örneklerde yapraklı zemin üzerine güller yerleştirilmiştir. 2 örnekte asma (kat no:122,131) 1 örnekte kalın bordürlü gövdede kurdela ile tutulmuş S biçiminde kıvrılan yaprakların arasına yerleştirilmiş güller(kat no:40) yer almaktadır.

[49] (kat no:40,122,131)

B-SÜSLEMEDE KULLANILAN MOTİFLER, KOMPOZİSYON VE BİÇİMLENDİRME ÖZELLİKLERİ:

Trabzon Sülüklü Şehir Mezarlığı'ndaki 19. yüzyıl kadın mezar taşlarında bitkisel, geometrik, nesnel, mimari motifler dönemin sanat anlayışına uygun olarak kullanılmıştır.

1-BİTKİSEL MOTİFLER

19. yüzyıla ait mezar taşlarında kullanılan bitkisel motifler asma çelenk, bereket boynuzu,gül, karanfil, yıldız mine, akşam sefası vb. çiçek motifleri, hurma, asma, selvi gibi ağaç motifleri,kase içerisinde meyve motifleri akant ve akant biçimli stilize yaprak motifleridir.

a-Askı Çelenk, Bereket Boynuzu

2 örnekte asma çelenk motifi tespit edilmiştir.(kat no:39,41) 2 örnekte bulunan motif birinde gövdede diğerinde kaide de yer almaktadır.

Yaprak veya çiçek motiflerinden yapılan ve iki ucundan asılı olarak gösterilen süslerdir. Özellikle Roma yapı ve mezarlarında kullanılmış bir motiftir[50].

Avrupa kanalıyla antik sanattan alınan askı çelenk, Türk - İslam sanatı motifleri arasına girmiştir. Bir çok yapılarda örneklerine rastladığımıza askı çelenk motifi farklı çiçeklerin bir arada kullanılmasından oluşan bir çelenk gibidir.

---

[50] Adnan TURANİ:Sanat Terimleri Sözlüğü (İstanbul,1995),16.

İstanbul Nusretiye Cami' sinin sütunları arasında ortada birbirini kesen dairelerden şebekeler, yanlarda kabartma askı çelenkle süslü korkulukları vardır[51].

İstanbul II. Sultan Mahmut Çeşmesinde, İstanbul Yenikapı Mevlevi hanesi mezar taşlarından (M.1322) tarihli şahide de aynı motife rastlanmıştır[52].

İncelediğimiz şahideler arasında yalnız bir örnekte karşılaştığımız (Kat no:53) "S" biçimli yüzeyi dikey çizgili boynuz genişleyerek yukarı çıkmıştır. Alt ve üst uçları dışa dönük yarım daire şeklinde kıvrımlı ağız kısımlarından, alttan yıldız çiçeği ile rüzgar gülüne benzeyen sekiz kollu bir çiçek yer alırken, üstten yukarı doğru çıkan yapraklar bulunmaktadır.

Avrupa etkileri ile sanatımıza girmiş bereket boynuzu antik sanattan alınan içi çiçek veya meyve dolu olan bir motiftir[53]. Batı Anadolu bölgesi cami Tasvirli Mezar taşlarında(kat no:19,24,29,40,42,78,91,97,117) örneklerine rastlamaktayız[54].

b-Çiçek Motifleri

İncelediğimiz mezar taşlarından 30 tanesinde açmış gül[55], 15 tanesinde stilize gül[56], 7 tanesinde taçlı gül[57], 11 tanesinde mine çiçeği[58]; 7 tanesinde yıldız çiçeği[59], 5 tanesinde rozet çiçeği[60], 5 tanesinde iki ya da üç top

---

[51] Oktay ASLANAPA:Osmanlı Devri Mimarisi (İstanbul,1986),431.
[52] Nilay BOYDAŞ:Yenikapı Mevlevihanesi Mezar Taşlarına Sanatsal Eleştiri Açısından Bir Bakış (Yayınlanmamış Yüksek Lisana Tezi).Ankara:.Gazi Üniversitesi,1998,17.
[53] Adnan TURANİ:a.g.e.,22.
[54] Gül Tunçel: Batı Anadolu Bölgesinde Cami Tasvirli Mezar Taşları (Ankara,1989),228.
[55] (kat no:4,6,7,22,25,28,40,43,48,49,50,51,53,56,59,60,61,64,67,83,84,95,110,117,118,122,128, 129,130,131)
[56] (kat no:1,2,3,5,8,14,19,20,55,58,78,85,88,99,117)
[57] (kat no:3,5,6,27,28,83,84)
[58] (kat no:,2147,51,54,72,73,74,75,124,127,128)
[59] (kat no:7,40,53,54,60,73,109)
[60] (kat no:40,51,60,63,124)

şeklinde çiçek[61], 4 tanesinde karanfil[62], 3 tanesinde küpe çiçeği[63], 2 tanesinde akşam sefası[64], 2 tanesinde yonca çiçeği[65] gibi değişik çiçek motifleri kullanılmıştır.

Mezar taşı süslemesinde çok kullanılan açmış güllerin 21 tanesi tepelikte, 8 tanesi de boyunda yer alırken; stilize güllerin tamamı boyunda gerdanlığın üstünde; taçlı güller ise gövde yüzeyinin köşeliklerinde yer almıştır.

Diğer çiçek motifleri tepelikte, gövde yüzeyinde, köşeliklerde, bordürde yer almıştır. Bir çok örneğine rastladığımız çiçeklerden benzer örnekleri istanbul Şişhane Hacı Mehmet Ağa Çeşmesi[66], Azapkapı Saliha Sultan Çeşmesi [67]ile III. Ahmet Çeşmesi[68] gibi bir çok çeşmede görmekteyiz.

Örneklerinin bir kısmında stilize edilmiş bir ya da üç gül motifi veya açmış gül, yaprakları ve dalları ile birlikte tepeliğin boyun ile birleştiği bölüme ya da gövdenin köşeliklerine simetrik olarak yerleştirilmiştir.

Gülün Osmanlı mezar taşı sanatında sık kullanılması, bu bitkinin halk arasında kutsal kabul edilmesinden ileri gelmektedir. Gülün Muhammet' in terinden olduğuna inanılmaktadır[69].

Çiçeklerin bir kısmı gotik tarzdaki çengellerin alt ucunda, bir kısmı çok kollu yıldızların merkezinde, bir kısmı köşeliklerde, bir kısmı da başlıkta kullanılmıştır.

---

[61] (kat no:1,9,53,55,121)
[62] (kat no:40,48,83,118)
[63] (kat no:50,57,123)
[64] (kat no:48,83)
[65] (kat no:7,64)
[66] H.Örcün BARIŞTA:İstanbul Çeşmeleri Beyoğlu Cihetindeki Meyve Tabağı Motifleriyle Bezenmiş Tek Cepheli Anıtsal Çeşmeler (Ankara,1991),36.
[67] H.Örcün BARIŞTA:İstanbul Çeşmeleri Azapkapı Saliha Sultan Çeşmesi (Ankara,1991),38.
[68] Ayda AREL:18.Yüzyıl İstanbul Mimarisinde Batılılaşma Süreci (İstanbul,1975),41.
[69] H. Peter LAQUEUR:a.g.e.,130.

- Çiçek Buketleri ve Serbest Çiçek Motifleri

19 örnek üzerinde görülen çiçek motifleri ya serbest halde ya da buketler halinde bulunmaktadır[70]. Buket halindeki çiçekler vazo ve sepet içerisinde veya kurdela ile bağlı ya da buketler halindedir. Çiçekler içinden en fazla tercih edilen gül ve gül goncası olmuştur. Bunun yanında stilize çiçek ve yapraklarda kullanılmıştır.

Sadece mezar taşlarında karşılaşmadığımız çiçek buketleri, taş süslemelerde, kitaplarda, levhaların boş yerlerinde, fermanların üst köşelerinde,ve tuğraların etrafında, eski evler ve konaklarda ve sarayların duvarlarında, tahta pencere ve dolap kapaklarında çok sayıda görülmektedir. İstanbul'da Takyeci Camisi çinileri üzerinde, Üsküdar, Eski Valide camisinde bulunan kalın mum altlıklarında örneklerine rastlanmaktadır[71].

-Vazoda Gül Demeti

Altı şahidenin baş taşında vazo içerisinde[72] yalnızca bir örnekte ise sepet içerisinde (kat no:51) gül demeti bulunmaktadır. Üç örnekte kaba işlenen vazolar dikdörtgen kaideli hafif geniş üzeri dikey çizgilidir. Diğer örnekte daha estetik bir görünüme sahip olan vazo iki sıra kademeli, ince belli ve bombeli gövdelidir.

Gövdesinin üzeri yuvarlak tatlı çubuklarla hareketlendirilirken "S" kıvrımlı kulpları ile oldukça güzeldir. Dört tane açmış gülün resmedildiği kompozisyonda zemine yapraklar yerleştirilmiştir. Diğer örnekte, üzeri hasır şeklinde birbirini yatay ve dikey kesen hasır çubuklu, kademeli kaideli "S" biçimli kulpludur. İçine gül ve papatyalar yerleştirmiştir. İki örnekte ek yüksek kabartma tekniği uygulanarak plastik bir değer kazandırılmıştır.

---

[70] (kat no:7,11,25,40,43,48,49,51,54,60,64,67,83,118,122,128,129,130,131)
[71] Gülbün ÜNVER:"Osmanlı Sanatında Vazolu ve Vazosuz Çiçek Demetleri" ,Vakıflar Dergisi,9 (Ankara 19619,322.
[72] (kat no:49,51,64,67,122,129)

Vazo içinden çıkan çiçekler, yapraklar natüralistleşerek Osmanlı süsleme sanatının ana motifleri olmuşlar[73] ve natürmort sayılacak eserler sunulmuştur.

Birçok örnekte, yalnızca mezar taşının üst kenarı yoğun bitki motiflerinden oluşan süslemenin akışına uydurulmakta, bazılarında da süslemenin kendisi bir hotoz gibi taşın tepesine oturtulmaktadır. Sepetin içindeki çiçekler yay biçiminde taşın iki kenarına doğru dökülecek, şekilde yerleştirilmektedir[74].

Vazoda çiçeklerden oluşan motiflerin taş işlerinde 16. yüzyıla indirilebilecek örnekleri olduğu [75] özellikle Batılaşma ile bu motiflerin daha sık kullanıldığı doğadan alınmış izlenimi bir daha natüralist üslupta natürmort sayılabilecek eserler verilmiştir.

-Gül Demeti

On örnekte rastladığımız gül demetleri[76], zemmi yapraklarla doldurulmuş üzerine gül ve yıldız çiçeğine benzeyen çiçekli ya da yan yana yerleştirilmiş gül demetlerinden oluşmaktadır. Şahidelerin boyun kısmından kalın bordürlerle sanki bir obje ile bağlanmış gibi görünen çiçekler, başlıkta yukarı ve yanlara doğru dağılmıştır.

---

[73] Ruçhan ARIK:Batılılaşma Dönemi Anadolu Tasvir Sanatı (Ankara,1976),132.
[74] H. Peter LAQUEUR:a.g.e., (İstanbul,1997),133.
[75] H.Örcün BARIŞTA:İstanbul Çeşmeleri Beyoğlu Cihetindeki Meyve Tabağı Motifleriyle Bezenmiş Tek Cepheli Anıtsal Çeşmeler (Ankara,1991),103.
[76] (kat no:7,11,25,40,43,54,60,128,130,131)

- Kurdela İle Bağlı Çiçek Buketi

3 örnekte[77] karşılaştığımız kurdela ile bağlı gül ve gül goncaları ters tutulmuş içine düzenli yerleştirilmiş ve ortada açmış bir gül yanlarda gonca güller ve altta karanfil çiçeği ile son bulmuştur. Kurdelanın içinden çıkan ve gül buketlerinin her iki yanına simetrik yerleştirilmiş gonca güller kıvrık dallar ve yaprakları ile resmedilmiştir.

Osmanlı döneminde Batıya açılma ile birlikte çiçek motifleri natüralist bir üslupla aktarılmıştır. 17. yüzyıldan itibaren, vazo vb. kaplar içinde çiçek demetleri sıkça kullanılmıştır. III. Selim'in yaptırdığı yemiş odasında bu tarzda birçok örnek mevcuttur[78]. Zaman içerisinde şerif veya kurdela ile bağlı çiçek buketleri kullanılmıştır. Birçok çiçek türü olmasına karşılık özellikle mezar taşı ve çeşmelerde gül motifi çok kullanılmıştır. Osmanlı sanatında, natüralist akımının başından itibaren karşılaşılan gül, en yaygın ve en sürekli çiçek çeşidi olmuştur[79].

Farklı örneklerine rastladığımız gül motifi birçok yerde kullanılmıştır. Konya Müzesi, Osmanlı devri Konya mezar taşlarından Nesibe Hanım' a ait mezar taşında[80] vazo içine yerleştirilmiş gül buketi yer almaktadır. İstanbul Edirnekapı mezarlığından, Kazım Zaim, Belediye arşivinden bir ayak taşında da ve Eyüp Cami haziresi, Kazım Zaim, Belediye Arşivinden zemini yapraklı üzerine gül demetli örnekler bulunmaktadır[81].

---

[77] (kat no:48,83,118)
[78] Oktay ASLANAPA: a.g.e.,372.
[79] Yıldız DEMİRİZ: Osmanlı Kitap Sanatında Natüralist Üslupta Çiçekler: (İstanbul,1986),346.
[80] Mehmet Önder "Konya Mezar Taşlarında Süsleme Unsurları",Önasya,2/13 (Eylül1966),3.

-Saksıda Gül Ağacı

Bazı ayak taşlarında ayaklı, üzeri desenli gövdeli C kıvrımlı kulplu vazolardan çıkıp, gövdeyi dolduran gül ağaçları tasvir edilmiştir. Her iki tarafa simetrik işlenmiş gül ağaçlarında S 174 nolu örnekte daha karmaşık bir kompozisyon üstten stilize yapraklı başlık kısmı ile sonlanmıştır.

c-Yaprak Motifleri

40 örnekte yaprak motifi kullanılmıştır[82]. Akant, Yaban enginarı yaprakları şeklinde süs motifidir. Bu gruptaki yapraklar üç farklı şekildedir. Bunlar akant yaprakları, barok tarzda soyut yaprak ile yan yana dizilmiş üç dilimli yapraklardır.

Şahidelerin bir kısmında üzerindeki akantus yaprakları, bir kemer gibi başlık kısmını sınırlayıcı olarak kullanılmıştır. Alınlığın tepesini taçlandıran ve yönleri ters düz "C" ve "S" kıvrımları yaparak aşağıya inen stilize yaprak motifleri merkezdeki kompozisyonu çevrelemektedir.

Üçgen kemer şeklinde tepelikli şahideler de uç kısmına gelecek şekilde yerleştirilmiş stilize akant yaprakları üst bölümü dolduracak şekilde yerleştirilmiştir. Bazı örneklerle yaprakları üzerine oval madalyon işlenmiştir. Tepelikli kadın mezar taşlarında ise gövdenin üst bölümünde kitabe metnini kemer gibi sınırlayacak şekilde yerleştirilmiş bazısı madalyonlu stilize akantus yaprakları kullanılmıştır.

19. yüzyılda akantus yaprağı ile deniz tarağı şeklindeki motif cami ve özellikle seçmelerde çeşitli şekillerde uygulanmıştır.

---

[81] Ahmet Sacit AÇIKGÖZOĞLU:"Eyüp Sultan Siluetinden Manevi Düç Amilleri",Tarihi Kültürü ve Sanatıyla Eyüpsultan Sempozyumu IV (5-7 Mayıs 2000),245,247.

[82] (kat no:3,4,6,7,10,13,15,17,25,26,27,28,33,40,41,43,50,51,54,59,60,62,64,66,67,71,77,

İstanbul'da Sadrazam Hekimoğlu Ali Paşa Cami ve Külliyesi'nde[83] , Nusretiye Camisi'nde[84] dışta olduğu gibi içte de pencerelerin üzerinde, Abdülmecit Reşit Paşa Türbesi'nin[85] dışa açılan kemerlerde akant yapraklarına rastlanmaktadır. İstanbul' da Eyüp Sultan Mezarlığı'nda birçok örneğine rastladığımız akantus yaprağı. İstanbul Meydan çeşmelerinde de karşımıza çıkmaktadır.

ç-Ağaçlar

Hurma Ağacı Motifi

Tespit ettiğimiz mezar taşlarında 4 örnek üzerinde hurma ağacı yer almaktadır. (Doğu sol 7 ; 135 ; 177 ; 13. Ada Şahire Han.) Ayak taşının bütün yüzeyini kaplayacak şekilde işlenmiştir. Ağacın dalları ve meyveleri gövdenin her iki yanına simetrik olarak yerleştirilmiştir. Ağacın üst ucu üç dilimli yaprakla sonlanmıştır.

Hurma Ağacı, yaşam ve ölümsüzlüğün sembolü olması ve bol meyve taşıyan dalları bereketli, üremeyi simgelemektedir[86].

En erken örnekleri 17: yüzyıla indirebilecek hurma ağaçlarının farklı üslüpla oluşturulmuş örnekleri bulunmaktadır. Mezar taşları dışında çeşmelerde de konu olarak seçildiği görülmektedir. Azap kapı ile aynı zamanda ve sonra yapılmış pek çok mezar taşı bulunmaktadır.[87]

Bazı Osmanlı devri Konya Mezar taşları üzerinde üsluplanmış hurma ağacı motifleri görülmektedir. Yapraklı hurma dalı motifi cennet nimeti olarak,

---

82,87,109,111,122,124,125,126,127,128,129,131)
[83] Oktay ASLANAPA:a.g.e.,378.
[84] Oktay ASLANAPA:a.g.e.,433.
[85] Oktay ASLANAPA:a.g.e.,451.
[86] H.Peter LAQUEUR:a.g.e.,131.

mistik bir ifadeyle taşıdığı için, islami devir tezyini eserlerinde sık sık kullanılmıştır[88].

İstanbul Eyüp' te Cafer Paşa Türbesi' nde 1871-72 tarihli (Envanter No: 2) mezar taşında hurma ağacı motifi yer almaktadır[89].

-Saksıda veya Zemine Dikili Asma

İncelediğimiz örnekler arasında 6 tane asma motifi yer almaktadır[90]. Daralarak büyüyen ağacın gövdesinin iki yanına üzüm yaprakları ve meyveleri resmedilmiştir. 27. Adadaki şahidenin ayak taşında su biçiminde kıvrılan üzüm dalı yine simetrik olarak işlenmiştir. Ucu kuzeye bakan selvi ağacına dolanmış üzüm ağacı, üstte sitilize yaprak motifi ile son bulmuştur. Yukarı doğru taranmış selvi ağacı üzerinde üç daire çizen üzüm simetrik olarak her iki tarafa işlenmiştir.

-Selvi

Tek örnek mevcuttur.(kat no:70) Selvi ağacının asmayla birlikte çizilmesi, sembolik anlatımdan çok estetiğin önemli olduğunu göstermektedir. Selvi, hurma gibi yaşam ağacı sembolü olmakla da yorumlanmaktadır. Her zaman yeşil kalan selvi ağacı, kalıcılığı simgelenmektedir[91].

18. yüzyılda Bereket zade, Ortaköy Damat İbrahim Paşa, Tophane, Hekimoğlu Çeşmesinde, çeşmenin ayna taşının üzerinde selvi motifiyle rastlanmaktadır[92].

---

[87] H.Örcün BARIŞTA:a.g.e.,114.
[88] Mehmet ÖNDER:a.g.m.,5
[89] H.Örcün BARIŞTA: "İstanbul Eyüpsultan Cafer..."a.g.e.,260.
[90] (kat no:69,70,122,123,131,134)
[91] H.Peter LAQUEUR:a.g.e.,131.

d-Meyve Çeşitleri

-Kase İçerisinde Üzüm, Armut ve Ceviz Meyveleri

İncelediğimiz örnekler içinde 6 tanesinde üzüm[93], 3 tanesinde ceviz[94], 1 tanesinde armut[95] yer almaktadır. Meyve dolu kaplar başlıkta bulunmaktadırlar. Küçük ayaklı bombeli, üzeri yuvarlak hatlı dikey çubuklarla süslenmiş, yanlardan kulplu kaselere sağdan ve soldan iki salkım üzüm ve merkeze bir yaprak gelecek şekilde yerleştirilmiştir. Aynı formdaki diğer kaseye altta dört üste üç ceviz ve armut yerleştirilmiştir.

17. yüzyıldan itibaren görülen meyve motifleri Lale devrine özgü olmayıp, Selçuklu sanatında da örneklerine rastlanılmıştır. Lale devrinde görülen yenilik bu motifiyle natüralist bir üslupla işlenmesidir. Erken örnekleri ise Gazneli Mahmut Albümün' de görülmektedir. 1685 tarihli yazmada meyve ve çiçek motifleri kendi başına bir konu olarak sayfaları süslemektedir[96].

Gerek İslamiyet'ten sonra Asya Türk minyatürlerinde gerekse Osmanlı devri sonuna kadar Anadolu Türk minyatürlerinde meyve tasvirlerine rastlanmaktadır[97].

Meyve tasvirlerinin yapılmasında tasvir olarak Türk sanat tarihindeki resimler ve geç dönem Avrupa sanat üslupları etkili olmuştur. Eyüp Sultan mezar taşlarında baş ve ayak taşları üzerinde de görülen kase içinde nar, elma, üzüm armut, şeftali gibi meyveler ölümsüzlük, bir şeyin özü olan varlık, cevher, hakikat gibi genel anlamlar taşımaktadır[98].

---

[92] H.örcün BARIŞTA:"İstanbul Çeşmeleri Cihetinde..."a.g.e.,74
[93] (kat no:12,48,57,66,68,126)
[94] (kat no:48,57,75)
[95] (kat no:57)
[96] Ruçhan ARIK:Batılılaşma Dönemi Anadolu Tasvir Sanatı (Ankara,1976),132.
[97] Yaşar ÇORUHLU:"Eyüp ve Çevresindeki Mezar Taşlarında...."a.g.e.,127.
[98] Yaşar ÇORUHLU:"Eyüp ve Çevresindeki Mezar Taşlarında Görülen Kase İçinde Meyve tasvirlerinin Sembolizmi", Tarihi, Kültürü ve Sanatıyla Eyüp Sultan Sempozyumu II (İstanbul, 1988),120.

Üzüm, nar, armut, limon, ceviz, badem, erik, hurma kayısı, kavun, karpuz gibi yemişleri taş üzerinde dekoratif özellikler kazanırken[99], üzüm ve nar motifleri sembolik anlam kazanarak benimsenmiştir[100].

Nar üremeyi, hurma ise yaşam ve ölümsüzlüğün sembolü olarak kullanılmıştır. Mezar taşları dışında benzer meyvalarla ve tabaklarla oluşturulmuş natürmortlara dönemin çeşmelerinde de rastlanmaktadır. Bu durum 18. yüzyılda gelişen bir modayı işaret etmektedir[101].

2-GEOMETRİK MOTİFLER

Trabzon Sülüklü Şehir Mezarlığı'ndaki 19.Yüzyıl kadın mezar taşlarında yoğunluk bitkisel süslemelerde olmasına rağmen geometrik süslemelerde yer almaktadır.

e-Oval Madalyonlar ve Yıldız Motifi

Tespit edilen mezar taşlarından üç örnekte yıldız motifi (kat no:7,60,73), sekiz örnekte oval biçimde madalyon (kat no: 17,26,27,28,50,57,89,109) bulunmaktadır.

Taşın tüm yüzeyinin tamamen geometrik benzemeyle süslenmiş örnek mevcut değildir. Daha çok stilize edilmiş akant yapraklarını merkezine yerleştirilmiş madalyon mevcuttur. İki örnekte tepeliğin bitiminde kitabe metninin başlangıcını ayıran kalın bir bordür içine yan yana yerleştirilmiş madalyonlar (kat no:17) yer alırken diğer örnekte sütünce şeklinde düşünülmüş bordürün alt çizgisini oluşturan ince şerit içine yerleştirilmiştir. (kat no:73)

---

[99] Azade AKAR:"Eski Türk Mazartaşı Süslerine Dair", Sanat Dünyamız,1/2 (Eylül 1974),19.
[100] Azade AKAR- Cahide KESKİNER:Türk Süsleme Sanatlarında desen ve Motif (İstanbul, 1978),11.
[101] H.Örcün BARIŞTA:İstanbul Çeşmeleri Beyoğlu Cihetindeki...., a.g.e.,80.

6 örnekte tepeliğin merkezine yerleştirilmiş stilize akant yapraklarının ortasına yerleştirilmiş tek madalyon yer almaktadır.(kat no:26,27,28,57,89,109) 50 nolu örnekte diğerlerinden farklı olarak oval madalyon içine gül motifi resmedilmiştir.

Eski devirden beri mezar taşları üzerinde görünen yuvarlak madalyonlarla iç içe daire motifi arasında ikonografik açıdan bir alaka bulunduğu belirtilmektedir[102]. Steller üzerinde karşılaşılan dairelerin ölümü, sonsuzluğu sembolize ettiği; yine bu şekilde yuvarlaklarla anlatılan güneşin, tanrının ifadesi olduğu ve bu şeklin mezar taşları üzerinde bulunmasının ölüye Allah' tan şefaat istemek manasını vurguladığı sonucuna varılmıştır. Ayrıca, taş üzerinde bulunan rozet sayısı tarikatlarda sayılara verilen özel manalarla ilgili görülmektedir[103].

Yıldız motifinin bulunduğu üç örnekten ikisinde (kat no:7,60) şahidenin etrafını çevreleyen bordür de yer almaktadır. Tek örnekte (kat no:73) bordürün üst noktasında, ortada sekiz kollu yıldız yer alırken; diğer tek örnekte de (kat no:7) bordürün alt bölümünde karşılıklı yerleştirilmiş sekiz kollu yıldız bulunmaktadır.

[102] Beyhan KARAMAĞARALI:a.g.e.,10.
[103] Beyhan KARAMAĞARALI:a.g.e.,19

3-NESNEL MOTİFLER

İncelediğimiz örnekler içinde kullanılan nesnel motifler; vazo, kase, sepet, kumaş,inci, ışınsal çubuk ,püskül,gerdanlık olarak belirlenmiştir.

f-Vazo , Sepet ve Kaseler

İncelediğimiz 7 örnekte meyve kasesi[104], 19 örnekte vazo[105], bir örnekte[106] sepet görülmektedir. Vazoların bir kısmı ayaklı, geniş ağızlı üzeri desenli gövdeli ve "S" biçimli kulplu, bir kısmı ayaklı üzerine desenli gövdeli, bir kısmı da ayaklı bombeli geniş üzeri desenli gövdeli dar ağızlı ve ağız kısmı kurdelalıdır. Tek örnekte malzeme değişikliği olmuş ve hasır, ayaklı, ağız kısmı geniş, kulplu sepet kullanılmıştır. İçlerinde çiçekler ve meyveler vardır.

Meyve tabağı; ayaklı, geniş yayvan ağızlı üç örnekte , ayaklı, geniş ağızlı, kulplu, üzeri desenli dört örnek yer almaktadır. Tabakların içinde genelde üzüm, ceviz armut gibi meyveler kullanılmıştır.

Selçuklu sanatında beni tasvir alanında çiçek ve meyva motiflerine ilgi duyulur, işlenirdi. Bunlar genellikle soyut karakter taşırdı. Bir vazo içinden çıkan çiçekler, yapraklar daha sonra natüralistleşecek Osmanlı süsleme sanatının ana motifleri olmuşlar, bunlara bazı meyve motifleri de eklenerek zengin örnekler sunulmuştur[107].

Vazoya çiçek yerleştirme geleneği özellikle uzak doğuda görülmektedir[108]. Osmanlı Türk Sanatı'nda bu konu önemli bir yere sahiptir. En güzel

---

[104] (kat no:12,48,57,66,68,75,126)
[105] (kat no:22,24,37,46,47,49,67,86,95,100,110,117,119,122,123,124,125,129,131)
[106] (kat no:51)
[107] Ruçhan ARIK:a.g.e.,132.
[108] Azade AKAR:"Tezyini Sanatlarımızda Vazo Motifleri", Vakıflar Dergisi 8, (Ankara,1969),270:Günnur AYDOĞDU:a.g.t.,261.

örneklerinin. Topkapı Sarayı III. Ahmet' in Yemiş Odasında rastlanan vazoda çiçek ve çiçek buketleri ile meyve kaseleri 17. yüzyılda çok kullanılmıştır[109].

İstanbul'da yer alan Topçubaşı İsmail Ağa ile Kemankeş[110], Azapkapı Saliha Sultan[111], Hekimoğlu Ali Paşa[112] ve III: Ahmet meydan Çeşmesi ile Üsküdar çeşmelerinin cephelerinde[113]; Osmanlı devri Konya mezar taşlarından, Konya Müzesinde yer alan Nesibe Hanıma ait mezar taşında[114]; Trabzon'un Akçaabat ilçesine bağlı Aralık köyündeki mezarlıkta[115];Batı Anadolu Bölgesinde Cami Tasvirli camilerin bazılarında(kat no:13,99,10,39,44,62,71,109,111,115)[116] ,İstanbul'da yer alan III. Ahmet'in kızı Safiye sultan 'a ait lahit üzerinde[117] örneklerine rastlamaktayız.

g-Fiyonk ve Kumaş Motifleri

Batı etkisi ile geliştirilmiş süsleme unsurlarından olan kumaş motifi tek örnekte kullanılmıştır.(kat no:84) Gövdenin üst bölümünde üzeri stilize üç dilimli yapraklı yuvarlak kemerin kademeli alt bölümünde kumaş motifi, iki yana toplanmış perde şeklinde tasarlanmıştır.

İncelediğimiz örneklerin 13'ünde[118] kurdela ile yapılmış fiyonklar bulunmaktadır. Beş örnekte şahidenin tepelik bölümünde ters tutulmuş çiçek buketinin ucuna bağlanmıştır ve uçları yanlara bırakılmıştır. Diğer beş örnekte, ayaklı vazoların dar ağız kısmına bağlanmıştır. Diğer örneklerde kitabe metnin üstünde veya metnin bitiminde ya da hem üstünde hem de

---

[109] Oktay ASLANAPA:a.g.e.,372.
[110] H.örcün BARIŞTA:"İstanbul Çeşmeleri Beyoğlu..." a.g.e.,163.
[111] H.örcün BARIŞTA:" İstanbul Çeşmeleri Azapkapı..."a.g.e.,41.
[112] H.örcün BARIŞTA:" İstanbul Çeşmeleri Hekimoğlu ...a.g.e.,83.
[113] Ayda AREL:a.g.e.,42.
[114] Mehmet ÖNDER:"Konya Mezar Taşlarında..." a.g.m.,4.
[115] İbrahim OKMAN:Kültür Varlıklarıyla Trabzon (cilt 1) (Trabzon,1999),165.
[116] Gül TUNÇEL:Batı Anadolu Bölgesinde Cami Tasvirli Mezar Taşları (Ankara,1989),228.
[117] Nuri SEÇGİN:"Eyüpsultan Haziresindeki Mimari Düzenlemeli Lahitler", Tarihi Kültürü ve Sanatıyla Eyüpsultan Sempozyumu IV, (5-7 Mayıs 2000),302.
[118] (kat no:9,11,37,46,47,48,53,74,83,100,118,121,124)

altında fiyonk şeklinde veya tek örnekte olduğu gibi yelpaze biçiminde tasarlanmıştır.

İç mekan süslemesinde, çeşme ve mezar taşlarında perde motifi sıkça kullanılmıştır.

Topkapı Sarayı Harem Dairesi'nden, Kadın Efendi Dairesi'nde Şerefabad Kıyı Kasrı; dalgalı, kıvrımlı ve iki yana dökülen perde motifi dikkat çekmektedir[119].

h-Işınsal Çubuklar

Ampir üslubun belirgin unsurlarından olan, ışınsal çubuklar 8 örneğin üzerinde görülmüştür[120].

Merkezinde dört ya da sekiz yapraklı çiçeğin arasından çıkan uçları "V" şeklinde çatallı uçlu çubuklar daire şeklinde düzenlenmiştir. Diğer iki örnekten F 42' de oval madalyon biçiminde duran ışınsal çubukların merkezinde helezon gibi içe kıvrılan daireler bulunmaktadır.

Mezar taşlarında, üst kısmında, merkezden yayılan prizmal çubuklarla oluşturulmuş yıldız veya güneşe benzer tepelikler bulunmaktadır.

18. ve 19. yüzyıllardan itibaren bazı kadın mezar taşlarındaki başlıklarda, gotik üsluplu çengeller üzerinde çok köşeli yıldız ya da güneş diyebileceğimiz gülbezekler görülmektedir. Mesela Konya mezarlarından müzeye nakledilmiş Ümmügülsüm' e ait 1291 H. (1874 M.) tarihli mermer kadın mezar taşında bu motif görülmektedir[121].

---

[119] Günsel RENDA- Turan EROL:Başlangıcından Bügüne Çağdaş Türk Resim Sanatı (istanbul, 1980),52.
[120] (kat no:30,39,42,44,103,121,123,124)

İ-Gerdanlık

17 adet kadın mezar taşının boyun kısmında gerdanlık[122] yer almaktadır. Hiçbir örnek diğerinin aynısı değildir. Örneklerden 9 tanesi yakalı, 8 tanesi yakasızdır. Yakalı örneklerin yakasında yan yana dizilmiş yaprak motiflerinin altında altı yapraklı çiçek, madalyon, yıldız ve küpe çiçeği yer alırken; yakasız örneklerde küpe, yıldız,çiçeği, inci, çark-ı felek motifine benzeyen motif kullanılmıştır.

Boyunda yer alan gerdanlıklar ve çiçek motifleri, kadın başlığını andıran baş örtüleri canlandırılmaktadır.[123] Benzer örneklerine Eyüpsultan mezarlıklarında bulunan 18. yüzyıl'ın yarısı ve 19.yüzyılın birinci yarısındaki mezar taşlarında görmekteyiz[124].

4- MİMARİ MOTİFLER

İ-Sütunce

19. yüzyıla ait kadın mezar taşlarımızdan 3tanesinde yer almaktadır[125]. Tepeliğin altındaki kalın bordürde yer alan üç sütünce ile bölümlere ayrılmıştır. Diğer örneklerde kitabe metnini üstten sınırlayan yuvarlak içten kademeli kemer, her iki yanda stilize yaprak motifli başlıklı sütuncelerle taşınmaktadır. Sütünceler yalnızca kitabe metnini bir satırına kadar gelmiş daha sonra yanlardaki silmelerle birleştirmiştir.

Selçuklu ve Beylikler döneminde şahidelerin yan kenarlarında süs sütünceleri çok kullanılmış bir elemandır[126]. Konya da Selçuklu ve

---

[121] Mehmet ÖNDER:a.g.e.,4-5.
[122] (kat no:1,3,4,5,6,19,20,28,52,53,56,59,60,61,84,93,120)
[123] M.Memduh TAYANÇ:"Türk Vefası ve Mezar Taşları, Gerdanlıklar", Tarih Konuşuyor,5,25 (Şubat 1966),2045; Metin Haseki: Plastik Açıdan Türk Mezar Taşları (İstanbul 1977),21
[124] H Örcün BARIŞTA:"Osmanlı İmparatorluğu dönemi Türk Mezar Taşlarından Bazı takı Tasvirleri" , XIII. Türk Tarih Kongresi, Kongreye Sunulan Bildiriler (Ankara, 2000),1311-1313.
[125] (kat no:57,60,84)

Karamanoğulları devrinde yapılan hemen hemen bütün şahidelerde görülmektedir. 14.Yüzyıl Bursa mezar taşlarında[127], Konya mezar taşlarında[128], Batı Anadolu mezar taşlarında[129], 14. Yüzyıla ait Tokat mezar taşında[130], Karamanoğulları dönemi Konya mezar taşlarında[131] benzer örneklerini görmekteyiz.

j-Yuvarlak Kemer

İncelediğimiz örneklerden 11 tanesinde yuvarlak kemer kullanılmıştır[132]. Gövde yüzeyinde kitabe metnini üstten sınırlayan ve bazı örneklerinde sütunceler üzerine oturtulmuş, içten birkaç sıra kademeli kemer şeklindedir.

Türk sanatında batılılaşmanın ilk örnekleri 18. yüzyıl başında III. Ahmet dönemi ile başlayıp 19. yüzyılın ortasında Abdülmecit dönemi ile sona ermiştir[133].

Sanatımızdaki batılılaşma etkileri Barok ile başlamıştır.17. yüzyılda ilkin İtalya'da[134], sonra başka Avrupa ülkelerinde gelişmiştir. Barok, girintili çıkıntılı biçimli yüzeyleri simgelerken[135] 18. yüzyılda Barok'un yuvarlak çizgilerini aşırıya götüren rokoko doğmuş ve Ampir, Neoklasik üslupları ile devam etmiştir[136].

1720' de 80 kişilik bir elçi heyetinin Paris' e gönderilmiş ve Fransa' dasaray adet ve geleneklerini ve Batı medeniyeti incelenmiştir. Oradaki saray ve

---

[126] Seyfi BAŞKAN:Karamanoğulları Dönemi Konya Mezar Taşları (Ankara, 1996),78.
[127] Demet KARAÇAĞ:Bursa'daki 14-15. Yüzyıl Mezartaşları (Ankara,1994),162.
[128] Mehmet ÖNDER: a.g.e.,3.
[129] Gül TUNÇEL: a.g.e.,16.
[130] Metin HASEKİ: a.g.e.,50.
[131] Seyfi BAŞKAN:"Karamanoğulları..."a.g.m.,140.
[132] (kat no:5,17,27,50,65,66,71,75,95,108,131)
[133] Günsel RENDA: a.g.e.,11.
[134] Suut Kemal YETKİN: Barok Sanat (İstanbul, 1977),10.
[135] Adnan TURANİ:Sanat Terimleri Sözlüğü (İstanbul, 1995),20:Doğan HASOL:Ansiklopedik Mimarlık Sözlüğü (İstanbul, 1995),381.
[136] Doğan KUBAN :Türk Barok Mimarisi Hakkında Bir Deneme (İstabul,1954)136.

bahçe planları getirilmiş. Boğaziçi ve Kağıthane' de bunlara benzer köşkler ve bahçeler yaptırılmış ve Barok ve Rokoko sanatının etkileri Fransa yolu ile gelmeye başlamıştır. Lale devri denilen bu dönemde İstanbul' un bir çok semtlerin zenginleştiren kasır, köşk, sebil ve çeşmelerde yeni gelen Avrupa etkileri yavaş yavaş hissedilmiştir. Sultan III. Ahmet' in Topkapı Sarayı' na 1705' te Hünkar Sofrasından girilen tahta üzerine lâke çiçek ve meyve resimleri ile süslü yemek odasını yaptırmıştır. Naturalist üslupta yapılmış bu çiçek buketleri, meyve tabakları, kitabe kuşakları, hücreler, çekmeceler bu odayı süslemiştir[137].

Sultan I. Mahmut tarafından 1748 de başlanıp III. Sultan Osman tarafından 1755 de tamamlanan Nur-u Osmaniye Camisi, yeni üslubun kendini gösterdiği ilk büyük eser olmuştur. Dalgalı yay kemerler, deniz kabukları, Akant yaprakları ve değişik sütun başlıkları Avrupa'dan farklı anlayışla yeni bir Türk Barok üslubunun doğuşunu haber vermektedir[138].

İstanbul'da yaşanan bu gelişmeler imparatorluğunun öteki yörelerinde de yayılmıştır. Bursa, Edirne, Bayramiç, Soma ve Yozgat' daki yapılardaki süsleme programları İstanbul'daki yeni üslupla aynı özellikleri göstermektedir.

Rokoko daha çok dekorasyonda kendini göstermiştir ancak, aynı dönemde etkisini sürdüren Barok üslupla, Rokoko bezeme üslûbunu birbirinden ayırmak zor olmuştur. Rokokoda uçlarında "S" ve "C" kıvrımları bulunan kemerler, stilize akant yaprakları, kartuşlar ve kıvrımlı şekillerdir. Barokta ise yine stilize akant yaprakları, çiçek demetleri,kumaş motifleri, kartuşlar dikkati çekmektedir.

19.Yüzyılda Fransa'da ortaya çıkan ampir üslup bir tür neoklasik üsluptur. II Mahmut döneminden 20.Yüzyılın başlarına kadar etkisini sürdürmüştür.

---

[137] Oktay ASLANAPA: a.g.e.,317-372.
[138] Oktay ASLANAPA:a.g.e,393.

Bezeme öğeleri olarak yüzeyselleştirilmiş yapraklar, çubuk silmeli çerçeveler ve ışınsal dağılan motifler yaygındır.

C-Malzeme ve İşleniş

Tespit edilen mezar taşlarının hepsinin yapımında mermer malzeme kullanılmıştır. Mezar taşı üzerinde yer alan yazı ve diğer motifler oyma, kabartma, delme yöntemleriyle işlenmiştir. Dönemin etkisiyle natüralist yaklaşım sonucu olarak plastik görünümlü motifler dikkat çekmektedir.

D- Yazı

Sülüklü şehir mezarlığında yer alan 19. Yüzyıl kadın mezar taşlarından 61[139] tanesi Sülüs, 47 tanesi Talik[140] ve 13 tanesi Nes-talik[141] hatla yazılmıştır. Mezar taşlarının dili Türkçe'dir.

Mezar taşlarından üç tanesinde " Şefaatli – ehlil – kebairi min ümmeti" yazısı tuğra şeklinde yazılmıştır. Oğuzlara kadar giden eski Türk geleneği, Büyük Selçuklular ve Anadolu Selçukluları ile Osmanlılara kadar yaşamıştır[142]. Osmanlılarda resmi belgeler üzerine çekilen tuğra, sonraları hanedan arması olarak kullanılmış, bazen de ayetler, dualar, besmeleler, tarikat pirlerinin adlarının yazıldığı örneklerde mevcuttur[143].

---

[139] (kat no:3,4,5,6,7,8,12,13,14,15,16,17,19,20,26,27,28,29,31,33,34,35,44,45,49,51,52,54, 57,58,59,62,66,67,69,72,74,76,77,79,80,82,86,90,91,93,95,97,99,100,101,106,109,111,113,116,117,118,119,120,128)

[140] (kat no:1,2,10,11,18,23,25,37,38,39,43,47,48,50,53,55,56,60,61,64,68,78,81,84,87,89,92,96,102,104,105, 107,115,121,122,123,124,125,126,127,129,130,131,132,133,134,135)

[141] (kat no:21,24,30,36,40,41,63,65,85,88,103,108,114)

[142] Oktay ASLANAPA:Türk Sanatı (İstanbul,1989),392.

[143] H.Turhan DAĞLIOĞLU:"İstanbul Mezarları II", Yeni Türk, XXIII-XXIV (İstanbul, 1935),1538. H.Turhan DAĞLIOĞLU:"Sanat Bakımından Mezarlar ve Mezartaşları ve Karaca Ahmed Mezarlığı", Milletlerarası I. Türk Sanatları Kongresi (Ankara, 1962),124.

Mezar kitabelerinde genel olarak yakarış, dua, kimlik, dua isteme ve tarih şeklinde gruplanmaktadır[144]. İncelediğimiz mezar taşlarından 134 kadı mezar taşından 50 tanesinde "Huve'l Baki"[145]; 18 tanesinde" Huve'l Hallaku'l-Baki" [146]; 10 tanesinde" Ah Mine'l- Mevt" [147]; 8 tanesinde" Huve'l- Hayyu'l – Baki" [148]; 5 tanesinde"Huve'l Hayyu la- Yemut " [149]; 4 örnekte "Lahalasa Mine'l Mevt" [150]; 3 örnekte" Şefa'atli- ehli'l- kebairi min ümmeti"[151] ;2 tanesinde "Huve'l hayy" ; " Huve'l- hayyu'llezi la- yemut" [152]; 1 tanesinde "Huve'l Hallak" ; "Huve'l – Hayyu be- hak besti"; " ya men huve"; "Ey zair"; " Allah bes baki heves" ; " La mevcude illa hu"[153] ibareleri kullanılmıştır.

Mezar taşlarından 37 tanesinde "Merhûme"[154], 24 tanesinde "Merhûme ve mağfure",[155] 3 tanesinde "merhume ve mağfuretün leha"[156] şeklinde dua ifadelerine yer verilmiştir.İncelediğimiz mezar taşlarının hepsinde ölenin ismi belirtilmiştir.

Kadın mezar taşlarında çeşitli lakap ve ünvanlar kullanılmıştır. Bunlardan 58 tanesinde Hanım[157], 33 tanesinde Hâtûn[158], 7 tanesinde Kadın[159], 6

---

[144] Hans- Peter LAQUEUR:a.g.e.,80,81.
[145] (kat no:2,5,6,7,8,12,16,17,18,19,20,24,26,28,29,31,33,37,41,43,44,45,47,53,54,57,61,62,69,72,74,76,77,82,84,
90,92,93,99,101,102,104,105,110,111,113,118,119,120,121)
[146] (kat no:13,14,15,21,27,34,39,48,58,60,66,67,78,88,95,96,128,129)
[147] (kat no:10,35,36,38,65,87,89,124,132,133)
[148] (kat no:50,59,63,81,85,103,123,127)
[149] (kat no:3,52,122,125,130)
[150] (kat no:23,55,68,131)
[151] (kat no:49,86,91)
[152] (kat no:11,30,51,64)
[153] (kat no:1,40,56,106,126,134)
[154] (kat no:5,13,14,16,17,19,20,24,26,28,30,31,49,57,59,60,62,67,76,79,80,81,82,88,90,91,93,104,109,111,115,117,118,121,126,130,131)
[155] (kat no:1,2,5,8,10,18,29,34,54,58,72,77,84,86,87,95,96,97,99,100,101,113,119,128)
[156] (kat no:15,47,48)

[157] (kat no:1,3,5,7,10,11,12,16,20,21,23,29,30,35,38,39,41,43,44,45,48,49,50,52,55,60,61,63,64,65,68,74,81,85,86,87,88,89,91,92,93,97,99,101,102,103,107,115,118,119,120,123,125,126,130,131,134,135)
[158] (kat no:1,4,6,14,15,18,25,26,27,31,33,36,51,54,56,57,62,66,67,69,72,77,82,96,100,104,109,110,113,114,117,

tanesinde Monla- Molla[160], 1 tanesinde Monla Kadın[161] ünvanları kullanılmıştır.

Taşların büyük çoğunluğunda ölen için dua isteme yer almaktadır. 48[162] tanesinde Fâtiha, 26 tanesinde el- Fâtiha[163], 21 tanesinde lillahi'- Fâtiha[164], 8 tanesinde Lillahi teala Fâtiha[165] ibareleri yer almıştır. Tarih kısmı taşların son satırındadır.

128,133)
[159] (kat no:19,59,76,90,93,111,121)
[160] (kat no:8,13,34,58,79,80)
[161] (kat no:28)
[162] (kat no:4,5,6,8,10,15,17,19,26,31,33,34,45,49,50,51,52,57,63,64,67,69,72,76,77,80,81,82,84,87,88, 92,93,96,97,103,106,107,111,113,116,117,118,126,130,133,135)
[163] (kat no:12,13,14,16,20,27,28,29,30,41,43,59,79,89,90,91,93,99,100,101,102,104,115,119,120,131)
[164] (kat no:1,7,11,18,24,25,37,39,44,47,54,58,61,65,66,74,86,110,121,123,124)
[165] (kat no:2,48,60,68,109,122,127,128)

IV-SONUÇ

Trabzon sülüklü Şehir Mezarlığındaki 19. Yüzyıla ait 134 tane kadın mezar taşı tespit edilmiştir. Bu rakam içinde kime ait olduğu kesin bilinmeyen fakat sıralamada şahidenin yanına geldiği için incelenen 11 tane ayak taşı bulunmaktadır.

Form, Bütün şahideler de aynı olup yalnızca başlıklarda farklılık görülmektedir. Genelde çiçek demeti, meyve sepeti, kıvrım dallar şeklinde dönemin sanat akımına uygun olarak yapılmış tepelikler, üst bölümü bombeli başlıklı veya üçken kemer biçimli ya da sivri kemer biçimli başlıklıdırlar.

Kademeli başlıklı örneklerde genelde paralel kenarlarla uzanan plaka şeklindeki gövde altta içe ve dışa kavislerle daralarak betona oturtulmuştur. Çiçek demeti şeklindeki tepelikli ve üçken kemer biçimindeki örneklerde ise çoğunluğu aşağıya doğru daralarak inen plaka şeklindeki şahideler betona oturtulmuştur. Adalar haricindeki şahideler betona oturtulmuştur.

Malzeme olarak eserlerin tamamına mermer kullanılmıştır. İşleniş tekniği, tepelikte ve gövdede oyma, kabartma, delikleme ya da birkaç örnekte yüksek kabartma tekniği kullanılmıştır.

Kitabe, tepelikten ayrılarak ince bir silme ile va da süslü bir bordürle çevrelenmiştir. Yüzyılın sonuna doğru bordürler "S" biçiminde kıvrımlı olarak işlenmişyir. Kitabe metni 67 örnekte yatay 53 örnekte soldan sağa meyilli satırlarla yazılmıştır.

Başlıklı şahideler de birkaç yassı örnek dışında üç yatay kademeli sivri formlu başlıklı olup, boyun kısmı çoğunlukla değişik gerdanlık örnekleri ile süslenmiştir.

Tepelikli örneklerde barok karakterli, kıvrık dal ve yapraklarla kuşatılmış kurdelalı çiçek buketleri, meyve sepetleri batı kaynaklı çiçek ve yapraklarla donatılmıştır. Üçgen kemer biçimindeki mezar taşlarında ise daha sade

süslemeler bulunmaktadır. Sivri kemer ve yuvarlak kemer biçimli taşlarda kitabe bütün gövdenin yüzeyini kapatmıştır.

Başlık Boyun kısmındaki zengin örneklerin sunulduğu takı çeşitleri ile süslenmiştir. Etrafı Barok tarzda çiçek ve yapraklarla çevrelenmiş tepelikli örneklerde merkezde gül demetleri kurdelalı çiçek buketleri meyve sepetleri ve saksıda çiçekli örnekler bulunmaktadır.

Çiçeklerin bir çoğu doğaya çok yakın işlenmiş birkaç örnekte daha şematik kılınmıştır. Bazı örneklerde belli kısımların daha yüksek kabartma ile işlenip ön plana çıkarılmasıyla boyut verilmeye çalışılmıştır.

III. Ahmet döneminde, Batı ile etkileşimlerin artması ile başlayan ve sanatımıza giren kıvrık dallar, akant yaprakları, kartuşlar, C ve S kıvrımları Türk süsleme sanatındaki diğer motiflerle birlikte kullanılmıştır.

Trabzondaki örneklerin hiçbirinde yapan ustanın ismi bulunmamaktadır. Bu şahidelerin Trabzon'da kurulmuş bir atölyede mi yapıldığı yoksa İstanbul'dan sipariş üzerine mi geldiği kesin bilinmemektedir. Fakat kitabe metinlerini yazan yirmiden fazla şairin yaşadığını ve dönemin modasına uygun motiflerden oluşmuş albüm katalogunun ustaların elinde olabileceğini düşünüp Trabzon'da da üretim yapıldığını varsaya biliriz. Ayrıca İstanbul'daki birçok mezarlıkta bire bir örneklerinin bulunması bu düşünceyi destekler niteliktedir. Trabzon'da incelediğimiz mezar taşları yöresel bir özellik taşımamaktadır İstanbul'da yer alan mezar taşlarının benzer örnekleridir.

İncelediğimiz örnekler Batılaşma dönemi Türk sanatı için bol çeşit sunan bir albüm gibi önemli bir kaynak teşkil etmektedir.

V – KAYNAKÇA

AÇIKGÖZOĞLU, A.sacit. eyüp sultan Civarında İmzalı Mezar Taşı kitabeleri (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İstanbul: Marmara Üniversitesi, 1995.

AKAR, Azade. "Eski Türk Mezartaşı Süslerine Dair", Sanat Dünyamız, 1/ 2 (Eylül 1974),12-21

AKAR, Azade."Tezyini Sanatlarımızda Vazo Motifleri", Vakıflar Dergisi, 8 (Ankara, 1969),267-271.

AKAR, Azad – KESKİNER, Cahide. Türk Süsleme Sanatlarında Desen ve Motif. İstanbul, 1978.

AREL, Ayda. 18. Yüzyıl İstanbul Mimarisinde Batılılaşma Süreci. İstanbul, 1975.

ARIK, Rüçhan. Batılılaşma Dönemi Anadolu Tasvir Sanatı. Ankara, 1976.

ASLANAPA, Oktay. Osmanlı Devri Mimarisi. İstanbul, 1986.

ASLANAPA, Oktay. Türk Sanatı. İstanbul, 1997.

AYDOĞDU, Günnur. Amasya Mezartaşları (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Ankara: Gazi Üniversitesi, 1997.

BACQUE' GRAMMONT, J.Louis – LAQUEUR, H. Peter – VATIN, Nicolas. "Tarihsel Kaynak Olarak Osmanlı Mezarlıkları, Uygulanan Yöntemler ve Bilgisayarla yapılabilecek İşlemler" , Erdem, 6,16 (Ocak 1990), 196-241.

BARIŞTA, H. Örcün. İstanbul Çeşmeleri Azapkapı Saliha Sultan Çeşmesi. Ankara, 1995.

BARIŞTA, H. Örcün. İstanbul Çeşmeleri Beyoğlu Cihetindeki Meyve Tabağı Motifleriyle Bezenmiş Tek Cepheli Anıtsal Çeşmeler. Ankara, 1991.

BARIŞTA, H. Örcün. İstanbul Çeşmeleri Kabataş Hekimoğlu Ali Paşa Meydan Çeşmesi. Ankara, 1993.

BARIŞTA, H. Örcün. "İstanbul Eyüpsultan Cafer paşa Türbesi Kazısı ve Bitkisel Bezemeli Mezar Taşları Üzerine", Tarihi Kültürü ve Sanatıyla Eyüpsultan SempozyumuIV, (5-7 Mayıs 2000), 252-277.

BARIŞTA, H. Örcün. "Osmanlı İmparatorluğu Dönemi Türk Mezar Taşlarında Bazı Takı Tasvirleri", XIII. Türk Tarih Kongresi , Kongreye Sunulan Bildiriler (Ankara, 4-8 Ekim 1999), Ankara, 2002.

BAŞKAN, Seyfi. Karamanoğulları Dönemi Konya Mezar Taşları. Ankara, 1996.

BAŞKAN, Seyfi."Karamanoğulları Dönemi Konya Mezar Taşları Üzerine Bir İnceleme", Türk Sanatı Üzerine Denemeler, (İstanbul, 1990), 135-143.

BOYDAŞ, Nilay. Yenikapı Mevlevi Hanesi Mezar Taşlarına Sanatsal Eleştiri Açısından Bir Bakış (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Ankara: Gazi Üniversitesi , 1998.

ÇORUHLU, Yaşar. Türk sanatının ABC'si. İstanbul, 1993.

ÇORUHLU, Yaşar."Eyüp Çevresindeki mezar taşlarında Görülen Kase İçinde Meyve Tasvirlerinin Sembolizmi" , Tarihi, Kültürü ve Sanatıyla Eyüp Sultan Sempozyumu II (İstavbul, 1998), 118-127.

DANIŞMAN, Zuhuri. Evliya Çelebi Seyahatnamesi, 3 (İstanbul, 1970).

DEMİRİZ, Yıldız. Osmanlı Kitap Sanatında Natüralist Üslupta Çiçekler. İstanbul, 1986.

DİYARBEKİRLİ, Nejat. Hun Sanatı. İstanbul, 1972.

GOLOĞLU, Mahmut. Trabzon Tarihi Fetihten Kuruluşa Kadar. Ankara, 1975.

HASEKİ, Metin. Plastik Açıdan türk Mezar Taşları. İstanbul, 1977.

HORULOĞLU, Şamil. Trabzon ve Çevresini Tarihi Eserleri, Ankara.

İslam Ansiklopedisi. "Trabzon",12/1 (İstanbul, 1974-1979)

KARAÇAĞ, Demet. Bursa'daki 14-15. Yüzyıl Mezartaşları, Ankara, 1994.

KARADENİZLİ, Kemal. Trabzon Tarihi. Ankara, 1954.

KARAMAĞARALI, Beyhan. Ahlat Mezar Taşları. Ankara, 1992.

KUBAN, Doğan. Türk Barok Mimarisi Hakkında Bir Deneme. İstanbul, 1954.

LAQUEUR, H. Peter. Hüve'l- Baki İstanbul'da Osmanlı Mezarları ve Mezar Taşları. İstanbul, 1997.

OKMAN, İbrahim. Kültür Varlıklarıyla Trabzon (Cilt 1). Trabzon, 1999.

ÖGEL, Bahaeddin. İslamiyetden Önce türk Kültür Tarihi. Ankara, 1991.

ÖNDER, Mehmet. "Konya Mezar taşlarında Süsleme Unsurları" , Önasya, 2/13 (Eylül 1966), 3-5.

RENDA, Günsel. Batılılaşma döneminde Türk resim Sanatı. Ankara, 1977.

SARACOĞLU, Necibe. Türk Mezar Taşlarına Dair Araştırma. İstanbul, 1950.

SEÇGİN, Nuri. "Eyüpsultan Haziresindeki Mimari Düzenlemeli lahitler" , Tarih Kültürü ve Sanatıyla Eyüpsultan Sempozyumu IV (5-7 Mayıs 2000), 298-308.

SÖZEN, Metin. - ARIK, Rüçhan.vd. Türk Mimarisinin Gelişimi ve Mimar Sinan . İstanbul, 1975.

ŞAKİR, Şevket. Trabzon Tarihi, Der. İsmail Hacıfettahoğlu. Trabzon, 2001.

TAYANÇ, M. Memduh. "Türk vefası ve Mezar Taşları Gerdanlıklar" , Tarih Konuşuyor, 5,25 (Şubat 1966), 2044-2046.

Trabzon İl Yıllığı, "Trabzon'un Tarihi" , (1967),61-72.

TUNÇEL, Gül. Batı Anadolu Bölgesinde Cami Tasvirli Mezartaşları. Ankara, 1989.

TURANİ, Adnan. Sanat Terimleri Sözlüğü. İstavbul, 1995.

ÜNVER, Gülbün. "Osmanlı Sanatında Vazolu ve Vazosuz Çiçek Demetleri" , Vakıflar Dergisi, 9 (Ankara, 1961), 321-323.

YETKİN, S.Kemal. Barok Sanat. İstanbul, 1977.

YÜKSEL, Murat. Şakir Şevket'in trabzon Tarihinden Sayfalarve Şevketname-i Osmani'si . Trabzon, 1993.

YÜKSEL, Murat. Trabzonda Türk- İslam Eserleri ve Kitabeler (5 Cilt). Trabzon, 2001.

V- EKLER

YÜZYIL				
TABLO:1				
	1800-1825	1826-1850	1851-1875	1876-1900
Kat. No:1		X		
Kat. No:2		X		
Kat. No:3		X		
Kat. No:4	X			
Kat. No:5		X		
Kat. No:6	X			
Kat. No:7				X
Kat. No:8	X			
Kat. No:9				
Kat. No:10				
Kat. No:11			X	
Kat. No:12		X		
Kat. No:13	X			
Kat. No:14		X		
Kat. No:15	X			
Kat. No:16		X		
Kat. No:17	X			
Kat. No:18		X		
Kat. No:19		X		
Kat. No:20	X			
Kat. No:21			X	
Kat. No:22				
Kat. No:23			X	
Kat. No:24		X		
Kat. No:25				
Kat. No:26	X			
Kat. No:27	X			
Kat. No:28	X			
Kat. No:29		X		
Kat. No:30			X	
Kat. No:31				
Kat. No:32				
Kat. No:33	X			
Kat. No:34	X			
Kat. No:35			X	
Kat. No:36			X	
Kat. No:37		X		
Kat. No:38				
Kat. No:39		X		
Kat. No:40				X
Kat. No:41				X
Kat. No:42			X	
Kat. No:43				X
Kat. No:44				X
Kat. No:45				
Kat. No:46		X		
Kat. No:47		X		
Kat. No:48		X		
Kat. No:49			X	X
Kat. No:50	X			
Kat. No:51				X
Kat. No:52				
Kat. No:53		X		
Kat. No:54				
Kat. No:55		X		

Kat. No:56		X		
Kat. No:57	X			
Kat. No:58		X		
Kat. No:59		X		
Kat. No:60				X
Kat. No:61		X		
Kat. No:62				
Kat. No:63			X	
Kat. No:64				X
Kat. No:65	X			
Kat. No:66	X			
Kat. No:67				X
Kat. No:68		X		
Kat. No:69				
Kat. No:70				
Kat. No:71	X			
Kat. No:72				
Kat. No:73				X
Kat. No:74				
Kat. No:75	X			
Kat. No:76				
Kat. No:77				
Kat. No:78	X			
Kat. No:79	X			
Kat. No:80			X	
Kat. No:81				
Kat. No:82				
Kat. No:83		X		
Kat. No:84	X			
Kat. No:85				
Kat. No:86		X		
Kat. No:87				X
Kat. No:88		X		
Kat. No:89	X			
Kat. No:90			X	
Kat. No:91				
Kat. No:92				
Kat. No:93	X			
Kat. No:94		X		
Kat. No:95				
Kat. No:96				X
Kat. No:97	X			
Kat. No:98		X		
Kat. No:99		X		
Kat. No:100		X		
Kat. No:101				
Kat. No:102			X	
Kat. No:103			X	
Kat. No:104				X
Kat. No:105			X	
Kat. No:106			X	
Kat. No:107	X			
Kat. No:108	X			
Kat. No:109	X			
Kat. No:110				
Kat. No:111	X			
Kat. No:112		X		
Kat. No:113		X		
Kat. No:114	X			
Kat. No:115	X			

Kat. No:116		X		
Kat. No:117	X			
Kat. No:118		X		
Kat. No:119		X		
Kat. No:120			X	
Kat. No:121				X
Kat. No:122				
Kat. No:123				X
Kat. No:124			X	
Kat. No:125			X	X
Kat. No:126	X			
Kat. No:127		X		
Kat. No:128				X
Kat. No:129				X
Kat. No:130				X
Kat. No:131				X
Kat. No:132			X	
Kat. No:133				X
Kat. No:134				
Kat. No:135				
TOPLAM				

TABLO:2 NESNELİ GEOMETRİK MİMARİ

	Fiyonk Kurdela	Gerdanlık	Kâse	Vazo	Işıksak Çubuk	Gotik Çengel	Püskül	Sepet	İnci	Tuğra	Perde	Madalyon	Yıldız	Sütünce	Yuvarlak Kemer
Kat. No:1		X													
Kat. No:2															
Kat. No:3		X													
Kat. No:4		X													
Kat. No:5		X													X
Kat. No:6		X													
Kat. No:7													X		
Kat. No:8															
Kat. No:9															
Kat. No:10															
Kat. No:11															
Kat. No:12			X												
Kat. No:13															
Kat. No:14															
Kat. No:15															
Kat. No:16				X											
Kat. No:17												X			X
Kat. No:18															
Kat. No:19		X													
Kat. No:20		X													
Kat. No:21															
Kat. No:22				X											
Kat. No:23									X						
Kat. No:24				X											
Kat. No:25															
Kat. No:26												X			
Kat. No:27												X			X
Kat. No:28		X										X			
Kat. No:29															
Kat. No:30					X	X									
Kat. No:31															
Kat. No:32															
Kat. No:33															
Kat. No:34															
Kat. No:35															
Kat. No:36															
Kat. No:37	X			X											
Kat. No:38						X									
Kat. No:39					X	X	X								
Kat. No:40															
Kat. No:41						X									
Kat. No:42					X	X									
Kat. No:43															
Kat. No:44					X	X									
Kat. No:45															
Kat. No:46	X			X											
Kat. No:47	X			X											
Kat. No:48			X							X					
Kat. No:49				X											
Kat. No:50												X			X
Kat. No:51								X							

Kat. No:52		X														
Kat. No:53		X					X		X							
Kat. No:54																
Kat. No:55																
Kat. No:56		X														
Kat. No:57			X									X		X		
Kat. No:58																
Kat. No:59		X														
Kat. No:60		X							X				X	X		
Kat. No:61		X														
Kat. No:62																
Kat. No:63																
Kat. No:64																
Kat. No:65															X	
Kat. No:66			X												X	
Kat. No:67				X												
Kat. No:68			X													
Kat. No:69																
Kat. No:70																
Kat. No:71															X	
Kat. No:72																
Kat. No:73													X			
Kat. No:74																
Kat. No:75			X												X	
Kat. No:76																
Kat. No:77																
Kat. No:78																
Kat. No:79																
Kat. No:80																
Kat. No:81																
Kat. No:82																
Kat. No:83																
Kat. No:84		X								X	X			X		
Kat. No:85																
Kat. No:86																
Kat. No:87																
Kat. No:88																
Kat. No:89										X		X				
Kat. No:90																
Kat. No:91																
Kat. No:92																
Kat. No:93		X														
Kat. No:94																
Kat. No:95				X											X	
Kat. No:96																
Kat. No:97																
Kat. No:98																
Kat. No:99																
Kat. No:100				X												
Kat. No:101																
Kat. No:102																
Kat. No:103					X	X										
Kat. No:104																
Kat. No:105																
Kat. No:106																
Kat. No:107																
Kat. No:108															X	
Kat. No:109												X				
Kat. No:110				X												

Kat. No:111																	
Kat. No:112																	
Kat. No:113																	
Kat. No:114																	
Kat. No:115																	
Kat. No:116																	
Kat. No:117				X													
Kat. No:118																	
Kat. No:119				X													
Kat. No:120		X															
Kat. No:121					X	X											
Kat. No:122				X													
Kat. No:123				X	X	X			X								
Kat. No:124				X	X				X								
Kat. No:125				X													
Kat. No:126			X														
Kat. No:127							X										
Kat. No:128																	
Kat. No:129				X													
Kat. No:130																	
Kat. No:131				X												X	
Kat. No:132																	
Kat. No:133																	
Kat. No:134																	
Kat. No:135																	
TOPLAM																	

ÖLÇÜLER										
	BOY					EN				
	1-50 cm	51-100 cm	101-150 cm	151-200 cm	201-250 cm	0-10 cm	11-20 cm	21-30 cm	31-40 cm	41-50 cm
Kat. No:1					X				X	
Kat. No:2					X				X	
Kat. No:3			X						X	
Kat. No:4					X				X	
Kat. No:5					X				X	
Kat. No:6					X				X	
Kat. No:7				X					X	
Kat. No:8					X				X	
Kat. No:9										
Kat. No:10			X						X	
Kat. No:11				X					X	
Kat. No:12			X						X	
Kat. No:13			X							X
Kat. No:14			X					X		
Kat. No:15			X							X
Kat. No:16			X					X		
Kat. No:17			X						X	
Kat. No:18			X					X		
Kat. No:19			X					X		
Kat. No:20			X						X	
Kat. No:21			X						X	
Kat. No:22										
Kat. No:23			X						X	
Kat. No:24			X						X	
Kat. No:25				X				X		
Kat. No:26			X							X
Kat. No:27			X							X
Kat. No:28			X					X		
Kat. No:29			X					X		
Kat. No:30			X						X	
Kat. No:31		X							X	
Kat. No:32										
Kat. No:33			X							X
Kat. No:34			X						X	
Kat. No:35			X						X	
Kat. No:36			X						X	
Kat. No:37				X						X
Kat. No:38			X	X					X	
Kat. No:39				X					X	
Kat. No:40				X						X
Kat. No:41				X					X	
Kat. No:42					X				X	
Kat. No:43			X						X	
Kat. No:44									X	
Kat. No:45										
Kat. No:46					X					X
Kat. No:47					X					X
Kat. No:48				X						
Kat. No:49					X				X	
Kat. No:50					X					
Kat. No:51				X						X
Kat. No:52										

Kat. No:53				X	X				X	
Kat. No:54				X					X	
Kat. No:55					X				X	
Kat. No:56					X			X		
Kat. No:57				X						X
Kat. No:58					X				X	
Kat. No:59					X				X	
Kat. No:60				X					X	
Kat. No:61			X					X		
Kat. No:62			X						X	
Kat. No:63			X						X	
Kat. No:64				X					X	
Kat. No:65			X						X	
Kat. No:66			X						X	
Kat. No:67				X				X		
Kat. No:68			X						X	
Kat. No:69										
Kat. No:70										
Kat. No:71			X						X	
Kat. No:72										
Kat. No:73			X						X	
Kat. No:74										
Kat. No:75			X						X	
Kat. No:76			X						X	
Kat. No:77			X						X	
Kat. No:78			X					X		
Kat. No:79	X							X		
Kat. No:80		X						X		
Kat. No:81		X							X	
Kat. No:82			X						X	
Kat. No:83				X						
Kat. No:84					X				X	
Kat. No:85			X					X		
Kat. No:86			X						X	
Kat. No:87			X						X	
Kat. No:88		X							X	
Kat. No:89		X							X	
Kat. No:90			X					X		
Kat. No:91			X						X	
Kat. No:92										
Kat. No:93			X						X	
Kat. No:94			X					X		
Kat. No:95										
Kat. No:96		X								X
Kat. No:97		X						X		
Kat. No:98		X							X	
Kat. No:99		X					X			
Kat. No:100					X				X	
Kat. No:101				X						X
Kat. No:102			X					X		
Kat. No:103				X					X	
Kat. No:104			X						X	
Kat. No:105		X							X	
Kat. No:106		X						X		
Kat. No:107										X
Kat. No:108				X					X	

Kat. No:109			X						X	
Kat. No:110										
Kat. No:111			X							X
Kat. No:112		X							X	
Kat. No:113		X							X	
Kat. No:114		X							X	
Kat. No:115	X								X	
Kat. No:116		X					X			
Kat. No:117					X				X	
Kat. No:118				X					X	
Kat. No:119									X	
Kat. No:120			X						X	
Kat. No:121			X						X	
Kat. No:122				X					X	
Kat. No:123			X						X	
Kat. No:124			X	X					X	
Kat. No:125				X					X	
Kat. No:126				X						X
Kat. No:127				X						X
Kat. No:128				X					X	
Kat. No:129		X						X		
Kat. No:130			X					X		
Kat. No:131		X							X	
Kat. No:132			X					X		
Kat. No:133		X							X	
Kat. No:134			X						X	
Kat. No:135										
TOPLAM										

ABLO:4 TİPOLOJİ

	Başlıklı Şahideler	Başlık Yerine Demet Çiçekli Şa.	Güneş Motifli Şahideler	Öne Doğru Çıkıntılı Uçlu Yaprak Motifli Şahideler	Üçken Kem. Şahideler	Yarım Daire Şek. Kemerli Şahideler	Soğan Şek. Başlıklı Şa.	Sivri Kemer	Kırık Şah.
at. No:1	X								
at. No:2	X								
at. No:3	X								
at. No:4	X								
at. No:5	X								
at. No:6	X								
at. No:7		X							
at. No:8	X								
at. No:9							X		
at. No:10		X							
at. No:11								X	
at. No:12				X					
at. No:13					X				
at. No:14	X								
at. No:15					X				
at. No:16	X								
at. No:17					X				
at. No:18	X								
at. No:19	X								
at. No:20	X								
at. No:21									X
at. No:22									
at. No:23									X
at. No:24				X					
at. No:25		X							
at. No:26					X				
at. No:27					X				
at. No:28	X								
at. No:29									X
at. No:30			X						
at. No:31									X
at. No:32									
at. No:33					X				
at. No:34									X
at. No:35									X
at. No:36									X
at. No:37				X					
at. No:38		X							
at. No:39			X						
at. No:40		X							
at. No:41		X							
at. No:42			X						
at. No:43		X							
at. No:44			X						
at. No:45							X		
at. No:46				X					
at. No:47				X					
at. No:48				X					
at. No:49				X					
at. No:50					X				
at. No:51		X							

Cat. No:52									
Cat. No:53	X	X							
Cat. No:54		X							
Cat. No:55	X								
Cat. No:56	X								
Cat. No:57				X					
Cat. No:58	X								
Cat. No:59	X								
Cat. No:60		X							
Cat. No:61	X								
Cat. No:62		X							
Cat. No:63									X
Cat. No:64		X							
Cat. No:65				X					
Cat. No:66					X				
Cat. No:67		X							
Cat. No:68				X					
Cat. No:69									
Cat. No:70									
Cat. No:71					X				
Cat. No:72									
Cat. No:73									X
Cat. No:74									
Cat. No:75				X					
Cat. No:76								X	
Cat. No:77		X							
Cat. No:78	X								
Cat. No:79									X
Cat. No:80									X
Cat. No:81								X	
Cat. No:82		X							
Cat. No:83				X					
Cat. No:84	X								
Cat. No:85	X								
Cat. No:86				X					
Cat. No:87		X							
Cat. No:88	X								
Cat. No:89									X
Cat. No:90									X
Cat. No:91									X
Cat. No:92									
Cat. No:93									X
Cat. No:94									X
Cat. No:95						X			
Cat. No:96									X
Cat. No:97									X
Cat. No:98									X
Cat. No:99	X								
Cat. No:100				X					
Cat. No:101								X	
Cat. No:102								X	
Cat. No:103			X						
Cat. No:104									X
Cat. No:105									X
Cat. No:106									X
Cat. No:107									X

Kat. No:108				X					
Kat. No:109					X				
Kat. No:110									
Kat. No:111					X				
Kat. No:112									X
Kat. No:113									X
Kat. No:114									X
Kat. No:115									X
Kat. No:116									X
Kat. No:117	X					X			
Kat. No:118				X					
Kat. No:119				X					
Kat. No:120									X
Kat. No:121			X				X		
Kat. No:122		X							
Kat. No:123			X						
Kat. No:124		X		X					
Kat. No:125		X		X					
Kat. No:126					X				
Kat. No:127				X					
Kat. No:128		X							
Kat. No:129		X							
Kat. No:130		X							
Kat. No:131		X							
Kat. No:132								X	
Kat. No:133									X
Kat. No:134								X	
Kat. No:135									
OPLAM									

Adviyye	X	Hesnâ Şah	X
Afife	XX	Hidayet	X
Aişe	XXXXXXXXX	İfakat	X
Aliye	X	Kadın	X
Asiye	XX	Kadıncık	XX
Azize	XX	Latife	X
Bahşiş Emine	X	Mahbub	XX
Bahşiş Fatıma	X	Mahbube	XXXXXX
Beden	X	Mehveş	X
Belkıs	X	Naciye	X
Canfes	XX	Necat Asiye	X
Cedide	XXX	Nezire	XX
Cemile	XX	Penbe	XXXX
Cevahir	X	Rahile	X
Dudu	X	Rukiyye	XXXXX
Elmas	X	Rukiyye Lezize	X
Emine	XXXXX	Saadet	XX
Emine	XXX	Saliha	XX
Emine Meneş	X	Seher	XX
Esma	X	Serife Kerime	X
Fadime	X	Şakire	XX
Fatıma	XXXXXXXX	Şems-i Nur	XX
Fatıma Ubeyde	XX	Şerife	XX
Fatıma Zehra	X	şerife Cevahir	X
Fehime	X	Şerife Hatice	X
Gülfem	X	Şerife Kerime	X
Gülizar	XX	Şerife Ümmügülsüm	X
Gülsüm	X	Tuti	XX
Habube	X	Ulüve	XXXX
Hafısa Aişe Hanım	X	Ümmügülsüm	XXXXXX
Hafıza	XX	Vesile	X
Hatice	XXXXX	Zehra	XX
Hatice Reşide	X	Zeliha	XX
Hatuncuk	XX	Zeliha (Züleyha)	XXX
Havva	XXXXXXXX	Zübeyde	XXXX
Havva Süreyya	X	Züleyha	X
Hesnâ	X		

SOY	KİTABENİN NAZMINI YAZAN ŞAİRLER	MERMERE YAZAN USTA	MESLEKLER	HASTALIKLAR
lurathan	Trabzon'lu Mehmet Ziver	Aziz	Telgıraf Baş Müdürü	Veba
ıldır Emirlerinden Trabzon Valisi Süleyman Paşa	Mehmet Behcet	Hamdi Mustafa	Kantarcı	Çiçek
rabzon Valisi Seyyit Osman Paşa	Yusuf Ziya		Hamamcı	Verem
elediye Başkanı Ali Rıza Efendi	Hâfız Zühdi		Müderris	Humma
rabzon Valisi Osman Paşa	Tayyib zâde Hafız Mehmet Zühdi		Vakıf Kâtibi	
rabzon Kalesi topçu miralayı Muhammed Bey	Malkoç Zade		İmam	
eçenoğlu Hasan Paşa	Hacı Mehmet Fehmi		Hafız	
	Rıza		Azaban Ağası	
	Bayburt'lu Zihni		Müftü	
	Bâdi Mahlaslı Şair		Kaptan	
	Hamdi		Bedesten Kethudası	
	Razi		Subaşı	
	fuhuli Mahlaslı Şair		Hattat	
	Şair Şevket		Dindeban	
	Muallim İbrahim Cûdi		Dizdar	
	Rahmi Bey		Sedengeçti Ağası	
	Vasfi		Sandalcı	
			Sipahi	
			Mektupçu	
			Babuşçu	
			Kundakçı	